

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جایگاه زن

در اندیشه امام خمینی (س)

تبیان
آثار موضوعی
دفتر هشتم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف	مقدمه
۱	فصل اول: زنان بزرگ عالم
۳	حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small>
۳	ولادت حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small> و روز زن
۷	شخصیت ملکوتی حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۱	خانه حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> و برکات آن
۱۴	سیره حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۷	حضرت خدیجه <small>علیها السلام</small>
۱۹	حضرت زینب <small>علیها السلام</small>
۲۲	حضرت مریم <small>علیها السلام</small>
۲۵	فصل دوم: جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی
۲۷	مقام و کرامت زن در اسلام
۳۲	حقوق زن در اسلام
۳۸	نقش زنان در بنای جامعه اسلامی

۴۲	.....	فعالیت‌های زنان در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی
۵۱	.....	تعلیم و تعلم زنان
۵۸	.....	آزادی زنان در نظام اسلامی
۶۹	.....	حجاب اسلامی
۷۶	.....	توصیه به حفظ و تداوم نهضت اسلامی

۷۹	.....	فصل سوم: نقش خانواده و زنان در تربیت انسانها
۸۱	.....	توجه جدی اسلام به همه ابعاد زندگی خانوادگی
۹۴	.....	اهمیت نقش مادران در تربیت صحیح فرزندان
۹۹	.....	اهمیت و شرافت مادری
۱۱۰	.....	اثرات منفی جدا کردن فرزندان از دامن مادر
۱۱۵	.....	اهمیت خانواده و وظایف آن در جلوگیری از انحراف فرزندان
۱۱۹	.....	توصیه به حسن رفتار با اعضای خانواده

۱۲۳	.....	فصل چهارم: نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی
۱۲۵	.....	تحول زنان در انقلاب اسلامی
۱۳۴	.....	پیشقدم بودن زنان در نهضت
۱۴۴	.....	حضور شجاعانه زنان در تظاهرات
۱۵۳	.....	کمک‌های مالی زنان به مستضعفین

۱۵۷	.....	فصل پنجم: زنان و دفاع مقدس
۱۵۹	.....	وجوب دفاع از اسلام و مملکت اسلامی بر زنان
۱۶۴	.....	آموزش نظامی زنان
۱۶۶	.....	شرکت زنان در میدان جنگ
۱۶۹	.....	فداکاری زنان در دفاع مقدس

۱۷۱	شهادت و روحیه شهادت طلبی زنان
۱۷۶	نقش زنان در پشت جبهه و پشتیبانی رزمندگان
۱۸۵	فصل ششم: جنایات و نقشه‌های استعماری درباره زنان
۱۸۷	خوددباختگی و غرب‌گرایی
۱۹۲	کشف حجاب
۲۰۳	ورود زنان به مجامع و مجالس فرمایشی
۲۱۳	ادعای تساوی حقوق زنان
۲۱۸	سربازی بردن دختران
۲۱۸	اختلاط زن و مرد
۲۲۴	تظاهر به آزادی زنان در رژیم طاغوت
۲۳۵	فهارس
۲۳۷	فهرست تفصیلی
۲۵۹	فهرست مآخذ
۲۸۳	فهرست منابع

مقدمه

تاریخ بشریت مشحون از ستمهای بی شماری است که از سوی قدرتمندان و جباران علیه محرومان و مظلومان اعمال گشته است و هر از چند گاهی این مظلومان بوده‌اند که در پی ندای صالحی از تبار انبیا و اولیا بر ستم‌پیشگان برآشفته‌اند و با نثار خون خود و تحمل مصایب انبوه، رایحه‌ای از نسیم عدالت و انصاف را به مشام جهانیان رسانده‌اند. اما دیر یا زود دوباره گنداب تفرعن و استکبار به مدد زر و زور و نیرنگ بر عطر عدالت غالب شده و شامه حق‌طلبان را آزرده است. اما در این میان «زن» به عنوان نیمی از بشریت علاوه بر سهمی که از این ستم تاریخی نصیب برده، گرفتار ظلمی مضاعف بوده است که شرح آن دفتری قطورتر از دفتر حدیث ظلم عام بشریت می‌طلبید؛ چرا که زن به عنوان «همسر مرد» نوعاً شریک غم و سپر بلای شوی خویش بوده و حتی در بسیاری اوقات که ستم جباران یا محنت دوران، مرگ شوی وی را موجب شده است این زن بوده که باید بار مسئولیت را یک تنه بر دوش نهد. اما علاوه بر اینها زن چه به عنوان دختر در خانه پدر یا به عنوان همسر در کنار شوهر، یا خواهر در رابطه با برادران و به طور کلی زن در برابر مرد، از شأنی در خور، برخوردار نبوده است و غالباً به صورت عنصری ضعیف، پست، نامیمون و یا حداقل قابل‌ترحم، کرامت وی نادیده انگاشته می‌شده است.

هرچند در فرهنگها و جوامع مختلف و نیز در طول ازمنه تاریخ، این تمایز و اختلاف، شدت و ضعف متفاوتی داشته است؛ ولی متأسفانه استمرار و فراگیری آن غیر قابل

ب □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

انکار است و در هر مقطع و زمانی رنگ و لعاب خاصی می‌یافته است که شرح آن خارج از حوصله و مجال کنونی است. آنچنان که می‌دانیم در جاهلیت عرب «زنده به گور کردن دختران» راهی بود که خانواده را از شرّ وجود اولاد مؤنث نجات می‌داد. صرف نظر از دوره کوتاهی در صدر اسلام که به مدد تعالیم و سنت نبوی و اهل بیت طاهرینش زن تا حدودی ارج و منزلت حقیقی خود را بازیافت؛ مجدداً همزمان با تجدید حیات و احیای نظامات پیشین که با رنگ و لعاب خلافت اسلامی آغاز گردید، جایگاه و منزلت زن نیز رجعتی دوباره یافت و به تدریج با گذشت زمان برداشتهای متحجرانه از اسلام، قیود و محدودیتهای فلج‌کننده‌ای را بر زنان تحمیل نمود تا آنجا که حتی تا همین چند دهه اخیر نیز نزد مقدسین سنتی و متحجر هم عصر ما، رگه‌هایی از این استحقاف و دون منزلتی زن به وضوح قابل مشاهده بود.

در چنین شرایطی بود که استعمار و ایادی آن نیز که براساس سلطه‌طلبی خود در جستجوی راهها و شیوه‌های مناسب برای نفوذ فرهنگی و سیاسی در جامعه ما بودند، موقعیت زنان را بهانه قرار داده و با شعار آزادی و مساوات، فرهنگ برهنگی و بی‌بندوباری را اشاعه دادند و در این راه حتی خشن‌ترین رویه‌های استبدادی را نیز در قالب کشف حجاب رضاخانی به کار گرفتند. این منش که در دوره فرزند خلف رضاخان، شکل تلطیف شده و زیرکانه‌تری به خود گرفت - در ادبیات شاهانه، تحت عنوان «فریبا» بودن زن از آن یاد شد. در منطق شاه، زن مدرن و زن آزاد از قیود مذهب، رسالتش فریبایی است و همه موانع موجود بر سر راه تحقق این رسالت، باید از سر راه برداشته شود. و بدین سان بود که نه تنها زنان بلکه نیم دیگر جامعه، یعنی مردان را نیز به بند افسون «فریبایی» کشاندند و خود شاهد بودیم که چگونه علاوه بر کاباره‌ها و رقص‌خانه‌ها، و مجالس و محافل رسمی و غیررسمی، معابر و میادین شهرها، پارکها، مراکز تفریحی، استخرها و سواحل دریا به صورت جلوه‌گاهی از این سیاست شاهانه، عملاً به عشرتکده‌هایی در خدمت ابتذال و فساد و تخدیر نسل جوان تبدیل گردید.

زن فریبا، نسخه بدل و استعاری از تصویر زن در جامعه غربی است که متأسفانه در نسخه اصلی آن نیز کرامت و شخصیت واقعی زن در مسلخ فلسفه مادی غرب قربانی شده

مقدمه □ ج

تا «اقتصاد و لذت» این دو معبود و مقصود انسان غربی را فراهم آورد. بدین سان در تمدن غرب نیز زن تا حد زیادی یا در خدمت تبلیغ و فروش کالا است یا در خدمت تبلیغ و فروش خود و در هر حال او متاعی است در خدمت نظام سلطه که به سفارش «حاکم» ایفای نقش می‌کند.

با عنایت به ملاحظات فوق است که فروغ اندیشه و سترگی و عظمت عمل حضرت امام خمینی در احیای هویت اصیل زن مسلمان بهتر شناخته می‌شود. امام که خود از نزدیک برداشتهای متحجرانه از جایگاه زن به عنوان «ضعیفه» و عیال محبوس در اندرونی را شاهد بود و از سوی دیگر با تیزی بی‌خاص خود، نقش زن فریبا و ملعبه شاه و استعمار را در ابتذال و فساد و از خود بیگانگی و خود باختگی جوامع مسلمان به خوبی احساس می‌کرد، با سود جستن از کوثر زلال معارف اسلام ناب محمدی و تعمق و تأمل مجتهدانه در میراث گراندنقد سنت نبوی و تعالیم ائمه معصومین - علیهم السلام - از موضع مرجع تقلید روشن ضمیر و مبارز به آنچنان درک درستی از نقش و مسئولیت زن دست یافت که تجلی و بروز آن را در احیای هویت زن مسلمان در انقلاب اسلامی شاهدیم. این تلقی از زن بود که علی‌رغم سالها کوشش و تلاش دستگاههای تبلیغاتی استعمار از یک سو و علی‌رغم حضور وجود سنتهای متحجری که در هیأت وفاداری به اسلام ظاهر شده بود، زنان را آنچنان به صحنه کشید که از سوی خبرگزاریها و ناظرین و تحلیلگران، «انقلاب ایران» بعضاً به «انقلاب چادرها»، لقب گرفت و زنان نه فقط در تظاهرات براندازی رژیم شاه که در همه مراحل تصویب و تأیید و تثبیت نظام جمهوری اسلامی آرایشان معتبر و کارساز شد و علی‌رغم عقب ماندگیهای ناشی از سیاستها و برداشتهای گذشته که مانع از رشد و شکوفایی درخور استعداد و قابلیت‌های زنان شده بود، با سرعتی پرشتاب به جبران گذشته پرداخته؛ در صراط منتهی به اخذ و اکتساب شأن و جایگاه مناسب، گامهای بسیار مؤثری را برداشتند.

نماد ارزشمند و بسیار گویای نقش زن در جامعه اسلامی مورد نظر امام را در ترکیب هیأت اعزامی از جانب ایشان برای تسلیم پیام تاریخی به «گورباچف»، رهبر وقت اتحاد جماهیر شوروی سابق می‌توان ملاحظه کرد. حضرت امام به نحوی سمبلیک، در هیأتی

د □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

مرکب از «روحانی، دانشگاهی و زن» «مرگ کمونیسم» را به جهانیان ابلاغ و اعلام نمودند و شاید به توان ادعا کرد این ترکیب خود حامل پیامی به صحت و درستی پیش‌بینی معجزه‌آسای آن پیر فرزانه در فروپاشی بلوک شرق باشد و آن اینکه احیای اسلام و قدرت آینده جهان به دست با کفایت این سه قشر نهاده شده و در پرتو درک درست و انجام رسالت در خور آنان است که رضوان انقلاب جهانی اسلام، بر خرابه‌های کمونیسم و سرمایه‌داری، به شکوفه خواهد نشست.

سیره عملی، فرمایشات و مواضع روشنگر و فتاوی‌ای راهگشای ایشان در این زمینه که ضمن وفاداری تام به اصول و محکمت‌های دین در چارچوب حقوق مسلم شرعی بیان شده می‌تواند راهنمای عملی نسلی باشد که به جایگاه حقیقی زن می‌اندیشند. آنان که از محدودیتها و بی‌منزلیتهای سنتی که متأسفانه در بسیاری از کشورهای مدعی اسلام به نام شرع بر زن اعمال می‌شود بیزارند و در عین حال مواضع افراطی مدعیان حقوق زن که با ادعای موهوم تساوی حقوق، حتی تمایزات طبیعی و فطری را نیز انکار نموده، و عملاً در مسیر اضمحلال خانواده و کانونهای معنویت و اخلاق گام برمی‌دارند، روح حقیقت طلبشان را ناکام می‌گذارد. با رجوع به این مجموعه که فرارویشان قرار گرفته، با اندیشه مردی از سلاله زهرای مرضیه مواجه خواهند بود که در منظر وی، زن مربی انسان و مظهر تحقق آمال بشر است و از دامن وی مرد به معراج می‌رود. تا آنجا که می‌فرماید اگر زنان شجاع و انسان‌ساز از ملتها گرفته شوند، ملتها به شکست و انحطاط کشیده می‌شوند. هموست که با روشن‌اندیشی خاص خود، بدون آنکه از سنت سلف و فقه مرسوم فاصله گرفته باشد، مشکل یا معضل حق زن در امر طلاق را که بویژه مورد تبلیغات سوء مغرضین نیز قرار داشت، از طریق حق «توکیل در طلاق» قابل رفع دانست.

اینک مجموعه فرمایشات و پیامهای گرانقدر آن حضرت در این خصوص که با همکاری مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (واحد امور فرهنگی خواهران) تنظیم شده است فراروی طالبان قرار می‌گیرد. در مورد نحوه تنظیم این مجموعه لازم است اشاره شود که قطعات منتخب ذیل هر عنوان، بر اساس توالی زمان صدور آن تنظیم شده، به استثنای قطعاتی که از کتب تألیفی آن حضرت گرفته شده است که مأخذ کامل آنها

مقدمه □ ه

ذیل هر یک از قطعات ذکر شده است، در مورد پیامها و سخنرانیها، فقط به ذکر تاریخ آن اکتفا شده ولی برای تسهیل مراجعه احتمالی محققین به صدر و ذیل مطالب، آدرس کامل مطالب مأخوذه نیز در پایان کتاب آورده شده است.

معاونت پژوهشی

مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (س)

فصل اول

زنان بزرگ عالم

- حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام
- حضرت خدیجه علیها السلام
- حضرت زینب علیها السلام
- حضرت مریم علیها السلام

حضرت صدیقه طاهره، فاطمه زهرا علیها السلام

ولادت حضرت فاطمه علیها السلام و روز زن

فردا روز زن است. روز زنی است که عالم به او افتخار دارد؛ روز زنی است که دخترش در مقابل حکومت‌های جبار ایستاد و آن خطبه را خواند و آن حرف‌ها را زد که همه می‌دانید. (۱)

افتخار عالم

۵۸/۲/۲۶

* * *

اگر روزی باید روز زن باشد، چه روزی والاتر و افتخارآمیزتر از روز ولادت با سعادت فاطمه زهرا - سلام الله علیهاست. زنی که افتخار خاندان وحی [است] و چون خورشیدی بر تارک اسلام عزیز می‌درخشد. (۲)

افتخار خاندان

وحی

۵۹/۲/۱۵

* * *

روز بزرگی است، یک زن در دنیا آمد که مقابل همه مردان است. یک زن به دنیا آمد که نمونه انسان است. یک زن به دنیا آمد که تمام هویت انسانی در او جلوه‌گر است. پس روز، روز بزرگی است؛ روز شما

نمونه انسان کامل

زنان است. (۳)

۵۸/۲/۲۷

* * *

روز ولادت سرتاسر سعادت صدیقه طاهره که والاترین روز برای انتخاب روز زن است، به ملت شریف ایران، خصوصاً زنان محترم تبریک و تهنیت عرض می‌کنم. این ولادت با سعادت در زمان و محیطی واقع شد که زن به عنوان یک انسان مطرح نبود و وجود او موجب سرافکندگی خاندانش در نزد اقوام مختلف جاهلیت به شمار می‌رفت. در چنین محیط فاسد و وحشتزایی، پیامبر بزرگ اسلام دست زن را گرفت و از منجلا ب عادات جاهلیت نجات بخشید. و تاریخ اسلام گواه احترامات بی حد رسول خدا - صلی الله علیه و آله - به این مولود شریف است، تا نشان دهد که زن، بزرگی ویژه‌ای در جامعه دارد که اگر برتر از مرد نباشد، کمتر نیست. پس این روز، روز حیات زن و روز پایه گذاری افتخار و نقش بزرگ او در جامعه است. (۴)

والاترین روز

۶۰/۲/۴

* * *

مبارک باد بر ملت عظیم الشان ایران بویژه زنان بزرگوار «روز مبارک زن»؛ روز شرافت عنصر تابناک که زیربنای فضیلت‌های انسانی و ارزشهای والای خلیفه الله در جهان است.

عنصر تابناک و

و مبارکتر و پر بهاتر انتخاب بسیار والای روز بیستم جمادی الثانی است، روز پر افتخار ولادت زنی که از معجزات تاریخ و افتخارات عالم وجود است. (۵)

فضیلت انسانی

۶۱/۱/۲۵

زنان بزرگ عالم □ ۵

من عید سعید مولود معظم حضرت زهرا - سلام الله علیها - را به همه شما خانمها و زنهای تمام کشورهای اسلامی تبریک عرض می‌کنم و از خداوند تعالی مسألت دارم که همه زنهای محترمه را در راهی که خدای تبارک و تعالی مقرر فرموده است، همان راه را بروند و به مقاصد عالیة اسلامی برسند. برای زنها کمال افتخار است که روز تولد حضرت صدیقه را روز زن قرار داده‌اند، افتخار است و مسئولیت. (۶)

تولد حضرت
زهرا علیها السلام
افتخاری برای زنها

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

اصولاً رسول اکرم (ص) و ائمه (ع) - طبق روایاتی که داریم - قبل از این عالم، انواری بوده‌اند^۱ در ظل عرش؛ و در انعقاد نطفه و «طینت» از بقیة مردم امتیاز داشته‌اند، و مقاماتی دارند الی ماشاء الله. چنانکه در «روایات معراج» جبرئیل عرض می‌کند: **لَوْ ذُنُوتُ اَنْمَلَةَ، لَأَخْتَرَفْتُ**^۲ (هرگاه کمی نزدیکتر می‌شدم، سوخته بودم). یا این فرمایش که **اِنَّ لَنَا مَعَ اللهِ حَالَاتٍ لَا يَسَعُهُ مَلَكٌ مُّقْرَبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ**^۳ (ما با خدا حالاتی داریم که نه فرشته مقرب آن را می‌تواند داشته باشد و نه پیامبر مرسل). این جزء اصول مذهب ماست که ائمه (ع) چنین مقاماتی دارند، قبل از آنکه موضوع حکومت در میان باشد. چنانکه به حسب روایات این مقامات معنوی برای حضرت زهرا - سلام الله علیها - هم هست. با اینکه آن حضرت نه حاکم است و نه قاضی و نه خلیفه. این مقامات سوای وظیفه حکومت است. لذا وقتی می‌گوییم حضرت زهرا - علیها السلام - قاضی و خلیفه نیست، لازمه‌اش این نیست که مثل من و

مقامات معنوی
حضرت زهرا علیها السلام

۱. بحار الانوار؛ ج ۲۵، ص ۱۰۱-۱۰۳.

۲. همان؛ ج ۱۸، ص ۳۸۲، «تاریخ النبی»، «باب اثبات المعراج»، ح ۸۵.

۳. علامه مجلسی، محمدباقر؛ الاربعین؛ ص ۱۷۷، شرح حدیث ۱۵.

شماست؛ یا بر ما برتری معنوی ندارد. (۷)

* * *

دلالت بر آنچه احتمال دادیم از حقیقت لیلۃ القدر می‌کند حدیث شریف طولانی که در تفسیر برهان از کافی شریف نقل فرموده و در آن حدیث است که نصرانی گفت به حضرت موسی بن جعفر که تفسیر باطنِ حم * وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ * إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ * فِيهَا يَفْتَرُونَ كُلَّ شَيْءٍ حَكِيمًا^۱ چیست، فرمود: «أما «حم» محمّد - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله - است. و أما «كتاب مبين» امیرالمؤمنین علی است. و أما «اللیلۃ» فاطمه - عَلَيْهَا السَّلَام - است.»^۲ (۸)

مصدق قرآنی

* * *

و از جمله تعقیبات شریفه، تسبیحات صدیقه طاهره - سلام الله عليها - است که رسول خدا - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله - به آن معظمه تعلیم فرمود. و آن افضل تعقیبات^۳ است. در حدیث است که اگر چیزی افضل از آن بود، رسول خدا - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله - آن را به فاطمه - عَلَيْهَا السَّلَام - عطا می‌فرمود. (۹)

فضیلت تسبیحات
صدیقه طاهره

* * *

۱. «حم، سوگند به کتاب روشن، ما آن را در شبی مبارک فرستادیم، همانا ما بیم‌دهنده بوده‌ایم، در آن شب هر امر استوار (غیرقابل زیادت و نقصان) تفصیل و تبیین می‌شود»؛ (دخان / ۱-۴).
۲. اصول کافی؛ ج ۲، ص ۳۲۶، «كتاب الحجّة»، «باب مولد النبی (ص)»، ح ۴.
۳. فروع کافی؛ ج ۳، ص ۳۴۳، «كتاب الصلوة»، «باب التعقیب بعد الصلوة و الدعاء»، ح ۱۴.

شخصیت ملکوتی حضرت زهرا علیها السلام

تمام ابعادی که برای زن متصور است و برای یک انسان متصور است در فاطمه زهرا - سلام الله علیها - جلوه کرده و بوده است. یک زن معمولی نبوده است؛ یک زن روحانی، یک زن ملکوتی، یک انسان به تمام معنا انسان، تمام نسخه انسانیت، تمام حقیقت زن، تمام حقیقت انسان. او زن معمولی نیست؛ او موجود ملکوتی است که در عالم به صورت انسان ظاهر شده است؛ بلکه موجود الهی جبروتی در صورت یک زن ظاهر شده است. پس، فردا^۱ روز زن است. تمام هویت‌های کمالی که در انسان متصور است و در زن تصور دارد - تمام - در این زن است. و فردا همچو زنی متولد می‌شود؛ زنی که تمام خاصه‌های انبیا در اوست. زنی که اگر مرد بود، نبی بود؛ زنی که اگر مرد بود، به جای رسول الله بود. پس، فردا روز زن است؛ تمام حیثیت زن و تمام شخصیت زن فردا موجود شد. معنویات، جلوه‌های ملکوتی، جلوه‌های الهی، جلوه‌های جبروتی، جلوه‌های مُلکی و ناسوتی - همه - در این موجود مجتمع است. انسانی است به تمام معنا انسان؛ زنی است به تمام معنا زن. از برای زن ابعاد مختلفه است؛ چنانچه برای مرد، و برای انسان. این صورت طبیعی نازلترین مرتبه انسان است و نازلترین مرتبه زن است و نازلترین مرتبه مرد است؛ لکن از همین مرتبه نازل، حرکت به سوی کمال است. انسان، موجود متحرک است؛ از مرتبه طبیعت تا مرتبه غیب، تا فنا در الوهیت. برای صدیقه طاهره این مسائل، این معانی حاصل است. از مرتبه طبیعت شروع کرده است، حرکت کرده است؛ حرکت معنوی؛ با قدرت الهی، با دست غیبی، با تربیت رسول الله - صلی الله علیه و آله و سلم - مراحل را طی کرده است تا رسیده است به مرتبه‌ای که دست همه از او کوتاه

یک انسان
به تمام معنا

است. پس، فردا تمام جلوه زن تحقق پیدا کرده است؛ و زن به تمام معنا متحقق است. فردا روز زن است. (۱۰)

۵۸/۲/۲۶

* * *

فاطمه زهرا - سلام الله علیهاست. زنی که افتخار خاندان وحی [است] و چون خورشیدی بر تارک اسلام عزیز می درخشد. زنی که فضایل او همطراز فضایل بی نهایت پیغمبر اکرم و خاندان عصمت و طهارت بود. زنی که هر کسی با هر بینش درباره او گفتاری دارد و از عهده ستایش او بر نیامده - که احادیثی که از خاندان وحی رسیده به اندازه فهم مستمعان بوده - و دریا را در کوزه ای نتوان گنجاند، و دیگران هر چه گفته اند به مقدار فهم خود بوده، نه به اندازه مرتبت او. پس اولی آنکه از این وادی شگفت در گذریم. (۱۱)

۵۹/۲/۱۵

* * *

من راجع به حضرت صدیقه - سلام الله علیها - خودم را قاصر می دانم که ذکری بکنم، فقط اکتفا می کنم به یک روایت که در کافی^۱ شریفه است و با سند معتبر نقل شده است و آن روایت این است که حضرت صادق - سلام الله علیه - می فرماید: فاطمه - سلام الله علیها - بعد از پدرش ۷۵ روز زنده بودند در این دنیا، بودند و حزن و شدت برایشان غلبه داشت و جبرئیل امین می آمد خدمت ایشان و به ایشان تعزیت عرض می کرد و مسائلی از آینده نقل می کرد. ظاهر روایت این است که در این ۷۵ روز مرادده ای بوده است؛ یعنی، رفت و آمد جبرئیل زیاد

فضایل او
همطراز فضایل نبی

نزول جبرئیل بر
حضرت زهرا علیها السلام

بوده است و گمان ندارم که غیر از طبقه اول از انبیای عظام درباره کسی این طور وارد شده باشد که در ظرف ۷۵ روز جبرئیل امین رفت و آمد داشته است و مسائل را در آتیه ای که واقع می شده است، مسائل را ذکر کرده است و آنچه که به ذریه او می رسیده است در آتیه، ذکر کرده است و حضرت امیر هم آنها را نوشته است، کاتب وحی بوده است حضرت امیر، همان طوری که کاتب وحی رسول خدا بوده است - والبتة آن وحی به معنای آوردن احکام، تمام شد به رفتن رسول اکرم - کاتب وحی حضرت صدیقه در این ۷۵ روز بوده است. مسأله آمدن جبرئیل برای کسی یک مسأله ساده نیست. خیال نشود که جبرئیل برای هر کسی می آید و امکان دارد بیاید، این یک تناسب لازم است بین روح آن کسی که جبرئیل می خواهد بیاید و مقام جبرئیل که روح اعظم است، چه ما قائل بشویم به اینکه قضیه تنزیل، تنزل جبرئیل، به واسطه روح اعظم خود این ولی است یا پیغمبر است. او تنزیل می دهد او را و وارد می کند تا مرتبه پایین یا بگوئیم که خیر، حق تعالی او را مأمور می کند که برو و این مسائل را بگو. چه آن قسم بگوئیم که بعض اهل نظر می گویند و چه این قسم بگوئیم که بعض اهل ظاهر می گویند، تا تناسب ما بین روح این کسی که جبرئیل می آید پیش او و بین جبرئیل که روح اعظم است نباشد، امکان ندارد این معنا و این تناسب بین جبرئیل که روح اعظم است و انبیای درجه اول بوده است مثل رسول خدا و موسی و عیسی و ابراهیم و امثال اینها، بین همه کس نبوده است، بعد از این هم بین کسی دیگر نشده است. حتی درباره ائمه هم من ندیده ام که وارد شده باشد این طور که جبرئیل بر آنها نازل شده باشد، فقط این است که برای حضرت زهرا - سلام الله علیها - است که آنکه من دیده ام که جبرئیل به طور مکرر در این ۷۵ روز وارد می شده و مسائل آتیه ای که بر ذریه او می گذشته است، آن

مسائل را می‌گفته است و حضرت امیر هم ثبت می‌کرده است. و شاید یکی از مسائلی که گفته است، راجع به مسائلی است که در عهد ذریه بلند پایه او حضرت صاحب - سلام الله علیه - است، برای او ذکر کرده است که مسائل ایران جزو آن مسائل باشد، ما نمی‌دانیم، ممکن است. در هر صورت من این شرافت و فضیلت را از همه فضایی که برای حضرت زهرا ذکر کرده‌اند - با اینکه آنها هم فضایل بزرگی است - این فضیلت را من بالاتر از همه می‌دانم که برای غیر انبیا - علیهم السلام - آن هم نه همه انبیا، برای طبقه بالای انبیا - علیهم السلام - و بعضی از اولیایی که در رتبه آنها هست، برای کس دیگر حاصل نشده. و با این تعبیری که مراد داشته است جبرئیل در این هفتاد و چند روز، برای هیچ کس تاکنون واقع نشده و این از فضایی است که از مختصات حضرت صدیقه - سلام الله علیها - است. (۱۲)

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

قلم و بیان من عاجز است که مقاومت عظیم و گسترده میلیونها مسلمان شیفته خدمت و ایثار و شهادت را در این کشور صاحب‌الزمان - ارواحنا فداه - ترسیم نماید، و از حماسه‌ها و رشادتها و خیرات و برکات فرزندان معنوی کوثر، حضرت فاطمه زهرا - سلام الله علیها - سخن بگوید؛ که همه اینها از هنر اسلام و اهل بیت و از برکات پیروی امام عاشورا سرچشمه گرفته است. (۱۳)

۶۵/۱۱/۱۶

* * *

خیرات و برکات
معنوی کوثر

ما مفتخریم که ادعیه حیاتبخش که او را «قرآن صاعد» می‌خوانند از

ائمه معصومین ما است. ما به «مناجات شعبانیه» امامان و «دعای عرفات» حسین بن علی - علیهما السلام - و «صحیفه سجادیه» این زبور آل محمد و «صحیفه فاطمیه» که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است از ما است. (۱۴)

«صحیفه فاطمه»
کتاب الهام شده از
جانب خدا

۶۸/۳/۱۵

* * *

خانه حضرت زهرا علیها السلام و برکات آن

حضرت امیر - سلام الله علیه - که خلیفه مسلمین بود، خلیفه یک مملکتی که شاید ده مقابل مملکت ایران بود، از حجاز تا مصر، آفریقا، کذا [و] یک مقدار هم از اروپا، این خلیفه الهی وقتی توی جمعیت بود مثل همه ما که نشسته ایم با هم، این هم^۱ زیر پایش نبود، همین بود که یک پوست داشتند - به حسب نقل - یک پوست داشتند که شب خودش و حضرت فاطمه رویش می خوابیدند، و روز روی همین پوست علوفه شترش را می ریخت. پیغمبر هم همین شیوه را داشت. اسلام این است. (۱۵)

سادگی خانه
فاطمه علیها السلام

۵۸/۴/۱۳

* * *

مکتبی که می رفت با کج رویهای تفاله جاهلیت و برنامه های حساب شده احیای ملیگرایی و عربیت با شعار «لا خَبْرَ جَاءَ وَلَا وَحْيَ نَزَّلَ»^۲ محو و نابود شود، و از حکومت عدل اسلامی یک رژیم شاهنشاهی بسازد و اسلام و وحی را به انزوا کشاند؛ که ناگهان

عصارت و وحی الهی

۱. اشاره حضرت امام به زیرانداز ساده اقامتگاه خودشان در قم است.
۲. اشاره به بیٹی از شعر منسوب به یزید بن معاویه که اساس وحی و نبوت را انکار می کرد.

شخصیت عظیمی که از عصاره وحی الهی تغذیه و در خاندان سید
رُسل محمد مصطفی و سید اولیا علی مرتضی، تربیت و در دامن
صدیقه طاهره، بزرگ شده بود قیام کرد و با فداکاری بی نظیر و نهضت
الهی خود، واقعه بزرگی را به وجود آورد که کاخ ستمکاران را فرو
ریخت و مکتب اسلام را نجات بخشید. (۱۶)

۵۹/۳/۲۶

* * *

این خانه کوچک فاطمه - سلام الله علیها - و این افرادی که در آن خانه
تربیت شدند که به حسب عدد، چهار - پنج نفر بودند و به حسب واقع،
تمام قدرت حق تعالی را تجلی دادند، خدمتهایی کردند که ما را و شما
را و همه بشر را به اعجاب درآورده است. (۱۷)

۶۰/۱۲/۱۸

* * *

زنی که در حجره ای کوچک و محقر، انسانهایی تربیت کرد که نورشان
از بسیط خاک تا آن سوی افلاک و از عالم ملک تا آن سوی ملکوت
اعلی می درخشید. صلوات و سلام خداوند تعالی بر این حجره محقر
که جلوه گاه نور عظمت الهی و پرورشگاه زیدگان اولاد آدم است. (۱۸)

۶۱/۱/۲۵

* * *

ما یک کوخ چهار - پنج نفری در صدر اسلام داشتیم، و آن کوخ فاطمه
زهرا - سلام الله علیها - است. از این کوخها^۱ هم محقرتر بوده لکن

خانه کوچک
فاطمه عليها السلام، تجلی
قدرت حق تعالی

حجره محقر
فاطمه عليها السلام،
پرورشگاه زیدگان

۱. اشاره حضرت امام به خانه و اتاق محقر محل سکونت خودشان است.

برکات این چی است؟ برکات این کوخ چند نفری آن قدر است که عالم را پر کرده است از نورانیت و بسیار راه دارد تا انسان به آن برکات برسد. این کوخ نشینان در کوخ محقر، در ناحیه معنویات آن قدر در مرتبه بالا بودند که دست ملکوتیها هم به آن نمی‌رسد؛ و در جنبه‌های تربیتی آن قدر بوده است که هر چه انسان می‌بیند برکات در بلاد مسلمین هست و خصوصاً در مثل بلاد ماها، اینها از برکت آنهاست. (۱۹)

برکات کوخ
فاطمه علیها السلام

۶۲/۱/۱

* * *

روایتی که در تفسیر برهان از حضرت باقر نقل کند؛ و این روایت چون روایت شریفی است و به معارف چندی اشاره فرموده و از اسرار مهمه‌ای کشف فرموده، ما تیمناً عین آن حدیث را ذکر می‌کنیم:

قال رحمه الله، و عن الشيخ أبي جعفر الطوسي، عن رجاله، عن عبدالله بن عجلان السكوني، قال سمعت ابا جعفر - عليه السلام - يقول: بيث علي و فاطمة حجرة رسول الله - صلى الله عليه وآله - و سقف بيثهم عرش رب العالمين. و في قعر بيوتهم فرجة مكشوفة الى العرش معارج الوحي؛ و الملائكة تنزل عليهم بالوحي صباحاً و مساءً و كل ساعة و طرفة عين. و الملائكة لا ينقطع فوجهم: فوج ينزل، و فوج يصعد. و ان الله تبارك و تعالى كشف لابراهيم - عليه السلام - عن السموات حتى ابصر العرش؛ و زاد الله في قوة ناظره. و ان الله زاد في قوة ناظر محمد و علي و فاطمة و الحسن و الحسين - عليهم السلام - و كانوا يبصرون العرش و لا يجدون لبيوتهم سقفاً غير العرش؛ فبيوتهم مسقفة بعرش الرحمن. و معارج الملائكة و الزوج فيها باذن ربهم من كل امر سلام. قال، قلت: من كل امر سلام؟ قال: بكل امر. فقلت: هذا التنزيل؟ قال: نعم. (۲۰)

عظمت خانه
فاطمه علیها السلام

۱. «صاحب تفسیر برهان رحمه الله گفته است از شیخ ابو جعفر طوسی - از رجال او - از عبدالله بن عجلان

سیره حضرت فاطمه علیها السلام

ما باید سرمشق از این خاندان بگیریم: بانوان ما از بانوانشان و مردان ما از مردانشان، بلکه همه از همه آنها. آنها زندگی خودشان را وقف کردند از برای طرفداری مظلومین و احیای سنت الهی. ما باید تبعیت کنیم و زندگی خود را برای آنها قرار بدهیم. کسی که تاریخ اسلام را می‌داند، می‌داند که این خاندان هر یکی شان مثل یک انسان کامل، بلکه بالاتر، یک انسان الهی - روحانی، برای ملتها و مستضعفین قیام کردند در مقابل کسانی که می‌خواستند مستضعفین را از بین ببرند. (۲۱)

سرمشق گرفتن
از خوی فاطمه علیها السلام

۵۸/۱/۲۲

* * *

الگو حضرت زهرا - سلام الله علیها - است. الگو پیغمبر اسلام است. ما وقتی مملکتیمان اسلامی است، وقتی می‌توانیم ادعا کنیم که جمهوری اسلامی داریم، که تمام این معانی که در اسلام است تحقق پیدا بکند. (۲۲)

الگو بودن حضرت
زهرا علیها السلام

۵۸/۳/۸

* * *

→ سکونی روایت شده که گفت شنیدم امام باقر - علیه السلام - می‌فرماید: "خانه علی و فاطمه حجره رسول الله - صلی الله علیه و آله - است و سقف خانه‌شان عرش رب العالمین؛ و در انتهای خانه‌هاشان شکافی است که از آن تا عرش، پرده از معراج وحی برداشته شده؛ و ملائکه صبح و شام و هر ساعتی و هر لحظه با وحی بر آنان نازل می‌شوند و رشته فوج ملائکه فرود آینده قطع نمی‌شود؛ گروهی فرود می‌آیند و دسته‌ای بالا می‌روند. همانا خداوند تبارک و تعالی برای ابراهیم از آسمانها پرده برداشت تا آنکه عرش را دید و خدا به قوت دیده او افزود؛ و همانا خداوند بر قوت دیده محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین - علیهم السلام - نیز بیفزود (چنانکه) عرش را مشاهده می‌کردند و جز عرش سرپوشی برای خانه‌هایشان نمی‌دیدند؛ خانه‌هاشان به عرش رحمان مسقف است و معراجهای ملائکه و روح در خانه‌های ایشان است، به اذن پروردگارشان من کل امر سلام. راوی می‌گوید پرسیدم: "من کل امر سلام؟" فرمود: "بکل امر." عرض کردم: "این چنین نازل شده؟" فرمود: "آری؛" تفسیر پرهان؛ ج ۴، ص ۴۸۷.

خطبه فاطمه زهرا - سلام الله علیها - در مقابل حکومت و قیام امیرالمؤمنین و صبر امیرالمؤمنین در مدت بیست و چند سال و در عین حال کمک کاری به حکومت موجود و بعد هم فداکاری در راه اسلام و فداکاری دو فرزند عزیزش، امام مجتبی که یک خدمت بسیار بزرگ و دولت جابر اموی را با آن خدمت رسوا فرمود و خدمت بزرگ برادر ارجمندش حضرت سیدالشهدا، چیزهایی بود که همه می دانید و می دانیم. و با اینکه عده کم و اسباب و ابزار جنگ پیش آنها کم بود، لکن روح الهی و روح ایمان آنها را آن طور کرد که بر همه ستمکاران عصر خودشان غلبه پیدا کردند و اسلام را زنده کردند و برای ما و شما برادرهای عزیز الگو شدند که ما از کمی عده و کمی عده و کمی ابزار جنگ در مقابل تمام قدرتهایی که امروز با ما به جنگ برخاسته اند، مقاومت کنیم، و همان طوری که اولیای ما - علیهم السلام - نشان دادند که در مقابل مستکبران گاهی با تبلیغ و گاهی با اسلحه باید ایستاد و مستکبران را باید به جای خودشان نشانند، ما هم الگوی آنها را، تبعیت از آنها را می پذیریم. (۲۳)

تبعیت از اولیا

۶۰/۱۲/۱۸

* * *

کوشش کنید در تهذیب اخلاق و در وادار کردن دوستانان به تهذیب اخلاق. کوشش کنید که در مقابل آن جنایاتی که بر شما وارد شد عکس العمل نشان بدهید، در حفظ همه حیثیاتی که حیثیت بزرگ زن است، آن طوری که زن فرید، حضرت زهرا - سلام الله علیها - بود. همه باید به او اقتدا کنید و کنیم و همه باید دستورمان را از اسلام به وسیله او و فرزندان او بگیریم، و همان طوری که او بوده است، باشید. و در علم و تقوا کوشش کنید که علم به هیچ کس انحصار ندارد، علم مال

یادگیری دستورات

اسلام از او
و فرزندانش

همه است، تقوا مال همه است. و کوشش برای رسیدن به علم و تقوا
وظیفه همه ماست و همه شماست. (۲۴)

۶۴/۱۲/۲۲

* * *

اگر شما زنهایم و زنهای ما هم همه، کشور ما همه، پذیرفتند که امروز
روز زن است؛ یعنی روز تولد حضرت زهرا که آن کمال و آن وضعیت
را دارد، پذیرفتید که روز زن است، به عهده شما مسائل بزرگی
[خواهد آمد]؛ از قبیل مجاهده، که حضرت مجاهده داشته است،
حضرت به اندازه خودش که در این ظرف کوتاه مجاهده داشته است،
مخاطبه داشته است با حکومت‌های وقت، محاکمه می‌کرده است
حکومت‌های وقت را، شما باید اقتدا به او بکنید تا پذیرفته باشید که این
روز، روز زن است؛ یعنی، روز تولد این حضرت روز زن است. زهد
و تقوا و همه چیزهایی که داشته است و عفاف که او داشته است و
همه چیز، شما باید اگر پذیرا شدید، آنها را تبعیت کنید و اگر تبعیت
نکردید، بدانید که شما داخل در روز زن نیستید، هر کس نپذیرفت،
این در روز زن وارد نشده است و در این شرافت وارد نشده
است. (۲۵)

اقتدا به حضرت

زهرا علیها السلام

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

با کمال تأسف و تأثر روز گذشته^۱ از صدای جمهوری اسلامی
مطلبی در مورد الگوی زن پخش گردیده است که انسان شرم
دارد بازگو نماید. فردی که این مطلب را پخش کرده است تعزیر

و اخراج می‌گردد، و دست اندرکاران آن تعزیر خواهند شد. در صورتی که ثابت شود قصد توهین در کار بوده است، بلاشک فرد توهین کننده محکوم به اعدام است. اگر بار دیگر از اینگونه قضایا تکرار گردد، موجب تنبیه و توبیخ و مجازات شدید و جدی مسئولین بالای صدا و سیما خواهد شد. البته در تمامی زمینه‌ها قوه قضاییه اقدام می‌نماید. (۲۶)

تأسف و تأثر نسبت
به سهل‌انگاری

۶۷/۱۱/۹

* * *

ما برای اینکه وحدت امت اسلام را تأمین کنیم، برای اینکه وطن اسلام را از تصرف و نفوذ استعمارگران و دولت‌های دست‌نشانده آنها خارج و آزاد کنیم، راهی نداریم جز اینکه تشکیل حکومت بدهیم. چون به منظور تحقق وحدت و آزادی ملت‌های مسلمان بایستی حکومت‌های ظالم و دست‌نشانده را سرنگون کنیم؛ و پس از آن حکومت عادلانه اسلامی را که در خدمت مردم است به وجود آوریم. تشکیل حکومت برای حفظ نظام و وحدت مسلمین است؛ چنانکه حضرت زهرا - سلام الله علیها - در خطبه خود می‌فرماید که امامت برای حفظ نظام و تبدیل افتراق مسلمین به اتحاد است.^۱ (۲۷)

خطبه حضرت
زهرا علیها السلام درباره
امامت

* * *

حضرت خدیجه علیها السلام

پیغمبر اکرم (ص) وقتی که به رسالت مبعوث شد، و شروع به تبلیغ

۱. «طاعتنا نظاماً لِلْمِلَّةِ وَ إِمَانَتُنَا لَمَّا لِلْفِرْقَةِ»؛ شرح ابن ابی‌الحدید؛ ج ۱۶، ص ۲۱۱.

کرد، یک طفل هشت ساله (حضرت امیر «ع») و یک زن چهل ساله (حضرت خدیجه) به او ایمان آوردند، جز این دو نفر کسی را نداشت. و همه می دانند که چقدر آن حضرت را اذیت کردند و کارشکنیها و مخالفتها نمودند. لیکن مایوس نشد، و نفرمود کسی ندارم. ایستادگی کرد؛ و با قدرت روحی و عزمی قوی از «هیچ» رسالت را به اینجا رسانید که امروز^۱ هفتصد میلیون جمعیت تحت لوای او هستند. (۲۸)

ایمان آوردن
خدیجه به پیغمبر

* * *

رسول اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - اول که مأمور شد، خودش - تنها - مأمور شد: **قُمْ فَأَنْذِرْ**؛^۲ نهضت کن و مردم را دعوت کن. دعوت، ابتدائاً از خود حضرت شروع شد. آن روز که اعلام نبوت فرمود، یک زن و یک بچه به او ایمان آورد؛ لکن استقامت - که لازمه رهبری انبیای گرام است - به طور کامل در رسول اکرم بود: **وَاسْتَقِيمَ كَمَا أَمِرْتُ**؛^۳ نهضت کن و استقامت کن. (۲۹)

خدیجه، اولین
بانوی مسلمان

۵۸/۲/۲۱

* * *

ما همه می دانیم که گرانی امروز سرسام آور است، و یک دسته‌ای از آن رنج می‌برند. اما در مقابل آن رنجهایی که خود پیغمبر و همسر بزرگ عزیزش حضرت خدیجه در آن چند سال بردند، که مشک را از قراری که نقل می‌کنند، مشک را می‌گذاشتند توی آب و می‌مکیدند برای اینکه، از آن چربی، مثلاً از آن چیزی که در مشک هست به آنها برسد.

رنجهای همسر
پیامبر

۱. سال ۱۳۴۸ ه. ش.

۲. مدثر / ۲.

۳. اشاره به آیه ۱۱۲ سوره هود.

وقتی که آنها برای اسلام اینطوری عمل کردند و اینطور مقاومت کردند در مقابل دشمنهای اسلام، شما هم که ملت و امت همان بزرگوار هستید نباید از اینکه فلان چیز کم است، آنی که کم است ارزاق که نیست ارزاق که کم نیست، آنی که کم است آن وضع آرایشی است که آنها می خواستند، یک دسته می خواستند باشد، آنها دیگر ان شاء الله نیست و باید از بین هم برود. (۳۰)

۶۲/۳/۱۴

* * *

حضرت زینب علیها السلام

فردا روز زن است. روز زنی است که عالم به او افتخار دارد؛ روز زنی است که دخترش در مقابل حکومت‌های جبار ایستاد و آن خطبه را خواند و آن حرف‌ها را زد که همه می دانید؛ زنی که در مقابل یک جباری ایستاد - که اگر مردها نفس می کشیدند همه را می کشتند - و نترسید و ایستاد و محکوم کرد حکومت را، یزید را محکوم کرد. به یزید فرمود تو قابل آدم نیستی، تو انسان نیستی. زن یک همچو مقامی باید داشته باشد. زنها عصر ما بحمدالله شبیه به همانها هستند. ایستادند در مقابل جبار با مشت گره کرده؛ بچه‌ها در آغوششان، و به نهضت کمک کردند. (۳۱)

ایستادگی
در مقابل جباران

۵۸/۲/۲۶

* * *

سیدالشهدا و اصحاب او و اهل بیت او آموختند تکلیف را: فداکاری در میدان، تبلیغ در خارج میدان. همان مقداری که فداکاری حضرت

ارزش پیش خدای تبارک و تعالی دارد و در پیشبرد نهضت حسین - سلام الله علیه - کمک کرده است، خطبه‌های حضرت سجاد و حضرت زینب هم به همان مقدار یا قریب آن مقدار تأثیر داشته است. آنها به ما فهماندند که در مقابل جائر، در مقابل حکومت جور، نباید زنها بترسند و نباید مردها بترسند. در مقابل یزید، حضرت زینب - سلام الله علیها - ایستاد و آن را همچو تحقیر کرد که بنی امیه در عمرشان همچو تحقیری نشنیده بودند، و صحبت‌هایی که در بین راه و در کوفه و در شام و اینها کردند و منبری که حضرت سجاد - سلام الله علیه - رفت و واضح کرد به اینکه قضیه، قضیه مقابله غیر حق با حق نیست؛ یعنی، ما را بد معرفی کرده‌اند؛ سیدالشهدا را می‌خواستند معرفی کنند که یک آدمی است که در مقابل حکومت وقت، خلیفه رسول الله ایستاده است. حضرت سجاد این مطلب را در حضور جمع فاش کرد و حضرت زینب هم. (۳۲)

۶۱/۷/۲۵

* * *

کیفیت مبارزه را، کیفیت اینکه مبارزه بین یک جمعیت کم با جمعیت زیاد باید چطور باشد، کیفیت اینکه قیام در مقابل یک حکومت قلدری که همه جا را در دست دارد، با یک عده معدود باید چطور باشد، اینها چیزهایی است که حضرت سیدالشهدا به ملت آموخته است و اهل بیت بزرگوار او و فرزند عالی‌مقدار او هم فهماند که بعد از اینکه آن مصیبت واقع شد، باید چه کرد. باید تسلیم شد؟ باید تخفیف در مجاهده قائل شد؟ یا باید همانطوری که زینب - سلام الله علیها - در دنباله آن مصیبت بزرگی که *تَصَغُرُ عِنْدَهُ الْقَضَائِبُ*^۱، ایستاد و در مقابل کفر

ایستادگی
در مقابل یزید

مقاومت حضرت
زینب عليها السلام
در برابر مصایب

۱. مصیبت‌های دیگر در کنار آن کوچکند.

و در مقابل زندقه صحبت کرد و هر جا موقع شد، مطلب را بیان کرد و حضرت علی بن الحسین - سلام الله علیه - با آن حال نگاهت، آنطوری که شایسته است تبلیغ کرد. (۳۳)

۶۱/۷/۲۵

* * *

شما ملاحظه کنید که بهترین خلق الله در عصر خودش، حضرت سیدالشهدا - سلام الله علیه - و بهترین جوانان بنی هاشم و اصحاب او شهید شدند و از این دنیا رفتند با شهادت، لکن وقتی که در آن مجلس پلید یزید صحبت می شود، حضرت زینب - سلام الله علیها - قسم می خورد که ما ز آئینا إلا جمیلاً^۱ رفتن یک انسان کامل، شهادت یک انسان کامل در نظر اولیای خدا جمیل است، نه برای اینکه جنگ کرده و کشته شده، برای اینکه جنگ برای خدا بوده است، قیام برای خدا بوده است. (۳۴)

بیان تعبیر:
«ما جز زیبایی
چیزی ندیدیم»

۶۵/۱۱/۲۱

* * *

ما مکرر دیدیم که زنان بزرگواری زینب گونه - علیها سلام الله - فریاد می زنند که فرزندان خود را از دست داده و در راه خدای تعالی و اسلام عزیز از همه چیز خود گذشته و مفتخرند به این امر؛ و می دانند آنچه به دست آورده اند بالاتر از جنات نعیم است، چه رسد به متاع ناچیز دنیا. (۳۵)

زینب گونه بودن

۶۸/۳/۱۵

* * *

۱. آنچه (در کربلا) دیدیم جز پیشامدی زیبا نبود.

حضرت مریم علیها السلام

در قرآن کریم آیاتی هست که دلالت کند بر آنکه اشخاصی که پیغمبر نبودند، ملائکه بلکه جبرئیل را دیدند و با او سخن گفتند. ما نمونه‌ای از آن را اینجا یاد می‌کنیم که رسوایی این یاوه‌گویان روشن شود.

سوره آل عمران (آیه ۴۲) **وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ** - یعنی چون ملائکه گفتند به مریم که خدا تو را برگزیده و پاکیزه کرده و فضیلت داده بر زنهای جهان، پس از آن خدای تعالی حکایت مریم را نقل می‌کند از (آیه ۴۰) بسیاری از حالات عیسی مسیح و معجزات او را ملائکه برای مریم نقل می‌کنند و از غیب به او اخبار می‌دهند - و در سوره مریم (آیه ۱۷) می‌گویند **فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا** و قضیه مراد ملائکه و جبرئیل با مریم در بسیاری از آیات قرآن مذکور است و خبرهایی که از غیب به او دادند خداوند نقل می‌کند. (۳۶)

مریم علیها السلام،
برگزیده خدا

* * *

صلوات و سلام خدای بزرگ بر حضرت عیسی بن مریم روح الله و پیغمبر عظیم الشان که مردگان را احیا و خفتگان را بیدار فرمود! صلوات و سلام خدای بزرگ بر مادر عظیم الشان مریم عذرا و صدیقه خورا، که با نفخه الهی چنین فرزند بزرگی را به تشنگان رحمت الهی تسلیم نمود. (۳۷)

مریم عذرا
و صدیقه خورا

۵۷/۱۰/۲

* * *

حضرت عیسی - سلام الله علیه - که این اشخاصی که تابع او هستند خیال می‌کنند که حضرت عیسی فقط یک معنویاتی می‌گفته است، ایشان هم همین‌طور بوده؛ از اول بنا بوده بر اینکه معارضه کنند. آن وقتی که متولد شده، تازه متولد شده است، می‌گوید که من کتاب آوردم. قرآن این را نقل می‌کند که تازه متولد شده بود، وقتی که مادرش به واسطه آن تهمتهایی که می‌زدند - یهود برش می‌زدند - ناراحت بود؛ همچو که متولد شد، گفت که نه، غصه نخور اگر کسی آمد پیشت باهات صحبت بکند، تو بگو که من صایمم - و صایم بوده لابد - و بروید از آن بچه پرسید. اینها آمدند، حضرت تازه متولد شده بود. آمدند بنا کردند به حضرت مریم حرفهای نامربوط زدن. حضرت مریم هم اشاره کرد به او که بروید آنجا. گفتند: ما چه جور با این [بچه] تکلم کنیم؟ بعد ایشان شروع کرد که خدا به من کتاب داده است. (۳۸)

صایم بودن حضرت

مریم عَلَيْهَا السَّلَامُ

فصل دوم

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی

- مقام و کرامت زن در اسلام
- حقوق زن در اسلام
- نقش زن در بنای جامعه اسلامی
- فعالیتهای زنان در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی
- تعلیم و تعلم زنان
- آزادی زن در نظام اسلامی
- حجاب اسلامی
- توصیه به حفظ و تداوم نهضت اسلامی

مقام و کرامت زن در اسلام

اسلام می‌خواهد که زن و مرد رشد داشته باشند. اسلام زنهارا نجات داده است از آن چیزهایی که در جاهلیت بود. آنقدری که اسلام به زن خدمت کرده، خدا می‌داند به مرد خدمت نکرده؛ آنقدر که به زن خدمت کرده. شما نمی‌دانید که در جاهلیت زن چه بوده و در اسلام چه شده. (۳۹)

خدمت اسلام به زن

۵۷/۸/۱۸

* * *

اسلام به زن خدمتی کرده است که در تاریخ همچو سابقه‌ای ندارد. اسلام زن را از توی لجنزارها برداشته آورده شخصیت به او داده. (۴۰)

شخصیت دادن به

زن

۵۷/۸/۱۸

* * *

سؤال: [تشیع در نظر کشورهای غربی به عنوان عنصری محافظه‌کار در پیشرفت قلمداد شده است. همچنین ما خواسته‌های شیعیان را مبنی بر کناره‌گیری زنان از صحنه زندگی اجتماعی و نیز بازگشت به

قوانین شیعی که می‌خواهد سنت مذهبی مبنای قوانین حکومتی قرار گیرد، همان طوری که در قانون اساسی - که به طور غیر قانونی به صورت از بین رفته درآمده - نیز ذکر شده است، شنیده‌ایم. ما همچنین شنیده‌ایم که تشیع سبک زندگی غربی را برای اینکه با سنتهای مذهبی توافق ندارد رد می‌کند. آیا ممکن است شما نظر خود را درباره این مسأله بر اساس مذهب تشیع بیان کنید؟]

جایگاه رفیع زن
در مکتب تشیع

جواب: تشیع که مکتبی است انقلابی و ادامه اسلام راستین پیامبر (ص) است همچون خود شیعیان، همیشه مورد حملات ناجوانمردانه مستبدین و استعمارگران بوده است. تشیع نه تنها زنان را از صحنه زندگی اجتماعی طرد نمی‌کند، بلکه آنان را در جامعه در جایگاه رفیع انسانی خود قرار می‌دهد. ما پیشرفتهای دنیای غرب را می‌پذیریم، ولی فساد غرب را که خود آنان از آن ناله می‌کنند نه. (۴۱)

۵۷/۸/۲۴

* * *

اسلام زنها را دستشان گرفته آورده در قبال مردها نگه داشته؛ در صورتی که در زمانی که پیغمبر اسلام آمد، زنها را هیچ حساب می‌کردند. اسلام زنها را قدرت داده است. (۴۲)

قدرت دادن به زن
در اسلام

۵۷/۹/۲۰

* * *

ما می‌خواهیم زن به مقام والای انسانیت خودش باشد نه ملعبه باشد؛ نه ملعبه در دست مردها باشد، در دست اراذل باشد. زن باید در سرنوشت خودش دخالت داشته باشد. (۴۳)

مقام والای زن
در اسلام

۵۷/۱۲/۱۳

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۲۹

اگر زنهای انسان‌ساز از ملتها گرفته بشود، ملتها به شکست و انحطاط مبدل خواهند شد. (۴۴)

زن انسان‌ساز

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

اسلام به شما آنقدر احترام قائل است که برای مردها نیست. اسلام شما را می‌خواهد نجات بدهد؛ اسلام شما را می‌خواهد از این مَلْعَبه‌ای که اینها می‌خواهند شما را ملعبه قرار بدهند نجات بدهد؛ اسلام می‌خواهد شما را یک انسان کامل تربیت کند. (۴۵)

احترام اسلام
به زنها

۵۷/۱۲/۱۷

* * *

اسلام منت گذاشت بر انسان، زن را از آن مظلومیتی که در جاهلیت داشت بیرون کشید. مرحله جاهلیت مرحله‌ای بود که زن را مثل حیوانات - بلکه پایینتر از او [می‌شمردند]. زن در جاهلیت مظلوم بود. اسلام زن را از آن لجنزار جاهلیت بیرون کشید. (۴۶)

بیرون آوردن زن
از مظلومیت

۵۸/۲/۲۶

* * *

زن انسان است؛ آن هم یک انسان بزرگ. زن مربی جامعه است، از دامن زن انسانها پیدا می‌شوند. مرحله اول مرد و زن صحیح، از دامن زن است. مربی انسانها زن است. سعادت و شقاوت کشورها بسته به وجود زن است. زن با تربیت صحیح خودش انسان درست می‌کند؛ و با تربیت صحیح خودش کشور را آباد می‌کند. مبدأ همه سعادتها از دامن زن بلند می‌شود. زن مبدأ همه سعادتها

زن، مبدأ سعادتها

باید باشد. (۴۷)

۵۸/۲/۲۶

* * *

مادرها مبدأ خیراتند و اگر خدای نخواستہ مادری باشد کہ بچه را بد تربیت کند، مبدأ شر و رند. (۴۸)

مادر، مبدأ خیر

۵۸/۴/۲۶

* * *

زن مظهر تحقق آمال بشر است. زن پرورش دہ زنان و مردان ارجمند است. از دامن زن مرد به معراج می رود. دامن زن محل تربیت بزرگ زنان و بزرگ مردان است. (۴۹)

زن، مظهر تحقق
آمال بشر

۵۸/۲/۲۷

* * *

زنہا مردان شجاع را در دامن خود بزرگ می کنند. قرآن کریم انسان ساز است، و زنہا نیز انسان ساز. وظیفہ زنہا انسان سازی است. اگر زنہای انسان ساز از ملتہا گرفته بشود، ملتہا بہ شکست و انحطاط مبدل خواهند شد، شکست خواهند خورد، منحط خواهند شد. (۵۰)

انسان سازی،
وظیفہ زن

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

مقام زن مقام والاست؛ عالیرتبه هستند. بانوان در اسلام بلندپایہ هستند. (۵۱)

مقام بلندپایہ زن
در اسلام

۵۷/۱۲/۱۳

اسلام زن را مثل مرد در همه شئون - در همه شئون - همان طوری که مرد در همه شئون دخالت دارد زن هم دخالت دارد. همان طوری که مرد باید از فساد اجتناب کند، زن هم باید از فساد اجتناب کند. زنها نباید ملعبه دست جوانهای هرزه بشوند. زنها نباید مقام خودشان را منحط کنند و خدای ناخواسته بزک کرده بیرون بیایند و در انظار مردم فاسد قرار بگیرند. زنها باید انسان باشند. زنها باید تقوا داشته باشند. زنها مقام کرامت دارند. زنها اختیار دارند؛ همان طوری که مردها اختیار دارند.

اجتناب از فساد

خداوند شما را با کرامت خلق کرده است، آزاد خلق کرده است. (۵۲)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

اسلام نظر خاص بر شما بانوان دارد. اسلام در وقتی که ظهور کرد در جزیره العرب، بانوان حیثیت خودشان را پیش مردان از دست داده بودند؛ اسلام آنها را سربلند و سرافراز کرد، اسلام آنها را با مردان مساوی کرد. عنایتی که اسلام به بانوان دارد بیشتر از عنایتی است که بر مردان دارد. (۵۳)

عنایت اسلام به زن

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

امروز به برکت نهضت اسلامی، زن عضو مؤثر جامعه تا حدودی مقام خود را یافته است. (۵۴)

زن عضو مؤثر
جامعه

۵۹/۲/۱۵

* * *

حقوق زن در اسلام

طلاق در صورتی که شرط بشود در ضمن عقد با مرد، وقتی که می‌خواهند عقد کنند، شرط بکنند و در ضمن عقد این شرط بشود که وکیل باشد [زن] در طلاق خودش، یا مطلقاً، یا در شرایطی یک سؤالی پیش آورده است. و آن اینکه این زنهایی که حالا تحت زوجیت هستند چه؟ این ولایت فقیه را اینها مخالفت می‌کنند، در صورتی که نمی‌دانند از شئون فقیه هست که چنانچه یک مردی با زن خودش رفتارش بد و ناسالم باشد، او را اولاً نصیحت کند، و ثانیاً تأدیب کند، و اگر دید نمی‌شود، اجرای طلاق کند.

شما موافقت کنید با این ولایت فقیه. ولایت فقیه برای مسلمین یک هدیه‌ای است که خدای تبارک و تعالی داده است. من جمله همین معنایی که شما سؤال کردید و طرح کردید که خوب، زنهایی که الآن شوهر دارند چنانچه رفتاریهایی داشته باشند، چه باید بکنند؟ آنها رجوع می‌کنند به آنجایی که فقیه هست، به مجلسی که در آن فقیه هست، به دادگاهی که در آن فقیه هست؛ و فقیه رسیدگی می‌کند؛ چنانچه صحیح باشد، شوهر را تأدیب می‌کند؛ شوهر را وادار می‌کند به اینکه درست عمل کند. و چنانچه نکرد، طلاق می‌دهد، ولایت دارد برای این امر. اگر دیدید به فساد می‌کشد، یک زندگی به فساد کشیده می‌شود، طلاق می‌دهد. و طلاق اگر چه در دست مرد است، می‌تواند لکن فقیه در جایی که مصلحت اسلام را دید، مصلحت مسلمین را دید، و در جایی که دید نمی‌شود به غیر از این، طلاق بدهد. این ولایت فقیه هست، ولایت فقیه برای شما یک هدیه الهی است. (۵۵)

۵۸/۸/۹

رجوع به فقیه جهت
رفع گرفتاری

* * *

اسلام زنهارا در مقابل مردها قرار داده؛ نسبت با آنها تساوی دارند. البته یک احکام خاص به مرد است که مناسب با مرد است؛ یک احکام خاص به زن است، مناسب با زن است. این نه این است که اسلام نسبت به زن و مرد فرقی گذاشته است. (۵۶)

۵۷/۹/۲۰

* * *

سؤال: [زنان توده عظیمی از مسلمانان را تشکیل می دهند، چه نقشی،

چه حقی شما برای زن در نظامی اسلامی قائل هستید؟]

جواب: هم اکنون زنان مسلمان ایران، در مبارزات سیاسی و تظاهرات بر ضد شاه شرکت دارند. به من اطلاع داده اند که در شهرهای ایران زنان جلسات سیاسی دارند. در نظام اسلامی، زن همان حقوقی را دارد که مرد دارد، حق تحصیل، حق کار، حق مالکیت، حق رأی دادن، حق رأی گرفتن. در تمام جهاتی که مرد حق دارد، زن هم حق دارد. لکن در مرد هم مواردی است که چیزهایی به دلیل پیدایش مفسد بر او حرام است و هم در زن مواردی هست که به دلیل اینکه مفسده می آفریند حرام است. اسلام خواسته است که زن و مرد، حیثیت انسانی شان محفوظ باشد. اسلام خواسته است که زن ملعبه دست مرد نباشد. اینکه در خارج منعکس کرده اند که در اسلام با زنها، با خشونت رفتار می شود، امر غیر صحیحی است و تبلیغات باطلی است که از مغرضین حاصل شده و آلا مرد و زن هر دویشان در اسلام اختیارات دارند. اگر اختلافاتی هست برای هر دو هست و آن مربوط به طبیعت آنان است. (۵۷)

۵۷/۹/۱۶

* * *

هیچ فرقی بین زن و مرد در اسلام نیست

تساوی حقوق زن و مرد در نظام اسلامی

همان طوری که حقوق مردها در اسلام مطرح است، حقوق زنها [هم مطرح است]. اسلام به زنها بیشتر عنایت کرده است تا به مردها. اسلام زنها را بیشتر حقوقشان را ملاحظه کرده است تا مردها. این هم [آن] معنا که بعد از این چه خواهد شد: زنها حق رأی دارند - از غرب بالاتر است این مسائلی که برای زنها ما قائل هستیم - حق رأی دادن دارند، حق انتخاب دارند، حق انتخاب شدن دارند. همه اینها هست. تمام معاملاتشان به اختیار خودشان است، و آزاد هستند. اختیار شغل را آزاد هستند. البته در شرق برای مردها یک محدودیتهایی هست که آن محدودیتها به صلاح خود مردها هست و آن محدودیتها، یعنی در آنجاهایی که مفسده هست برای مرد، از قماربازی جلوگیری می‌کند اسلام، از شرابخواری جلوگیری می‌کند اسلام، از هروئین جلوگیری می‌کند اسلام؛ برای اینکه مفسده دارند. برای همه یک محدودیتهایی هست، و محدودیتهای شرعی و الهی. محدودیتهایی است که به صلاح خود جامعه است؛ نه این است که برای جامعه یک چیزی مثلاً نافع بوده است که محدودیت برایش ایجاد کرده‌اند. (۵۸)

ملاحظه حقوق زن
در اسلام

۵۸/۱/۹

* * *

در قانون هم همه اقشار حقوقشان ملاحظه شده است و اقلیتهای مذهبی، نسوان، دیگر اقشار - همه - حقوقشان ملاحظه شده است و هیچ فرقی مابین گروه و گروهی در اسلام نیست؛ فقط به تقوا و به اتقاء عن الله تعالی فرق است. (۵۹)

ملاحظه حقوق همه
اقشار در قانون

۵۸/۱/۱۲

* * *

برای آنکه اسلام برای زنها حقوق ویژه‌ای قائل است، و سیاهپوستان، که عمری را تحت فشار و ظلم امریکا به سر برده‌اند، و شاید به طور الزام به ایران آمده باشند، نسبت به آنان، در صورتی که جاسوسی آنها ثابت نشده باشد، تخفیف دهید. دانشجویان عزیز،^۱ سیاهپوستان و زنانی که جاسوسی آنان معلوم نیست، به وزارت امور خارجه تحویل دهید، که فوراً آنها را از ایران خارج نمایند. ملت شریف ایران اجازه آزادی بقیه را نمی‌دهد. لذا دیگران در بازداشت هستند، تا دولت امریکا به خواست ملت عمل کند. (۶۰)

حقوق ویژه اسلام
برای زنها

۵۸/۸/۲۶

* * *

زنهایی که می‌خواهند ازدواج کنند، از همان اول می‌توانند اختیاراتی برای خودشان قرار بدهند که نه مخالف شرع باشد و نه مخالف حیثیت خودشان. می‌توانند از اول شرط کنند که اگر چنانچه مرد فساد اخلاق داشت، اگر بد زندگی کرد با زن، اگر بدخُلقی کرد با زن، وکیل باشند در طلاق، اسلام برای آنها حق قرار داده است. اسلام اگر محدودیتی برای مردان و زنان قایل شده است همه به صلاح خودتان بوده است. تمام قوانین اسلام، چه آنهایی که توسعه می‌دهد چه آنهایی که تحدید می‌کند، همه بر صلاح خود شماست، برای خود شماست. همان طوری که حق طلاق را با مرد قرار داده است، حق این را قرار داده است که شما در وقت ازدواج شرط کنید با او که اگر چه کردی یا چه کردی، من وکیل باشم در طلاق. و اگر این شرط را کرد دیگر نمی‌تواند او را معزول کند. اگر این ... شرط در ضمن عقد واقع شد نمی‌تواند او را دیگر محدود کند، نمی‌تواند اخلاق بد انجام بدهد. و

قوانین اسلام به
صلاح زنان

۱. دانشجویان پیرو خط امام که سفارت امریکا را در روز ۱۳ آبان ۱۳۵۸ تسخیر کردند.

اگر مردی با زن خودش بدرفتاری کرد، در حکومت اسلام او را منع می‌کنند؛ اگر قبول نکرد تعزیر می‌کنند، حد می‌زنند؛ و [باز] اگر قبول نکرد مجتهد طلاق می‌دهد. (۶۱)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

خداوند همان طوری که قوانینی برای محدودیت مردها در حدود اینکه فساد بر آنها راه نیابد دارد، در زنها هم دارد. همه برای صلاح شماست. همه قوانین اسلامی برای صلاح جامعه است. (۶۲)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

سؤال: [مشخصاً حقوق زنان در جمهوری اسلامی چه خواهد بود؟ تکلیف مدارس مختلط چه می‌شود؟ مسأله تنظیم توالد و تناسل و سقط جنین چگونه خواهد شد؟]

جواب: از نظر حقوق انسانی، تفاوتی بین زن و مرد نیست. زیرا که هر دو انسانند و زن حق دخالت در سرنوشت خویش را همچون مرد دارد. بله در بعضی از موارد تفاوتی بین زن و مرد وجود دارد که به حیثیت انسانی آنها ارتباط ندارد. مسائلی که منافات با حیثیت و شرافت زن ندارد آزاد است. سقط جنین از نظر اسلام حرام است. (۶۳)

۵۷/۸/۲۱

* * *

سؤال: [مسأله اختیار طلاق به دست مرد، موجب ناراحتی و تشویش خاطر گروهی از زنان مبارز ایران شده است؛ و گمان می‌کنند که دیگر

قوانین اسلام برای
صلاح جامعه

عدم تفاوت حقوق
انسانی بین زن و مرد

به هیچ وجه حق طلاق ندارند. و از این موضوع افرادی سوءاستفاده کرده و می‌کنند. نظر حضرت‌تعالی راجع به این مسأله چیست؟]

بسم الله الرحمن الرحيم

جواب: برای زنان، شارع مقدس راه سهلی معین فرموده که خودشان زمام طلاق را به دست بگیرند، به این معنا که در ضمن عقد نکاح اگر شرط کنند که وکیل باشند در طلاق، یا بطور مطلق یا به طور مشروط، یعنی اگر مرد بدرفتاری کرد یا مثلاً زن گرفت، زن وکیل باشد که خود را طلاق دهد، در این صورت هیچ اشکالی برای خانمها پیش نمی‌آید، و می‌توانند خود را طلاق دهند.

راه سهل طلاق در
اسلام

از خداوند تعالی توفیق بانوان را خواستارم. امید است تحت تأثیر مخالفین اسلام و انقلاب اسلامی واقع نشوند، که اسلام برای همه است و برای همه نافع است. (۶۴)

۵۸/۸/۷

* * *

سؤال: [بفرمایید زن شوهردار چگونه باید تقلید کند و می‌تواند مجتهد دیگری داشته باشد و اگر می‌تواند منافاتی با لزوم اطاعت زن از شوهر دارد یا نه؟]

استقلال زن در تقلید

جواب: زن در تقلید مستقل است ولی در امور زناشویی باید از شوهر اطاعت کند و بدون اجازه شوهر نمی‌تواند از منزل خارج شود. (۶۵)

* * *

سؤال: [در زمان طاغوت دادگاههای به اصطلاح حمایت از خانواده

هنگام طلاق علاوه بر اصل مهریه به خاطر گذشت زمان، پولی را به عنوان اجاره مهریه جبراً از داماد می‌گرفتند اگر مهریه‌ای عین پول باشد و شرعاً نیز وقت وصول مهریه معین نشده باشد آیا جایز است که اجاره مهریه بر اصل مهریه افزوده گردد؟^۱

جواب: پول اجاره ندارد و گرفتن زیادی حرام است. (۶۶)

جایز نبودن اجاره
مهریه

* * *

سؤال: [در صورتی که ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر، زوج، زوجه خود را وکیل در طلاق کند این وکالت قابل عزل می‌باشد یا خیر؟]

جواب: اگر به نحو شرط نتیجه^۱ شرط شده که زن وکیل باشد، این وکالت قابل عزل نیست. (۶۷)

جایز بودن حق
وکیل در طلاق

* * *

نقش زنان در بنای جامعه اسلامی

سؤال: [بازگشت به قوانین قرآن برای زنان، مردم عامی، و در مورد تفریحات - الکل، فیلم و غیره - به چه معنی است؟]

جواب: در نظام اسلامی، زن به عنوان یک انسان می‌تواند مشارکت فعال با مردان در بنای جامعه اسلامی داشته باشد ولی نه به صورت یک شیء. نه او حق دارد خود را به چنین حدی تنزل دهد و نه مردان

مشارکت فعال زنان
در جامعه

۱. یعنی زن در حین اجرای صیغه عقد بگوید: من خودم را به شرط اینکه وکیل بلاعزل در طلاق باشم به زوجیت تو درمی‌آورم و مرد هم قبول کند، چنین شرطی لازم است و اگر مرد قبول کرد وکالت زوجه در طلاق قابل فسخ نیست.

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۳۹

حق دارند که به او چنین بیندیشند. و در مورد آنچه را که به نام تفریحات شناخته شده است، اسلام با هر چیزی که انسان را به پوچی و از خود بیگانه شدن می‌کشاند، مبارزه می‌کند. شرابخواری و میگساری در اسلام ممنوع است. فیلمهای منحرف کننده از اخلاق متعالی انسانی، ممنوع است. (۶۸)

۵۷/۸/۱۸

* * *

سؤال: [از نظر اسلامی، زنان تا چه حد مجازند در ساختمان بنای حکومت اسلامی شرکت نمایند؟]

جواب: زنان از نظر اسلام نقش حساسی در بنای جامعه اسلامی دارند و اسلام زن را تا حدی ارتقا می‌دهد که او بتواند مقام انسانی خود را در جامعه باز یابد و از حد شیء بودن بیرون بیاید و متناسب با چنین رشدی، می‌تواند در ساختمان حکومت اسلامی مسئولیتهایی را به عهده بگیرد. (۶۹)

۵۷/۸/۱۹

* * *

زنان همچون مردان در ساختن جامعه اسلامی فردا شرکت دارند. آنان از حق رأی دادن و رأی گرفتن برخوردارند. در مبارزات اخیر ایران، زنان ایران نیز سهمی چون مردان دارند. (۷۰)

۵۷/۱۱/۳

* * *

زن باید در مقدرات اساسی مملکت دخالت بکند... شما همان طوری

نقش حساس زن
در بنای جامعه
اسلامی

مشارکت زنان در
ساختن جامعه

که تاکنون در نهضتها دخالت داشتید و سهمیم بودید در این نهضت و سهمیم بودید در این پیروزی، حالا هم باز باید سهمیم باشید؛ و هر وقت اقتضا بکند نهضت کنید، قیام کنید. مملکت از خود شماست ان شاءالله... شما باید بسازید مملکت را. (۷۱)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

حق دخالت زن در
مقدرات اساسی
مملکت

این آشفته‌گیها باید به دست ما و شما، به دست ملت و دولت، تنها هیچ کدام نمی‌توانند این کارها را درست بکنند. اگر خانمها خیال کردند که کنار بروند و مردها این کارها را انجام بدهند و یا مردها خیال بکنند کنار بروند و خانمها این کار را انجام بدهند، یا هر دو خیال بکنند دولت انجام بدهد، و یا هر سه خیال کنند روحانیت انجام بدهد، این خیال، خیال صحیحی نیست برای اینکه کارها این قدر آشفته است، گرفتاریها این قدر زیاد است که هر شخصی در هر محلی هست، تکلیفی که دارد این است که آنجا را خوب بسازد. (۷۲)

۵۸/۶/۲۲

* * *

خانمها حق دارند در سیاست دخالت بکنند؛ تکلیفشان است. روحانیون هم حق دارند در سیاست دخالت بکنند، تکلیف آنهاست. دین اسلام یک دین سیاسی است. یک دینی است که همه چیزش سیاست است، حتی عبادتش. (۷۳)

۵۸/۶/۲۶

* * *

حق دخالت خانمها
در سیاست

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۴۱

درود بر شما بانوان معظم که با نصیحت‌های خودتان می‌خواهید ما را به راه راست وادارید. (۷۴)

۵۹/۱۲/۲۵

* * *

امید آن است که جامعه زنان، از غفلت و خواب مصنوعی که از جانب چپاولگران بر آنان تحمیل شده است، برخیزند و همگان دوش به دوش هم به داد بازی خوردگان برسند. و زن را به مقام والای خود، هدایت کنند. و امید است که زنان سایر کشورهای اسلامی، از تحول معجزه‌آسایی که برای زنان ایران در اثر انقلاب بزرگ اسلامی حاصل شد، عبرت گرفته و بکوشند تا جامعه خود را اصلاح نمایند و کشورهای خود را به آزادی و استقلال برسانند. (۷۵)

۶۰/۲/۴

* * *

نقش زنان در عالم از ویژگیهای خاصی برخوردار است. صلاح و فساد یک جامعه از صلاح و فساد زنان در آن جامعه سرچشمه می‌گیرد. زن، یکتا موجودی است که می‌تواند از دامن خود افرادی به جامعه تحویل دهد که از برکاتشان یک جامعه، بلکه جامعه‌ها به استقامت و ارزشهای والای انسانی کشیده شوند و می‌تواند بعکس آن باشد. (۷۶)

۶۱/۱/۲۵

* * *

نصیحت خانمها

عبرت کشورهای
اسلامی از زنان
ایران

ویژگی خاص نقش
زنان در عالم

فعالیت‌های زنان در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی

همه شما باید رأی بدهید؛ رأی «جمهوری اسلامی»، نه یک کلمه کم نه یک کلمه زیاد. شما هم باید رأی بدهید؛ شما هم فرقی با سایرین ندارید بلکه شما مقدمید بر مردها. (۷۷)

۵۷/۱۲/۱۷

* * *

آنچه لازم است تذکر دهم شرکت زنان مبارز و شجاع سراسر ایران در رفراندوم است. زنانی که در کنار مردان بلکه جلوتر از آنان در پیروزی انقلاب اسلامی نقش اساسی داشته‌اند، توجه داشته باشند که با شرکت فعالانه خود، پیروزی ملت ایران را هر چه بیشتر تضمین کنند. شرکت در این امر برای مرد و زن از وظایف ملی و اسلامی است. (۷۸)

۵۸/۱/۴

* * *

زنها حق رأی دارند - از غرب بالاتر است این مسائلی که برای زنها ما قائل هستیم - حق رأی دادن دارند، حق انتخاب دارند، حق انتخاب شدن دارند. (۷۹)

۵۸/۱/۹

* * *

من از خدای بزرگ سلامت و سعادت شما را خواهانم و امیدوارم که دوشادوش مردان در قضیه مجلس مؤسسان و مجلس شورای ملی رأی بدهید تا اینکه جمهوری اسلامی و قانون جمهوری اسلامی و

رأی زنان به
جمهوری اسلامی

شرکت در رفراندوم

حق رأی زنان

حق رأی در
انتخابات مجلس

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۴۳

مجلس شورای جمهوری اسلامی تأسیس و ما به آنچه که خواهان آن هستیم برسیم. (۸۰)

۵۸/۱/۲۱

* * *

البته شغل برای زن، شغل صحیح برای زن، هیچ مانعی ندارد؛ لکن نه آنطوری که آنها^۱ می‌خواستند. آنها نظرشان به این نبود که زن یک اشتغالی پیدا بکند. نظرشان به این بود که زن را مثل مردها هم، زنهارا و مردها را، از آن مقامی که دارند منحط کنند، نگذارند یک رشد طبیعی از برای قشر زن پیدا بشود؛ یا یک رشد طبیعی از برای قشر مرد. (۸۱)

شغل صحیح
برای زن

۵۸/۲/۲۶

* * *

این از برکات نهضت است که شما بانوان ساحلی را و سایر بانوان محترم ایران را در مسائل روز، در مسائل سیاسی، وارد کرده است. دستهای جنایتکار، که مظهرش دست محمدرضا و پدر او بود، همه قشرهای ملت را از امور اجتماعی و سیاسی کنار گذاشته بود. مسائل سیاسی در پیش بانوان اصلاً مطرح نبود. و پیش برادرها هم مطرح نبود. یا اگر بعضی مطرح می‌کردند، روی همان جریان سیاست چپاولگری بود. اگر بعض قشرهای به اصطلاح «سیاسی» هم در آن وقت در مسائل سیاسی وارد می‌شده‌اند، آن سیاستهای دیکته کرده از غرب برای چپاول کردن شرق بود. (۸۲)

ورود بانوان به
مسائل سیاسی

۵۸/۴/۱۲

امروز است که همه قشرها در مسائل خودشان، در مسائل کشورشان، در مسائل سیاسی دولت، دخالت می‌کنند. امروز است که تمام ملت، چه بانوان محترم و چه برادران، در سرنوشت خودشان دخالت می‌کنند. (۸۳)

دخالت در
سرنوشت خود

۵۸/۴/۱۲

* * *

زنهای محترمه و خانمهای عزیز، که باید در جاهای چه باشند، همینها در این روستاها رفته‌اند و دارند درو می‌کنند؛ چه می‌کنند. البته دروگر نیستند به آن معنایی که رعیت دروگر [است]؛ اما یک عمل کوچک اینها همچو قدرت می‌دهد به این دروگرها که اگر یک جریب زمین را آن وقت درو می‌کردند، حالا دو جریب زمین درو می‌کنند. وقتی دروگر آمد دید که این خانمهایی که باید زیر سایه بنشینند آمدند توی آفتاب و گرفتند دارند جو را درو می‌کنند و جمع می‌کنند، و اینها قدرتی در نفس آنها پیدا می‌شود. یک ارزشی دارد عمل اینها که قدرت به آنها می‌دهد، و آنها کارشان چند برابر می‌شود. (۸۴)

ارزش عمل بانوان

۵۸/۴/۳۰

* * *

ما همه رأی به جمهوری اسلامی دادیم شما هم دادید رأی؛ رأی تنها کافی نیست، رأی همین قدر است که رسماً الآن مملکت ایران رژیمش جمهوری اسلامی است. لکن وقتی به حسب واقع جمهوری اسلامی می‌شود که شما خانمها به وظیفه‌تان عمل کنید. و این آقایان هم به وظیفه‌شان و همه ما خودمان را وظیفه‌دار و

انجام وظیفه خانمها

مکلف بدانیم. (۸۵)

۵۸/۶/۲۲

* * *

مهم این است که ما هر کدام وظیفه برای خودمان بدانیم، یعنی من که یک طلبه هستم اینجا برای خودم وظیفه بدانم که آنقدری که می‌توانم خدمت بکنم؛ شما خواهرها هم که در محال خودتان هستید وظیفه بدانید که یک مملکتی را که آشفته است و خراب کردند و از بین بردند؛ خودتان با همتتان این مملکت را بسازید و تربیت کنید. (۸۶)

۵۸/۶/۲۹

* * *

خواهرهایی که تاکنون داخل در مسائل روز نبودند داخل بشوند. (۸۷)

۵۸/۶/۲۹

* * *

زن باید در سرنوشت خودش دخالت داشته باشد. زنها در جمهوری اسلام رأی باید بدهند. همان طوری که مردان حق رأی دارند زنها حق رأی دارند. (۸۸)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

امروز زنان در جمهوری اسلامی، همدوش مردان در تلاش سازندگی خود و کشور هستند. (۸۹)

۵۹/۲/۱۵

ساختن مملکت

داخل شدن در
مسائل روز

داشتن حق رأی در
جمهوری اسلامی

تلاش در سازندگی
کشور

من باز برمی‌گردم سراغ شما خواهران و عزیزان، که توجه داشته باشید در این محیطی که هستید رعایت احکام اسلام را بکنید. مملکت اسلامی است. جمهوری اسلامی است. باید در همه شئونش تحول حاصل بشود. (۹۰)

رعایت احکام
اسلام

۵۹/۲/۲۳

* * *

این بانوان را کی بسیج کرده که در همه شئون کشور دخالت می‌کنند و دخالت بجایی هم می‌کنند؟ اینها را کسی [دعوت نکرده]، اینها را خدا دعوت کرده است. اینها لبیک برای خدا دارند می‌گویند. (۹۱)

لبیک برای خدا

۵۹/۴/۲۱

* * *

امروز باید خانمها وظایف اجتماعی خودشان را و وظایف دینی خودشان را عمل بکنند و عفت عمومی را حفظ بکنند و روی آن عفت عمومی کارهای اجتماعی و سیاسی را انجام بدهند. (۹۲)

عمل به وظایف
دینی

۵۹/۶/۱۹

* * *

من امیدوارم که ان شاء الله این نهضت به پیروزی منتهی باشد و شما ان شاء الله همه تان موفق باشید و مؤید و مجالس خود را باز هر چه شکوهمندتر در همه جا توسعه بدهید که زنها بیدار بشوند و آن مسائل سابق [نباشد]، آن ملعبه‌هایی که بود و آن آرایشهایی که بود، آن مسائلی که شما می‌دانید چقدر به اقتصاد ما صدمه وارد می‌کرد و چقدر به عفت عمومی ضرر می‌رساند. زنها امروز باید همان طوری

تعلیم و تعلم صحیح

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۴۷

که مردها - یعنی مردهای درست، نه مردهایی که ... دیدند - در مسائل واردند، آنها در مسائل وارد باشند و تعلیم و تعلم صحیح داشته باشند و دخالت صحیح در امور بکنند و ان شاء الله موفق و مؤید باشند. (۹۳)
۵۹/۶/۱۹

* * *

باید همه زنها و همه مردها در مسائل اجتماعی، در مسائل سیاسی وارد باشند و ناظر باشند. هم به مجلس ناظر باشند، هم به کارهای دولت ناظر باشند، اظهار نظر بکنند. (۹۴)

۵۹/۶/۱۹

* * *

یک کار بسیار بزرگی که ارشاد یک ملت است، و بیشتر ارشاد نصف یک ملت است که بانوان باشند، این کار مشکلات زیاد دارد. تصمیم به این کار،^۱ خودش یک کار مهمی است شما تصمیم بعد گرفتید، بعد از تصمیم، هیچ به خودتان تزلزل و سستی راه ندهید. (۹۵)

۵۹/۱۱/۱۸

* * *

شما بانوان هم که مشغول یک عمل اسلامی - انسانی^۲ شدید، جازم باشید به اینکه چون برای خدا دارید این کار را ادامه می دهید موفق خواهید شد. (۹۶)

۵۹/۱۱/۱۸

* * *

اظهار نظر در مسائل
اجتماعی و سیاسی

ارشاد ملت

انجام عمل
اسلامی - انسانی

امروز ما می‌بینیم که بانوان محترم ایران در سرتاسر کشور یک عضو مفید و یک جمعیت متعهد معتقد هستند که به کشور خودشان خدمت می‌کنند و پشتوانه هستند از برای این کشور و من امیدوارم که تمام جهات اسلامی را در نظر بگیرند و با اسلحه ایمان و تعهد به اسلام، این پیروزی را به پیش ببرند و پشتوانه این انقلاب باشند. (۹۷)

۶۰/۳/۲

* * *

به زن و مرد و آن کسی که به حد رأی دادن قانونی رسیده واجب است این مسأله که در پای صندوقهای تعیین رئیس جمهور حاضر بشوند و رأی بدهند. چنانچه سستی بکنید، کسانی که می‌خواهند این کشور را به باد فنا بدهند، ممکن است پیروز بشوند. باید همه شما، همه ما، زن و مرد، هر مکلف همان طور که باید نماز بخواند، همان طور باید سرنوشت خودش را تعیین کند. (۹۸)

۶۰/۴/۱۱

* * *

به زن و مرد سفارش می‌کنم که هر کس به حد قانونی رسیده است، در این مجلس، در این انتخاب شرکت کند و افرادی که پیشنهاد می‌شود و انتخاب شده است؛ یعنی، پیشنهاد شده است، هر یک را که خواستند، به او رأی بدهند، لکن شرکت نکنند. (۹۹)

۶۱/۹/۶

* * *

در هر جای ایران که انسان نگاه می‌کند، بانوان آنجا مشغول فعالیت

پیش بردن پیروزی با
اسلحه ایمان و تعهد

حضور در پای
صندوقهای رأی

شرکت در انتخابات

اسلامی، دینی و حتی فعالیت سیاسی هستند، با حفظ عفافشان، با حفظ شرفشان. آنها^۱ در طول این مدت که رها بودند در بین مردم، جز فساد ایجاد نکردند. و این بانوان در این مدت کم، آن قدر فعالیت کردند که شما نمونه‌اش را در قم ملاحظه می‌کنید، و از این نمونه در شهرهای دیگری هم هست. (۱۰۰)

فعالیت اسلامی
بانوان

۶۱/۱۲/۲۲

* * *

آنهایی که کارشکنی^۲ می‌کنند اگر مسلمان هستند، این خدمت بزرگی که این خانمها و این بانوان دارند می‌کنند و پیش خدا خدمت شایسته است، از معاصی کبیره است که کارشکنی در این موضوع بکنند. و اگر چنانچه آنها هستند که پایبند به اسلام نیستند و می‌خواهند هرزگی بکنند، فصل هرزگی گذشت. دیگر به شما اجازه نمی‌دهند بانوان ایران که کارهایی که سابق می‌کردید این کارها را اعاده بدهید. و من باید از همه شماها تشکر کنم. و البته شماها بحمدالله مشغول فعالیت دینی هستید و بینش سیاسی هم در بین شماها هست و در بین بانوان ایران، هم بینش دینی هست و هم بینش سیاسی، و از آن چیزی که شما را باز می‌داشت از اینکه فعالیت سیاسی و دینی بکنید آن موانع مرتفع شد. و امیدوارم بزودی شما به یک پایه‌ای برسید که هر کدامتان بتوانید عده‌ای را تربیت کنید. (۱۰۱)

خدمت شایسته

۶۱/۱۲/۲۲

* * *

۱. زنان فاسد دوران طاغوت.

۲. اشاره به کسانی که به بهانه‌های مختلف با فعالیتهای اجتماعی زنان مخالفت می‌کردند.

شما باید در همه صحنه‌ها و میدانها آن قدری که اسلام اجازه داده وارد باشید. مثل انتخابات که امروز عملی است که باید انجام بگیرد و صحبت روز است در ایران، خانمها همان طوری که مردها فعالیت می‌کنند برای انتخابات، خانمها هم باید فعالیت بکنند برای اینکه فرقی ما بین شما و دیگران در سرنوشتتان نیست. سرنوشت ایران، سرنوشت همه است. یعنی آن قدری که اسلام خدمت به شما کرد، به مردها آن قدر خدمت نکرد. اسلام، شما را حفظ کرد و شما متقابلاً اسلام را حفظ بکنید. حفظ اسلام به این است که این انتخابات که می‌خواهد مجلس دوم را متحقق کند، بدانید که انتخابات از اموری است که در سرنوشت شما و در سرنوشت ما نقش مهم دارد، و بالاترین نقش است، و این انتخابات است که همه امور کشور را چه در داخل و چه در خارج باید بگذرانند. ولهدا باید شما خانمها یک نقش بسیار فعال داشته باشید که خدای نخواست، مجلس یک مجلسی نشود که به واسطه ورود بعض عناصر غیر صالح بتدریج کشانده بشود به طرف شرق یا به غرب، و همان بشود که در زمان سابق بود و همان بگذرد بر ما و شما که در زمان سابق می‌گذشت. (۱۰۲)

نقش بسیار فعال
خانمها در انتخابات

۶۳/۱/۱۹

* * *

همان طوری که مردها باید در امور سیاسی دخالت کنند و جامعه خودشان را حفظ کنند، زنها هم باید دخالت کنند و جامعه را حفظ کنند. زنها هم باید در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی همدوش مردها باشند، البته با حفظ آن چیزی که اسلام فرموده است، که بحمدالله امروز در ایران جاری است. (۱۰۳)

حضور در فعالیتهای
اجتماعی

۶۳/۱/۱۹

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر، و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند. (۱۰۴)

۶۸/۳/۱۵

* * *

تعلیم و تعلم زنان

سؤال: [آیا زن می‌تواند به مقام اجتهاد برسد یا خیر؟ لطفاً توضیح دهید.]

جواب: امکان رسیدن به رتبه اجتهاد برای زن هم هست ولی نمی‌تواند مرجع تقلید برای دیگران باشد. (۱۰۵)

* * *

زن و مرد قم نمونه‌اند در علم و در عمل. زن و مرد ایران نمونه‌اند در علم و در عمل. (۱۰۶)

۵۸/۲/۲۷

* * *

اگر شما در محلی هستید که در آنجا مثلاً باید تعلیم و تربیت خانم کوچولوها را بکنید، باید خوب تربیت کنید. اگر در جایی هستید که در آنجا تبلیغ باید بکنید، باید تبلیغاتتان، تبلیغات صحیح باشد و هر قشری در هر جا هست، باید همان پستی را که دارد خوب عمل بکند. (۱۰۷)

۵۸/۶/۲۲

حضور در
صحنه‌های فرهنگی
و اقتصادی

امکان رسیدن به
رتبه اجتهاد

نمونه بودن
در علم و عمل

تبلیغات صحیح

یکی از آثار بزرگ این نهضت این تحولی است که حاصل شده است برای همه‌تان، برای خانمها، برای برادرها، برای خواهرها، حاصل شده است. و آن احساس وظیفه است که ما همه وظیفه داریم، در مملکتمان وظیفه آموزش داریم؛ آموزش چیزهایی که به دردشان می‌خورد در دین و در دنیا. (۱۰۸)

وظیفه آموزشی

۵۸/۶/۲۶

* * *

لازم است تمام بیسوادان برای یادگیری و تمام خواهران و برادران باسواد برای یاد دادن بپاخیزند، و وزارت آموزش و پرورش با تمام امکانات بپاخیزد و از فرطاسبازی و تشریفات اداری بپرهیزد. برادران و خواهران ایمانی، برای رفع این نقیصه درد آور بسیج شوید و ریشه این نقص را از بُن برکنید. تعلیم و تعلم، عبادتی است که خداوند تبارک و تعالی ما را بر آن دعوت فرموده است. ائمه جماعات شهرستانها و روستاها مردم را دعوت نمایند و در مساجد و تکایا، باسوادان نوشتن و خواندن را به خواهران و برادران خود یاد بدهند و منتظر اقدامات دولت نباشند، و در منازل شخصی، اعضای بیسواد را تعلیم کنند و بیسوادان از این امر سرپیچی نکنند. (۱۰۹)

برپایی نهضت
سوادآموزی

۵۸/۱۰/۷

* * *

زنان شیردل و متعهد، همدوش مردان عزیز به ساختن ایران عزیز پرداخته؛ چنانکه به ساختن خود در علم و فرهنگ پرداخته‌اند. و شما شهر و روستایی را نمی‌یابید جز آنکه در آنها جمعیت‌هایی

تشکیل جمعیت‌های
فرهنگی و علمی

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۵۳

فرهنگی و علمی از زنه‌ای متعهد و بانوان اسلامی ارجمند به وجود آمده است. (۱۱۰)

۵۹/۲/۱۵

* * *

من امیدوارم که معلّمین در هر جا هستند، خواهران و برادران معلّم، خواهران و برادران دانشجو، خواهران و برادران عالم، خودشان را دانشجو بدانند و معلّم. معلّم آنها را به راه راست هدایت انبیا دعوت کند و آنها هم به راه راست هدایت انبیا سفر کنند. (۱۱۱)

دعوت به راه راست

۵۹/۶/۹

* * *

پیرمرد و پیرزن هم می‌توانند آموزش ببینند، می‌توانند تحصیل کنند، مایوس از خودشان نباشند. (۱۱۲)

حق تحصیل

۵۹/۱۰/۶

* * *

من امیدوارم که خواهران و برادرانی که در مدرسه عالی شهید مطهری - رحمه الله - هستند و مشغول تحصیل و تبلیغ هستند توجه داشته باشند که مدرسه به اسم شهیدی است که برای اسلام مفید بود و نوشته‌های او و گفتار او مربی جوانان ما هست، و باید باشد. شما خواهرها و برادرها که در این مدرسه هستید برنامه‌تان را آنطور تنظیم کنید که از بین شما مطهری‌ها، یا یک مطهری، پیدا بشود. عزمتان جزم این معنا باشد، و توجهتان به خدا و اعمالتان خالص برای خدای تبارک و تعالی. جدیت کنید که در آن مدرسه که هستید تحصیل کنید.

تهذیب اسلامی

و بالاتر از تحصیل، تهذیب اخلاق [است]. اسلامی باشید و علوم اسلامی را با نفوس اسلامی تکمیل کنید. در کنار تحصیل جدی در احکام اسلام و معارف اسلامی، تهذیب اسلامی داشته باشید. (۱۱۳)
۵۹/۱۲/۱۰

* * *

درود بی پایان بر زنان متعهدی که اکنون در سراسر کشور، به تربیت نوباوگان و تعلیم بیسوادان و تدریس علوم انسانی و آموزش فرهنگ غنی قرآنی اشتغال دارند. (۱۱۴)

آموزش فرهنگ
غنی قرآن

۶۰/۲/۴

* * *

زنها که بکلی خارج بودند از همه چیز جامعه، هرگز حتی نمی توانستند راه پیدا بکنند، بحمدالله در این سالهای اخیر، آنها هم وارد شدند و به طور شایسته با حفظ موازین شرعی وارد شدند و خودشان کلاسهایی دارند و - عرض کنم - تبلیغات دارند. (۱۱۵)

حضور در
عرصه های جامعه

۶۰/۱۰/۲۲

* * *

بحمدالله امروز آن بندهایی که به عقاید ما بسته شده بود رها شد. امروز تمام قشرهای ملت مشغول تربیت و تعلیم هستند. بانوان مشغول هستند. الآن بانوان جزو طلاب علوم دینی در قم و در جای دیگر هستند، و خودشان در هر جا هستند مشغول تربیت و تعلیم هستند، و این امری است که در این انقلاب تحقق پیدا کرد. آن وقت همچو محصور کرده بودند که برای بانوان هیچ حق قائل نبودند

فعالیت در عرصه
تعلیم و تربیت

که حتی در یک مجمع ده نفری وارد بشوند و مسأله علمی بگویند یا مسأله عقیدتی بگویند. امروز اینها می‌توانند با همهٔ حفظ جهات اسلام در همه جای کشور تبلیغات بکنند، بلکه در خارج از کشور هم. ما بسیار عقب افتاده بودیم در این امور، و امروز باید تلافی کنیم، باید نقیصه‌ها را رفع بکنیم. (۱۱۶)

۶۲/۶/۱۵

* * *

من از خدای تبارک و تعالی، توفیق شما بانوان و خواهران را می‌خواهم که هم در علم کوشا باشید، و هم در عمل و هم در تهذیب اخلاق. همان طوری که علم تنها فایده ندارد، و تهذیب تنها کورکورانه فایده ندارد. علم و تهذیب نفس است که انسان را به مقام انسانیت می‌رساند. و من از خدای تبارک و تعالی خواستارم که شما بانوان را موفق کند و سایر خواهران که در سطح ایران هستند، و همین طور برادران را موفق کند، که این دو جناح را که جناح علم و عمل باشد، توأم با اخلاق اسلامی به پیش ببرد و اسلام در ایران پیاده بشود به آن طوری که خدای تبارک و تعالی می‌خواهد. (۱۱۷)

۶۳/۱/۱۹

* * *

حالا طوری شده است که خانمها همدوش با سایر برادران در تحصیل علم و عرفان و فلسفه و تمام شعب علم و ان شاء الله صنعت، فعالیت می‌کنند. آن وقت می‌گفتند که نیمی از جمعیت ایران که در پرده هستند دیگر کاری از شان نمی‌آید. نه اینکه می‌خواستند کاری از شان بیاید، برای اینکه مردها را هم آنها محروم کردند از کارهای فعال، بلکه

آرزوی موفقیت
بانوان

فعالیت در حوزه‌ها

می خواستند که اینها را وارد کنند در جامعه به آن ترتیبی که خود آنها و رفقا و همراهان آنها بودند و به فساد بکشند جامعه را. و خداوند خواست که موفق نشدند. و شما بانوان امروز موجب افتخار هستید که همان طوری که برادران شما در حوزه ها مشغول تحصیل و تدریس و سایر کارهای اسلامی هستند، شماها هم با آنها هستید و امیدوارم فعالتر باشید. و البته باید شما توجه بکنید و عکس عمل آن چیزی که در رژیم سابق گذشت، شما عمل کنید. آنها اخلاق اسلامی را می خواستند ببرند و به جای او اخلاق اروپایی بنشانند. شما عکس عمل او را کنید که بعضی از این گولخوردهایی که باز در ایران ممکن است پیدا بشوند، تحت تأثیر شما واقع بشوند و آنها هم به طریقه شما عمل بکنند. (۱۱۸)

۶۳/۱/۱۹

* * *

از آنجا که علوم مطلقاً، خصوصاً علوم اسلامی، اختصاص به قشری دون قشری ندارد، و بانوان محترم ایران در طول انقلاب ثابت نمودند که همدوش مردان می توانند حتی در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی خدمتهای ارزشمندی به اسلام و مسلمانان نمایند و در تربیت و تعلیم جامعه بزرگوار بانوان پیشتاز باشند، و اکنون بحمدالله تعالی مؤسسه ای^۱ در شهر مقدس قم، شهر علم و جهاد، برای تعلیم و تربیت بانوان محترم در دست ساختمان است، و امید است با کوشش علمای اعلام و مدرسین حوزه علمیه قم - دامت برکاتهم - این مقصد اسلامی جامعه عمل پوشد و در رشد فکری و شکوفاشدن دانش اسلامی بانوان قدم مؤثری باشد، لهذا حضرات حجج اسلام، آقایان: حاج شیخ علی

پشتتازی در تربیت
و تعلیم جامعه

۱. حوزه علمیه جامعه الزهراء.

مشکینی و موسوی اردبیلی و حاج شیخ احمد جنتی و حاج شیخ محمد فاضل و حاج شیخ محمد علی شرعی و شیخ محمدرضا توسلی و حاج شیخ حسن صانعی - دامت افاضاتهم - را به عنوان هیأت مؤسس این مکتب خواهران تعیین نمودم، تا برای تعیین هیأت مدیره و تنظیم اساسنامه و تعیین نام مکتب و سایر امور مؤسسه اقدامات مقتضی را بنمایند. امید است با تأیید خداوند متعال و دعای حضرت بقیة الله - ارواحنا لمقدمه الفداء - این مؤسسه بتواند خدمت ارزنده‌ای به جامعه بانوان مسلمان و انقلابی ایران بنماید. (۱۱۹)

۶۳/۵/۳۱

* * *

و شما بحمدالله زحمت کشیدید، رنج بردید و در همه مراحل پایداری کردید، و بانوان ایران در همه جا فعالیت کردند، چه فعالیتهای فرهنگی و چه فعالیتهای اقتصادی، که قشر کثیری از آنها در کشاورزی دخالت دارند، و قشر کثیری از آنها در صنعت دخالت دارند و قشر کثیری در فرهنگ و ادب و علم و هنر. و همه اینها پیش خدای تبارک و تعالی مشکور است، و شماها مورد عنایت حق تعالی ان شاء الله هستید، و مادامی که به این تعهد باقی باشید، خدای تبارک و تعالی شما را نصرت می‌کند. (۱۲۰)

رنج و زحمت بانوان

۶۳/۱۲/۲۲

* * *

در علم و تقوا کوشش کنید که علم به هیچ کس انحصار ندارد، علم مال همه است، تقوا مال همه است. و کوشش برای رسیدن به علم و تقوا وظیفه همه ماست و همه شماست.

و من امیدوارم که دستگاهها با شما کمک کنند و آن چیزی که احتیاج به آن دارید در هر امری از امور و در فرهنگتان و در تعلیم و تعلمتان وسیله را برای شما به طور شایسته فراهم کنند. و امیدواریم که شما در همه چیز موفق و مؤید باشید، و همان طوری که بانوان ایران جانشان را، جوانانشان را، وقتشان را وقف اسلام کردند و اسلام را به اینجا رساندند. و امیدواریم که از این به بعد هم از این بالاتر بشود، و مطمئن باشید که تا شماها در صحنه هستید و شماها متعهد به اسلام هستید و جوان می دهید و جوان تربیت می کنید، این اسلام به پیش برود، و ان شاء الله با خوبی و خوشی و قطع دست اعدای دین از این کشور و همه کشورهای اسلامی. و من امیدوارم که خانمهای مسلمین در هر جا هستند اقتدا کنند به شما عزیزان که کوشش دارید برای اینکه ارزش زن را هر چه بیشتر بالا ببرید، و آن ظلمی که به شما در آن زمان شد، با کوشش خودتان از او جبران کنید. (۱۲۱)

کوشش در جهت
جبران ظلمهای
گذشته

۶۳/۱۲/۲۲

* * *

آزادی زنان در نظام اسلامی

سؤال: [شاه شما را مخالف با تمدن قلمداد می کند؛ شما نیز همین اتهام را به شاه برمی گردانید و این مطلب لزوماً قانع کننده نیست. لطفاً ممکن است موضع و موقع خود را راجع به سه موضوع اصلی ایران بیان بفرمایید: اصلاحات ارضی، صنعتی کردن مملکت، و زنان]

جواب: ... در خصوص زنان، اسلام هیچ گاه مخالف آزادی آنان نبوده است، برعکس اسلام با مفهوم زن به عنوان شیء مخالفت کرده است و شرافت و حیثیت او را به وی باز داده است. زن مساوی مرد است.

زن مساوی مرد
است

زن مانند مرد آزاد است که سرنوشت و فعالیت‌های خود را انتخاب کند؛ اما رژیم شاه است که با غرق کردن آنها در امور خلاف اخلاق، می‌کوشد تا مانع آن شود که زنان آزاد باشند. اسلام شدیداً معترض به این امر است. رژیم آزادی زن را البته نظیر آزادی مرد از میان برده و پایمال ساخته است. زنان مانند مردان زندانهای ایران را پر کرده‌اند. در اینجا است که آزادی آنها در معرض تهدید و در خطر قرار گرفته است. ما می‌خواهیم که زنان را از فساد، که آنان را تهدید می‌کند، آزاد سازیم. (۱۲۲)

۵۷/۲/۴

* * *

سؤال: [در مورد مسائل اجتماعی، حضرت آیت‌الله حضور زنان را در دانشگاه و یا کار کردن آنان در جامعه چگونه می‌بینید؟ آیا برای آنها شما محدودیتهایی قائل می‌شوید که الآن در جامعه کنونی وجود ندارد. و نظر حضرت‌تعالی در مورد کنترل موالید و تحصیل زنان و مردان در دانشگاه به صورت مخلوط چیست؟]

جواب: زنان در جامعه اسلامی آزادند و از رفتن آنان به دانشگاه و ادارات و مجلسین به هیچ وجه جلوگیری نمی‌شود. از چیزی که جلوگیری می‌شود فساد اخلاقی است که زن و مرد نسبت به آن مساوی هستند و برای هر دو حرام است. راجع به موالید، تابع آن است که حکومت چه تصمیمی بگیرد. (۱۲۳)

۵۷/۹/۱۶

* * *

زن و مرد همه آزادند در اینکه دانشگاه بروند؛ آزادند در اینکه -عرض

آزادی زنان در
جامعه اسلامی

آزادی فعالیت زن

می‌کنم - رأی بدهند، رأی بگیرند. آنی که مخالفند، این است که اینطوری که اینها^۱ زن را می‌خواهند بار بیاورند که یک ملعبه‌ای در دست مردها باشد، به قول شاه: «زن خوب است فریبا باشد!» ما می‌خواهیم این کلمه را بگیریم، این غلط را بگیریم. ما می‌خواهیم زن آدم باشد مثل سایر آدمها، انسان باشد مثل سایر انسانها، آزاد باشد مثل سایر آزاده‌ها. (۱۲۴)

۵۷/۹/۲۰

* * *

آزادی زن،
طبق قانون اسلام

سؤال: [در صورت پیروزی جنبشستان و تأسیس دولت اسلامی، توسعه و پیشرفت اجتماعی مخصوصاً پیشرفت زنان را چگونه می‌بینید؟ و آیا تعدد زوجات را مجاز خواهید دانست و اجازه خواهید داد یا نه؟]

جواب: زنها آزادند، همان طوری که مردها آزادند. ما طبق قانون اسلام عمل می‌کنیم. (۱۲۵)

۵۷/۹/۲۱

* * *

گمراه کردن زنان به
نام آزادی

این افرادی را که شما به عنوان حقوقدان می‌دانید همیشه زنان ما را گمراه کرده‌اند. امروز^۲ زنان آزاده ما زندانها را پر کرده‌اند و این حقوقدانان همیشه پای جنایتهای شاه را امضا کرده‌اند. کدام یک از این دو آزادند و آزاده؟ (۱۲۶)

۵۷/۱۰/۷

۱. رژیم پهلوی.
۲. دوران حکومت شاه.

سؤال: [در جامعه ایران چه تغییراتی را شما در موقعیت زن، مورد نیاز حس می‌کنید؟ و به نظر شما دولت اسلامی چگونه شرایط زنان را تغییر خواهد داد؟ مثل اشتغال به کارهای دولتی و کار کردن در حرفه‌های مختلف مانند پزشکی، مهندسی و غیره و نیز شرایطی چون طلاق، سقط جنین، حق مسافرت و پوشیدن اجباری چادر].

جواب: تبلیغات سوء شاه و کسانی که با پول شاه خریده شده‌اند، چنان موضوع آزادی زن را برای مردم مشتبه کرده‌اند که خیال می‌کنند فقط اسلام آمده است که زن را خانه‌نشین کند. چرا با درس خواندن زن مخالف باشیم؟ چرا با کار کردن زن مخالف باشیم؟ چرا زن نتواند کارهای دولتی انجام دهد؟ چرا با مسافرت کردن زن مخالفت کنیم؟ زن، چون مرد در تمام اینها آزاد است. زن هرگز با مرد فرقی ندارد. آری در اسلام زن باید حجاب داشته باشد، ولی لازم نیست که چادر باشد. بلکه زن می‌تواند هر لباسی را که حجابش را به وجود آورد اختیار کند. ما نمی‌توانیم و اسلام نمی‌خواهد که زن به عنوان یک شیء و یک عروسک در دست ما باشد. اسلام می‌خواهد شخصیت زن را حفظ کند و از او انسانی جدی و کارآمد بسازد. ما هرگز اجازه نمی‌دهیم تا زنان فقط شیئی برای مردان و آلت هوسرانی باشند. اسلام سقط جنین را حرام می‌داند و زن در ضمن عقد ازدواج می‌تواند حق طلاق را برای خودش به وجود آورد. احترام و آزادی‌ای که اسلام به زن داده است، هیچ قانونی و مکتبی نداده است. (۱۲۷)

۵۷/۱۰/۷

* * *

سؤال: [بسیاری از زنانی که در ایران به سطحی از آزادی و تحصیل رسیده‌اند، ترس این را دارند که به یک رژیم مذهبی مرتجع بازگشت

حفظ شخصیت زن

در اسلام

داده شوند. شما برای اطمینان خاطر آنان چه می‌گویید؟]

جواب: اسلام به زنان آزادی داده است و این دولت و شاه است که آزادی را از آنان سلب کرده است و آنان را از هر جهت به بند کشیده است. (۱۲۸)

سلب آزادی زن
توسط شاه

۵۷/۱۰/۱۵

* * *

سؤال: [آیا حکومت اسلامی حکومتی قهقراگرا نیست؟ شاه می‌خواهد یک کشور مدرن برقرار کند؛ کشورهای عربی نیز به دنبال پیشرفت هستند؛ ولی اسلام با رفرم و تغییرات اجتماعی مثل آزادی زنان مخالف است. نظر شما در این باره چیست؟]

جواب: دولت شاه با رشد اجتماعی ما مخالف بود و تمام آزادی و استقلال کشور ما را از دست داده بود. دولت اسلامی قهقراگرا نیست و با همه مظاهر تمدن موافق است مگر آنچه که به آسایش ملت لطمه وارد آورد و با عفت عمومی ملت منافات داشته باشد. اسلام با آزادی زن نه تنها موافق است بلکه خود پایه گذار آزادی زن در تمام ابعاد وجودی زن است. (۱۲۹)

موافقت اسلام
با آزادی زن

۵۷/۱۰/۲۰

* * *

سؤال: [سیاست دولت جمهوری اسلامی در مورد آزادی زنان، پیکار با بیسوادی و سینماها چه خواهد بود؟]

جواب: شاه کار مثبتی در ایران انجام نداده است. جبران خرابیهای او تا مدت‌ها طول خواهد کشید. شاه نه آزادی به زنان داده است و نه به مردان. ما به همه آزادی خواهیم داد. سینماها در رژیم شاه در خدمت

اعطای آزادی
به همه

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۶۳

فساد بودند در حالی که در جمهوری آینده در خدمت صلاح ملت خواهند بود. ما مبارزه با بیسوادی را به نحو احسن اجرا خواهیم کرد. (۱۳۰)

۵۷/۱۰/۲۱

* * *

سؤال: [نقش زن در حکومت اسلامی آینده چیست؟]

جواب: زنان آزاد هستند در بسیاری از امور شرکت کنند؛ آزادی به معنای واقعی نه آنطور که شاه می‌خواست. زنان ما عده‌ای زندانند و آنهایی که در بیرون زندانند باز عده‌ی کثیر قریب به اتفاق در تظاهرات و مبارزات شرکت دارند. ولی دسته‌ای ناچیز آزادند - البته نه آنطور که شاه می‌خواهد، که ما حتماً با آن آزادی مخالف هستیم. (۱۳۱)

۵۷/۱۰/۲۵

* * *

سؤال: [موقعیت و نقش زنان در دولت آینده شما چگونه خواهد بود؟]

جواب: موقعیت یک انسان صحیح و یک شخصیت آزاد؛ برخلاف این زمانها که بر ما گذشت که نه زنهایمان آزاد بودند و نه مردانمان. ملتی که زن و مردش آزاد نبود و در خفقان بود از زیر این بار بیرون آمدند و از این به بعد زنها و مردها آزادند. ولی اگر چنانچه بخواهند کارهای خلاف عفت بکنند و یا خلاف مصلحت مملکت بکنند، البته از آنها جلوگیری خواهد شد. (۱۳۲)

۵۷/۱۰/۲۶

* * *

آزادی واقعی

جلوگیری از آزادی
مخالف عفت
و مصلحت

سؤال: [نقش زنان در حکومت اسلامی چگونه خواهد بود؟ آیا مثلاً در امور کشور هم شرکت خواهند داشت؟ برای مثال وکیل و وزیر خواهند شد - البته اگر استعداد و لیاقتی نشان دهند؟]

جواب: در مورد اینگونه مسائل، حکومت اسلامی تکالیف را معین می‌کند. و الآن وقت اظهار نظر در این زمینه‌ها نیست. زنان همچون مردان در ساختن جامعه اسلامی فردا شرکت دارند. آنان از حق رأی دادن و رأی گرفتن برخوردارند. در مبارزات اخیر ایران، زنان ایران نیز سهمی چون مردان دارند. ما همه گونه آزادی را به زن خواهیم داد. البته جلوی فساد را می‌گیریم و در این مورد دیگر بین زن و مرد فرقی نیست. (۱۳۳)

اعطای همه گونه
آزادی به زن

۵۷/۱۱/۳

* * *

سؤال: [یکی از خبرنگاران زن: چون مرا به عنوان یک زن پذیرفته‌اید، این نشان‌دهنده این است که نهضت ما یک نهضت مترقی است؛ اگر چه دیگران سعی کردند نشان دهند که عقب مانده است. فکر می‌کنید به نظر شما آیا زنان ما باید حتماً حجاب داشته باشند؟ مثلاً چیزی روی سر داشته باشند یا نه؟]

جواب: اینکه من شما را پذیرفته‌ام، من شما را نپذیرفته‌ام! شما آمده‌اید اینجا و من نمی‌دانستم که شما می‌خواهید بیایید اینجا! و این هم دلیل بر این نیست که اسلام مترقی است که به مجرد اینکه شما آمدید اینجا، اسلام مترقی است. مترقی هم به این معنی نیست که بعضی زنها یا مردهای ما خیال کرده‌اند. ترقی به کمالات انسانی و نفسانی است، و با اثر بودن افراد در ملت و مملکت است نه اینکه سینما بروند و دانش بروند. و اینها ترقیاتی است که برای شما درست

آزادی در کارهای
صحیح

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۶۵

کرده‌اند و شما را به عقب رانده‌اند؛ و باید بعداً جبران کنیم. شما آزادی در کارهای صحیح. در دانشگاه بروید و هر کاری را که صحیح است بکنید؛ و همه ملت در این زمینه‌ها آزادند. اما اگر بخواهند کاری خلاف عفت بکنند و یا مضر به حال ملت - خلاف ملیت - بکنند، جلوگیری می‌شود؛ و این، دلیل بر مترقی بودن است. (۱۳۴)

۵۷/۱۱/۳

* * *

اختناق در اسلام نیست؛ آزادی است در اسلام برای همه طبقات: برای زن، برای مرد، برای سفید، برای سیاه، برای همه. مردم از این به بعد باید از خودشان بترسند نه از حکومت؛ از خودشان بترسند که نبادا خلاف بکنند. (۱۳۵)

۵۸/۱۱/۱۲

* * *

اسلام شما را آزاد کرده است؛ اسلام مرد و زن را آزاد فرموده است و همه آزادانه باید رأی بدهید. (۱۳۶)

۵۸/۱/۱۷

* * *

شما امروز آزاد هستید. همه برادران و خواهران ما امروز آزادند. و آزادانه انتقاد می‌کنند از دولت. انتقاد می‌کنند از هر چیزی که بر خلاف مسیرشان باشد. و تقاضا می‌کنند مسائل اساسی را از دولت. این نهضت شما را آزاد کرد، و از آن بندهایی که بر ملت بود، و از آن قید و بندها شما را آزاد کرد. الان آزادانه در اینجا مجتمع هستید، و آزادانه

آزادی برای همه
طبقات

رأی آزادانه

دخالت در
سرنوشت خود

مسائل سیاسی و اجتماعی محل احتیاج ملت را طرح می‌کنید. شما بانوان، بانوان چند سال پیش از این نیستید. برادران برادران چند سال پیش از این نیستند. شما امروز خودتان در سرنوشت خودتان دخالت می‌کنید، خودتان مسائل سیاسی را طرح می‌کنید، و از دولت می‌خواهید. این معنای آزادی است. (۱۳۷)

۵۸/۴/۱۲

* * *

این آزادی که الآن برای ملت ما هست، برای زن، برای مرد، برای نویسنده‌ها، این آزادی آزادی است در کلیه امور که این امور به نفع خود شما هست. شما آزادید بیایید بیرون مطالبتان را بگویید؛ انتقاد از دولت بکنید؛ انتقاد از هر کس که پایش را کج گذاشت بکنید. هیچ کس نیست که به شما بگوید چرا. بروید در جهاد سازندگی؛ با ملت خودتان بروید و همراهی کنید آزادید، می‌روید می‌کنید. تمام چیزهایی که در رشد انسان، در رشد خواهرها و برادرها، و این کودکهای عزیز، دخالت دارد، اینها همه آزاد هستند.

آزادی در جهت
کمک به رشد انسان

آنی که اسلام جلوی او را گرفته و آزاد نیست؛ قماربازی است که تباہ می‌کند ملت را؛ شرابخواری است که تباہ می‌کند ملت را؛ انواع فحشایی که در زمان این مرد جنایتکار بود و فراهم کرده بودند اسبابش را. اینهاست که در اسلام ممنوع است. (۱۳۸)

۵۸/۷/۸

* * *

سؤال: [در حکومت آینده، آزادی زنان چگونه خواهد بود؟ آیا اینها باید مدارس را رها کرده و به منازل بروند، یا اینکه برایشان امکان

خواهد داشت به تحصیلات خود ادامه دهند؟]

جواب: این حرفهایی که راجع به زنان و یا مسائل دیگر شنیده‌اید، اینها هم تبلیغات شاه و اشخاص مغرض است. زنها آزاد هستند و در تحصیل هم آزاد هستند، در کارهای دیگر هم آزادند، همان طور که مردها آزادند. حالا است که نه زن آزاد است و نه مرد. (۱۳۹)

آزادی در تحصیل

۵۷/۸/۲۲

* * *

سؤال: [حضرت آیت‌الله، در ازای آزادی اسرای زن و سیاهانی که دستور فرمودید، شما چه انتظاری از دولت امریکا دارید؟]

جواب: ما آزادی زنها را و آزادی سیاهها را برای این قائل شدیم که زنها در اسلام یک احترام ویژه دارند و سیاهپوستان هم تحت فشار امریکا بودند و ظلم بر آنها شده است. و آنها را ما آن طور مقصر نمی‌دانیم. بلکه آنها شاید تحت فشار بودند که اینجا آمدند. و لهذا ما برای امتثال امر اسلام و خدا این عمل را کردیم. و انتظاری از آقای کارتر^۱ نداریم و پاداشی نمی‌خواهیم.

احترام ویژه برای زن
در اسلام

تمام مطلب ما این است که کارتر، این خیانتکار را به ما پس بدهد. و شخص مجرمی که بر یک مملکتی به یک ملتی جرم کرده است، در تمام قوانین دنیا این است که باید پس داده بشود به خود آن مملکت. و ایشان برخلاف تمام موازین عقلی و عقلایی عمل می‌کند. (۱۴۰)

۵۸/۸/۲۷

* * *

۱. جیمی کارتر، رئیس جمهور اسبق امریکا.

سؤال: [حضرت امام، در نوفل لوشاتو^۱ شما وعده کردید که نه تنها آزادیها حفظ می شوند، بلکه تعمیم نیز می یابند. در صورتی که بعد از پیروزی انقلاب دیدیم که تظاهراتی بر ضد زنان شد و اقلیتهای قومی مثل کردها تحت فشار قرار گرفتند و روزنامه ها و احزاب سیاسی ممنوع شد. آیا ممکن است این تناقضهای ظاهری را برای ما روشن بفرمایید؟]

جواب: ... زنهایی که تظاهر کرده اند همان زنهایی بودند که از تتمه آن مسائل بودند. آنهایی بودند که شاه آنها را به عنوان «آزاد زنان» به میدان آورده بود و آنها را به تباهی کشیده بود. آنها هم چون از این وضعی که آن تباهیها آن آزادیهایی که آنها می خواستند، می خواستند که با جوانها آزاد باشند که هر کاری می خواهند بکنند و می خواستند با تباهیها هماغوش باشند. می خواستند کارهای برخلاف عفت بکنند. و می دیدند که اسلام با کارهای خلاف عفت، با کارهایی که مملکت را به تباهی می کشد و ملت را به عقب می راند موافق نیست. آنها بودند که آمدند در خیابانها و با آن صورتهایی که مردم دیدند تظاهر کردند. و آلا جلوی آزادی هرگز گرفته نشده است و نمی شود و مردم آزادند. آلا آنجایی که بخواهند تباهی بکنند و بخواهند ملت را به عقب برانند. (۱۴۱)

آزادی آری،
توطئه نه

۵۸/۹/۵

* * *

امروز زنان در جمهوری اسلامی، همدوش مردان در تلاش سازندگی خود و کشور هستند و این است معنای آزاد زنان و آزاد مردان. نه آنچه در زمان شاه مخلوع گفته می شد، که آزادی آنان در

زنان همدوش با
مردان در تلاش
سازندگی

۱. دهکده ای در نزدیک شهر پاریس که حضرت امام در آنجا اقامت داشتند.

حبس و اختناق و آزار و شکنجه بود. (۱۴۲)

۵۹/۲/۱۵

* * *

از جوانان، دختران و پسران، می‌خواهم که استقلال و آزادی و ارزشهای انسانی را، ولو با تحمل زحمت و رنج، فدای تجملات و عشرتها و بی‌بند و باریها و حضور در مراکز فحشا که از طرف غرب و عمال بی‌وطن به شما عرضه می‌شود نکنند. (۱۴۳)

۶۸/۳/۱۵

* * *

حفظ آزادی و
استقلال و ارزشهای
انسانی

حجاب اسلامی

سؤال ۱: [اگر خانمی با لباس محفوظ مثل مانتوی گشاد و شلوار و روسری یا مقنعه بزرگ نماز بخواند درست است یا خیر؟]
سؤال ۲: [اگر خانمی در منزل با چادر کلفت و بلند ولی زیر چادر بی‌آستین و بی‌جوراب باشد نمازش باطل است یا خیر؟]
جواب ۱: اشکال ندارد.
جواب ۲: نماز باطل نیست. (۱۴۴)

لباس محفوظ

* * *

سؤال: [در حال نگاه کردن به فیلمهای تلویزیونی که گاهی زندهای بی‌حجاب نیز دارد و گوش دادن به صدای تازی که نواخته می‌شود چه صورت دارد؟]

حرام بودن موسیقی
مطرب

جواب: نظر به فیلم اجنبیه که صاحبش رانمی شناسد و ریبه و فساد در آن نیست اشکال ندارد و موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد. (۱۴۵)

* * *

سؤال: [زنی هستم که شغلم آرایشگر و مخصوص بانوان مسلمان و باحجاب در محیطی محفوظ می باشد، خواهشمند است نظر مبارکتان را در مورد درآمد حاصله اعلام فرمایید؟]

درآمد حلال

جواب: در فرض سؤال اشکال ندارد و درآمد حاصله حلال است. (۱۴۶)

* * *

سؤال: [حضرت آیت الله به مدت طولانی از سیاستهای شاه انتقاد کرده اند، در چه حدودی سیاستهای خود ایشان نسبت به موارد زیر، با سیاستهای شاه فرق خواهد کرد؟]

الف) اجتماعی: آیا قوانین اسلامی به مورد اجرا گذارده می شود؟ و چه فرقی در زندگی روزمره نسبت به قوانین حاضر پیش خواهد آمد؟ در تحت لوای حکومت اسلامی، آیا حضرت آیت الله می توانند به طور دقیقتر این مفهوم را شرح دهند که آیا زنها قادر خواهند بود به طور آزادانه بین حجاب و لباس غربی حق انتخاب داشته باشند؟ آیا سینماها می توانند به وجود خود ادامه دهند؟ اگر آری، چگونه فیلمها انتخاب خواهند شد؟ آیا مشروبات الکلی ممنوع خواهد شد؟ در آخر آیا ایران، یک عربستان سعودی یا لیبی دیگر خواهد شد؟...]

آزادی زن در پوشش

با رعایت موازین

جواب: الف) اجرای حدود در اسلام، موکول به تحقق شرایط و

مقدمات بسیار است و باید جهات بسیاری را از روی کمال عدالت و توجه به اینکه اسلام در کلیت خود اجرا گردد، در نظر گرفت. اگر این امور در نظر گرفته شوند، ملاحظه خواهد شد که مقررات اسلامی کمتر از هر مقررات دیگری خشونت‌آمیز است. زنان در انتخاب فعالیت و سرنوشت و همچنین پوشش خود با رعایت موازین آزادند. و تجربه کنونی فعالیت‌های ضد رژیم شاه نشان داده است که زنان بیش از پیش آزادی خود را در پوششی که اسلام می‌گوید یافته‌اند. ما با سینماهایی که برنامه‌های آنها فاسد کننده اخلاق جوانان و مخرب فرهنگ اسلامی باشد مخالفیم. اما با برنامه‌هایی که تربیت کننده و به نفع رشد سالم اخلاقی و علمی جامعه باشد موافق هستیم. مشروبات الکلی و الکلسم و سایر مخدرات که مضر به حال جامعه می‌باشند، جلوگیری خواهد شد. حکومت جمهوری اسلامی مورد نظر ما، با هیچ یک از رژیم‌های مزبور (عربستان سعودی و لیبی) منطبق نخواهد بود. (۱۴۷)

۵۷/۸/۱۰

* * *

سؤال: [برخی از رسوم اسلامی مانند حجاب اجباری رها شده است. آیا در جمهوری اسلامی از نو اجباری خواهد شد؟]

جواب: حجاب به معنای متداول میان ما، که اسمش حجاب اسلامی است، با آزادی مخالفتی ندارد؛ اسلام با آنچه خلاف عفت است مخالفت دارد. و ما آنان را دعوت می‌کنیم که به حجاب اسلامی رو آورند. و زنان شجاع ما دیگر از بلاهایی که غرب به عنوان تمدن به سرشان آورده است به ستوه آمده‌اند و به اسلام پناهنده شده‌اند. (۱۴۸)

۵۷/۱۱/۷

مخالفت اسلام
با خلاف عفت

در اسلام زن باید حجاب داشته باشد، ولی لازم نیست که چادر باشد. بلکه زن می‌تواند هر لباسی را که حجابش را به وجود آورد اختیار کند. (۱۴۹)

آزادی در انتخاب
پوشش حجاب

۵۷/۱۰/۷

* * *

در وزارتخانه‌های اسلامی نباید زنهای لخت بیایند؛ زن‌ها بروند اما با حجاب باشند. مانعی ندارد بروند؛ اما کار نکنند، لکن با حجاب شرعی باشند، با حفظ جهات شرعی باشند. (۱۵۰)

رعایت حجاب
شرعی در
وزارتخانه‌ها

۵۷/۱۲/۱۵

* * *

سؤال: [این چادر، آیا صحیح است که این زن‌ها خود را در زیر چادر مخفی کنند؟ این زن‌ها در انقلاب شرکت کردند. کشته دادند. زندان رفتند. مبارزه کردند، این چادر هم یک رسم از قدیم مانده‌ای است. حالا دیگر دنیا هم عوض شده. حالا این صحیح است که مثلاً اینها خودشان را مخفی کنند؟]

جواب: اولاً اینکه این یک اختیاری است برای آنها، خودشان اختیار کردند. شما چه حقی دارید که اختیار را از دستشان بگیرید؟ ما اعلام می‌کنیم به زن‌ها که هر کس چادر می‌خواهد یا هر کس پوشش اسلامی، بیاید بیرون. از ۳۵ میلیون جمعیت ما ۳۳ میلیون بیرون می‌آید. شما چه حقی دارید که جلو اینها را بگیرید؟ این چه دیکتاتوری است که شما نسبت به زن‌ها دارید؟ و ثانیاً اینکه ما یک پوشش خاصی را نمی‌گوییم. برای حدود زنهایی که به سن و سال شما^۱ رسیده‌اند هیچ

انتخاب حجاب
از روی اختیار

۱. خانم اورینا فالاجی، خبرنگار معروف ایتالیایی.

جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی □ ۷۳

چیزی نیست. ما زنهای جوانی که وقتی ایشان آرایش می‌کنند و می‌آیند، یک فوج را دنبال خودشان می‌کشند، اینها را داریم جلویشان را می‌گیریم. شما هم دلتان نسوزد. (۱۵۱)

۵۸/۷/۲

* * *

[امام خمینی رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در پاسخ استعلام در مورد تعرض عده‌ای از افراد ناآگاه و احیاناً ضدانقلاب، به بانوان بی‌حجاب دستوری به این شرح صادر فرمودند:]

ممکن است تعرض به زنها در خیابان و کوچه و بازار، از ناحیه منحرفین و مخالفین انقلاب باشد. از این جهت، کسی حق تعرض ندارد و اینگونه دخالتها برای مسلمانها حرام است، و باید پلیس و کمیته‌ها از اینگونه جریانات جلوگیری کنند. (۱۵۲)

۵۹/۴/۱۳

* * *

آن ارزشی که امروز در کشورهای اسلامی و خصوصاً در کشور ایران پیدا شده است، این است که در رژیم سابق شأن و مرتبت؛ عبارت از آرایش مهووع و لباسهای کذا و منزلگاههای کذا بود؛ و امروز ارزش، ارزش انسانی است، ارزش اخلاقی است، ارزش انسانی است به واسطه همین تحول در قشر بانوان، دیگر آنهایی که با آرایشهای فاسد و لباسهای فاخر می‌خواستند فخر فروشی کنند در بین جامعه نسوان ما محکوم‌اند و خجالت زده‌اند. آن روز، بانوان اسلامی ما خجالت می‌کشیدند که با لباس اسلامی و لباسی که در آن مراعات شده باشد

منع تعرض به زنان

ارزش انسانی بانوان

[ظاهر بشوند] طبقات ضعیف هم اگر این کار را می‌کردند، خجالت می‌کشیدند در بین قشرهای فاسد و مرفه بروند، امروز امر به عکس است؛ آن اشخاصی که دارای آن‌طور کارهای فاسد و آرایش فاسد و خودنماییهای مُفسِد بودند، آنها احساس شرم می‌کنند در بین شما. (۱۵۳)

۵۹/۱۲/۲۵

* * *

البته باید توجه داشته باشید که حجابی که اسلام قرار داده است، برای حفظ آن ارزشهای شماست. هرچه را که خدا دستور فرموده است - چه برای زن و چه برای مرد - برای این است که، آن ارزشهای واقعی که اینها دارند و ممکن است به واسطهٔ وسوسه‌های شیطنی یا دستهای فاسد استعمار و عمال استعمار پایمال می‌شدند اینها، این ارزشها زنده بشود. (۱۵۴)

حجاب جهت حفظ
ارزشها

۶۳/۱۲/۲۲

* * *

سؤال: [... ۱. پخش برنامه‌های تلویزیونی که در آنها برحسب موضوع زنانی ایفای نقش می‌نمایند که ضوابط کامل پوشش اسلامی در حد چهره و گردن و موی سر را رعایت ننموده‌اند.
۲. پخش برنامه‌های ورزشی نظیر کشتی و فوتبال که در آن قسمتی از بدن مردان ورزشکار پوشیده نیست.
۳. نگاه کردن به برنامه‌های فوق‌الذکر که از تلویزیون پخش می‌شود....
محمد هاشمی^۱]

۱. رئیس وقت صدا و سیما جمهوری اسلامی.

جواب: نظر نمودن به این قبیل فیلمها و نمایشنامهها هیچیک اشکال شرعی ندارد و بسیاری از آنها آموزنده است و پخش آنها نیز اشکالی ندارد. و همین طور فیلمهای ورزشی و آهنگها اکثراً بی اشکال است. گاهی خلاف به طور نادر دیده می شود، که باید بیشتر مواظبت کرد. لکن دو نکته باید مراعات شود: اول آنکه کسانی که گریم می کنند باید محرم باشند و اجنبی حرام است چنین کاری را انجام دهد. دوم آنکه بینندگان از روی شهوت نظر نکنند. (۱۵۵)

عدم اشکال شرعی

۶۶/۹/۳۰

* * *

احتمالاً قضیه مبارزه با حجاب زنان مسلمان در فضای آموزشی، حرکتی انحرافی برای کمرنگ کردن جلوه عظیم دفاع جهان اسلام از رسول اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - می باشد. گر چه خود این واقعه هم از دردهایی است که ملت های اسلامی گرفتار آن شده اند که چگونه در دنیای به اصطلاح آزاد، الزام زنان و دختران مسلمان به رفع حجاب عین دموکراسی است و فقط ما که گفته ایم کسی که به پیغمبر اسلام - صلی الله علیه و آله و سلم - توهین کند و اجماع فقهای مسلمین فتوا به اعدام آن می دهند، خلاف آزادی است! راستی چرا دنیا در برابر کسی که اجازه ندهد تا دختران مسلمان به دلخواه خود با پوشش اسلامی در دانشگاهها درس بخوانند یا تدریس کنند، ساکت نشسته است؟ جز این است که تفسیر و تأویل آزادی و استفاده از آن در اختیار کسانی است که با اساس آزادی مقدس مخالفند؟ امروز خداوند ما را مسئول کرده است، نباید غفلت نمود. امروز با جمود و سکون و سکوت باید مبارزه کرد و شور و حال حرکت انقلاب را پا برجا داشت. (۱۵۶)

تفسیر آزادی،
توسط مخالفان
آزادی

۶۸/۱/۲

توصیه به حفظ و تداوم نهضت اسلامی

امروز از قبل از پیروزی و رسیدن به اوج نهضت، احتیاج به ملت ایران، احتیاج به وحدت کلمه، احتیاج به بانوان معظم، احتیاج به «چهارمردان»^۱ بیشتر است. امروز است که دستهای جنایتکار و خیانتکار، آنهایی که منافع خودشان را در خطر می‌بینند، دستهای آنها در کار است که نگذارند این نهضت شکوفایی پیدا کند. امروز است که باید این خیانتها را و این دستهای خائن را قطع کرد. امروز است که آنهایی که تفرقه‌افکنی می‌کنند و می‌خواهند با بهانه‌ها بین صفوف مسلمین جدایی بیندازند، دست آنها را باید قطع کرد. بانوان معظم ما باید قطع کنند دست خائنین را؛ مردان نیرومند ما باید قطع کنند دست خائنین را؛ روحانیین - در هر جا که هستند - با هوشیاری باید دست این خائنین را قطع کنند و حیلۀ آنها را خنثی کنند. (۱۵۷)

قطع يد خائنين

۵۸/۲/۵

* * *

باید شما خانمها، شما برادران، شما خواهران، بیدار باشید! باید ملت ایران بیدار باشد! نگذارید خون شهدای ما هدر برود. نگذارید خون جوانان ما پایمال شود، پایمال اغراض شخصیه؛ اغراض شخصیه را به دور بریزید. دستهای خیانتکار، گروههای مختلف درست نکنند. (۱۵۸)

جلوگیری از هدر رفتن خون شهدا

۵۸/۲/۵

* * *

تکلیف همه ما، چه شما بانوان محترم و چه سایر ملت - همه، بانوان و

۱. یکی از محلات شهر قم که مردم آن در مبارزه علیه رژیم شاه نقش چشمگیر داشتند.

برادران و خواهران و همه - این است که در یک همچو مقطعی که ما واقع شده‌ایم از تاریخ، که ما سر دو راهی الآن واقع شده‌ایم، دو راهی، یکی پیروزی نهایی یکی خدای نخواستہ شکست و برگشت به حالهای اول، تکلیف همه ملت این است که همان طوری که این نهضت را با وحدت کلمه و وحدت مقصد که همه مقصدشان اسلام بود، همه با هم فریاد اسلام می‌زدند، حالا هم همان را حفظ بکنند؛ اجتماعات خودشان را حفظ بکنند؛ مساجد را پر بکنند از جمعیتها. جاهایی که اجتماعات عمومی می‌شود و در جای اجتماعات عمومی، اجتماع بکنند و مطالب را، آن مطالبی که مقصدشان است و آن اینکه همه احکام اسلام در ایران جاری بشود، اینها را باز در نظر بگیرند. (۱۵۹)

تکلیف در راستای
حفظ اجتماعات

۵۸/۴/۱۱

* * *

همه این خواهرهای محترم، و شما برادرها و همه ایران، همه با هم الآن باید توجه به همین مسیری داشته باشیم که نهضتمان در راه هست. این نهضت را باید همه زنده نگه دارید تا این مسائل بگذرد. (۱۶۰)

زنده نگهداشتن
نهضت

۵۸/۴/۱۷

* * *

الآن این امانتی که در دست ماست، همه ما - چه نیروهای انتظامی، و چه ملت، چه خانمها و چه برادران - همه موظفیم در حفظ این امانتی که از جانب خداست. این امانت اسلام است؛ قرآن است. (۱۶۱)

حفظ امانت

۵۸/۶/۱۱

همه باید با هم دست به هم بدهیم. نه مرد تنها، خانمها هم همین طور. طبقه واحد نه، همه طبقات باید دست به هم بدهند تا یک خرابه‌ای که برایشان گذاشتند آباد کنند و زندگی‌شان را در آنجا اداره کنند. (۱۶۲)

آباد کردن خرابه‌ها

۵۸/۱۰/۱۹

* * *

برادرهای من! خواهرهای من! توجه بکنید که مسئولیت داریم امروز، مسئولیت‌های بزرگ داریم ما. اگر این نهضتی که تا اینجا رسیده و این انقلابی که تا اینجا رسیده است و یک جمهوری اسلامی در مملکت ما تحقق پیدا کرده است، اگر این از دست ما برود همه ما مسئولیم. (۱۶۳)

همه مسئولند

۵۹/۱۰/۲۹

* * *

فصل سوم

نقش خانواده و زنان

در تربیت انسانها

- توجه جدی اسلام به همه ابعاد زندگی خانوادگی
- اهمیت نقش مادران در تربیت صحیح فرزندان
- اهمیت و شرافت مادری
- اثرات منفی جدا کردن فرزندان از دامن مادر
- اهمیت خانواده و وظایف آن در جلوگیری از انحراف فرزندان
- توصیه به حسن رفتار با اعضای خانواده

توجه جدی اسلام به همه ابعاد زندگی خانوادگی

احکام شرع حاوی قوانین و مقررات متنوعی است که یک نظام کلی اجتماعی را می‌سازد. در این نظام حقوقی هرچه بشر نیاز دارد فراهم آمده است: از طرز معاشرت با همسایه و اولاد و عشیره و قوم و خویش و همشهری و امور خصوصی و زندگی زناشویی گرفته تا مقررات مربوط به جنگ و صلح و مراوده با سایر ملل، از قوانین جزایی تا حقوق تجارت و صنعت و کشاورزی. برای قبل از انجام نکاح و انعقاد نطفه قانون دارد و دستور می‌دهد که نکاح چگونه صورت بگیرد، و خوراک انسان در آن هنگام یا موقع انعقاد نطفه چه باشد، در دوره شیرخوارگی چه وظایفی بر عهده پدر و مادر است، و بچه چگونه باید تربیت شود، و سلوک مرد و زن با همدیگر و با فرزندان چگونه باشد. برای همه این مراحل دستور و قانون دارد تا انسان تربیت کند. (۱۶۴)

تنوع قوانین و
مقررات شرع

* * *

و از جمله اموری که موجب اختلاف رغبت می‌شود مراعات نمودن

آداب نکاح و دستورات همبستر شدن و وقتهایی که برای هم بستری است و نیز دستوراتی که در دوران حمل و ایام شیرخوارگی و انتخاب همسر و انتخاب زنی که می خواهد پستان در دهان طفل بگذارد؛ و دیگر دستورات که همه اینها در مزاج جسم و روح طفل دخالت کامل دارد همان گونه که محیط تربیت و شخص مربی و معلم و رفیق و معاشر و علومی که به تحصیل آن می پردازد؛ و دیگر چیزها که شماره کامل آن مشکل و هم موجب تطویل است تأثیرات عجیب و غریبی است که پاره ای از آنها مشهود است. (۱۶۵)

تأثیرات مراعات
آداب

* * *

اسلام از قبل از تولد انسان شالوده حیات فردی را ریخته است تا آن وقت که در عائله زندگی می کند، شالوده اجتماع عائله ای را ریخته است و تکلیف معین فرموده است تا آن وقت که در تعلیم وارد می شود، تا آن وقت که در اجتماع وارد می شود، تا آن وقت که روابطش با سایر ممالک و سایر دول و سایر ملل هست. تمام اینها برنامه دارد، تمام اینها تکلیف دارد در شرع مطهر. (۱۶۶)

برنامه کامل شرع

۴۴/۸/۲۳

* * *

تربیتهای اخلاقی می کند اسلام. در مرتبه معاشرتش هم که هست، با هرکس معاشر باشد، حکم دارد اسلام. خودش - فی نفسه - احکام دارد، خودش با عیالش احکام دارد، خودش با اولادش احکام دارد، خودش با همسایه اش احکام دارد، خودش با هم محله اش و جارش احکام دارد. با هم مملکتش احکام دارد، با همدینش احکام دارد، با

جامعیت احکام
اسلام

مخالفین از دینش احکام دارد، تا بعد از موت. از قبل از اینکه اصلاً تولدی در کار باشد و قبل از زواج احکام دارد تا زواج، و تا حمل و تا تولد و تا تربیت در بچگی و تربیت بزرگتر و تا حد بلوغ و تا حد جوانی و تا حد پیری و تا مردن و در قبر و مابعد القبر. (۱۶۷)

۵۶/۷/۶

* * *

روابط دیگری هست و احکام دیگری هست که این احکام [نیز] راجع به افراد است. و کیفیت، از اولی که متولد نشده است یک فرد؛ یک احکامی برای توطئه تولد یک فرد صحیح، سالم، مهذب. و در حالی که ازدواج حاصل می‌شود بین شوهر و زن؛ و قبل از ازدواج - برای انتخاب همسر؛ و در زمان ازدواج و در زمان معاشرت زوجین با هم؛ در زمان حمل؛ در زمان شیر دادن بچه؛ زمانی که بچه در دامن مادر باید تربیت بشود؛ زمانی که بچه در پیش معلمهای اول باید تربیت بشوند - تمام اینها در اسلام حکم دارد و برای تربیت یک بشر قوانین دارد. (۱۶۸)

۵۷/۸/۱۸

* * *

اسلام یک صورتش حکومت است؛ یک ورقش باب حکومت است و باب سیاسات است، یک طرف دیگرش باب ساختن این انسان است از حیث معنویات که به خودش کار دارد: تو باید در اعتقادات چه باشی، در اخلاق چه باشی، در آداب عملی چه باشی، باید چه باشی. اینطور چیزها را اسلام کار دارد به همه. اینها را سایر دول و اجتماعات کاری به اینها ندارند. یعنی هیچ دولتی نمی‌آید به شما بگوید که شما

جامعیت قوانین
بشری در اسلام

جامعیت آداب
اسلامی

توی خانه تان وقتی که هستید فلان کار را نباید بکنید. به آن کار ندارد. او باطن خانه اش هر کاری می خواهد بکند. اما اسلام توی خانه تنهایی شما باشید با شما کار دارد؛ یعنی می گوید باید چه جور باشد. اخلاقات چه جور باشد؛ ادراکات عقلیت چه جور باشد؛ اعمال، خودت با بچه ات باید چه جور آدابی داشته باشی؛ بچه با پدرش چه جور باشد؛ پدر با فرزندش چه باشد؛ بچه با مادرش چطور باشد؛ مادر با فرزندش چطور باشد؛ برادر با برادرش چطور باشد؛ همه این عائله با هم چطور باشند؛ این عائله با عائله دیگر چطور باشند - تمام اینها را آداب دارد اسلام برایش و نظر دارد به آنها. (۱۶۹)

۵۷/۸/۲۰

* * *

اسلام هم یک دینی است مال همه. یعنی آمده است که همه بشر را به این صورتی که می خواهد در آورد، به یک صورت عادلانه در آورد. به صورتی که یک بشر به بشر دیگر یک قطره - به قدر یک سر سوزن تعدی نکند؛ یک بشر با بچه خودش تعدی نکند، با زن خودش تعدی نکند، یک زن با شوهر خودش تعدی نکند، دو تا برادر با هم تعدی نکنند، اینها با رفقای دیگرشان تعدی نکنند. می خواهد یک انسان عادل به تمام معنا که انسان باشد، هم عقلیتش عقلیت انسان باشد، هم نفسیتش نفسیت انسان باشد، هم ظاهرش ظاهر انسان و مؤدب به آداب انسانی باشد، می خواهد این مطلب را اجرا بکند. (۱۷۰)

۵۷/۸/۲۰

* * *

ما یک همچو مکتبی می خواهیم که انسانها را از اول که دارد بار

اسلام
دین همه

می آورد، رو به رشد کمال انسانی دارد می برد. شما ملاحظه کنید در عالم یک همچو مکتبی پیدا می کنید که برای درست کردن یک انسان از قبل از اینکه پدر و مادرش ازدواج بکنند فعالیت بکنند، دستور بدهد؟ تمام مکاتبی که در عالم هست به این آدمی که حالا دارد راه می رود توی [جامعه] و به رشد رسیده، با آنها کار دارد. اسلام قبل از اینکه ازدواج بشود بین دو نفر، به او می گوید چه جور آدمی انتخاب کن؛ به او می گوید چه جور شوهری انتخاب کن. چه جورش را آنجا می گوید. چرا؟ برای اینکه این شوهر و زن مبدأ یک فرد است یا فردها، اسلام می خواهد این فرد را که به جامعه می خواهد تحویل بدهد صالح تحویل بدهد. قبل از اینکه اینها ازدواج کنند زن چه جور باید باشد، شوهر چه جور باید باشد، اخلاقش چه باشد، اعمالش چه باشد، او اخلاقش چه باشد، اعمالش؛ در چه خانواده ای تربیت شده باشد. بعد از اینکه ازدواج شد چه جور معامله کنند این دو نفر با هم؛ بعد از آنکه برای حمل پیدا شدند چه آدابی هست؛ برای زمان حمل چه آدابی هست، برای زاییدن چه آدابی هست، برای بچه داری چه آدابی هست. همه اینها برای این است که این موجودی که می خواهد از این دو موجود حاصل بشود، این یک موجود صالح در این جمعیت پیدا بشود تا صلاحیت در همه عالم پیدا بشود. اسلام این کار است اسلام انسان می خواهد درست کند و از قبل از اینکه ازدواج بشود شروع کرده است؛ از آنجا شروع کرده است، دستور داده است که چه کن، چه کن، چه کن؛ تا آنجایی که بچه به دنیا آمده؛ زمان شیر خوردن باید چه بکند، بعد در دامن پدر و مادر باید با این چه جور عمل بکنند، بعد در این مکتبخانه های کوچک - در این دبستانها - چه باید بکنند بعد در دبیرستانها، و معلمها چه جور اشخاصی باید باشند، مربی اطفال چه اشخاصی باید باشند. بعد که رسید به آنجایی که مستقل شد،

رشد کمال انسانی

خودش با خودش سر و کار دارد که چه جور باید باشی، چه اعمالی باید بکنی، چه اعمالی باید نکنی. این برای این است که می‌خواهد یک افرادی در یک جامعه‌ای پیدا بشوند همه صالح باشند، صحیح باشند. (۱۷۱)

۵۷/۱۰/۱۰

* * *

شما وقتی اسلام را ملاحظه می‌کنید، به حسب ابعاد انسانیت [می‌بینید] طرح دارد، قانون دارد. از قبل از اینکه انسان به این دنیا بیاید، قبل از اینکه پدر و مادر انسان ازدواج کند، طرح دارد برای اینکه این بذر را خوب تربیت کند. طرح دارد اسلام: زن را چه جور انتخاب کنید، شوهر را چه جور انتخاب کنید، در وقتی که ازدواج می‌کنید چه وضع باشد، با چه آداب باشد، در وقت لقاح چه آداب باشد، در وقت حمل چه آداب باشد. مثل زارعی که یک تخم زراعت را می‌کارد و مواظبت می‌کند که زمین خوب باشد، آب سالم باشد، به موقع برسد، سایر تربیتهای تربیتهای نباتی باشد که درست تربیت بشود، اسلام [هم] برای تربیت انسان از قبل از دواج پدر و مادر شروع کرده است. زمین را یک زمین سالم مُطَهَّر می‌خواهد باشد؛ زوج را یک زوج سالم صحیح انسان صفت انتخاب بکند؛ بعد هم آداب دیگر تا وقتی که متولد می‌شود؛ و آداب رضاع و آداب حمل و رضاع و تربیت در دامن مادر و تربیت در پیش پدر و تربیتهای بعدی که دنبال این می‌آید. هیچ یک از قوانین بشر تکفل این امر را ندارد؛ این امر مختص به قوانین انبیاست. (۱۷۲)

۵۷/۱۱/۱۴

* * *

قوانین اسلام
بر حسب ابعاد
انسانیت

شما بدانید که اسلام همه چیز دارد. یعنی از قبل از اینکه ازدواج واقع بشود بین مرد و زن، تا آن وقتی که توی قبر می‌رود آثار دارد، احکام دارد، دستور دارد. همه دستوره‌های مرفقی. همه دستورهایی که برای سعادت انسان، چه در این دنیا چه در آن دنیا، مفید است. (۱۷۳)

۵۷/۱۱/۲۹

* * *

اسلام یک رژیم است، یک رژیم سیاسی است. منتها سایر رژیمها از بسیاری از امور غافل بودند، و اسلام از هیچ چیز غافل نیست. یعنی اسلام انسان را تربیت می‌کند به همه ابعادی که انسان دارد؛ بُعد مادی دارد راجع به بُعد مادی تصرفاتی دارد، بُعد معنوی دارد راجع به معنویات صحبت دارد. بالاتر از آن دارد؛ بالاتر از این صحبت دارد: یعنی از آن وقتی که ازدواج حاصل نشده بین پدر و مادر، اسلام برای ساختن انسان دستور دارد چه زنی را انتخاب کند، چه مردی را آن زن انتخاب کند، وضع اخلاقی اش چه جور باشد، وضع دیانتش چه جور باشد. یک نفر زارع وقتی می‌خواهد یک زراعتی بکند و یک تخمی را در یک زمینی کشت بکند، این زمین را باید ملاحظه بکند، آن چیزهایی که موجب تربیت این است باید ملاحظه بکند، این چیزهایی که وقتی ظهور پیدا کرد، باید آنها را ملاحظه کند که چه چیز مفید با این است، چه چیزهایی مخالف با این است، از آن رد بکند؛ باید همین طور مواظبت کند تا وقتی که رشد کرد و به ثمر رسید.

اسلام همین معامله را با افراد انسان کرده است. یعنی معامله یک نفر زارع که می‌خواهد یک کشتی بکند و می‌خواهد از آن استفاده بکند. از قبل از اینکه کشت بشود دستور دارد پدر و مادر چه جور باید باشند، یعنی ازدواج چه جور باید باشد. این برای این است که ملاحظه

دستورات مرفقی

اسلام

اسلام از هیچ چیز

غافل نیست

عاقبت این امر را کرده است که اگر [یکی از] پدر و مادر مثلاً اخلاقش فاسد باشد، اعمالش اعمال غیر انسانی باشد، این بچه‌هایی که پیدا می‌شود به واسطه وراثتی که هست در کار اینها هم در او تأثیر دارد؛ و لهذا مثل یک کشتکار بسیار دقیق، بسیار دلسوز، اسلام به نوع انسان مراعات کرده است. و از آن اول تا زمانی که ازدواج می‌شود؛ ازدواج که شد، چه تربیتی در ازدواج است. بعد در قضیه لقاح چه جور آداب؛ آداب بسیار در آنجا هست. بعد در زمان حمل آداب بسیار در آنجا هست. بعد در زمان - عرض می‌کنم - رضاع آداب بسیاری در آنجا هست. بعد در دامن مادر آدابی هست. بعد در ظل پدر آدابی هست. بعد در مدرسه آدابی هست. بعد در اجتماع آدابی هست. این بچه را از آن وقتی که باز به دنیا نیامده مراعات کرده تا برسد به مرتبه عالی. و برای همه اینها دستور دارد. و سایر رژیمهای عالم، سایر دولتهایی که در عالم هست، به اینها اصلش کاری ندارد. آنها فقط یک کاری دارند و آن این است که این اجتماع مثلاً به نفع خودشان یک آرامشی پیدا کند تا چپاول کنند مردم را! یا آنی هم که بسیار خوب و عادل است کاری به این مسائل ندارد؛ فقط راجع به این [کار] دارد که مسائل اجتماعی خودش را مثلاً یک قدری تصحیح بکند. اما بچه باید چه جور باشد تا آخر، تربیت باید چه جور باشد تا آخر، زمان حمل و زمان رضاع، اصلاً مطرح نیست در سایر رژیمها.

اسلام یک همچو چیزی است که وقتی که انسان بزرگ شد، معاشرت خودش با برادرش، معاشرت خودش با پدر و مادرش، معاشرت پدر و مادر با پسر، معاشرت این دو تا با همسایه‌ها، معاشرت اینها با همشهریها، معاشرت اینها با همدینها، اینها با خارجیها، همه اینها در اسلام هست. و اسلام حکومتی است که یک جنبه‌اش حکومت سیاسی است، و یک جنبه‌اش حکومت معنوی. یعنی دو

طرف دارد انسان، دو وضع دارد انسان، دو رو دارد انسان: یک روی مادی [که] اسلام در این روی مادی در همه جهاتش احکام دارد؛ یک روی معنوی، که اصلاً مطرح نیست در رژیمها که انسان را تربیتهای معنوی و تهذیبی بکنند تا برسد به مرتبه‌ای که دیگر هیچ کس نمی‌داند *آلا الله*. تا آنجا اسلام همین طور کشیده دست مردم را گرفته و برده است تا برساند به ملکوت اعلا. سایر رژیمها اینطور نیستند. (۱۷۴)

۵۷/۱۱/۳۰

* * *

ادیان به همه ابعاد بشر کار دارند، انسان خودش از قبل از اینکه بچه متولد بشود، ازدواج چه جور باید باشد...؛ شرایط ازدواج چیست؛ چه زنی را باید انتخاب کرد؛ زن چه مردی را باید انتخاب بکند. برای اینکه خوب، این ازدواج کِشتی است برای پیدا شدن یک بشر. قبل از اینکه اصلاً ازدواجی باشد، پیش‌بینی اینکه این بچه وقتی که به دنیا می‌آید به طوری باشد که سلامت باشد و سلامت نفس داشته باشد؛ و لهذا توجه به این نیز قبل از ازدواج شده است: شرایط ازدواج؛ با چه شرایطی؛ بعد در حال حمل. قبل از حمل، در حالی که می‌خواهد این لقاح واقع بشود با چه شرایطی باید باشد و چه احکامی باید داشته باشد؛ وقتی که بچه حمل است، مادر چه چیزهایی خوب است بخورد؛ از چه چیزهایی خوب است پرهیز کند؛ چه جور باشد زندگی او. در وقت حمل چه چیزها باید باشد، بعد از اینکه به دنیا آمد بچه، آن کسی که می‌خواهد شیر بدهد بچه را چه جور باشد، اگر بخواهند یک شیردهی و دایه‌ای برای او بگیرند چه جور شیر بدهد به بچه؛ چه اوقاتی باشد؛ با چه شرایطی باشد. در دامن مادر، مادر چه جور با این معاشرت داشته باشد. و بعد از اینکه از دامن مادر بیرون آمد، پدر

توجه ادیان به همه
ابعاد بشر

چه جور باید باشد؛ عائله چه جور باشند برای تربیت این بچه؛ معلم چه جور باشد. در جامعه که می آید، در جامعه چه جور وضعی داشته باشد. تمام اینها برای این است که این انسان که در خارج می خواهد تحقق پیدا کند، یک انسان مهذب باشد. (۱۷۵)

۵۸/۲/۲۴

* * *

اسلام به همه چیز کار دارد. اسلام قبل از اینکه ازدواج بکند، نقشه آن بچه ای که شما می خواهید بعد از ازدواج آن بچه را تولید کنید، نقشه را قبل از ازدواج شما ریخته است: چه جور زنی انتخاب کن، چه جور مردی انتخاب کن، مرد چه جور باید باشد، زن چه جور باید باشد. برای این است که این انسان مثل یک نباتی می ماند که باید رشد بکند؛ مثل یک نفر کشاورز که وقتی تخمکاری می کند باید زمین را ببیند چه جور زمینی است، کود را ببیند چه جور کودی است - عرض می کنم - آب چه وقت لازم دارد کذا، انسان هم یک همچو موجودی است. از قبل از اینکه کشت بشود، زمینش را ملاحظه می کند که این زمین چه جور زمینی باید باشد، آنکه می خواهد کشت بکند چه جور باشد. بعد از اینکه ازدواج واقع شد، زمان تلقیح چه جور باید باشد. همه ابعاد را می خواهد، انسان می خواهد درست کند. (۱۷۶)

درست کردن همه
ابعاد انسان

۵۸/۲/۳۱

* * *

قوانین اسلام آن قبل از اینکه شما ازدواج کنید، برای ازدواجتان ترتیب درست کرده برای اینکه این ازدواج طریق این است که آدم درست بشود با آن، از آنجا شروع کرده است. شما حالا می خواهید

ازدواج کنید، هیچ قانونی در عالم کار به این ندارد که شما می‌خواهید ازدواج کنید چه جوری بکنید. شما ثبت کنید، در اداره‌ای که باید آنها ازدواج را ثبت کنند [ثبت] بکنید، باقی آن به خودتان مربوط است. اسلام از قبل از اینکه شما ازدواج کنید، تصرف کرده، توجه کرده، که این ازدواج مبدأ یک بچه است. این بچه باید درست بار بیاید. نظیر یک کشاورز بسیار عطوفت دار به اینکه کشاورزی اش خوب بشود، از اول زمین را یک زمین صالحی درست می‌کند؛ آب را یک آب صالحی درست می‌کند؛ کشت را و تخم را یک تخم صالحی درست می‌کند.

اسلام انسان‌ساز است؛ می‌خواهد انسان درست کند. از قبل از اینکه شما ازدواج کنید. به زن گفته است چه مردی را انتخاب کن. به مرد گفته چه زنی را انتخاب کن؛ چه ادبی داشته باشد، و همین طور حال ازدواج را؛ بعد از ازدواج را؛ حال عرض می‌کنم که چه را؛ بعد از آن را؛ حال حمل را؛ بعد از آن را؛ بچه‌داری را؛ عرض می‌کنم، همه اینها. برای اینکه اسلام انسان می‌خواهد درست کند. از آن اولی که می‌خواهد بنای یک اولادی بشود، اسلام در آن تصرف دارد. آنی که همه، همه قوانین دنیا از آن غفلت دارند، هیچ توجه به آن ندارند، اسلام به آن توجه دارد. اسلام می‌خواهد کاری بکند که شما در داخل صندوقخانه هم هیچ کاری نکنید برخلاف قوانین عالم، قوانین دیگر چه کار دارند به باطن، توی خانه‌ات هر کاری می‌خواهی بکن. به من چرا، شما نیا بیرون و نظم را به هم بزن، هر کاری می‌خواهی بکن. اسلام این جور نیست. اسلام می‌خواهد انسان درست کند. این انسان را جوری می‌کند که توی صندوقخانه و پشت در هم، همان باشد که توی خیابان است؛ نه اینکه توی صندوقخانه هر کاری می‌خواهد بکند، توی خیابان نکند. توی صندوقخانه هم این آدم باید همان آدمی

اسلام انسان‌ساز
است

باشد که توی خیابان است؛ توی مجامع است. اسلام انسان می خواهد درست کند؛ انسانی که در همه حالات انسان باشد. (۱۷۷)

۵۸/۳/۲۰

* * *

هیچ مکتبی در عالم غیر از مکتب انبیا کاری به این ندارند که تو چه زنی انتخاب کن، وصلت کنی، زن چه مردی را انتخاب کند. به آنها چه ربط دارد، کار به این ندارند؛ هیچ ابدأ در قوانینشان این نیست که چه زنی انتخاب کن و چه مردی انتخاب کن. هیچ در قوانینشان نیست که ایام حمل بچه، مادر چه کارهایی را بکند، ایامی که بچه را شیر می خواهد بدهد چه کار بکند؛ ایامی که بچه در دامن مادرش است، مادرش چه وظیفه‌ای دارد؛ آن وقتی که تحت تربیت پدرش هست پدر چه. ابدأ به این کارها قوانین مادی و طبیعی و رژیمهای غیر انبیا، هیچ کاری به اینها ندارند. آنها فقط وقتی که انسان، انسانی شد که آمد توی جامعه، جلوی مفسده‌هایی که اینها می خواهند، آن مفسده‌هایی که مضر به نظم باشد و الا مفسدی که عیش و نوش و عشرت باشد، هیچ کاری به آن ندارند، بلکه دامن هم به آن می زنند. کاری به اینکه بخواهند یک انسان بسازند، آدم درست کنند، هیچ کاری به این ندارند. در نظر آنها انسان با حیوان فرقی همین مقدار است که در طبیعت این بیشتر پیشرفت دارد. حیوان نمی تواند طیاره درست کند، انسان می تواند؛ حیوان طبیب نمی تواند بشود، انسان می تواند؛ اما حدود، حدود طبیعت است. آنکه به همه چیز کار دارد، آنکه انسان را از قبل از ازدواج، قبل از اینکه بخواهد ازدواج کند، دنبال این است که آن چیزی که از این ازدواج می خواهد حاصل بشود باید یک آدم صحیح باشد، انسان باید باشد، قبل از اینکه شما ازدواج کنید. دستور

درست کردن انسان

صحیح

دارد چه زنی را انتخاب کن، چه مردی را انتخاب کن. چرا اینها دستور دارند؟ برای اینکه همان طوری که یک زارع، یک دهقان وقتی که می خواهد یک مزرعه ای را بسازد، اول نظر می کند که زمین چه جور زمینی است، یک زمین صالح انتخاب می کند، آن تخمی را که می خواهد بکارد چه جور تخمی است، یک تخم گندم صالحی انتخاب می کند؛ چي لازم دارد برای تربیت، تمام اینها را در نظر دارد تا اینکه این مزرعه را آباد کند و یک منفعتی از آن ببرد. اسلام در انسان این نظر را داشته است که آن زوجی که انتخاب می شود چه جور باشد تا از این زوج یک انسان صحیح پیدا بشود. آن زنی که انتخاب می کنی چه جور زنی باشد تا از این دو نفر زوجین یک انسان پیدا بشود؛ بعد هم به چه آدابی باید باشد. روی چه ادبی این ازدواج باید باشد، بعد هم در چه حالی باید تلقیح بشود و چه آدابی دارد، بعد هم در ایام حمل چه ادبهایی هست، بعد هم در ایام شیر دادن چه ادبهایی هست؛ همه اینها برای این است که این مکتهای توحیدی که بالاترینش اسلام است، آمده اند برای اینکه انسان درست کنند. (۱۷۸)

۵۸/۴/۱۳

* * *

بیایند ببینند که اسلام چه می گوید. و از اولی که بشر می خواهد ازدواج کند همراهش هست که این بچه ای که می خواهد از این بشر تولید بشود، یک بچه خوبی باشد، بعد هم در دامن مادرش اینطور، بعد هم در دبستانش اینطور، بالا و پایین تا آخر. اسلام می خواهد شما را هدایت کند به یک راه راستی. (۱۷۹)

هدایت به راه راست

۵۹/۴/۱۲

* * *

اهمیت نقش مادران در تربیت صحیح فرزندان

مواظب باشید که اعمالتان اعمال صالح باشد، قیامتان برای خدا باشد، اعمالتان برای خدا باشد. هر کدام بچه دارید تربیت کنید، تربیت الهی بکنید. (۱۸۰)

اعمال صالح

۵۷/۱۱/۱۹

* * *

مردان بر ملتها حق دارند و زنها حق بیشتر دارند. زنها مردان شجاع را در دامن خود بزرگ می‌کنند. قرآن کریم انسان‌ساز است، و زنها نیز انسان‌ساز. (۱۸۱)

زن انسان ساز است

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

اسلام می‌خواهد شما را یک انسان کامل تربیت کند که در دامن شما انسانهای کامل تربیت بشود. (۱۸۲)

تربیت انسان کامل

۵۷/۱۲/۱۷

* * *

مردها در دامن شما بزرگ شدند؛ شما تربیت کننده مردها هستید. قدر خودتان را بدانید. اسلام قدر شما را می‌داند. (۱۸۳)

قدر دانستن بانوان

۵۷/۱۲/۱۷

* * *

شماها به اسلام خدمت کردید، و بعد از این هم ان شاء الله خدمت

می‌کنید. شماها مردان و زنان شیر در ایران تربیت می‌کنید. دامن شما دامن عصمت و عفت و عظمت است. شماها موظف هستید که اولاد خودتان را خوب تربیت کنید؛ اسلامی تربیت کنید، انسانی تربیت کنید، مجاهد تربیت کنید. ما با مجاهده شما و همه طبقات، این نهضت را تا اینجا پیش بردیم و «جمهوری اسلامی» را اعلام کردیم. (۱۸۴)

۵۸/۱/۱۷

* * *

از شماست که مردان و زنان بزرگ تربیت می‌شود. در دامن شما مردان و بانوان بزرگ تربیت می‌شود. شماها عزیز ملت هستید؛ پشتوانه ملت هستید. شماها در تحصیل کوشش کنید که برای فضایل اخلاقی، فضایل اعمالی مجهز شوید. شما برای آتیه مملکت ما جوانان نیرومند تربیت کنید. دامن شما یک مدرسه‌ای است که در آن باید جوانان بزرگ تربیت بشود. شما فضایل تحصیل کنید تا کودکان شما در دامن شما به تربیت برسند. (۱۸۵)

۵۸/۱/۲۱

* * *

اسلام از شما این معنا را می‌خواهد که بچه‌های خودتان را در دامنه‌های خودتان مهذب کنید؛ و دامن خودتان را منور کنید به نور این بچه‌های اسلامی که اینها فرزندان اسلامند و بعد از این، مقدرات اسلام و مملکت خودتان به دست آنهاست. (۱۸۶)

۵۸/۲/۲۰

* * *

خدمت بانوان
به اسلام

بانوان، عزیز ملتند

مهذب کردن بچه‌ها

شما از اول که این بچه‌ها در دامن شما بزرگ می‌شوند، مسئول افعال و اعمال آنها هم شما هستید. همان طوری که اگر یک بچه خوب تربیت کنید ممکن است که سعادت یک ملت را همان یک بچه تأمین کند، اگر یک بچه بد هم - خدای نخواستہ - در دامن شما بزرگ بشود، ممکن است که یک فساد در جامعه پیدا بشود. گمان نکنید که یک بچه است؛ یک بچه گاهی وقتها در جامعه، وقتی که وارد شد، در رأس جامعه واقع می‌شود... این ممکن است که بعدها یک جامعه را به فساد بکشد. (۱۸۷)

۵۸/۲/۲۴

مسئولیت افعال و
اعمال بچه‌ها

* * *

از دامن شما خانمها باید شروع بشود. از دامن شما باید این مطلب شروع بشود که بچه‌ها را تربیت کنید، یک تربیت صحیح اسلامی. به اینکه خودتان [وقتی] بچه در دامن‌تان هست، همراهتان هست، همه چشم و گوشش به فعل و قول شماست، از شما دروغ نشنود بعد دروغگو درآید از کار. اگر این دید مادر دروغ می‌گوید، بعد هم دید پدر دروغ می‌گوید، این دروغگو می‌شود. اگر دید مادر آدم صحیحی است، پدر آدم صحیحی است، این صحیح بار می‌آید. (۱۸۸)

تأثیر افعال مادران
بر بچه‌ها

۵۸/۲/۲۴

* * *

برنامه طویل‌المدت ملت ما، برنامه دراز مدت ملت ما این است که بچه‌های خودشان را، اینهایی که در تحت تربیت آنهاست، معلمهای ما، مادرهای بچه‌های ما، پدرهای بچه‌های ما، معلمهای بچه‌های ما، استادها بچه‌های ما، نویسندگان برای بچه‌های ما، گویندگان برای بچه‌های ما، اینها معنویات را به این ملت بفهمانند؛

آشنا کردن بچه‌ها
با معنویت

آشنا کنند آنها را با معنویات. (۱۸۹)

۵۸/۳/۲

* * *

کمکهای بانوان ارزشش چند برابر کمکهای مردان است. خداوند شما را حفظ کند، و شما را برای تربیت انسانها، که شغل انبیا است ... حفظ کند. سلام بر همه شما و رحمت بر همه شما. (۱۹۰)

ارزش کمک بانوان

۵۸/۳/۵

* * *

بانوان محترم! مسئولید همه؛ مسئولیم همه. شما مسئول تربیت اولاد هستید؛ شما مسئولید که در دامنه‌های خودتان اولاد متقی بار بیاورید، تربیت کنید، به جامعه تحویل بدهید. همه مسئول هستیم که اولاد را تربیت کنیم؛ لکن در دامن شما بهتر تربیت می‌شوند. دامن مادر بهترین مکتبی است از برای اولاد. (۱۹۱)

دامن مادر، بهترین
مکتب برای اولاد

۵۸/۳/۵

* * *

شما خانمها به طوری که حالا خودتان می‌گویید معلم هستید؛ دو شغل شریف دارید. شما خانمها دو تا شغل بسیار شریف دارید. یکی شغل تربیت فرزند، که این از همه شغلها بالاتر است. یک فرزند خوب شما اگر به جامعه تحویل بدهید، برای شما بهتر است از همه عالم. اگر یک انسان شما تربیت کنید، برای شما به قدری شرافت دارد که من نمی‌توانم بیان کنم. پس شما یک شغلتان این است که بچه‌های خوب تربیت کنید. دامن مادرها دامنی است که «انسان» از آن باید

شریف بودن شغل
مادران

درست بشود. یعنی اول مرتبه تربیت، تربیت بچه است در دامن مادر؛ و برای اینکه علاقه بچه به مادر بیشتر از همه علایق هست و هیچ علاقه‌ای بالاتر از علاقه مادری و فرزندی نیست. بچه‌ها از مادر بهتر [مسائل] را اخذ می‌کنند. آنقدری که تحت تأثیر مادر هستند، تحت تأثیر پدر نیستند، تحت تأثیر معلم نیستند، تحت تأثیر استاد نیستند. (۱۹۲)

۵۸/۳/۲۱

* * *

باید این تربیتهای طاغوتی متحول بشود به تربیتهای انسانی - اسلامی. و امید است که از دامن مادرها شروع بشود، و به دانشگاه و بالاتر ختم بشود و مدارس ما هم همین طور. سعادت یک ملت به این است که سران آن ملت، کسانی که مقدرات آن ملت به دستشان است، مزگی باشند؛ تزکیه شده باشند. (۱۹۳)

۵۸/۴/۲۷

* * *

دامن مادر بزرگترین مدرسه‌ای است که بچه در آنجا تربیت می‌شود. آنچه که بچه از مادر می‌شنود غیر از آن چیزی است که از معلم می‌شنود. بچه از مادر بهتر می‌شنود تا از معلم. در دامن مادر بهتر تربیت می‌شود تا در جوار پدر؛ تا در جوار معلم. [این] یک وظیفه انسانی است، یک وظیفه الهی است، یک امر شریف است؛ انسان درست کردن است. (۱۹۴)

۵۸/۵/۲۷

* * *

تحول تربیت
طاغوتی به تربیت
انسانی

دامن مادر،
بزرگترین مدرسه

شما خواهران، آنی که مُتکفُل بچه‌هاست، توجه کنید که بچه‌ها را تربیت انسانی بکنند. و آنکه متکفل یک جمعیتی است، آن جمعیت را دعوت به راه خدا و صراط مستقیم بکند. این راه مستقیم الهی است که می‌تواند انسان را از نقص رو به کمال ببرد و از ظلمات به نور برساند. (۱۹۵)

توجه به تربیت
انسانی

۵۸/۷/۲۰

* * *

رحمت واسعة خداوند بر آن مادران و پدرانی که شما شجاعان نبرد در میدان کارزار و مجاهدان با نفس در شبهای نورانی را در دامن پاکشان تربیت نمودند. (۱۹۶)

تربیت مجاهدان

۶۱/۱/۲

* * *

رحمت خداوند بر این دامنه‌های پاکی که پروراننده این جوانان شیردل می‌باشند. (۱۹۷)

تربیت جوانان
شیردل

۶۲/۱۱/۱۹

* * *

اهمیت و شرافت مادری

حقوق بسیار مادرها را نمی‌توان شمرد و نمی‌توان به حق ادا کرد. یک شبِ مادر نسبت به فرزندش از سال‌ها عمر پدر متعهد ارزنده‌تر است. تجسّم عطف و رحمت در دیدگان نورانی مادر، بارقه رحمت و عطف ربّ العالمین است. خداوند تبارک و

بهشت زیر قدمهای
مادران

تعالی قلب و جان مادران را با نور رحمت ربوبیت خود آمیخته آن گونه که وصف آن را کس نتوان کرد و به شناخت کسی جز مادران در نیاید و این رحمت لایزال است که مادران را تحمّلی چون عرش در مقابل رنجها و زحمتهای از حال استقرار نطفه در رحم و طول حمل و وقت زاییدن و از نوزادی تا به آخر، مرحمت فرموده؛ رنجهایی که پدران یک شب آن را تحمّل نکنند و از آن عاجز هستند. اینکه در حدیث آمده است که «بهشت زیر قدمهای مادران است»^۱ یک حقیقت است و اینکه با این تعبیر لطیف آمده است که برای بزرگی عظمت آن است و هوشیاری به فرزندان است که سعادت و جنّت را در زیر قدم آنان و خاک پای مبارک آنان جستجو کنید و حرمت آنان را نزدیک حرمت حق تعالی نگهدارید و رضا خشنودی پروردگار سبحان را در رضا و خشنودی مادران جستجو کنید. (۱۹۸)

۶۱/۲/۸

* * *

اسلام برای ساختن انسان آمده است. کتاب آسمانی اسلام که آن قرآن مجید است، کتاب تربیت انسان است؛ انسان را به همه ابعاد که دارد، به بُعد روحانی و به بُعد جسمانی، بُعدهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی - همه بُعدها - بُعد نظامی؛ این اسلام آمده است که به ما راه تربیت را نشان بدهد. ما هم باید به تبع اسلام تربیت کنیم جوانان خودمان را، تربیت کنیم بانوان خودمان را. بانوان ما تربیت کنند اطفال خودشان را در دامن خودشان؛ وقتی که بزرگ شدند، تربیت کنند آنها را تا برسند به آن وقتی که برومند شوند و برای اسلام و برای انسانیت

تربیت اطفال برای
اسلام

۱. قال رسول الله (ص): «الجنة تحت اقدام الامهات»؛ کنز العمال؛ ح ۴۵۴۳۹.

نقش خانواده و زنان در تربیت انسانها □ ۱۰۱

خدمتگزار باشند. (۱۹۹)

۵۸/۱/۲۲

* * *

زنان از نظر اسلام نقش حساسی در بنای جامعه اسلامی دارند و اسلام زن را تا حدی ارتقا می دهد که او بتواند مقام انسانی خود را در جامعه باز یابد و از حد شیء بودن بیرون بیاید و متناسب با چنین رشدی، می تواند در ساختمان حکومت اسلامی مسئولیتهایی را به عهده بگیرد. (۲۰۰)

نقش حساس زن در
بنای جامعه
اسلامی

۵۷/۸/۱۹

* * *

شما خانمها ارزش دارید در پیشگاه خدا ان شاء الله. تهذیب کنید بچه های خودتان را؛ تربیت کنید، تربیتهای اسلامی. (۲۰۱)

ارزش خانمها در
پیشگاه خدا

۵۸/۲/۲۰

* * *

در مادری تان باید بچه ها را تهذیب کنید؛ در معلمی تان هم باید تهذیب کنید؛ یک افراد صحیح تحویل جامعه بدهید، یک جامعه را صحیح کنید. و اگر خدای نخواستہ عکس این معنا باشد، و زر آنها هم به عهده شما می آید. همان طوری که هر کار خوبی که اینها بکنند - چون شما مبدأ این کار خوب بودید - برای شما هم خوبی دارد، اجر و ثواب دارد، اگر خدای نخواستہ یک قشر فاسدی شما تحویل جامعه بدهید، آنها بروند فسادکاری بکنند، این دودش به چشم شما هم می رود. (۲۰۲)

مادران
مبدأ کار خوب

۵۸/۲/۲۴

شرف مادری

شما خانمها شرف مادری دارید، که در این شرف از مردها جلو هستید؛ و مسئولیت تربیت بچه در دامن خودتان دارید. اول مدرسه‌ای که بچه دارد، دامن مادر است. مادر خوب، بچه خوب تربیت می‌کند؛ و خدای نخواست، اگر مادر منحرف باشد، بچه از همان توی دامن مادر، منحرف بیرون می‌آید. و چون بچه‌ها آن علاقه‌ای که به مادر دارند به هیچ کس ندارند، و در دامن مادر که هستند تمام ... آرزوهایی که دارند خلاصه می‌شود در مادر و همه چیز را در مادر می‌بینند، حرف مادر، خلق مادر، عمل مادر، در بچه‌ها اثر دارد. لامحاله یک بچه در دامن مادر - که اول کلاس است - این دامن اگر یک دامن طاهر پاکیزه مهذب باشد، بچه از همین اول که دارد رشد می‌کند، با آن اخلاق صحیح و با آن تهذیب نفس و با آن عمل خوب رشد می‌کند. بچه وقتی در دامن مادرش هست، می‌بیند مادر اخلاق خوش دارد، اعمال صحیح دارد، گفتار خوش دارد، این بچه از همان جا اعمالش و گفتارش به تقلید از مادر - که از همه تقلیدها بالاتر است - و به تزریق مادر - که از همه تزریقها مؤثرتر است - تربیت می‌شود. (۲۰۳)

۵۸/۲/۲۴

* * *

برنامه طویل‌المدت برای شما جوانها، برای شما خانمها، برای همه، این است که اگر شماها یک انسان مذهبی باشید مقاصد اسلامی را پیش می‌برید. اگر این خانمها بچه‌های مهذب بار بیاورند، بچه‌های اسلامی بار بیاورند، شما هم دینتان و هم دنیاتان محفوظ است. اگر خدای نخواست در دامن اینها بچه غیر مهذب، بچه غیر اسلامی پیدا بشود، و در کفالت شما جوانها بچه‌های غیر اسلامی، بچه‌های غیر

به بار آوردن
بچه‌های مهذب

مهدب پیدا بشوند، و در دبستانهای ماکه بچه‌ها مان می‌روند مهدب و مؤدب به آداب اسلامی نباشند، در دبیرستانهای ماکه جوانهای ما می‌روند تهذیب در کار نباشد، ادب اسلامی در کار نباشد و در دانشگاه، اسلامی نباشد و از علوم اسلام و از احکام اسلام خبری نباشد، رو به زوالیم. یعنی هم اسلام به باد می‌رود و هم کشور. (۲۰۴)
۵۸/۳/۲

* * *

این مادر که بچه در دامن او بزرگ می‌شود بزرگترین مسئولیت را دارد؛ و شریفترین شغل را دارد: شغل بچه‌داری. شریفترین شغل در عالم بزرگ کردن یک بچه است، و تحویل دادن یک انسان است به جامعه. این همان بود که خدای تبارک و تعالی در طول تاریخ برایش انبیا فرستاد، در طول تاریخ از آدم تا خاتم. انبیا آمدند انسان درست کنند. (۲۰۵)

بزرگ کردن بچه،
شریف‌ترین شغل

۵۸/۳/۲

* * *

مادری که بچه‌اش گرفتاری دارد و می‌خواهد نجاتش بدهد، آنقدری که الطاف این مادر او را آرام می‌کند، مداوا آنقدر در او تأثیر ندارد، این الآن احتیاج به این دارد که روحش آرام بشود. مادر روح این را آرامش می‌دهد. (۲۰۶)

مادر، روح آرامش

۵۸/۳/۵

* * *

شما می‌توانید بچه‌هایی را تربیت کنید که حفاظت از انبیا بکنند؛

تربیت علمی و دینی
مادران

حفاظت از آمال انبیا بکنند. شما هم خود حافظ باشید و هم نگهبان درست کنید. نگهبان، اولاد شما هستند؛ آنها را تربیت کنید. خانه‌های شما باید خانه تربیت اولاد باشد. منزل علماست منزل شما؛ و منزل تربیت علمی، تربیت دینی، تهذیب اخلاق. توجه به سرنوشت اینها بر عهده پدران است و بر عهده مادرها. (۲۰۷)

۵۸/۳/۵

* * *

خانمهای محترم! خودتان را تهذیب کنید؛ و کودکان خودتان را تهذیب کنید. کودکان خودتان را اسلامی بار بیاورید، که در اسلام همه چیز است. خودتان در پناه اسلام و به اخلاق اسلامی متخلق بشوید، که همه چیز در اسلام است. آقایان محترم! خانمهای محترمانه! ندای اسلام را لبیک بگویید. اسلام برای تأمین علف نیامده است! اسلام برای تأمین معنویات آمده است. همه‌اش فریاد از مادیات نباشد؛ برخلاف مسلک اسلام است. معنویات اگر تحقق پیدا کرد، مادیات معنوی می‌شود و به دنبالش هست. اسلام مادیات را به تبع معنویات قبول دارد؛ مادیات را مستقلاً قبول ندارد. اساس معنویات است. یک کشور با معنویاتش کشور است. (۲۰۸)

متخلق شدن به
اخلاق اسلامی

۵۸/۳/۸

* * *

بچه‌هایتان [را] در دامن‌تان تربیت اسلامی، تربیت انسانی بکنید تا وقتی تحویل می‌دهید شما این بچه را به دبستان، یک بچه صحیح، اخلاق خوب، آداب خوب؛ آنطور تحویل بدهید. (۲۰۹)

تربیت
اسلامی - انسانی

۵۸/۳/۲۱

باید توجه داشته باشید که این بچه‌هایی که پیش شما تربیت می‌شوند تربیت دینی بشوند، تربیت اخلاقی بشوند. اگر یک بچه متدین را شما تحویل جامعه بدهید، یکوقت می‌بینید همین یک بچه متدین متعهد یک جامعه را اصلاح می‌کند. یک فرد ممکن است یک جامعه را اصلاح بکند؛ بنابراین، اگر خدای نخواستہ این بچه از دامن شما درست از کار در نیاید، از تحت تربیت شما که معلم هستید درست از کار در نیاید، ممکن است یک بچه یک جامعه را فاسد بکند، و شما مسئول باشید.

تربیت دینی

شما از آن طرف [اگر] یک فرد را تربیت صحیح بکنید، آنقدر شرافت دارید که همان شرافت انبیا است. از این طرف، اگر خدای نخواستہ تربیتتان نسبت به بچه‌هایی که توی دامتان هست، یا بعداً که بچه‌هایی که تحت تربیت شما هستند، اگر خدای نخواستہ فاسد تربیت بشوند، ممکن است که یک جامعه را فاسد کنند. (۲۱۰)

۵۸/۳/۲۱

* * *

شما بانوان که در این نهضت شرکت داشتید، و خداوند شما را حفظ کند، از این به بعد هم در این نهضت شرکت کنید و این نهضت را به پیش ببرید. و مهم شما این است که اولادها را خوب تربیت کنید. بانوان را آنطور اینها می‌خواستند باشند که بچه‌هایشان از آنها جدا باشد، بانوان را بکشند به ادارات؛ نه برای اینکه اداره درست بشود؛ یکی اینکه ادارات را فاسد بکنند، یکی اینکه بچه‌ها را از دامن مادر جدا بکنند؛ و بچه‌ها از اول که در دامن مادر نباشند عقده پیدا می‌کنند و اکثر مفاسد از این عقده‌هایی است که بچه‌ها پیدا می‌کنند. شما بچه‌های خودتان را خوب حفظ کنید، بچه‌های خودتان را خوب

تربیت کردن اولاد

خوب

تربیت کنید. این بچه‌ها هستند که کشوری را نجات می‌دهند. در دامن شما اینها اسلامی بار بیایند، در دامن شما اینها با فضیلت بار بیایند، با ایمان بار بیایند، تا در این مملکت بتوانند خدمت بکنند. خداوند همه شما را ان شاء الله سعادت‌مند کند؛ و همه شما را برای مملکت خودتان مفید قرار بدهد. (۲۱۱)

۵۸/۴/۱۰

* * *

در مادری‌تان باید بچه‌ها را تهذیب کنید؛ در معلمی‌تان هم باید تهذیب کنید؛ یک افراد صحیح تحویل جامعه بدهید، یک جامعه را صحیح کنید. (۲۱۲)

۵۸/۲/۲۴

* * *

انبیا آمده‌اند که انسان درست کنند، انبیا مأمورند که افراد را - افرادی که بشر هستند و از همین با حیوانات فرق ندارند - آمده‌اند که اینها را انسان کنند؛ تزکیه کنند، مزکی کنند؛ پاکیزه کنند. شغل انبیا همین است و باید شغل مادرها همین باشد نسبت به بچه‌هایی که در دامنشان هست. بچه‌ها را از آن اول که در دامنشان هست تزکیه کنند. آنها با اخلاق خوب، با اعمال خوب در آنجا بچه‌ها بهتر تربیت می‌شوند. در دامن مادر، بچه‌ها بهتر تربیت می‌شوند تا در پیش استاد. آن علاقه‌ای که بچه به مادر دارد به هیچ کس ندارد. و آن چیزی که در بچگی از مادر می‌شنود یا می‌بیند، آن نقش می‌بندد در قلبش؛ و تا آخر همراهش هست. مادرها باید توجه به این معنا بکنند که این بچه‌ها را خوب تربیت کنند، مزکی تربیت کنند؛ یک مدرسه علمی - ایمانی باشد

تربیت دینی -
اخلاقی بچه‌ها

دامن مادر، مدرسه
علمی - ایمانی

دامنه‌ایشان، و این یک مطلب بسیار بزرگی است که از مادرها می‌آید. و از کس دیگر نمی‌آید. آنقدری که بچه از مادر چیزی می‌شنود از پدر نمی‌شنود. آنقدری که اخلاق مادر تأثیر دارد در بچه‌ کوچولوی نارس و به او منتقل می‌شود از دیگران نمی‌شود. (۲۱۳)

۵۸/۴/۲۶

* * *

یک مادر ممکن است که بچه را تربیت کند و خوب تربیت کند، و آن یک بچه یک امت را نجات بدهد و ممکن است که بد تربیت کند و موجب هلاکت یک امت بشود. (۲۱۴)

۵۸/۴/۲۶

* * *

چنانچه از دامن مادر که شروع شد خوب شروع شد، بچه را خوب تربیت کردند، آنکه تحویل داد به دبستان دبستان خوب تربیت کرد. آنکه تحویل داد به دبیرستان آنجا هم همین طور، آنکه به دانشگاه یا به مدارس علمی دیگر آنها هم خوب، یکوقت در یک برهه از زمان می‌بینید که جوانها همه خوب از کار در می‌آیند؛ یک مملکت را به خوبی می‌کشند. (۲۱۵)

۵۸/۴/۲۶

* * *

یک انسان درست، ممکن است یک عالم را تربیت بکند. یک انسان غیر سالم و یک انسان فاسد، عالم را به فساد می‌کشد. فساد و صلاح از دامنه‌های شما و از تربیتهای شما و از مدارسی که شما در آنجا اشتغال

نجات یک امت، در
گرو تربیت خوب

دامن مادر، شروعی
خوب برای تربیت

تربیت انسان درست

دارید، از آنجا شروع می‌شود. (۲۱۶)

۵۸/۵/۲۷

* * *

این بچه کو چولو هم از حالا تربیت می‌شود، یک تربیت صحیح، و اگر چنانچه خدای نخواستہ یک خلافی در او باشد، آن بچه‌ها که کوچکند از اول تربیت، تربیت فاسد می‌شوند. و این هم به عهده شماسست. (۲۱۷)

تربیت صحیح

۵۸/۷/۱۲

* * *

نقش زن در جامعه بالاتر از نقش مرد است؛ برای اینکه بانوان علاوه بر اینکه خودشان یک قشر فعال در همه ابعاد هستند، قشرهای فعال را در دامن خودشان تربیت می‌کنند. خدمت مادر به جامعه از خدمت معلم بالاتر است، و از خدمت همه کس بالاتر است. و این امری است که انبیا می‌خواستند. می‌خواستند که بانوان قشری باشند که آنها تربیت کنند جامعه را، و شیر زنان و شیر مردانی به جامعه تقدیم کنند. (۲۱۸)

خدمت مادر
بالاترین خدمتها

۵۹/۱۲/۲۵

* * *

شما مادران خوبی برای اطفال باشید؛ و ناصحان خوبی برای جامعه؛ و زحمتکشان خوبی برای مستمندان، و هستید بحمدالله. (۲۱۹)

مادران ناصحان
خوب جامعه

۵۹/۱۲/۲۵

* * *

بانوان ایران در این نهضت و انقلاب سهم بیشتری از مردان دارند و امروز هم که در پشت جبهه‌ها مشغول فعالیت هستند، سهم آنها بیشتر از دیگران است و در تربیتی که اشتغال دارند، چه تربیت کودکان و چه تربیت خردسالان و چه تربیتهایی که در کلاسها و جاهای دیگر مجالس دارند، باز سهم بزرگی در این انقلاب دارند. (۲۲۰)

۶۰/۳/۲

* * *

بانوان محترم ایران ثابت کردند که دستخوش اینطور توطئه‌ها نشده‌اند و نمی‌شوند و ثابت کردند که در دژ محکم عفت و عصمت هستند و جوانان صحیح و نیرومند و دختران عفیف و متعهد به این کشور تسلیم خواهند کرد و هیچ‌گاه در آن راههایی که قدرتهای بزرگ برای تباه کردن این کشور پیش پای آنها گذاشته بود، نخواهند رفت. (۲۲۱)

۶۰/۳/۲

* * *

چگونه سخن توان گفت؟ در اقدام شریف مادران بزرگواری که در دامنه‌های مطهر خود چنین فرزندان را برای اسلام تربیت کرده‌اند، چه می‌توان نثار کرد؟ (۲۲۲)

۶۳/۶/۵

* * *

بانوان ایران جانانشان را، جوانانشان را، وقتشان را وقف اسلام کردند و اسلام را به اینجا رساندند. و امیدواریم که از این به بعد هم از این

سهم بیشتر بانوان در
نهضت انقلاب

قرار گرفتن در دژ
محکم عفت و
عصمت

تربیت در دامنه‌های
مطهر

وقف اسلام کردن
جان و جوانانشان

بالا تر بشود، و مطمئن باشید که تا شماها در صحنه هستید و شماها متعهد به اسلام هستید و جوان می دهید و جوان تربیت می کنید، این اسلام به پیش برود. (۲۲۳)

۶۳/۱۲/۲۲

* * *

اثرات منفی جدا کردن فرزندان از دامن مادر

اینها می خواستند که این طبقه [را] هم با زور و با فشار نابود کنند. آن مآثری که اینها دارند، آن خدمت‌هایی که این قشر می توانند به ملت بکنند، آن خدمت‌های ارزنده‌ای که بانوان ما عهده دار آن هستند، از دستشان گرفته بشود؛ و نگذارند اینها آن خدمت اصیلی که باید بکنند و آن تربیت بچه‌ها، که بعدها مقدرات مملکت به دست آنهاست، اینها نگذارند که این خدمت انجام بگیرد؛ مبدا بچه‌ها در دامن اینها تقوا پیدا بکنند؛ در دامن اینها تربیت اسلامی بشوند؛ تربیت ملی بشوند؛ و بعد در دبستانها که آمدند و بعد در دبیرستانها که رفتند، نتوانند آنها با تبلیغاتی که آنجا می کنند و استادهایی که از خودشان آنجا می گذارند و مبلغینی که در آنجا دارند نتوانند اینها را برگردانند.

از این جهت، نقشه این بود که این بانوان را از آن مقام اصیل بزرگی که دارند کنار بزنند، و به خیال خودشان نیمی از این جمعیت ایران را آزاد کنند! (۲۲۴)

۵۸/۲/۲۶

* * *

البته شغل برای زن، شغل صحیح برای زن، هیچ مانعی ندارد؛ لکن نه

توطئه در جهت
مخدوش کردن
خدمات ارزنده
مادران

آنطوری که آنها می‌خواستند. آنها نظرشان به این نبود که زن یک اشتغالی پیدا بکند. نظرشان به این بود که زن را مثل مردها هم، زنهارا و مردها را، از آن مقامی که دارند منحنط کنند، نگذارند یک رشد طبیعی از برای قشر زن پیدا بشود؛ یا یک رشد طبیعی از برای قشر مرد. نگذارند بچه‌های ما تربیت صحیح بشوند. و لهذا از آن اول جلویش را گرفتند. دامن بانوان که مرکز تربیت اطفال است بسیاری‌اش از این [موهبت] محروم شد. بعد در دبستانها بچه‌ها رفتند، آنجا هم با تبلیغات سوئی، با کتابهای منحرفی، آنها را منحرف کردند. بعد در دانشگاه که رفتند، عمال خود آنها گذاشتند رشد صحیح بکنند. گذاشتند دانشمندان صحیح تربیت بشود. اشخاص ملی صحیح، اشخاص اسلامی صحیح، تربیت بشود. (۲۲۵)

انحطاط مقام زن

۵۸/۲/۲۶

* * *

شغل مادری؛ که مع‌الأسف اجانب این شغل را پیش ما مبتذل کردند؛ و مادرهای بچه‌های ما را از بچه‌ها جدا کردند، نه همه، مقداری را؛ این شغل بزرگ را مبتذل کردند که از دامن این مادر، بچه - بچه صحیح بیرون نیاید. و بعد که به دبستان می‌رود و بعد که تحت حمایت پدر می‌آید، پدر را هم یک کاری بکنند که توجهش به بچه نباشد؛ تربیت نکند. بعد هم در دبستان؛ بعد هم در دبیرستان؛ بعد هم در همه جای دیگر؛ در بالاتر از این. اینها می‌خواهند که انسان در این کشورها نباشد. اگر انسان در این کشورها باشد، دست آنها کوتاه خواهد شد. می‌خواهند مسلمان صحیح مؤمن، مؤمن بالله، آنکه شهادت را فوز می‌داند، در این مملکت نباشد. (۲۲۶)

مبتذل کردن شغل

بزرگ مادری

۵۸/۳/۲

مع الأسف در آن حکومت طاغوتی این شغل را می‌خواستند از این مادرها بگیرند. تبلیغ کردند به اینکه زن چرا بچه‌داری بکند... این شغل شریف را منحطش کردند در نظر مادرها؛ برای اینکه می‌خواستند که مادرها از بچه‌ها جدا بشوند، بچه‌ها را ببرند در پرورشگاهها بزرگ کنند؛ مادرها هم علی‌حده بروند یک کارهایی که آنها دلشان می‌خواهد بکنند و بچه در پرورشگاه وقتی که بزرگ بشود، یک بچه‌ای که در دامن مادر بزرگ بشود نیست؛ عقده پیدا می‌کند. وقتی بچه در پرورشگاه و بدون مادر با اجنبی بخواهد سر و کار داشته باشد و محبت مادر از سر او کم بشود، این بچه عقده پیدا می‌کند. بسیاری از این مفسده‌هایی که در جامعه واقع می‌شود، از این بچه‌هایی هستند که عقده دارند؛ از این انسانهایی هستند که عقده دارند. مبدأ یک عقده بزرگ، این جدا کردن بچه از مادر است. محبت مادری لازم دارد بچه. بنابراین، این شغل که شغل انبیا است و انبیا هم آمدند برای اینکه انسان درست کنند، این شغل اول شما هست؛ در اول تربیت بچه. (۲۲۷)

منحط کردن شغل
شریف مادری

۵۸/۳/۲۱

* * *

در این طول سلطنت، اینها کوشش کردند که مادرها را از بچه‌ها جدا کنند. به مادرها تزریق کردند که بچه‌داری چیزی نیست، شما توی ادارات بروید. جدا کردند این بچه‌های معصوم را که باید تربیت بشوند از دامنهای مادر و بردند در پرورشگاهها و جاهای دیگر و اشخاص اجنبی، اشخاص غیر رحیم، آنها را تربیت می‌کردند، تربیت فاسد. بچه‌ایی که از مادرش جدا شد پیش هر که باشد عقده پیدا می‌کند، عقده که پیدا کرد، مبدأ بسیاری از مفاسد می‌شود. بسیاری از

جدا کردن بچه‌ها از
مادرها

این قتل‌هایی که واقع می‌شود روی عقده‌هایی است که پیدا می‌شود، و عقده‌ها بسیاری‌اش از این پیدا می‌شود که مادر از اولاد جدا می‌شود. (۲۲۸)

۵۸/۴/۲۶

* * *

بچه‌هایی که از دامن مادر جدا شده‌اند و در پرورشگاهها رفتند اینها چون پیش اجنبی هستند و محبت مادر ندیده‌اند، عقده پیدا می‌کنند. این عقده‌ها منشأ همهٔ مفاسدی است، یا اکثر مفاسدی است، که در بشر حاصل می‌شود. این جنگ‌هایی که پیدا می‌شود از عقده‌هایی است که در قلوب این خونخوارها هست. این دزدیها، این خیانتها، اینها اکثراً از عقده‌هایی است که در انسان هست. بچه‌های شما را اگر از شما جدا کردند، به واسطهٔ نداشتن محبت مادر، عقده پیدا می‌کنند؛ به فساد کشیده می‌شوند. مأمورند اینها، مأمور بودند این دستگاه به اینکه بچه‌های ما را به فساد بکشند؛ از آن اول نگذارند در یک دامن محبت بزرگ بشود، تربیت بشود تا عقده پیدا بشود. بعد هم زیر دست معلم‌هایی که خودشان تعیین کردند، و بعد هم در دانشگاهی که خودشان تأسیس کردند، از این پایین تا آن بالا فساد؛ «اخراج من النور الی الظلمات»^۱ نگذاشتن اینکه یک تربیت انسانی پیدا بشود. (۲۲۹)

عقده‌ها منشأ مفاسد

۵۸/۵/۲۷

* * *

اینها نمی‌خواهند انسان پیدا بشود، از این جهت، اینقدر تربیت اولاد را پیش مادر مبتذل کردند؛ و اینقدر تبلیغات کردند که حتی خود

---

۱. اشاره به قسمتی از آیه ۲۵۷ سوره بقره.

مادرها هم شاید باور کردند. مادرها، این بچه‌های عزیز را، آنهایی که تحت تأثیر اینها واقع شدند، این بچه‌های عزیز را به پرورشگاهها فرستادند و از دامنه‌های خودشان جدا کردند، و در آنجا تربیتهای شیطانی شدند. (۲۳۰)

تلاش در جهت
تربیت شیطانی

۵۸/۵/۲۷

* * *

شما مسئول هستید. مسئولیت بزرگ است. یک انسان درست، ممکن است یک عالم را تربیت بکند. یک انسان غیر سالم و یک انسان فاسد، عالم را به فساد می‌کشد. فساد و صلاح از دامنه‌های شما و از تربیتهای شما و از مدارسی که شما در آنجا اشتغال دارید، از آنجا شروع می‌شود. (۲۳۱)

مسئولیت بزرگ
تربیت

۵۸/۵/۲۷

* * *

برای خانمها یک مطلب بالاتر است. و آن مطلب، تربیت اولاد است. شما گمان نکنید که اینها که همیشه از مادر بودن و از اولاد داشتن و از تربیت اولاد داشتن، اینها تکذیب می‌کنند و مطلب را یک مطلب خیلی سستی می‌گیرند و مطلب را یک مطلب بسیار پائینی می‌گیرند اینها غرض صحیح دارند. اینها می‌خواهند از این دامن که بچه خوب می‌خواهد در آن تربیت بشود بچه‌ها را از این دامنه دور کنند. بچه‌ها را از همان اول به پرورشگاهها بفرستند، زیر دست دیگران، زیر دست اجانب بچه‌ها را تربیت کنند. آنها می‌خواهند انسان درست نشود. دامنه‌های شما دامنه‌هایی است که انسان درست می‌کند. اینها می‌خواهند بچه‌های شما را از اینجا نگذارند با شما باشند و نگذارند انسان

تربیت اولاد
بالاترین مطلب

درست بشود. (۲۳۲)

۵۸/۵/۲۷

* * *

اهمیت خانواده و وظایف آن در جلوگیری از انحراف فرزندان

روح مکرم رسول اکرم و ائمه هدی - صلی الله علیه و آله و علیهم
اجمعین - در اضطراب و وحشت است که مبادا برگهای درخت نبوت
و ولایت ریخته شود و خزان گردد. حضرت می فرماید: **تَنَاقَحُوا تَنَاسَلُوا،**
فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَمُ وَ تُوَّ بِالسَّقَطِ^۱ یعنی «زناشویی کنید تا فرزند آورید؛
پس همانا من فخر می‌کنم به واسطه شما به امتهای دیگر گرچه به بیجه
ساقط شده». (۲۳۳)

فخر پیامبر

* * *

خانواده شما باید مدرسه باشد، تعلیم احکام اسلام، تهذیب اخلاق
نونهالان. شما باید نونهالان مهذب تحویل معلمان بدهید و معلمان
باید آنها را بیشتر تهذیب کنند. (۲۳۴)

تهذیب اخلاق
نونهالان

۵۸/۲/۷

* * *

این دعوت به ازدواج، اینقدر تعریف از ازدواج برای اینکه هم ازدواج

۱. در مستدرک الوسائل (کتاب النکاح)، باب اول ابواب مقدمات النکاح، ح ۱۷ بدون «ولو بالسقط» آمده، اما در تفسیر
ابوالفتوح رازی (سوره نور، آیه ۳۲) اینچنین آمده: «تَنَاقَحُوا تَكْتَبُوا فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ تُوَّ بِالسَّقَطِ».

بشود، هم انحراف نباشد. از این شهوات مطلق، از این مراکز فساد و فحشا، انبیا جلوگیری می‌کنند، نه از اصل شهوت. اصل شهوت طبیعی است و باید هم کار خودش را انجام بدهد، اما حدود دارد. اگر تربیت و تعلیم آن طوری که انبیا و تحت تربیت انبیاست تحقق پیدا بکند، انسان هم صحیح می‌شود و روی یک نظمی تحقق پیدا می‌کند و این آکل و مأكول و این تعدیات و این تجاوزها و این اختلافهای طبقاتی پیدا نمی‌شود؛ و هم آن طرف - که عمده آن طرف است - آن حیات جاویدی که آخر ندارد تأمین می‌شود. (۲۳۵)

دعوت به ازدواج
جهت جلوگیری از
انحراف

۵۸/۴/۱۶

* * *

وقتی در یک جامعه‌ای سلامت حکمفرما باشد افراد خود به خود سالم بار می‌آیند. یک خانواده‌ای که همه‌شان اشخاص خوب هستند بچه‌هاشان سالم بار می‌آیند، مگر باز وارد بشوند در یک جامعه فاسد که آنها فاسدشان بکنند، و الاً طبعاً این طوری است. بچه‌های کوچک نفسشان مستعد از برای این است که، نقش بگیرد یا از طرف فساد یا از طرف صلاح. اگر یک جامعه صالح بود، بچه‌هایش هم صالح بار می‌آیند. اگر فاسد بود، بچه‌ها هم فاسد بار می‌آیند. (۲۳۶)

جامعه سالم،
بچه‌های سالم

۵۹/۴/۱۰

* * *

شما خانواده‌هایی بودید که در دامن شما این جوانهای برومند تربیت شده‌اند که فداکاری کردند برای اسلام. (۲۳۷)

تربیت جوانان
برومند در دامن
خانواده

۵۹/۹/۲۷

* * *

ملت ما یک قدری در حال این افراد تفکر کند. پدر و مادرهای این جوانهای گول خورده، این دخترهای گول خورده، این پسرهای گول خورده، تفکر کنند و آنها را هدایت کنند. ما خیر شما را می خواهیم. (۲۳۸)

تفکر در جهت
هدایت

۶۰/۴/۱

* * *

من کراراً به این مادرها و پدرها و به این جوانهای گول خورده نصیحت کردم که اولاد خودتان را نصیحت کنید، اولاد خودتان را بازدارید از اینکه آلت دست جنایت جنایتکاران بشوند. (۲۳۹)

نصیحت اولاد

۶۰/۴/۸

* * *

پدر و مادرها توجه کنند بچه هایشان را که چه می کنند و چه می گذرد، این دختر بیچاره را نگذارند که در دام اینها^۱ بیفتد، این پسر بیچاره را نگذارند که در دام اینها بیفتد، خودشان آنها را نصیحت کنند و اگر نصیحت پذیر نیستند معرفی کنند. (۲۴۰)

توجه به بچه ها

۶۰/۵/۱۹

* * *

نقش خانواده و خصوص مادر در نونهالان و پدر در نوجوانان بسیار حساس است؛ و اگر فرزندان در دامن مادران و حمایت پدران متعهد به طور شایسته و با آموزش صحیح تربیت شده و به مدارس فرستاده شوند، کار معلمان نیز آسانتر خواهد بود. اساساً تربیت از دامان پاک

حساسیت نقش
خانواده

۱. اشاره به جوانانی که ادعاهای دروغین گروهکهای منحرف آنان را فریب داده است.

مادر و جوار پدر شروع می‌شود و با تربیت اسلامی و صحیح آنان
استقلال و آزادی و تعهد به مصالح کشور پایه‌ریزی می‌شود. (۲۴۱)

۶۰/۶/۳۱

* * *

پدران و مادران این کودکان معصوم و جوانان بی‌تجربه^۱ کوشش کنند
و جوانان و عزیزان خود را از این مهلکه که دنیا و آخرت آنان را تباه
می‌کند نجات دهند. و ملت مبارز و متعهد با هوشیاری و پشتکار،
جوانان و نونهالان را که سرمایه و مخازن ارزشمند کشورند از شر این
منحرفین امریکایی^۲ نجات دهند. (۲۴۲)

تلاش در جهت
نجات جوانان از
تباهی

۶۰/۶/۳۱

* * *

مادران و پدران متعهد از رفت و آمدهای فرزندانشان سخت مراقبت
نمایند و آنان را زیر نظر بگیرند تا خدای ناکرده صید منافقان امریکایی
و منحرفان روسی نگردند، و وضع درسی آنان را دنبال کنند، چرا که
نقش مادران و پدران در حفظ فرزندانشان در سنین دبستان و
دبیرستان بسیار مهم و ارزشمند است.

مراقبت از فرزندان

باید توجه داشته باشند که فرزندانشان در سنینی هستند که با یک
شعار همراه کننده فریب می‌خورند و خدای ناکرده به راهی قدم
می‌گذارند که جلوگیری از آن از هیچ کس ساخته نیست. مادران و پدران
توجه داشته باشند که آنان از همه کس مؤثرتر برای نجات فرزندانشان از
گرداب جهل و فساد می‌باشند. به همین جهت، دلسوزانه و متعهدانه با

۱. اشاره به جوانانی که ادعاهای دروغین گروهکهای منحرف آنان را فریب داده است.

۲. اشاره به گروهکهای منحرف و ضد انقلاب.

اساتید فرزندانشان در تماس باشند و آنان را در این مهم یاری دهند و از آنان یاری گیرند. امیدوارم این نونهالان، استقلال فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نظامی فردای ما را تأمین کنند، و ما را از شر ابرقدرتها نجات دهند و پایه گذاران جهان سوم راستین گردند. (۲۴۳)

۶۱/۷/۱

* * *

توصیه به حسن رفتار با اعضای خانواده

مادران گرچه همه نمونه‌اند لکن بعضی آنان از ویژگیهای خاصی برخوردارند و من در طول زندگی با مادر محترم تو و خاطراتی که از او - در شبهایی که با اطفال خود می‌گذرانند و در روزها نیز - دارم، او را دارای این ویژگیها یافته‌ام. اینک به تو ای فرزند^۱ و به سایر فرزندانم وصیت می‌کنم که کوشش کنید در خدمت به او و در تحصیل رضایت او پس از مرگ من، همان‌گونه که او را از شماها راضی می‌بینم در حال زندگی و پس از من بیشتر در خدمتش بکوشید. (۲۴۴)

نمونه بودن مادران

۶۱/۲/۸

* * *

و آخرین وصیتم به احمد آن است که فرزندان خود را خوب تربیت کند و از کودکی با اسلام عزیز آشنا کند و مادر محترم مهربانشان را مراعات کند و خدمتگزار همه فامیل و همه متعلقان خود باشد. سلام خداوند بر همه صالحان. و از همه اقربا، خصوصاً فرزندانم تمنا دارم که مرا از تقصیر و قصوری که درباره آنان کردم و اگر ظلمی نمودم،

تربیت خوب
فرزندان

۱. منظور، مرحوم حاج سید احمد خمینی است.

بیخشدند و از خداوند برآیم طلب مغفرت و رحمت کنند، إِنَّهُ أَزْحَمُ
الزَّاحِمِينَ؛ و از خداوند مَنان عاجزانه می‌خواهم که بستگان مرا در راه
سعادت و استقامت توفیق مرحمت فرماید و آنان را به رحمت و اوسعهُ
خود غریق نماید. (۲۴۵)

۶۱/۲/۸

* * *

و به احمد، پسر و وصیت می‌کنم که با ارحام و اقرباء خود خصوصاً
خواهران و برادر و خواهرزادگان، با مهر و محبت و صلح و صفا و ایثار و
مراعات رفتار کند. و به همه فرزندانم وصیت می‌کنم که با هم یک دل و
یک جهت باشند و با مهر و صفا رفتار نمایند و همه در راه خداوند
بندگان محروم او قدم بردارند که خیر و عافیت دنیا و آخرت در آن است.
و به نور چشمی، حسین^۱ و وصیت می‌کنم که از اشتغال به تحصیل علوم
شرعیه غفلت نکند و استعدادی را که خداوند به او مرحمت فرموده
ضایع نکند و با مادر و خواهر خود با مهر و صفا عمل کند و دنیا را سبک
شمارد و در جوانی راه مستقیم عبودیت را پیش گیرد. (۲۴۶)

مراعات در رفتار

۶۱/۲/۸

* * *

آنچه لازم است تذکر دهم، علاوه بر آنکه به جمیع خویشاوندان و
بستگان پس از ابلاغ سلام سفارش کنید به صبر جمیل و عدم فزع، به
هیچ وجه تشبث نکنید. خداوند تعالی آنچه مقدر فرموده واقع
خواهد شد. آنچه لازم است به شما^۲ تذکر دهم آن است که اگر

حسن رفتار با

مادران و خواهران

۱. منظور، سید حسین خمینی، فرزند مرحوم حاج سید مصطفی خمینی است.

۲. خطاب به فرزندان مرحوم حاج سید مصطفی خمینی.

رضای خداوند تعالی و رضای مرا می خواهی، با مادر و خواهران و برادر و بستگان مطلقاً حُسن رفتار نمایید. همه محتاج به حُسن سلوک شما هستند. تقاضا می کنم به همه خوش رفتاری نمایید. وقت حرکت گفته شد که اگر میل دارید خانواده بیایند مانع ندارد، اینجا هم تکرار شد. لکن با کمال میلی که به ملاقات همه دارم راضی نیستم بیایند و بیایید، زیرا به شماها و ایشان^۱ بد می گذرد در محل غربت^۲. برای من وسایل راحت فراهم خواهد شد، ان شاء الله تعالی. (۲۴۷)

۴۳/۸/۱۳

* * *

لازم است در موضوع مادر و خواهرها و احمد^۳ و بستگان به شما تأکید کنم، رضای خداوند و رضای من در حُسن سلوک با آنهاست. مادر خیلی احتیاج به خدمت دارد، باید از هر حیث مادی و معنوی رضایت او را به دست آورید، نگذارید نگرانی پیدا کند، راحتی او را فراهم کنید. (۲۴۸)

رضای خدا در
حُسن سلوک با مادر

۴۳/۸/۱۹

* * *

لازم به تذکر نیست که باید با مادر و متعلقین با کمال مهربانی و عطف رفتار نمایید، مخصوصاً خدمت کنید به مادر که رضای خدای تعالی در آن است. (۲۴۹)

مهربانی و عطف با
مادر

۴۳/۸/۲۳

۱. منظور، همسر حضرت امام است.

۲. شهر بوسای ترکیه، محل تبعید حضرت امام.

۳. منظور، مرحوم حاج سید احمد خمینی است.

فصل چهارم

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی

- تحول زنان در انقلاب اسلامی
- پیشقدم بودن زنان در نهضت
- حضور شجاعانه زنان در تظاهرات
- کمکهای مالی زنان به مستضعفین

تحول زنان در انقلاب اسلامی

یک تحول روحی؛ یک تحول فکری، با اراده مصمم. از بچه‌های کوچک تا مردهای بزرگ، از دخترهای کوچک تا خانمهای بزرگ، همه اقشار، با هم قیام کردند و استقامت کردند آن **ثُمَّ مَوَّاهُ**؛^۱ قیام برای خدا، جمعاً و فرداً. (۲۵۰)

قیام بانوان،
تحولی بزرگ

۵۸/۲/۲۱

* * *

ملتی که چک و چک می‌کرد در معاملاتش برای زیاد شدن و کم شدن - در یک برهه از زمان - همچو انسانی رفتار می‌کرد با اهل ملت خودش و همچو تحول برایش حاصل شده بود که یکی از آقایان می‌گفت که دیدم یک زنی ... در آن تظاهرات - آن وقت که تظاهر می‌کردند - یک زنی یک کاسه‌ای دستش است، پول در آن است. گفتم لابد مثلاً فقیر است؛ تا رسیدم به او ... دیدم می‌گوید که امروز تعطیل است و اینهایی که دارند می‌روند ممکن است بعضی‌شان بخوانند تلفن کنند؛ پول هم که حالا نمی‌توانند پیدا کنند، من اینها را گذاشته‌ام

تحول در بانوان

برای تلفن. این یک امر کوچکی است ولی خیلی بزرگ است این. یک تحولی است که عظمتش خیلی زیاد است. (۲۵۱)

۵۸/۳/۸

* * *

این یک تحولی بود که بشر نمی توانست این تحول را درست کند. این تحول الهی بود. یعنی «مقلب القلوب» این کار را کرد. قلبها را از آن وحشت بیرون آورد. از آن وحشتی که از این رژیمها همه داشتند. از آن وحشت بیرون آورد؛ و به جای آن تصمیم امر شجاعت نشانند، به طوری که زنها، بچه ها مردها [به خیابانها ریختند] کئی سابقه داشت که زن در مبارزه بیاید؛ مقابل توپ و تانک بیاید. این یک تحول روحی بود که خدای تبارک و تعالی در این ملت این تحول را ایجاد فرمود. و مادامی که ما این تحول را حفظ نکنیم و نهضت را به همان طور که تا حالا آمده است حفظش نکنیم، برای ما پیروزی هست. (۲۵۲)

تحول الهی

۵۸/۳/۲۷

* * *

این تحول که در ایران پیدا شد، تحول همه جانبه، تحول فکری، تحول روحی، تحولهای دیگر، اینها اعجاز بود که خدای تبارک و تعالی نصیب شما ملت کرد در این زمان. امروز من می بینم گوینده شما بانوان ساحلی، سخنگوی شما بانوان ساحلی،^۱ مسائلی را طرح می کند مسائل روز است؛ مسائل سیاسی روز است؛ مسائل اجتماعی روز است. همان طور که بانوان دیگر، در مراکز، در سایر محال ایران، مسائلی که امروز طرح می کنند مسائل روز است؛ مسائل

تحول روحی

۱. اشاره به گروهی از زنان ساکن مناطق ساحلی جنوب ایران که با حضرت امام دیدار داشتند.

سیاسی و اجتماعی است. و این تحول به برکت این نهضت اسلامی پیدا شد.

و من امید این را دارم که این تحول باقی بماند. و شما بانوان و شما برادران و سایر برادران و خواهران ما جدیت کنید که حفظ کنید این تحول روحی را. دخالت کنید در مسائل سیاسی خودتان، در مسائل اجتماعی خودتان. (۲۵۳)

۵۸/۴/۱۲

* * *

وقتی کشاورز دید که خانمها از خانه‌ها پاشده‌اند، از اروپا، اینجا هم همین طور، از دانشگاهها و از دانشکده‌ها و از مراکز تحصیل جوانها ریختند، زن و مرد - در تلویزیون دیشب هم نشان داد این را - من دیدم ریخته‌اند اینجا و دارند کمک می‌کنند به اینها، در روحیه این کشاورزها چه قدر این تأثیر دارد؛ چه قدر اینها را آقا می‌کند که می‌بینند خدمه اینها عبارت از دکتر است و مهندس؛ آمدند کمک کار هستند. این ارزشش خیلی است. شما هم که الآن می‌گویید ما مهتاییم، این یک تحولی است که خدا این تحول را پیدا کرده. قلب شما پیشتر اصلاً دنبال این مسأله نبود؛ حالا آمده. کی آورده این را؟ مقلب القلوب خداست. (۲۵۴)

تأثیر حرکت خانمها

۵۸/۴/۳۰

* * *

خواهرهای ما که اشتغال به مسائل دیگر داشتند، الآن همدوش با برادرها و مقدم بر آنها به سرنوشت ملت و به سرنوشت کشور خودشان فکر می‌کنند؛ طرح می‌دهند، فکر می‌کنند؛ انتقاد می‌کنند. این

همدوش بودن
خواهران با برادران

تحوّلی است که خدای تبارک و تعالی - که مقلب القلوب است - ایجاد کرد. (۲۵۵)

۵۸/۴/۳۰

* * *

خانمهایی که در قبل وضعشان یک نحو دیگری بود و رژیم آنها را به یک مسائل دیگری مشغول کرده بود، متحوّل شدند به کسانی که در مقابل رژیم ایستادند و با برادرها همدوش بلکه مقدّم در این نهضت شرکت کردند و این تحوّلها، تحوّلهای اعجاز آمیز بود.

از آن طرف، تحوّل دیگری پیدا شد: امروز یک دسته از جوانها، زن و مرد، از اروپا آمدند پیش من و گفتند ما آمدیم برای اینکه در روستاها برویم و به مردم خدمت بکنیم. جوانهایی که سابق در مسائل دیگر فکر می کردند امروز در این جور مسائل فکر می کنند. می آیند، از اروپا می آیند، از خارج می آیند، زن و مردشان می آید برای اینکه در روستاها بروند و کمک کنند به روستاییها. چنانچه از داخل، از دانشگاه، طبیب، مهندس، خانمها، همه می روند در این روستاها و کمک می کنند. این حس تعاون یک حسی است که - یک تحوّل است - که اعجاز آمیز است و آنچه که هست خدای تبارک و تعالی انجام داده است. (۲۵۶)

مقدم بودن بانوان
در نهضت

۵۸/۴/۳۰

* * *

من امیدوارم که این تحوّل که حاصل شده است از برای همه یعنی هم خانمها و خواهرهای محترم ما و هم برادرهای محترم ما احساس

وظیفه کردند. این احساس و وظیفه بود که همه‌تان را آورد در خیابانها با فریاد، دشمن خودتان را بیرون کردید. این دخالت مستقیم شما در سیاست بود. (۲۵۷)

۵۸/۶/۲۶

* * *

من دلخوشم به اینکه یک همچو تحولی در ایران، در همه قشرها، شده است. الآن در همین قضیه جهاد سازندگی، خوب انسان می‌بیند که از همه جا اشخاصی که هم تحصیلکرده‌اند، خصوصاً خانمها، اینها - همین امروز هم در یک مصاحبه‌ای که بود من گوش کردم - دیدم که می‌گویند که ما از اول آفتاب می‌رویم سراغ کار تا غروب. این یک مسأله‌ای است که یک تحولی است پیدا شده است، یعنی همه با اشتیاق و احساس اینکه باید برای مردم کار بکنیم مشغولند و مسلماً در شما هم همین معنا هست. (۲۵۸)

۵۸/۶/۲۵

* * *

اینها تاکنون به چشمشان نخورده بود که یک دسته از خانمهایی که در شهرستان زندگی کرده‌اند، بروند توی این جمعیتهایی که دارند درو می‌کنند همراه آنان درو بکنند، همچو چیزی به چشمشان نخورده بود، به خیالشان نمی‌آمد، حالا وقتی که می‌بینند یک همچو حس انسانی پیدا شده است و این در سایه اسلام پیدا شده و قدرتهای ظاهری نمی‌تواند یک همچو تحولی را بدهد، تحول اسلامی و انسانی است، این آنها را همچو دلخوش می‌کند، که کارهاشان و قدرتشان را چند مقابل می‌کند. بنابراین یک تحول انسانی و تحول روحی حاصل

تحول در جهت
احساس وظیفه

تحول در جهت کار
برای مردم

تحول اسلامی و
انسانی در بانوان

شده است که این موجب طمأنینه انسان است؛ موجب اطمینان است. (۲۵۹)

۵۸/۶/۲۵

* * *

همین جوانهایی که آن وقت کشیده می شدند طرف شمیران^۱ و آن قضایای شمیران، حالا کشیده می شوند طرف جاهایی که جهاد سازندگی است. همین، همین جوانها. همان زنهایی که آن وقت - هیچ - بی تفاوت بودند راجع به کشور خودشان، راجع به همه چیز، همین ها هم وارد شدند در میدان و دیدیم که خوب هم می توانند انجام وظیفه بکنند. (۲۶۰)

انجام وظیفه بانوان

۵۸/۶/۲۸

* * *

من در جامعه زنهای یک جور تحول عجیبی می بینم که بیشتر از تحولی است که در مردها پیدا شده، و آن قدری که این جامعه محترم به اسلام خدمت کردند در این زمان، بیشتر از آن مقداری است که مردها خدمت کردند. (۲۶۱)

خدمت بیشتر بانوان

۵۸/۱۰/۱۰

* * *

نهضت اسلامی به برکت اسلام چنان تحولی در نفوس زن و مرد جامعه به وجود آورده که ره صد ساله را یکشبه طی نموده است. و شما ملت شریف دیدید که زنهای محترم متعهد ایران، پیشاپیش

شکست سد عظیم
شاهنشاهی

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۳۱

مردان به میدان رفته و سد عظیم شاهنشاهی را در هم شکستند و ما و همه مرهون قیام و اقدام آنان هستیم. (۲۶۲)

۵۹/۲/۱۵

* * *

در آن تحول همه تان، تقریباً همه آنهايي که در میدان وارد بودند؛ زنها، مردها، بچه‌ها، بزرگها، زنها با بچه‌های کوچکی که در آغوششان بود، در آن حال هیچ ابداً شبهه شیطانی نبود، هیچ آمال شیطانی تو آن نبود. آن حالتان را یاد بیاورید؛ آن حالی که بالای پشت بامها می‌رفتید و الله اکبر می‌گفتید، و شیاطین در اطراف بودند که شما را نشانه بگیرند. در خیابانها می‌ریختید و مقابله می‌کردید با آنهايي که از خدا نمی‌ترسیدند و شما را زیر تانک می‌خواستند بگیرند. آن حالتان را یاد بیاورید. آن حال، حالی است که ولی شما خدا بود؛ یعنی همه چیزتان الهی بود، همه حرکت، حرکت الهی بود، شماها یدالله بودید در آن وقت، و این جماعت، این جماعتی که با هم یکصدا فعالیت می‌کردند، اینها یدالله بودند؛ **يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ**^۱ آن حال را یادتان باشد، همان حال را حفظش کنید. (۲۶۳)

یدالله بودن

۵۹/۳/۶

* * *

اگر این نهضت و انقلاب اسلامی هیچ نداشت جز این تحولی که در بانوان و در جوانان ما پیدا شد؛ این یک امری بود که کافی بود برای کشور ما. (۲۶۴)

برکت انقلاب برای بانوان

۵۹/۱۲/۲۵

۱. «دست خدا به همراه جماعت است».

اینجانب به زنان پرافتخار ایران، مباحثات می‌کنم که تحولی آنچنان در آنان پیدا شد که نقش شیطانی بیش از پنجاه سال کوشش نقاشان خارجی و وابستگان بی‌شرافت آنان، از شعرای هرزه گرفته تا نویسندگان و دستگاه‌های تبلیغاتی مزدور را نقش بر آب نمودند، و اثبات کردند که زنان ارزشمند مسلمان دچار گمراهی نشده و با این توطئه‌های شوم غرب و غربزدگان آسیب نخواهد پذیرفت. هر چند در طول سلطنت غاصبانۀ پهلوی با آن بوق و کرناهای تبلیغاتی، بجز مشتی زنان مرفه طاغوتی و وابستگان ساواکی و سرسپردگان آنان دیگر قشرهای میلیونی زنان متعهد که اساس ملت مسلمانند، در دام فریب دلباختگان به غرب نیفتاده و با عمل خود در طول پنجاه سال سیاه با روی سفید نزد خدا و خلق شجاعانه مقاومت نموده‌اند. لکن در این تحول الهی اخیر، امید کوردلانی را که قبله‌گاه خود را غرب می‌دانستند و اکنون هم می‌دانند، به طور قاطع و برای همیشه قطع نموده‌اند. (۲۶۵)

مباحثات به زنان
پرافتخار ایران

۶۰/۲/۴

* * *

آنچه که در ایران بزرگتر از هر چیز بود، تحولی است که در بانوان ایران حاصل شد. (۲۶۶)

تحول بزرگ در
بانوان ایران

۶۰/۳/۲

* * *

بانوان ما را که البته یک حدودی‌شان را به راه غیر صحیح هدایت کرده بودند و می‌رفت که باز بیشتر بشود، خداوند به ما عنایت فرمود و نجات داد از آن چیزهایی که به دست استکبار و به دست اشخاصی که

نجات ایران

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۳۳

نوکر استکبار بودند. خدای تبارک و تعالی ما را از آنها نجات داد، بانوان ما را نجات داد که امروز بانوان ما به طوری غرق در نعمت خدا هستند و خودشان هم شاید از آن نعمتهای بزرگ الهی غافل باشند که حدی ندارد. (۲۶۷)

۶۲/۱/۱

* * *

آن تحولی که در جوانهای ما پیدا شده است که از کاباره‌ها کشیده شده‌اند به میدان جنگ با کفار، از مراکز فساد کشیده شدند به مراکز صلاح و دعا و نیایش، بانوان ما که آن طور با آنها ظلم شده بود امروز در سرتاسر کشور مشغول تعلیم و تعلم هستند و مشغول جهاد هستند فی سبیل الله. (۲۶۸)

بانوان و تعلیم و تعلم

۶۲/۵/۲۵

* * *

این، اسلام که در ایران زنده شد، آن خدمتی را که به بانوان کرده است و خواهد کرد ارزشش به اندازه‌ای است که نمی‌توانیم ما توصیف کنیم. اگر نبود این انقلاب و نبود این تغییر و تحولی که در ایران واقع شده بود، بعد از چند سال دیگر اثری از اخلاق اسلامی در ایران نبود. (۲۶۹)

خدمت اسلام به بانوان

۶۳/۱/۱۹

* * *

در طایفه نسوان شما ملاحظه کنید آن وقت چه خبر بود، حالا چه خبر است. زنهای ما حالا مکتبی شده‌اند. (۲۷۰)

زنان مکتبی

۶۴/۶/۵

آیا زنها در ایران دیگر کنار رفتند بکلی، یا همدوش مردها در کارهای سازنده داخلند؟ شما^۱ می‌خواهید که زنها این جا هم بی‌بند و بار باشند؟ هر جور می‌خواهند باشند؟ این بر خلاف آن تحولی است که در خود زنها پیدا شده، بر خلاف آن تحولی است که در کشور ما بر ملت ما پیدا شده است. (۲۷۱)

شرکت در کارهای
سازندگی

۶۴/۱۱/۲۲

* * *

پیشقدم بودن زنان در نهضت

شما بانوان اثبات کردید که در صف جلو هستید. شما اثبات کردید که مقدم بر مردها هستید. مردها از شما الهام گرفتند. مردهای ایران از مخدرات ایران، از بانوان ایران عبرت گرفتند و تعلیم گرفتند. و مردان قم هم از شما بانوان عزیز عبرت گرفتند و تعلیم گرفتند. شما در صف جلو نهضت هستید. (۲۷۲)

عبرت گرفتن مردان
از بانوان

۵۷/۱۲/۱۷

* * *

آنها در صف اول واقع هستند برای اینکه مردها هم از آنها شجاع شدند، از مجاهدات آنها تشجیع شدند. (۲۷۳)

در صف اول بودن

۵۸/۱/۱۷

* * *

شما بانوان در ایران ثابت کردید که در پیشاپیش این نهضت قدم

۱. اشاره به غرب‌زدگان مدعیان آزادی زن.

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۳۵

برداشتید. شما سهم بزرگی در این نهضت اسلامی ما دارید. شما در آتیه برای مملکت ما پشتوانه هستید. (۲۷۴)

۵۸/۱/۲۱

* * *

خداوند نگهدار همه شما باشد. این پیروزی را ما از بانوان داریم قبل از اینکه از مردها داشته باشیم. بانوان محترم ما در صف جلو واقع بودند. (۲۷۵)

۵۸/۱/۲۴

* * *

بانوان عزیز ما اسباب این شدند که مردها هم جرأت و شجاعت پیدا کنند. ما مرهون زحمات شما خانمها هستیم و همیشه دعا به همه و همه ملت و شماها می‌کنیم. (۲۷۶)

۵۸/۱/۲۴

* * *

من از شما بانوان محترم که همدوش برادران خودتان - بلکه در صف جلو - در این نهضت بودید تشکر می‌کنم، و من امیدوارم که باز شما در صف مقدم باشید و این نهضت را به آخر برسانید که حکومت اسلامی ان شاء الله تأسیس بشود و تمام اقشار ملت - تمام مستضعفین - به حقوق حقه خودشان برسند. خداوند شماها را حفظ کند و برای اسلام و مسلمین نگه دارد. (۲۷۷)

۵۸/۲/۴

* * *

پیشاپیشی در نهضت

پیروزی مدیون
بانوان

مرهون زحمات
خانمها

در صف مقدم بودن

نام بزرگ ملت ایران در عالم به رشد سیاسی ثبت شد. نام بزرگ قم در بین ملت ایران به رشد سیاسی و فعالیت و جانفشانی در تاریخ ثبت شد. نام بزرگ «چهارمردان»^۱ در فداکاری و جان‌نثاری در تاریخ عالم ثبت شد. نام بزرگ بانوان ایران ثبت شد. نام بزرگ بانوان قم ثبت شد. نام بزرگ بانوان «چهارمردان» ثبت شد. بانوان قم و بانوان «چهارمردان»، پیشرو این نهضت اسلامی بودند؛ رشد سیاسی خودشان را اثبات کردند؛ نهضت را راهنمایی کردند. شما رهبران نهضت هستید. بانوان، رهبر نهضت ما هستید، ما دنباله آنها هستیم. من شما را به رهبری قبول دارم و خدمتگزار شمایم. (۲۷۸)

بانوان،
رهبران نهضت

۵۸/۲/۵

* * *

ما نهضت خودمان را مرهون زنها می‌دانیم. مردها به تبع زنها در خیابانها می‌ریختند. تشویق می‌کردند زنها مردان را. خودشان در صفهای جلو بودند. زن یک همچو موجودی است که می‌تواند یک قدرت شیطانی را بشکند. (۲۷۹)

شکستن قدرت
شیطانی

۵۸/۲/۲۶

* * *

با هم باشید همه‌تان. همه با هم باشید. شما یک نصیب زیادی در این نهضت دارید. می‌شود گفت که بانوان این نهضت را پیش بردند؛ برای اینکه بانوان ریختند توی خیابانها. در صورتی که بانوان بنا بر این نبود که بریزند در خیابانها، ریختند توی خیابانها. مردها اگر یک سستی هم

پیش بردن نهضت

۱. اشاره به محله معروف قم که ساکنین آن در جریان مبارزات علیه رژیم شاه نقش چشمگیری داشتند.

احتمال می‌رفت در آنها باشد، همین معنا آنها را شجاع کرد. مرد وقتی دید زنها آمده‌اند مشغول یک عملی هستند، مردها شجاع می‌شوند. شما بودید که این پیروزی را نصیب اسلام کردید، و شما سهم زیادی در این پیروزی دارید، این سهم را نگه دارید. (۲۸۰)

۵۸/۳/۱۱

* * *

من از شما بانوان محترم تشکر می‌کنم که از راه دور آمدید و با من ملاقات کردید. من دعا به شما می‌کنم. خداوند شما را سعادتمند کند. و تشکر می‌کنم که در این نهضت پیشقدم بودید. بانوان ایران در این نهضت پیشقدم بودند؛ و مثل بانوان صدر اسلام بودند. نهضت ما به واسطه آنها به پیش رفت؛ و امیدوارم که این نهضت به واسطه شما به پیش برود. (۲۸۱)

پیشقدم بودن بانوان

۵۸/۳/۲۸

* * *

خانمها، که تشریف آورده‌اند اینجا و خیلی هم در این مسائل سهیم و شریک هستند، در این نهضت سهیم هستند، شریک هستند بلکه باید گفت که اینها پیشقدم هستند. (۲۸۲)

سهیم بودن بانوان در
نهضت

۵۸/۴/۱۱

* * *

ما رهین منت بانوان بیشتر از جوانهای مردشان هستیم. بانوان در ایران بسیار حظّ وافر داشتند؛ یعنی بانوان که بیرون می‌آمدند، مردم تهییج می‌شدند؛ دو مقابل، چند مقابل می‌شد قدرت مردم، در عین حالی که

رهین منت بانوان

هیچ نداشتند الا قوه ایمان. (۲۸۳)

۵۸/۶/۲

* * *

من امیدوارم که شما بانوان که همیشه در این نهضت پیشقدم بودید و هدایت کردید تقریباً شما بانوان دیگران را و دیگران نظر به اینکه شماها پیشقدم شدید، بیشتر قوت پیدا کردند، ان شاء الله موفق باشید؛ سلامت باشید؛ سعادتمند باشید و همین طور که تا حالا با وحدت کلمه و قدرت و قوه ایمان تا اینجا رسیدید، از اینجا به بعد هم قدم به قدم، که احتیاج دارد اسلام به وجود همه، همه ملت قدم به قدم پیش برویم، تا ان شاء الله تمام مطالب موافق اسلام عمل بشود. سلام بر همه تان. (۲۸۴)

قدم گذاشتن در راه
اسلام

۵۸/۶/۲۲

* * *

آمدن شما خانمها به خیابانها و میدانهای مبارزه موجب این شد که مردها هم قوه پیدا بکنند، تقویت بشوند؛ روحیه آنها هم با آمدن شما تقویت بشود. شما سهم بزرگی در این نهضت دارید لکن در نیمه راه هستیم. (۲۸۵)

سهم بزرگ بانوان در
نهضت

۵۸/۶/۲۲

* * *

باید تشکر کنیم از خانمها که در این نهضت یک قدم راسخی داشتند، و یک کمک بزرگی به ملت کردند. این خانمها بودند که وقتی که به خیابانها و کوچه ها ریختند و فریاد زدند، تشییع کردند، تشجیع

قدرتمند کردن
مردان

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۳۹

کردند مردها را و قدرتهای آنها را چند مقابل کردند. و لهداشما علاوه بر اینکه خودتان را قدرتمند کردید، دیگران را هم قدرتمند کردید. (۲۸۶)

۵۸/۷/۱۷

* * *

در این جهاد سازندگی که گاهی وقتها می بینیم خانمها هم رفتند و مشغول شدند، خوب، البته از خانمها ساخته نیست که مثل یک رعیتی، مثل یک اشخاصی که ورزیده اند در آن امور کار کنند، لکن همان رفتنشان در بین این رعایا و بین این کشاورزان، همان رفتن و اشتغال پیدا کردن به همان مقداری که می توانند، این باعث این می شود که قدرت آنها چند مقابل می شود. وقتی آنها ببینند که از شهرها خانمهای محصل، خانمهای محترم، آمدند و در دهات مشغول کمک هستند به برادرهای خودشان، قدرت آنها چند مقابل می شود. و این یک عمل بسیار ارزنده ای است. ولو عمل خودش به حسب حجمش کوچک باشد، لکن حجم معنویش خیلی زیاد است. (۲۸۷)

اشتغال
در جهاد سازندگی

۵۸/۷/۱۷

* * *

شما خواهران در این نهضت سهم بسزایی داشتید؛ و در همه جا کمک کردید و پیشوا بودید نسبت به مردها؛ و موجب قدرت شدید نسبت به آنها. از این جهت هم تشکر می کنم. (۲۸۸)

کمک به نهضت

۵۸/۷/۲۰

* * *

این همه زحمت کشیدید شماها. خداوند همه‌تان را حفظ کند. و این همه زن و مرد این کشور و خصوصاً این خانمها که در صف اول بودند، در این نهضت. و آن قدر زحمت کشیدند برای اینکه اسلام تحقق پیدا بکند. همه نظرشان به این بود که یک جمهوری اسلامی، یک عدل الهی پیدا بشود. (۲۸۹)

زحمت در جهت
تحقق اسلام

۵۸/۹/۲۵

* * *

خدمت مردها هم بسیارش مرهون خدمت زنهاست. در مردها یک حسی است که اگر ببینند زنها بیرون آمدند از خانه‌ها برای یک مقصدی، اگر قوه‌شان یکی باشد، ده تا می‌شود، و در مملکت ما این طور شد که بانوان همدوش بلکه جلوتر از مردها از خانه‌ها بیرون آمدند و در این راه اسلامی زحمت کشیدند و رنج دیدند. جوان دادند، شوهر دادند، برادر دادند، مع‌ذک رنج کشیدند و عمل کردند، پشتیبانی از اسلام کردند. و مردها هم بسیاری به تبع زنها این کار را کردند. (۲۹۰)

خدمت مردان
مرهون خدمت زنان

۵۸/۱۰/۱۰

* * *

این نهضت از نفس توده مردم، از نفس توده زن و مرد مردم بلند شد و به همان طور که مردها وارد میدان بودند بانوان محترم هم وارد بودند، بلکه حظ اینها و زحمات اینها بیشتر از مردها باید گفت بود؛ برای اینکه وقتی که بانوان می‌آیند در میدان، قوه مردها دو چندان می‌شود یا ده چندان می‌شود. مردها نمی‌توانند ببینند که خانمها در میدان آمده‌اند و آنها کنار بروند. (۲۹۱)

بلند شدن نهضت از
نفس توده مردم

۵۹/۴/۲۱

خانمها برای اینکه یک چیزی مثلاً دستشان بیاید یا یک فرض کنید که صاحب منصب بشوند نمی آیند بیرون، خودشان و بچه هایشان را به کشتن بدهند. این اسلام و قرآن است که خانمها را آورده است بیرون و همدوش مردها بلکه جلوتر از مردها وارد در صحنه سیاست کرده. (۲۹۲)

حضور در صحنه
برای اسلام و قرآن

۵۹/۴/۲۱

* * *

یک همچو واقعه ای که در ایران واقع شد این عمقش را باید این اشخاص که نظر دارند بفهمند قضیه چیست؟ در چه موقع بود در طول این پنجاه سالی که خوب، بسیاری یادشان هست یا ده - بیست سالی که همه تان یا اکثر تان یادتان هست، چه وقت بود که همان طوری که مردها وارد در میدان نبرد بودند، زنها هم وارد بودند؛ زنها هم جلو می افتادند. (۲۹۳)

حضور در میدان
نبرد

۵۹/۴/۲۱

* * *

ملتی که بانوانش در صف مقدم برای پیشبرد مقاصد اسلامی هست آسیب نخواهد دید. (۲۹۴)

بانوان در صف مقدم

۵۹/۵/۲۶

* * *

من از شما بانوان محترم^۱ که از راه دور آمدید، از نزدیک سرحدات آمدید تشکر می کنم. و من امیدوارم که همان طور که تا حالا مصمم

مصمم بودن بانوان

۱. اشاره به حضور گروهی از زنان استان کرمانشاه که به ملاقات حضرت امام آمده بودند.

بودید که جمهوری اسلامی را به ثمر برسانید، از حالا به بعد هم این تصمیم را داشته باشید و با صفوف فشرده جلوی مردها در پیشبرد اهداف اسلامی اقدام کنید. (۲۹۵)

۵۹/۵/۲۸

* * *

نقش زنها بالاتر از مردها اگر نبود، کمتر نبود. آنان در میدانها حاضر شدند و به واسطه حضور آنها در میدانها، مردها اگر قوتشان کم بود، زیاد شد، و اگر قوی بودند دوچندان شد. و آنچه که خود شما شاهد بودید در این نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی حاضر است، در این انقلاب اسلامی نقش شما بانوان از نقش مردها بالاتر بود. یعنی شما هم خودتان فعالیت می کردید و هم مردها را به فعالیت می کشانید. بنابراین افتخاری که شما ایجاد کردید قابل تقدیر فراوان است. (۲۹۶)

افتخار بودن نقش
بانوان

۶۳/۱/۱۹

* * *

چنانچه یک عده از زن وارد بشوند در - فرض کنید - یک محلی که محل جنگ است، علاوه بر اینکه خودشان جنگ می کنند، مردها را که یک احساسی دارند نسبت به زنها، حساسیت دارند نسبت به زنها، مردها را قوه شان را دو چندان می کنند. این طور نیست که اینها اگر - فرض کنید - بروند دفاع کنند، فقط خودشان دفاع کرده اند؛ خیر، دفاع کرده اند، خودشان دفاع کرده اند و دیگران هم به دفاع وارد کرده اند. مرد حساس است نسبت به زن، مرد اگر صد نفر مرد را ببیند که می کشند، ممکن است خیلی [ناراحت] نشود، اما اگر یک زن را ببیند

پیشقدم شدن بانوان
موجب حرکت
مردان

که بی‌احترامی می‌کنند حساسیت دارد ولو اجنبی باشند آن زن، هیچ کار هم به او نداشته باشد، این یک حساسیتی است که مردها دارند. بنابراین، پیشقدم شدن شما در همه مسائل من جمله مسائل دفاع، مسائل جهاد، مسائل کمک کردن به جبهه‌ها، مسائل وارد شدن در هر طریقه‌ای، اسباب این می‌شود که مردها هم بیشتر وارد بشوند، مردها هم قویتر بشوند. (۲۹۷)

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

ما بسیاری از موفقیتها را مرهون خدمتهای شما بانوان می‌دانیم. شما هستید که علاوه بر آنکه خودتان فعالیت می‌کنید، فعالیت را در مردها مضاعف می‌کنید. و شما بودید که در زمان طاغوت تحت رنج و شکنجه روحی واقع شدید و بحمدالله با قدرت خودتان و تعهد خودتان آن قدرت شیطانی غرا [را] از صفحه روزگار بیرون کردید و نگذاشتید که آن خیالهایی که آنها در سر خودشان و در خاطر خودشان پخته بودند، آن خیالها به نتیجه برسد. و خدا می‌داند که اگر نبود این نهضت، و نبود کوشش ملت ایران از زن و مرد و جوان و پیر و بزرگ و کوچک، این ملت همه چیزش را از دست داده بود و می‌داد. (۲۹۸)

موفقیتها مرهون
خدمات بانوان

۶۳/۱۲/۲۲

* * *

حضور شجاعانه زنان در تظاهرات

من به همه اقشار ملت خصوصاً بانوان که سهمی بسزا در این نهضت

مقدس دارند و داشتند علاقه متواضعانه دارم و بانوان را در این نهضت پیشقدم می دانم؛ و کراراً گفته ام که بانوان حق بیشتری بر اسلام دارند؛ و خصوص بانوان جنوب شهر تهران، انگیزه قیام اسلامی هستند، و راهنمای سایر اقشار. (۲۹۹)

حق بیشتر بانوان

۵۸/۲/۲

* * *

هیچ اشکالی نیست که بعد از اینکه ملتها بیدار شدند و بعد از آنکه حتی زنها قیام کردند بر ضد دولت و بر ضد این جباران، یک همچو ملتی پیروز می شوند ان شاءالله. (۳۰۰)

قیام زنها

دی ۱۳۵۶

* * *

ملتی که حتی بانوان محترمه اش با تظاهرات محجوبانه بیزاری خود را از رژیم شاه اعلام می کنند، پیروز است. (۳۰۱)

تظاهرات بانوان

۵۶/۱۱/۲

* * *

شما مردان و زنان تاریخ باید پایداری در راه کوییدن ستمکاران و دفاع از حق را به جهانیان و نسلهای آینده ثابت کنید. (۳۰۲)

پایداری در راه
کوییدن ستمکاران

۵۷/۷/۱۴

* * *

شما در چه تاریخی چنین دیده اید؟ امروز زنها شیردل، طفل خود را در آغوش کشیده و به میدان مسلسل و تانک دژخیمان رژیم

فداکاری زنان

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۴۵

می روند. در کدام تاریخ چنین مردانگی و فداکاری از زنان ثبت شده است؟ (۳۰۳)

۵۷/۷/۲۰

* * *

سؤال: [مشارکت فعال زنان در انقلاب چه معنایی دارد؟]

جواب: زندانهای شاه از زنان شیردل و شجاع مملو است. در تظاهرات خیابانی زنان ما، بچه‌های خردسال خود را به سینه فشرده، بدون ترس از تانک و توپ و مسلسل، به میدان مبارزه آمده‌اند. جلسات سیاسی‌ای که زنان در شهرهای مختلف ایران، برپا می‌کنند کم نیست، آنان نقش بسیار ارزنده‌ای را در مبارزات ما ایفا کرده‌اند. مادران شجاع فرزندان اسلام، خاطره‌جانبازی و رشادت زنان قهرمان را در طول تاریخ زنده کرده‌اند. در چه تاریخی این چنین زنانی را سراغ دارید و در چه کشوری؟ (۳۰۴)

۵۷/۸/۲۰

* * *

شما سرنیزه‌ها را گذاشتید طرف مردم ولی مردم آمده‌اند سینه‌هایشان را سپر کردند در مقابل سرنیزه‌های شما! بچه‌ها هم آمدند، زنها هم آمدند. زنها این بچه‌های کوچکشان را بغل کردند آمدند در صف مردم. (۳۰۵)

۵۷/۹/۱۸

روز سکوت نیست، روز فعالیت است. هر کس در هر منصبی که هست، در هر مقامی که هست نباید ساکت باشد. این فریادی که اینها

نقش ارزنده بانوان
در مبارزات

حضور در صفوف
مردم

فریاد بانوان

می زنند - زنهارا شما ببینید چه فریاد می زنند، مردها چه فریاد می زنند - اینها پشتوانه شما هستند «شَكَرَ اللهُ سَعْيَهُمْ». اگر اینها نبودند ما هیچ قدمی بر نمی داشتیم؛ اینها ایند که ما را وادار می کنند به قدم برداشتن. (۳۰۶)

۵۷/۱۱/۱۳

* * *

مردان ما مرهون شجاعتهای شما زنهای شیردل هستند. (۳۰۷)

مردان مرهون
شجاعت زنان

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

من از همه، خصوصاً از این بانوان محترم که همیشه جانفشانی کردند و نهضت ما را به ثمر رساندند و می رسانند، تشکر می کنم. خداوند همه شما را عزت، و اسلام را عظمت عنایت فرماید. (۳۰۸)

جانفشانی بانوان

۵۸/۲/۵

* * *

این معجزه است که خانمها را در مقابل تانک و توپ، در مقابل مسلسلها، در مقابل توپها و تانکها برقرار کرد و از هیچ چیز نهراسیدید. این نور قرآن و اسلام است که در دلهای شما و در قلوب همه ملت ایران جلوه کرده است. این نور ایمان است که شما خانمها هم از شهادت نمی هراسید. (۳۰۹)

نهراسیدن از دشمن

۵۸/۲/۱۶

* * *

از خواهران عزیز که در اینجا اجتماع کرده‌اند و با تظاهر خودشان پشتیبانی از نهضت می‌کنند متشکرم. خداوند شما را حفظ کند و برای اسلام نگه دارد. شما سهم بزرگی در این نهضت دارید و داشته‌اید. این نهضت را شماها باید به ثمر برسانید و می‌رسانید. (۳۱۰)

سهم بانوان در به ثمر رساندن نهضت

۵۸/۲/۱۶

* * *

من از شما تشکر می‌کنم از اینکه در نهضت ما کوتاهی نکردید و همدوش با مردها قیام کردید، و از اینکه کمک به مستمندان نمودید. (۳۱۱)

کمک به مستمندان

۵۸/۲/۲۰

* * *

شما خانمها، خانمهای همه ایران - و خصوص خانمهای قم - در این نهضت سهیم هستید و در مبارزات ما علیه استبداد و استعمار همدوش با مردها کمک کردید. خداوند شما را حفظ کند. (۳۱۲)

مبارزه علیه استبداد و استعمار

۵۸/۲/۲۰

* * *

ما دیدیم که عضو فعالی که کار از او می‌آید، آنکه در این نهضت خدمت کرد، شماها بودید. شما بودید که با همین وضعی که الان اینجا حضور دارید^۱ با همین وضع در خیابانها ریختید و به نهضت ما کمک کردید. (۳۱۳)

کمک به نهضت

۵۸/۲/۲۶

۱. اشاره به خانمهای محجبه‌ای که به ملاقات حضرت امام آمده بودند.

شما دیدید، ما دیدیم، که زن در این نهضت چه کرد. تاریخ دیده است که چه زنهایی در دنیا بوده است، و زن چیست. تاریخ دور است؛ ما خود دیدیم که چه زنهایی تربیت کرده است اسلام، چه زنهایی در این عصر اخیر قیام کردند. و آنها که قیام کرده‌اند همین زنهای محجوبه جنوب شهر و قم و سایر بلاد اسلامی بود. آنها که به تربیت آریامهری تربیت شدند ابدأ در این امور دخالت نداشتند. آنها تربیتهای فاسد شده بودند؛ از تربیتهای اسلامی آنها را دور نگه داشتند. اینهایی که تربیت اسلامی داشتند خون دادند، کشته دادند، به خیابانها ریختند، نهضت را پیروز کردند. (۳۱۴)

تربیت اسلامی منشأ
پیروزی نهضت

۵۸/۲/۲۶

* * *

زنهای عصر ما بحمدالله شبیه به همانها^۱ هستند. ایستادند در مقابل جبار با مشت گره کرده؛ بچه‌ها در آغوششان، و به نهضت کمک کردند. (۳۱۵)

ایستادگی در مقابل
جباران

۵۸/۲/۲۶

* * *

زنها هم بچه‌هایشان را بغل می‌کردند می‌آمدند بیرون [...]. آنکه رمز بود این بود که همه با هم بودند، و همه هم فریادشان این بود که ما این رژیم فاسد را نمی‌خواهیم و ما یک جمهوری اسلامی می‌خواهیم. (۳۱۶)

نفی رژیم
شاهنشاهی

۵۸/۲/۳۱

* * *

۱. اشاره به زنهایی مثل حضرت زینب علیها السلام که در مقابل جنایتکاری مثل یزید ایستاد و از حق دفاع کرد.

اینهایی که در خیابانها ریختند و با صدای «الله اکبر» و بامشت فشرده و با ایمان، اعتنا به قدرتهای شیطانی نکردند همین زنهای محترم و مردهای عزیز محترم بودند که از طبقه محروم در آن رژیم بودند. اینها بودند که توانستند این قدرت شیطانی را بشکنند و این سد را خرد کنند و اینها هستند که از این به بعد باز تکلیف دارند؛ یعنی همه تکلیف داریم. (۳۱۷)

۵۸/۳/۳

* * *

شما زحمت کشیدید، زن و مرد زحمت کشید، به خیابانها ریخت، جورها کشید، خونها داد که اسلام را زنده کند؛ برای اسلام خون داد، برای شهادت داوطلب شد. آنکه می خواست ملت ما، آنکه به او رأی داد ملت ما، «جمهوری اسلامی» بود. اسلام مورد نظر بود. (۳۱۸)

۵۸/۳/۴

* * *

بانوان هم [در] همین معنا شریکند که در وقتی که همه خطرها بود، هم شما در خیابانها رفتید، هم آن بانوان محترمه. و هیچ کس هم شما را الزام نکرده بود که بیایید بریزید در خیابان، یا بروید پشت بامها «الله اکبر» بگویید و مورد اصابت گلوله مثلاً شاید واقع بشوید. این قدرت ایمان بود که شما را به خیابانها کشید و بانوان را به خیابانها. و ارزش عمل همین است. (۳۱۹)

۵۸/۳/۲۸

* * *

بی اعتنایی به
قدرتهای شیطانی

خون دادن برای
اسلام

ارزش عمل بانوان

ای جوانهایی که در مقابل توپ و تانک رفتید، ای خواهرهایی که جوانهای خودتان را از دست دادید و خودتان هم در بین مردم تظاهر کردید و الله اکبر گفتید! حفظ کنید خودتان را. نهضت خودتان را حفظ کنید. نشینید دیگران برای شما کار نکنند. اینها برای شما کار نمیکنند. همان طور که اجانب کار نمیکنند، اینها هم کار نمیکنند. (۳۲۰)

مقاومت در استمرار
مبارزه

۵۸/۸/۸

* * *

آن روزی که ملت ما در خیابانها ریختند، از بانوان محترمه و جوانهای محترم، ببینیم اینها چه میخواستند. آنکه خواستند شده است یا نشده است؟ آنهایی که میخواستند، آنکه از سرتاسر کشور فریادش در خیابان و در کوچهها و در مدارس و در همه جا بلند بود این بود که «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی». این سه تا کلمه بر سر زبان همه بود. (۳۲۱)

«استقلال، آزادی...»
شعار بانوان

۵۸/۸/۱۶

* * *

رحمت خدا بر شما شیردلانی که به همت والای شما اسلام از قید اسارت بیگانه بیرون آمد! سلام خدای تبارک و تعالی بر ملت ایران، بانوان آنها و مردان آنها! شما بانوان شجاع دوشادوش مردان پیروزی را برای اسلام بیمه کردید. من از تمام زندهای ایران، تمام بانوان ایران و از بانوان قم تشکر میکنم. خداوند از شما راضی باشد. امام عصر از شما دلخوش باشد. شما با بچههای کوچک خودتان در خیابانها آمدید و از اسلام پشتیبانی کردید. من اخبار قم و سایر بلاد را

بیرون آمدن اسلام
از قید اسارت
بیگانگان

می شنیدم؛ من اخبار «چهارمردان»^۱ را می شنیدم. من در خودم غرور احساس می کنم برای این شجاعتها. (۳۲۲)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

ملت ما عاشق اسلام بود که در همه اطراف با دست تهی سینه های خودشان را سپر کردند، جوانهای خودشان را بردند در میدان، زنها و مردها رفتند و مبارزه کردند و پیروز شدند. (۳۲۳)

۵۹/۲/۲۹

* * *

زنها هم بچه های کوچکشان را به آغوش می کشیدند و اگر دو تا بود یکی اش هم دستش را می گرفتند و وارد می شدند در تظاهرات و در مقابل این توپ و تانک و امثال اینها. چه وقت در ایران شماها و ما یادمان هست که اینطور انسجام باشد بین گروه های مختلف ملت، و اینطور در امور کشوری و سیاسی همه حضور داشته باشند؟ اگر یکوقتی یک قصه ای هم در کشور واقع می شد حتی مردها هم، یک محله تهران اصلاً، مطلع از این چیزها نمی شدند؛ خانمها هم بی تفاوت بودند، مردم هم بی تفاوت بودند، آنها هم که مطلع می شدند بی تفاوت بودند. این حضوری که الآن تمام قشرهای ملت دارند این حضور هیچ وقت نبوده است. همه افراد ملت الآن در مسائل سیاسی و مسائل اجتماعی حاضرند و خودشان را موظف می دانند؛ اگر یک مطالبی واقع بشود که برخلاف موازین باشد، اینطور نیست که بی تفاوت باشند، مردم کار نداشته باشند، خانمها هم مشغول کار

به عشق اسلام
مبارزه کردن

حضور و انسجام
در صحنه

۱. اشاره به محله معروف قم که ساکنین آن در جریان مبارزات علیه رژیم شاه نقش چشمگیری داشتند.

دیگری باشند. خیر، این جور نیست. حالا شما خانمها که خداوند
تأییدتان کند و شما پاسدارها که خداوند همه‌تان را تأیید کند با هم
حاضرید در صحنه. (۳۲۴)

۵۹/۴/۲۱

* * *

شما بانوان محترم برای خدا قیام کردید و برای خدا در این قیام پایدار
هستید و آسیب نخواهید دید.
هر چه می‌توانید این صفهای خودتان را فشرده‌تر کنید و انقلاب را
حفظ کنید و به پیش بروید. (۳۲۵)

قیام برای خدا

۵۹/۵/۲۶

* * *

آیا بانوان ما امروز با بانوانِ زمان «اعلیحضرت» یکی است؟ ما اسمش
را تغییر داده‌ایم؟!^۱ جمهوری اسلامی فقط یک اسمی است بی محتوا؟
مردها همان مردها و زنها هم همان زنها، و همه چیزش همان چیز؟ آیا
زنهای زمان طاغوت، آنها که در تلویزیون پیدا می‌شدند، آنهایی که در
خیابانها پنخش بودند همانها هستند اینها؟! یا آنها به جهنم رفتند،
بانوان ما مثل مردان شجاع و مثل شیران شجاع بیرون آمدند، و
جمهوری اسلامی را به دست خود و برادرهایشان اقامه کردند؟
[پس] محتوا همان نیست و لفظ عوض شده باشد؛ یعنی الآن در
خیابانهای ما همه اینهایی که در خیابان هستند از همان عروسکهای
زمان سابق است، ما لفظش را عوض کرده‌ایم؟! یا نه، محتوا عوض

غیر قابل مقایسه

بودن خانمها با زمان

شاه

۱. اشاره به بعضی پندارهای غلط که مدعی بودند صرف‌نظر از پاره‌ای ظواهر، محتوای نظام جمهوری اسلامی با رژیم
شاه تفاوت نکرده است.

شده است؟ (۳۲۶)

۵۹/۱۱/۲۷

* * *

چه افتخاری بالاتر از اینکه زنان بزرگوار ما در مقابل رژیم ستمکار سابق، و پس از سرکوبی آن، در مقابل ابر قدرتها و وابستگان آنان در صف اول ایستادگی و مقاومت از خود نشان داده‌اند که در هیچ عصری چنین مقاومتی و چنین شجاعتی از مردان ثبت نشده است. (۳۲۷)

ایستادگی و مقاومت

۶۱/۱/۲۵

* * *

شک نیست که توده‌های زنان مذهبی، خصوصاً محرومان جامعه مقاومت نمودند، ولی برای استعمارگران خائن در بسیاری از قشرهای مرفه و عشرت طلب توفیق حاصل شد و اینان بازار را برای اربابان گرم کردند. و اکنون نیز که با عنایت خداوند متعال و فعالیت ملت عظیم‌الشأن بویژه بانوان و زنان شیردل، دست ستمکاران کوتاه شده است، هنوز اقلیتی ناچیز به کارهای جاهلانۀ خود ادامه می‌دهند؛ و امید است ان شاء الله تعالی آنان هم از حيله‌های شیاطین بزرگ و کوچک آگاه شده و از دم فریب آنان برهند. (۳۲۸)

کوتاه کردن دست
ستمکاران

۶۱/۱/۲۵

* * *

کمکهای مالی زنان به مستضعفین

زنان ایران، هم مجاهدات انسانی عظیم کرده‌اند و هم مجاهدات مالی.

این طبقه محترم زنها که در جنوب تهران و در شهر قم و در سایر شهرها هستند، همین خانمهای محجبه، همینها که مظهر عفاف هستند، در نهضت پیشقدم بودند و در ایثار مال هم پیشقدم. ایثار کردند جواهرات و طلاهایی که دارند، برای مستضعفین، عمده در این امور آن قصد پاک است. خداوند چند آیه برای چند قرص نان که حضرت امیر - سلام الله علیه - و عائله اش صدقه دادند، ... چند آیه نازل فرمود. این آیات برای قرص نان نیست، این آیات برای اخلاص، برای آنکه برای خدا بود. ارزش اعمال به معنویات اعمال است. خواهرهای ما که در عصر نهضت شرکت داشتند ارزش اعمال آنها بیشتر بود از ارزش اعمال مردها، آنها با پرده‌های عفاف بیرون آمدند و با پرده عفاف با مردان هم صدا شدند و پیروزی را تحصیل کردند و حالا هم با قصد خالص آنچه که در ایام عمر تهیه کردند برای مستمندان دادند. این ارزش دارد، متمکنین اگر میلیونها بدهند، به قدر ارزش این نیست. (۳۲۹)

مجاهدات عظیم

۵۸/۲/۲۷

* * *

زنها پولهایشان را دادند، زر و جواهراتشان را، اقشار مختلف و زیادی از خانمها آمده‌اند آن چیزهایی که در عمرشان ذخیره کرده‌اند، حالا برای این مستضعفین دارند می‌دهند که خانه بسازند. (۳۳۰)

اهدای جواهرات

۵۸/۲/۳۱

* * *

خداوند شما مؤمنات را حفظ کند که در نهضت اسلامی حظ کافی داشتید، و الآن هم برای مستمندان کمک کردید؛ و کمکهای شما بسیار

ارزش کمکهای بانوان

نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی □ ۱۵۵

با ارزش است. کمکهای بانوان ارزشش چند برابر کمکهای مردان است. خداوند شما را حفظ کند. (۳۳۱)

۵۸/۳/۵

* * *

این زنهای اطراف شهر قم و زنهای جنوب تهران و زنهای جنوب همه شهر ستانها. جنوب به معنای اینکه شما^۱ می‌گویید اینها پایین هستند. اینها حقوق بشر را می‌دانند و عمل می‌کنند. اینها طلاهایشان که ذخیره یک پنجاه سال، بیست سال، سی سالشان بود آمدند برای مستمندان دادند. شما چه کردید؟ شماها چه کردید؟ (۳۳۲)

عمل به حقوق بشر

۵۸/۳/۱۵

* * *

---

۱. اشاره به غرب زده‌ها و عناصر ضد انقلاب.

فصل پنجم

زنان و دفاع مقدس

- وجوب دفاع از اسلام و مملکت اسلامی بر زنان
- آموزش نظامی زنان
- شرکت زنان در میدان جنگ
- فداکاری زنان در دفاع مقدس
- شهادت و روحیه شهادت طلبی زنان
- نقش زنان در پشت جبهه و پشتیبانی رزمندگان

وجوب دفاع از اسلام و مملکت اسلامی بر زنان

سؤال: [وظیفه زنان مسلمان در امر جهاد حق علیه باطل چیست؟]
جواب: جهاد بر زنها واجب نیست ولی... دفاع بر هر شخصی در حدود توانایی و امکانات واجب است. (۳۳۳)

وجوب دفاع
در حد توان

* * *

خواهران و برادران عزیز! در هر کشوری که هستید از حیثیت اسلامی و ملی خود دفاع کنید؛ و بی پروا در مقابل دشمنان خود، یعنی امریکا و صهیونیسم بین‌المللی و ابرقدرتهای شرق و غرب، بدون هیچ ملاحظه‌ای، از ملتها و کشورهای اسلامی دفاع کنید؛ و مظالم دشمنان اسلام را بر ملا کنید. (۳۳۴)

دفاع از ملت و
کشورهای اسلامی

۵۸/۷/۷

* * *

اگر یقوت خدای نخواسته، یک هجومی به مملکت اسلامی بشود، باید همه مردم، یعنی مرد و زن مسأله دفاع دیگر اینطور نیست که

همه باید دفاع کنند

تکلیف مال مرد باشد، تکلیف مال یک دسته‌ای باشد، همه باید بروند
و دفاع بکنند از مملکت خودشان. (۳۳۵)

۵۸/۱۰/۵

* * *

من از برادران و خواهران کردستانی می‌خواهم که برادرانه با سایر
برادران مسلمان خود و در کنار هم از کشور خود دفاع کنید. (۳۳۶)

۵۹/۱/۱۲

* * *

دفاع از کشور

ما الآن که با قدرتهای بزرگ دنیا مواجه هستیم، حال دفاعی
داریم. یعنی ما مدافع از آن چیزهایی که نهضت ما، قیام ما برای ما
هدیه آورده است، و از اهداف اسلامی و از کشور اسلامی خودمان و
از تمام چیزهایی که مربوط به اسلام و مربوط به کشور است در
حال دفاع هستیم، و در حال دفاع، بسیج باید عمومی باشد. یعنی قضیه
جهاد یک قضیه است، قضیه دفاع قضیه دیگر. قضیه جهاد یک
شرایطی دارد. برای اشخاص خاصی هست. برای گروه معینی هست
با شرایطی. لکن قضیه دفاع، عمومی است. مرد، زن، بزرگ،
کوچک، پیر، جوان همان طوری که عقل انسان هم آن حکم می‌کند که
اگر کسی هجوم آورد برای منزل یک کسی، اهالی آن منزل، هر یک که
هست دفاع می‌کنند از خودشان. چنانچه هجوم آورد کسی به شهر
یک کسی، اهالی شهر برای حفظ جهات خودشان دفاع می‌کنند. دیگر
اینجا هیچ شرطی نیست. همه دفاع باید بکنند. و اگر به کشور ما،
کشور اسلامی ما هجوم بکنند و بخواهند تعدی بکنند، تجاوز بکنند،
بر همه افراد مملکت، بر همه افراد کشور، چه زن، چه مرد، کوچک،

وجوب دفاع بر همه

بزرگ اینجا دیگر شرطی نیست، بر همه واجب است که دفاع کنند. و لهذا حال دفاع فرق دارد با حال جهاد. حال جهاد شرایط دارد، حال دفاع شرطی ندارد. باید دفاع بکنند. حتی یک پیرمردی هم که خیلی کار از او نمی آید باید شرکت کند در دفاع. آنقدر که می تواند دفاع کند. (۳۳۷)

۵۹/۱/۲۸

* * *

برادرهای من، خواهرهای من، ما در یک موقعیتی واقع هستیم که باید هوشیارانه با آن مواجه باشیم. ما با یک ابرقدرتی در طرف غرب و یک ابرقدرتی در طرف شرق مواجه هستیم، که هر دوی آنها می خواهند ما را ببلعند. ما به خواست خدای تبارک و تعالی و همت برادرها و خواهرهای ایمانی ایران در مقابل همه آنها با کمال قاطعیت ایستادیم، و اجازه نخواهیم داد که هیچ قدرتی با ما مواجهه کند، و تصرف در مقدرات ما کند. و شما هیچ از این قدرتهای بزرگ نترسید که شما در پناه خدا هستید و قدرتها همه فانی هستند در مقابل قدرت خدای تبارک و تعالی. (۳۳۸)

۵۹/۲/۲۸

* * *

مرد و زن این کشور همه پاسدار اسلام هستند. مسأله، مسأله عقیده است نه مسأله، مسأله مادیت و به دست آوردن یک چیزی تا اینکه بیایید بگویند که خوب، وقتی نمی شود دیگر برویم کنار. خیر، مسأله عقیده است، دفاع از اسلام [است] تا آن آخر فردی که زنده است باید دفاع بکند. یا ۳۵ میلیون جمعیت باید از بین بروند؛ [بنابراین]

ایستادگی با کمال
قاطعیت

دفاع از اسلام،
مسأله عقیده است

کشوری دیگر نیست تا اینکه کودتایی باشد و هرگز نخواهد اینطور شد. اینها اشتباه دارند، نمی فهمند. (۳۳۹)

۵۹/۴/۲۱

* * *

ای عشایر غیور دجله و فرات و ای رزمندگان و سلحشوران! بپاخیزید و از اسلام دفاع کنید و قرآن و احکام آن را حفظ کنید که بر تمام مسلمین، چه زن و چه مرد، دفاع از اسلام و قرآن کریم واجب است. (۳۴۰)

دفاع از اسلام و
قرآن، بر همه واجب
است

۵۹/۷/۱۲

* * *

ما وظیفه داریم که این اسلامی که الآن به ما رسیده حفظش کنیم تا آن فرد آخری هم که - خدای نخواسته - کشته می شود، موظف برای حفظ اسلام، برای دفاع از ملت، دفاع از کیان اسلامی، دفاع از کشور اسلامی تا آن آخر زن و مرد، بچه و بزرگ مکلف اند که دفاع کنند. مسأله دفاع یک امر عمومی است برای همه؛ هر کس قدرت دارد دفاع کند. به هر مقدار که قدرت دارد دفاع کند از کشور اسلام، باید دفاع کند. (۳۴۱)

دفاع یک امر
عمومی

۶۰/۵/۲۷

* * *

وقتی کشور اسلام مورد تهدید دشمنهای اسلام است، دفاع از کشور اسلام و نوامیس مسلمین بر همه ما، بر تمام ما واجب است؛ با همه کوشش واجب است. وقتی یک همچو مطلبی پیش آمد و شما هم بحمدالله، همه کشور ما، هم زن و مردش آماده برای این مسأله هستند،

آمادگی برای دفاع

دیگر خوف این نیست که از پاریس یک دسته راه بیفتند بیایند چه بکنند یا از یک جای دیگر می خواهند بیایند چه؛ نه این خوفی نیست. یک دفعه هم تجربه اش را کردند و صدام را رها کردند تا پرید به ایران و سیلی اش را هم خورد. (۳۴۲)

۶۰/۵/۲۷

* * *

من امیدوارم که شما^۱... هم در میدان تحصیل که یکی از امور مهمه است مجاهده کنید و هم در میدان دفاع از اسلام، این از مهماتی است که بر هر مردی، بر هر زنی، بر هر کوچک و بزرگی جزء واجبات است. دفاع از اسلام، دفاع از کشور اسلامی، احدی از علمای اسلام، احدی از اشخاصی که در اسلام زندگی کرده اند و مسلم هستند، در این جهت خلاف ندارند که این واجب است. آن چیزی که محل حرف است، محل صحبت است، قضیه جهاد اولی است، آن بر زن واجب نیست، اما دفاع از حریم خودش، از کشور خودش، از زندگی خودش، از مال خودش و از اسلام، دفاع بر همه واجب است. (۳۴۳)

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

چنانچه - خدای نخواست - یک وقت دفاع عمومی واجب شد بر همه؛ یعنی، همه ما بی استثنا، هر کس قدرت دارد بی استثنا، دفاع بر او واجب شد، مهیا باشید از برای دفاع. و البته سنگر علم هم یک سنگر دفاعی است، دفاع از همه فرهنگ اسلام. شما می دانید که فرهنگ اسلام در این مدت مظلوم بود، در این مدت چند صد سال، بلکه از اول

دفاع از اسلام،
زن و مرد
نمی شناسد

حضور بانوان
در صحنه ها

بعد از پیغمبر - سلام الله علیه - تا برسد به حالا، فرهنگ اسلام مظلوم بود، احکام اسلام مظلوم بودند و این فرهنگ را باید زنده کرد. و شما خانمها همان طوری که آقایان مشغول هستند، همان طوری که مردها در جبهه علمی و فرهنگی مشغول هستند، شما هم باید مشغول باشید. و من امیدوارم که خداوند به همه شما توفیق عنایت کند و در این سنگر هم پیشروی کنید و دعا کنید که آنهایی که در جبههها مشغول به دفاع از کشور خودشان و از اسلام هستند، آنها هم ان شاء الله، پیروز باشند. و همه شما ان شاء الله مؤید و موفق و سالم و سلامت باشید. (۳۴۴)

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

مسأله، مسأله یک حکومت نیست، مسأله، مسأله یک جنبه نیست، مسأله، مسأله اسلام است. مسأله اسلام؛ یعنی، بر زن و مرد این کشور واجب است که دفاع کنند، هر کس به اندازه‌ای که تواند باید دفاع بکند و این دفاع را باید تعقیب بکنیم تا ان شاء الله، به پیروزیهایی که خدای تبارک و تعالی می‌خواهد، برسیم. (۳۴۵)

۶۵/۴/۲۸

* * *

آموزش نظامی زنان

سؤال: [دختری هستم که علاقه دارم به خاطر خدمت به انقلاب در سپاه پاسداران وارد شوم ولی پدرم موافقت نمی‌کند، خواهشمندم حکم شرعی را بیان فرمایید.]

مسأله اسلام
بر زن و مرد واجب
است

پاسدار شدن
خانمها منع شرعی
ندارد

جواب: پاسدار شدن خواهران هم با مراعات و ظایف شرعیه مانع ندارد، ولی شما مراعات رضایت پدرتان را بکنید. (۳۴۶)
زنان همان طور که قبلاً گفتم می‌توانند در ارتش باشند. آنچه اسلام با آن مخالف است و آن را حرام می‌داند فساد است، چه از طرف زن باشد و چه از طرف مرد فرقی نمی‌کند. (۳۴۷)

۵۷/۱۰/۷

* * *

من از آنچه تاکنون به همت مردان و زنان با شرف و رزمنده شده است، امید آن دارم که در بسیج همه جانبه آموزش نظامی و عقیدتی و اخلاقی و فرهنگی با تأیید خداوند متعال موفق شوند، و دوره تعلیمات و تمرینهای عملی نظامی و پارتیزانی و چریکی را شایسته، و به طوری که سزاوار یک ملت اسلامی به پاخاسته است، به پایان رسانند. (۳۴۸)

۵۸/۱۲/۱

* * *

[ملت عزیز ما] امروز بحمدالله تعالی جوانان رزمنده از خواهران و برادران دارد که با تعلیمات نظامی در سرتاسر کشور قدرت تفکر را از دشمنان ایران و اسلام سلب و با اعتماد به قدرت الهی و فداکاری در راه اسلام بر همه مشکلات و همه قدرتهای شیطانی غلبه خواهد کرد. (۳۴۹)

۵۹/۶/۱۶

* * *

اگر دفاع بر همه واجب شد، مقدمات دفاع هم باید عمل بشود، از آن

حضور بانوان
در ارتش

آموزش همه جانبه
در بسیج

سلب قدرت تفکر
از دشمنان

جمله قضیه اینکه ترتیب نظامی بودن، یادگرفتن انواع نظامی بودن را برای آنهایی که ممکن است. این طور نیست که واجب باشد بر ما که دفاع کنیم و ندانیم چه جور دفاع کنیم، باید بدانیم چه جور دفاع می‌کنیم. البته در آن محیطی که شما تعلیم نظامی می‌بینید باید محیط آزاد، محیط صحیح باشد، محیط اسلامی باشد، همه جهات عفاف محفوظ باشد، همه جهات اسلامی محفوظ باشد. (۳۵۰)

حفظ جهات اسلام
در محیط نظامی

۶۴/۱۲/۱۱

* * *

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر، و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند؛ و آنان که توان جنگ دارند، در آموزش نظامی که برای دفاع از اسلام و کشور اسلامی از واجبات مهم است شرکت، و از محرومیت‌هایی که توطئه دشمنان و ناآشنایی دوستان از احکام اسلام و قرآن بر آنها بلکه بر اسلام و مسلمانان تحمیل نمودند، شجاعانه و متعهدانه خود را رهانده و از قید خرافاتی که دشمنان برای منافع خود به دست نادانان و بعضی آخوندهای بی‌اطلاع از مصالح مسلمین به وجود آورده بودند، خارج نموده‌اند. (۳۵۱)

فعالیت بانوان در
صحنه‌های متعدد

۶۸/۳/۱۵

* * *

شرکت زنان در میدان جنگ

سؤال: [رفتن دختران امدادگر که وجودشان در جبهه جنگ مفید

است اگر پدر و مادر راضی نباشند چه حکمی دارد؟]
جواب: اگر موجب اذیت پدر و مادر است رضایت ایشان را تحصیل
کنند. (۳۵۲)

تحصیل رضایت
پدر و مادر برای
رفتن به جبهه

* * *

اینها می ترسانند شما را از حکومت اسلامی. می گوید اگر حکومت
اسلامی باشد زنها را می کنند توی یک اتاقی درش را قفل می کنند تا
آخر، تا آخر اینها توی این اتاق باقی باشند. زنها در صدر اول اسلام
جنگ می رفتند! در لشکرها در طول جنگ بودند برای مداوای
زخمها. (۳۵۳)

شرکت زنان در
جنگهای صدر
اسلام

۵۷/۸/۱۷

* * *

این حرفها و این شعرها و این چیزهایی که در خارج درست کردند،
اینها خوف این است که یکوقت خدای نخواستہ بعض جوانهای ما
هم به اشتباه بیفتند که مبادا یک همچو چیزی بشود؛ مبادا یکوقتی
اسلام بیاید در خانه را روی زنها ببندند، قفلش کنند که دیگر بیرون نیا
از خانه! زنها در صدر اسلام توی میدانها می رفتند. در همین جنگهای
اسلامی توی میدانها می رفتند برای پرستاری این چیزها، اینهایی که
کشته می شدند آنجا. زنها در مَحْفَظَه بمانند؟! چه کسی همچو چیزی
به شما گفته است که باید اینطور باشد؟... آزادند مثل مردها. (۳۵۴)

حضور زنان صدر
اسلام در میدان

۵۷/۸/۱۸

* * *

این تبلیغات که اگر اسلام پیدا شد، مثلاً دیگر زنها باید بروند توی خانه‌ها بنشینند یک قفلی هم درش بزنند بیرون نیایند! این چه حرف غلطی است که به اسلام نسبت می‌دهند. صدر اسلام زنها توی لشکرها هم بودند؛ توی میدانهای جنگ هم می‌رفتند. (۳۵۵)

۵۷/۹/۲۰

* * *

بانوان از صدر اسلام - در صدر اسلام - با مردان در جنگها هم شرکت داشته‌اند. مقام زن مقام والاست؛ عالیرتبه هستند. بانوان در اسلام بلندپایه هستند. ما می‌بینیم و دیدیم که زنها، بانوان محترمان هم‌دوش مردان بلکه جلو مردان در صفِ قتال ایستادند. بچه‌های خودشان را از دست دادند، جوانان خودشان را از دست دادند، و شجاعانه مقاومت کردند. (۳۵۶)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

شما در عرض سربازان اسلام و هم‌دوش با بانوان صدر اسلام هستید. همان طور که بانوان صدر اسلام به اسلام کمک می‌کردند و در نهضتها و در جنگهای اسلام کمک‌کار بودند. (۳۵۷)

۵۸/۲/۲۰

* * *

ملتی که [بانوانش] در میدانهای جنگ با ابرقدرتها و با مواجه شدن با قوای شیطانی قبل از مردها در این میدانها حاضر شده‌اند پیروز خواهد شد. (۳۵۸)

۵۹/۵/۲۶

نسبت دادن حرف
غلط به اسلام

بانوان در اسلام
بلندپایه هستند

بانوان در عرض
سربازان اسلام

حضور بانوان
موجب پیروزی ملت

فداکاری زنان در دفاع مقدس

درود بر خواهران و برادران مصدوم و معلول که شجاعانه در راه حق و پیروزی، قیام و فداکاری کردند و ملت را در جهان سرفراز کردند. (۳۵۹)

فداکاری بانوان

۵۸/۱۰/۹

* * *

به تمامی شما و خواهران و برادرانی که در محیط جنگ به زندگانی دلاورانه خود ادامه می‌دهید و از کشته شدن به دست دشمنان خدا در راه خدا ترسی ندارید و با چنگ و دندان از میهن عزیزتان برای رضای خدا دفاع می‌کنید و موجب دلگرمی رزمندگان اسلام می‌شوید و همه چیز خود را در طبق اخلاص قرار داده‌اید و با فداییهای مکرر صحنه‌های شجاعت و شهامت را در تاریخ سراسر مبارزات بی‌امانتان ثبت نموده و می‌نمایید و با درس فداکاری و رشادت به مستضعفین جهان می‌آموزید که وعده خدا بر حکومت پابرهنگان جهان حق است، به شما که با مبارزات خویش روی ابرقدرتها و قدرتها را سیاه کردید، درود می‌فرستم و در مقابل صبر و استقامتان خاضع و خاشع. (۳۶۰)

خضوع در مقابل
صبر و استقامت
بانوان

۵۹/۱۱/۱

* * *

پیروز و سرفراز باد نهضت اسلامی زنان معظم ایران. افتخار بر این قشر عظیمی که با حضور ارزشمند و شجاعانه خود در صحنه دفاع از میهن اسلامی و قرآن کریم، انقلاب را به پیروزی رسانده و اکنون هم

حضور ارزشمند
بانوان در صحنه
دفاع

در جبهه و پشت جبهه در حال فعالیت و آماده فداکاری هستند. (۳۶۱)

۶۰/۲/۴

* * *

شما می بینید در این جنگی که واقع شده است این مردم چطور فداکاری دارند می کنند، این جوانها و این مادرها و این پدرها چطور دارند فداکاری می کنند. (۳۶۲)

فداکاری مادران

۶۱/۱/۲۴

* * *

مقاومت و فداکاری این زنان بزرگ در جنگ تحمیلی آنقدر اعجاب آمیز است که قلم و بیان از ذکر آن عاجز بلکه شرمسار است. اینجانب در طول این جنگ صحنه هایی از مادران و خواهران و همسران عزیز از دست داده دیده ام که گمان ندارم در غیر این انقلاب نظیری داشته باشد. و آنچه برای من یک خاطره فراموش نشدنی است - باینکه تمام صحنه ها چنین است - ازدواج یک دختر جوان با یک پاسدار عزیز است که در جنگ هر دو دست خود را از دست داده و از هر دو چشم آسیب دیده بود. آن دختر شجاع با روحی بزرگ و سرشار از صفا و صمیمیت گفت: «حال که نتوانستم به جبهه بروم، بگذار با این ازدواج دین خود را به انقلاب و به دینم ادا کرده باشم.» عظمت روحانی این صحنه و ارزش انسانی و نغمه های الهی آنان را نویسندگان، شاعران، گویندگان، نقاشان، هنرپیشگان، عارفان، فیلسوفان، فقیهان و هر کس را که شماها فرض کنید، نمی توانند بیان یا ترسیم کنند. فداکاری و خداجویی و معنویت این دختر بزرگ را هیچ کس نمی تواند با معیارهای رایج ارزیابی کند. و این روز مبارک،

اعجاب آمیز بودن
فداکاری زنان

زنان و دفاع مقدس □ ۱۷۱

روز این زن و این زن‌هاست - که خدایشان برای اسلام و ایران و
عظمت آن پایدار نماید. (۳۶۳)

۶۱/۱/۲۵

* * *

شهادت و روحیه شهادت طلبی زنان

این نور قرآن و اسلام است که در دل‌های شما و در قلوب همه ملت
ایران جلوه کرده است. این نور ایمن است که شما خانمها هم از
شهادت نمی‌هراسید. (۳۶۴)

۵۸/۲/۱۶

* * *

جوانان ما همه برای شهادت حاضرند. مرد و زن ما برای شهادت
حاضرند. (۳۶۵)

۵۸/۲/۱۹

* * *

دسته‌ای از خانمها، محترمان، اینجا بودند، یکی اصرار می‌کرد که شما
بگذارید که ما برویم کردستان. من گفتم آخر شما؟! نه [مشکل]
کردستان حل می‌شود، لازم نیست شما تشریف ببرید. یکی گرفته بود
جلوی من، تا آنجا آمد یکیشان دنبال من، که شما دعا کنید من شهید
بشوم. گفتم من دعا می‌کنم که شما ثواب شهید را ببرید و خدمت کنید.
اینها یک تحولاتی است که پیدا شده است. صدر اسلام با یک همچو
روحیه‌ای که شهادت را می‌خواستند. آن طور پیشرفت کردند در نیم

جلوه نور قرآن در
قلوب بانوان

زنان آماده شهادتند

روحیه
شهادت طلبی بانوان

قرن تقریباً معموره دنیا را، دنیای متمدن آن وقت را، فتح کردند. (۳۶۶)

۵۸/۶/۱۳

* * *

زنها به من می‌گویند، بعضی زنها می‌آیند، که شما دعا کنید ما شهید بشویم. برای کردستان بعضی از زنها می‌آمدند اینجا می‌گفتند که شما اجازه بدهید ما برویم کردستان، برویم در آنجا جنگ بکنیم. من گفتم نه، صلاح نیست خود ملت، خود ارتش، کار را انجام می‌دهد. (۳۶۷)

۵۸/۷/۱۰

* * *

بعضی از خانمها می‌آیند می‌گویند شما دعا کنید ما شهید بشویم. بعضی از برادرها می‌گویند که دعا کنید ما شهید بشویم - این تحول روحی و فکری که در ملت ما - همه طبقاتش - پیدا شد، و همه هم یک مطلب را دنبال کردند و آن جمهوری اسلامی، این باعث پیروزی شد، برای اینکه حق بود، و حق پیروز است. این را باید حفظ بکنید. (۳۶۸)

۵۸/۷/۱۰

* * *

من هر وقت بانوان محترم را می‌بینم که با عزم مصمم و اراده قاطع در راه هدف، حاضر به همه طور زحمت بلکه شهادت هستند مطمئن می‌شوم که این راه به پیروزی منتهی می‌شود. (۳۶۹)

۵۸/۱۰/۱۰

* * *

آرزوی شهادت

تحول روحی و
فکری طبقات

اراده قاطع در راه
هدف

یک عقدی اینجا کردم بین یک جوانی و یک دختری. آن دختر بعد که می‌خواست برود یک کاغذ داد به من. کاغذ را که من خواندم دیدم که خوب، بعد از اینکه، شما دعا کنید که این جوانهای ما چه، چه، چه، آخرش نوشته «من عاشق شهادتم». یک دختری که تازه، دیروز من عقدش کردم می‌نویسد، من عاشق شهادتم. و از این قبیل زیادند. اینها یک تحول انسانی است که خدا ایجاد کرده در شما، قدرش را بدانید چیزی که از ناحیه خدا اهدا شده به شما. (۳۷۰)

عاشق شهادت

۵۸/۱۰/۱۲

* * *

می‌دانید که جوانهای ما شهادت را می‌خواهند و از ما گاهی وقتها که من ملاقات می‌کنم، گاهی بعضی شان قسم می‌دهند، بعضی از خانمها قسم می‌دهند که شما دعا کنید که ما شهید بشویم، و من دعا می‌کنم که آنها ثواب شهید را ببرند و پیروز بشوند. (۳۷۱)

ثواب شهید

۵۹/۱/۲۸

* * *

از آن وقتی که این نهضت شروع شد مکرر هر چند روز یک مرتبه، زنان و مردان می‌آمدند پیش من و اصرار می‌کردند که شما دعا کنید تا ما شهید بشویم. من دعا می‌کنم که شما موفق بشوید و ثواب شهادت را داشته باشید. برای اسلام خدمت کنید. این روحیه موجب پیشرفت است. جدیت کنید که این روحیه محفوظ باشد. (۳۷۲)

روحیه پیشرفت

۵۹/۲/۲۶

* * *

ملتی که شهید در راه اسلام، هم از بانوان دارد و هم از مردها و شهادت را هم بانوان طلب می‌کنند و هم مردها، آسیب نخواهد دید. ما امیدواریم به این سیل خروشان ملت که در جلوی آنها بانوان محترم که ارزشمندترین قشرهای ملت هستند و برای پیشبرد آمال اسلامی مجاهدت می‌کنند؛ به ملت ایران تبریک عرض می‌کنم. و باک از هیچ قدرتی نداریم؛ برای اینکه یک ملتی که زن و مردش برای جانفشانی حاضرند و طلب شهادت می‌کنند، هیچ قدرتی با آن نمی‌تواند مقابله کند. قدرت شما قدرت الهی است. (۳۷۳)

۵۹/۵/۲۶

* * *

ملتی که تازه عروس و تازه دامادش برای شهادت داوطلبند و خود را برای هر پیشامدی در راه خدا مهیا کرده‌اند از چه می‌ترسند؟ ملتی که شهادت برای او سعادت است پیروز است. ملتی که خود و همه چیز خود را برای اسلام می‌خواهد، پیروزمند است. ما در کشته شدن و کشتن پیروزیم. (۳۷۴)

۵۹/۶/۱۶

* * *

مردم ما امروز - از زن و مرد، صغیر و کبیر - عازم این هستند که در مقابل تجاوزهایی که تاکنون به آنها شده است و امروز جلوگیری شده است بایستند؛ و جان خودشان را فدای آزادی و استقلال و فدای بیرون رفتن از زیر بار ظلم کنند. و ما از همه ملتها و از همه دولتها این توقع انسانی را داریم. (۳۷۵)

۵۹/۱۱/۲۲

مجاهدت برای
پیشبرد آمال
اسلامی

داوطلب شهادت

فداکاری در راه
آزادی و استقلال

درود خداوند بر زنانی که در این انقلاب و در دفاع از میهن، به درجه
والای شهادت نایل شده‌اند. (۳۷۶)

۶۰/۲/۴

* * *

ملتی که عشق شهادت در دل زن و مرد و کوچک و بزرگش جوش
می‌زند و برای شهادت هریک بر دیگری سبقت می‌گیرد و از شهوات
حیوانی و دنیایی گریزان بوده و عالم غیب و رفیق اعلیٰ را باور کرده
است، با این خسارات، هرچه بزرگ باشد، از صحنه خارج
نمی‌شود. (۳۷۷)

۶۰/۱۱/۲۲

* * *

زنان و مردان و کودکان نمونه‌ای که در زیر بمبارانها و از بستر
بیمارستانها سرود شهادت سر می‌دهند و با دست و پای قطع شده
بازگشت به جبهه‌های انسان‌ساز را آرزو می‌کنند، فوق آنچه ما تصور
می‌کنیم و فلاسفه و عرفا به رشته تحریر در می‌آورند و هنرمندان و
نقاشان عرضه می‌کنند، می‌باشند.

آنچه آنان با قدمهای علمی و استدلالی و عرفانی یافته‌اند، اینان با
قدم عینی به آن رسیده‌اند و آنچه آنان در لابلای کتابها و صحیفه‌ها
جستجو کرده‌اند اینان در میدان خون و شهادت در راه حق
یافته‌اند. (۳۷۸)

۶۲/۶/۶

* * *

نایل شدن به درجه
والای شهادت

عشق شهادت

سرود شهادت

ملتی که زن و مردش عاشق شهادت هستند و فریاد شهید شدن می‌زنند، یک همچو ملتی دیگر از اینکه فلان چیز کم است، فلان چیز زیاد است، این نمی‌نالد. اقتصادش چطور است، این مال آنهایی است که وابسته به اقتصاد هستند، دل به اقتصاد دادند. آنهایی که دل به خدا دادند، آنها اینطور نیستند که دنبال این باشند که فلان چیز فراوان باشد؛ فلان چیز کم باشد، زیاد باشد، نرخش کم باشد، نرخش زیاد باشد. (۳۷۹)

دل دادن به خدا

۶۴/۱/۱

* * *

شما می‌آیید نماز جمعه را می‌زنید. نماز جمعه را که می‌زنید خیال می‌کنید ملت ما عقب می‌نشیند! می‌بینید که در نماز جمعه چه کردند. این یک مطلبی است گفتنی، تاریخی، تا کسی نبیند آنجا را، آن منظره را نبیند، باورش نمی‌آید که زن بچه‌اش تو بغلش است، مرد بچه‌اش پهلویش است هیچ حرکت نکند، اینهمه فشار، هیچ حرکت نکند، از آن ور انفجار، آن نامردها، از آنطرف هم آنطور رگباری که ملاحظه کردید همه. مع ذلک همه هم باطمأنینه نشسته‌اند سر جای خودشان و هیچ ابداً حرکتی نمی‌کنند. و ملت، یک همچو ملت است. (۳۸۰)

داشتن طمأنینه

۶۴/۱/۱

* * *

نقش زنان در پشت جبهه و پشتیبانی رزمندگان

شما در تاریخ نگاه کنید از صدر تاریخ تا آخر، اگر پیدا کردید یک

---

۱. اشاره به حادثه انفجار بمب در نماز جمعه در تاریخ ۶۳/۱۲/۲۴.

جایی را که زنها و زنهای جوانی که حالا باید - فرض کنید که - بروند سراغ جوانی‌شان، و پیرزنش، پیرمردش، پیرزنش، اینطور کوشش کند در اینکه پشتیبانی از ارتشش بکند، پشتیبانی از پاسدارهایش بکند. شما کجا [سراغ دارید]؟ اگر سراغ دارید، بگویید ما هم بفهمیم. کجا شما همچو چیزی دارید که دوش به دوش مردها و پاسدارها و ژاندارمری و ارتش و همه قوای مسلح، دوش به دوش اینها، زنها هم همراهی بکنند؟ (۳۸۱)

همراه با قوای مسلح

۵۹/۸/۶

* * *

الآن شما می‌بینید سرتاسر مملکت ما در حال جنگند، دخترهای توی خانه‌هایشان هم در حال جنگند؛ برای جنگیها دارند کار می‌کنند. (۳۸۲)

آمادگی برای جنگ

۵۹/۸/۱۲

* * *

اگر پیدا کردید یک دهی در عراق اینجوری کمک کرده باشد به اینها.^۱ اینها به زور البته می‌گیرند، غارت می‌کنند، به زور می‌گیرند. اما اگر پیدا کردید یک ده را در تمام کشور عراق که جوانهایش، زنهایش، برای اینها نان بپزند و - نمی‌دانم - بسته بندی کنند! ندارند اینها. یک همچو ملتی از کی می‌ترسد؟! چرا باید بترسد؟! (۳۸۳)

بی‌نظیر بودن بانوان
در مسیر خدمت

۵۹/۸/۱۲

* * *

الآن که شما در جبهه‌های جنگ هستید و ارتشهای ما، که خداوند

نصرتشان بدهد، در مراکز فعال هستند، الآن کی هست که دارد از آنها پشتیبانی می‌کند؟ آن زنهایی که برای شما نان می‌پزند و آن مردمی که برای شما پول می‌دهند و آن مردمی که برای شما ذخیره می‌دهند و آنقدر چیزها را می‌فرستند. همین مردم مسلمانند. شما ببینید در تلویزیونتان که یک زنی که ده تا تخم مرغ آورده، دارد می‌آورد می‌دهد همین را. یک بچه‌ای که ده تومان دارد این را می‌دهد. اینها برای چه اینها را می‌دهند؟ اینها برای اسلام است، برای کشور اسلامی است. (۳۸۴)

فعالیت در پشت
جبهه

۵۹/۸/۲۵

* * *

اگر زمان محمدرضا یک جنگی واقع می‌شد، مثلاً فرض کنید در اهواز واقع می‌شد، در خراسان برایش زنهای نان می‌پختند؟! دعا می‌کردند که - ان شاء الله - شکست بخورد. حالا وضع این طوری است. در کجای دنیا شما سراغ دارید یک همچو مطلبی. یک همچو پشتیبانی مردم از حکومت، از ارتش. سراغ نداریم ما جایی در این، نظیر نداشته است این، در تاریخ هم نمی‌توانید پیدا بکنید. از بچه‌های کوچکی که ده تومان دارند می‌دهند برای ارتشی که آنجا، قوای مسلحه‌ای که آنجا کار می‌کنند. با آن پیر زن هشتاد ساله‌ای که چند تا تخم مرغ دارد، اینها ارزش دارد. ارزش اینها زیاد است، و ما باید حفظ کنیم این ارزش را. پیروزی مملکت ما برای همین ارزشهاست. این پیروزی قلوب، بالاتر از پیروزی کشور است. (۳۸۵)

حفظ ارزشها

۵۹/۹/۱۵

* * *

تمام ملت ما، نه فقط جوانها و آنهایی که در جبهه‌ها هستند، بلکه پیرمردها و پیرزنها و دختر و بچه‌های نابالغ در صحنه‌گرفتاریها و در صحنه‌جنگ حاضرند و همه خود را در جبهه می‌بینند. (۳۸۶)

۵۹/۱۲/۲۸

* * *

من وقتی در تلویزیون می‌بینم این بانوان محترم را که اشتغال دارند به همراهی کردن و پشتیبانی کردن از لشکر و از قوای مسلح ارزشی برای آنها در دلم احساس می‌کنم که برای کس دیگری نمی‌توانم این طور ارزش قائل بشوم. کارهایی که آنها می‌کنند یک کارهایی است که دنبالش توقع اینکه یک مقامی داشته باشند، یا یک پستی را اشغال کنند، یا یک چیزی از مردم خواهش کنند، هیچ این مسائل نیست. بلکه سربازان گمنامی هستند که در جبهه‌ها باید گفت مشغول به جهاد هستند. و ما اگر فایده‌ای از این جمهوری اسلامی نداشتیم الا همین حضور ملت به همه قشرهایش در صحنه و نظارت همه قشرها در امور همه، این یک معجزه‌ای است که جای دیگر من گمان ندارم تحقق پیدا کرده باشد. و این یک هدیه الهی است که بدون اینکه دستهای بشر در آن دخالت داشته باشند خدای تبارک و تعالی به ما اعطا فرموده است. و ما باید قدر این نعمت را بدانیم؛ و اقتدا کنیم به این زنها و بانوان و بچه‌های پشت جبهه و آنهایی که در خود شهرهای مخروبه و نیمه مخروبه حاضرند. ماها باید از اینها اخلاق اسلامی و ایمان و توجه به خدا را یاد بگیریم. (۳۸۷)

۵۹/۱۲/۲۸

* * *

حضور در صحنه

گرفتاریها

سربازان گمنام

شاید در طول تاریخ هم نظیری برایش نتوانیم پیدا بکنیم که بچه‌های کوچک و جوانهای نیم سال و زنهای، پیرزنها، نوعروسها، نودامادها، همه با هم در این جبهه حاضرند و صحنه جنگ، صحنه‌ای است که ملت همه در آن حاضر هستند. (۳۸۸)

حضور همه در
صحنه جنگ

۶۰/۱/۱۶

* * *

آنچه که در ایران بزرگتر از هر چیز بود، تحولی است که در بانوان ایران حاصل شد. بانوان ایران در این نهضت و انقلاب سهم بیشتری از مردان دارند و امروز هم که در پشت جبهه‌ها مشغول فعالیت هستند، سهم آنها بیشتر از دیگران است و در تربیتی که اشتغال دارند، چه تربیت کودکانشان و چه تربیت خردسالانشان و چه تربیتهایی که در کلاسها و جاهای دیگر مجالس دارند، باز سهم بزرگی در این انقلاب دارند. عواطفی که در بانوان هست مخصوص خودشان است؛ در مردها این عواطف نیست و لهذا، آن چیزی که در پشت جبهه از روی عواطف از بانوان صادر می‌شود، بیشتر و بالاتر و ارزنده‌تر است از آن چیزی که از مردها صادر می‌شود. به موجب عواطفی که بانوان دارند، آنها برای جبهه‌ها کارهای بسیار مفید انجام داده‌اند و انجام می‌دهند. (۳۸۹)

انجام کارهای مفید

۶۰/۳/۲

* * *

خدای تبارک و تعالی بر این ملت منت نهاد و این پیروزی را نصیب کشور ما فرمود که به واسطه تعهد بانوان امیدواریم که در آتیه، پشتوانه این ملت و اسلام محکمتر بشود. و با کوشش شما بانوان محترم،

تعهد بانوان

جوانان کشور و کسانی که هم در جبهه [هستند]، بتوانند از عهده جنگ تا پیروزی [بیرون آیند] و هم در داخل و در پشت جبهه‌ها بتوانند به کارهای عمرانی و کارهای دیگری که مفید به حال کشور است قیام کنند. (۳۹۰)

۶۰/۳/۲

* * *

امروز همکاری و همیاری مردم بیسابقه است، ما هر روز شاهد زنانی هستیم که ماحصل عمرشان، یک تکه طلا را می‌آورند و در راه خدا و جنگ انفاق می‌کنند. (۳۹۱)

انفاق در راه خدا

۶۱/۳/۴

* * *

درو بر شما شیر مردان و شیر زنانی که با بسیج عشایر و ارسال کمکهای مالی و همکاریهای دیگر، چه در خط مقدم جبهه و چه در پشت جبهه، موجبات دلگرمی رزمندگان دلیر ما را فراهم ساخته و پشتوانه محکمی برای جنگجویان و وسیله‌ای برای کشف و خشتی کردن توطئه‌های دشمنان ما گشته‌اید. (۳۹۲)

کمک و همکاری
با رزمندگان

۶۱/۳/۱۵

* * *

انصافاً ما رهین منت این توده‌های بزرگواری هستیم که همه چیزشان را می‌دهند و چیزی هم نمی‌خواهند. از آن پیرزن‌ها که آن چیزی که در طول عمرشان تهیه کردند، حالا می‌آیند برای اسلام می‌دهند تا آن اشخاصی که قلکشان را می‌شکنند و پولش را می‌آورند برای اسلام

رهین منت توده‌های
مردم هستیم

می دهند. من نمی توانم توصیف کنم از این ملت و نمی توانم تجلیل کنم. ما واگذار می کنیم تا خدای تبارک و تعالی به آنها عنایت خاص خودش را اعطا بفرماید. خداوند، همه شما را حفظ کند و در این سنگرها محکم پا برجا نگه دارد. (۳۹۳)

۶۱/۷/۲۵

* * *

من باید تشکر کنم از اهالی قم و از بانوان معظم قم که در یک همچو اوقاتی که ما گرفتار ابرقدرتها و قدرتهای فاسد هستیم و ایران از هر طرف مورد حمله آنها هستند، شما بانوان در پشت جبهه، آن فعالیتی را می کنید که آن سلحشوران در جبهه ها، و همان طوری که آنها مشغول فعالیت هستند، شما مشغول فعالیت هستید. یک راه، از راه ساختن خود و جوانهای خود و خانمهای جوان و یک راه، از راه پشتیبانی به آنهایی که در جبهه هستند؛ و این یک امری است که بسیار مورد تشکر است و بسیار ارزنده است و در پیش خدای تبارک و تعالی ارزندگی شایان دارد. (۳۹۴)

۶۱/۱۲/۲۲

* * *

ملت این مردم کوچه و بازار هستند، این مردم دهات و - نمی دانم - قصبات و شهرستانها، اینها هستند که دارند به جنگ کمک می کنند و به جبهه ها، پشت جبهه ها کمک می کنند، و بانوانشان و بچه هاشان و بزرگهایشان و همه شان مشغول خدمت هستند. اینها که خسته نشده اند. از چی خسته بشوند؟ از اسلام رو برگردانند؟ (۳۹۵)

۶۲/۵/۲۵

تشکر از بانوان
معظم قم

کمک به جنگ
و جبهه

اگر نبود مجاهدات شما و برادران و خواهران بزرگوار شما در جبهه‌ها و پشت جبهه‌ها، که با اخلاص خود عنایات خاص خداوند قادر را جلب نمودید، کدام قدرت و کدام ابزار جنگی می‌توانست جمهوری اسلامی و کشور عزیز شما را از این دریای موج متلاطم، که شرق و غرب و وابستگان به آنان دست به دست هم و بازو به بازوی یکدیگر داده و در پی غرق آن کوشیدند و می‌کوشند، نجات دهد. (۳۹۶)

۶۳/۱۱/۱۸

مجاهدات پشت
جبهه

* * *

بر ماست که، با اعتراف به عجز خویش، از رزمندگان عزیزی که با شهادت طلبیها و رشادتهاشان از میهن اسلامی خود دفاع نموده و با خون پاک خود چراغهایی فرا راه آزادی تمام ملت‌های دربند برافروختند قدر دانی نماییم.

پشتیبانی از
مجاهدان عزیز دفاع
مقدس

و نیز از مادران و پدران و خواهران و همسران و برادران بزرگواری که در پشت جبهه‌ها با جدیت تمام در دفاع مقدس از اسلام و کشور اسلامی به پشتیبانی از مجاهدان عزیز برخاسته و از هیچ چیز کوتاهی نمی‌کنند، و از تمام ملت بزرگ و متعهد که در تمامی صحنه‌ها حاضرند، تشکر نماییم. (۳۹۷)

۶۴/۶/۱۰

* * *

شما خانمها، شما زنها توجه به این معنا داشته باشید که همان طوری که بر مردها در جبهه لازم است که جلو بروند و پیشقدم باشند، شما هم در خارج، در پشت جبهه باید کمک کنید. (۳۹۸)

کمک در پشت جبهه

۶۴/۱۲/۱۱

مبلغ بسیار ارزنده‌ای که خانمهای معظم عراقی - که خداوند به آنها هر چه بیشتر توفیق خدمت به اسلام و رزمندگان عزیزی که برای رفع شرّ قدرت‌ها و وابستگان پست آنان، جانفشانی می‌کنند [عنایت فرماید] - واصل شد. از خداوند تعالی سلامت و سعادت همه را خواهانم. (۳۹۹)
۶۶/۹/۲۸

کمک خانمهای
عراقی

* * *

فصل ششم

جنايات و نقشه‌های استعماری درباره زنان

- خودباختگی و غرب‌گرایی
- کشف حجاب
- ورود زنان به مجامع و مجالس فرمایشی
- ادعای تساوی حقوق زنان
- سربازی بردن دختران
- اختلاط زن و مرد
- تظاهر به آزادی زنان در رژیم طاغوت

خودباختگی و غرب‌گرایی

آنها که زنها را می‌خواهند ملعبه مردان و ملعبه جوانهای فاسد قرار بدهند خیانتکارند. زنها نباید گول بخورند؛ زنها گمان نکنند که این مقام زن است که باید بزک کرده بیرون برود با سر باز و لخت! این مقام زن نیست؛ این عروسک بازی است نه زن. (۴۰۰)

۵۷/۱۲/۱۳

* * *

اینها تربیت انسانی را از ایران بکلی از بین بردند، و تربیتهای غربی، نه آن هم تربیتهای صحیح غربی، تربیتهای فاسد غربی، در بین ما رواج دادند. و در زمان این پسر شاید بیشتر معنویات از بین رفت. در زمان او ظلم شاید ظهورش، ظاهرش بیشتر بود، بانوان را بیشتر اذیت کردند. سایر مردم را بیشتر اذیت کردند. (۴۰۱)

۵۸/۴/۱۰

* * *

من می‌توانم بگویم که در زمان این پدر و پسر به بانوان ما بیشتر ظلم

ملعبه قرار دادن زن

رواج تربیت فاسد
غربی

شد تا به سایر اقشار. شما شاید اکثراً یادتان نباشد که در زمان رضاشاه با بانوان چه کردند اینها. چه مصیبت‌هایی به بار آوردند با اسم اینکه می‌خواهیم ایران را به نظیر اروپا مثلاً بکنیم، ایران را متجدد بکنیم، نصف از جمعیت ایران را می‌خواهیم در جامعه بیاوریم. با بانوان نمی‌دانید چه کردند اینها. (۴۰۲)

ظلم به بانوان

۵۸/۴/۱۰

* * *

تبلیغات کردند که شما خانمها را از آن حیثیتی که دارید بیندازند. از شما بگیرند حیثیت خودتان را، شما را غربی کنند، آرایشها از غرب باید بیاید، مُد‌ها از غرب باید وارد بشود، هر روز مُد تغییر که بکند شما هم تغییرش بدهید! همه چیزهای شما از غرب وارد می‌شد. تبلیغات بود دیگر، همه هم عادت کرده بودند. اگر امروز یک چیزی می‌آمد و می‌گفتند در مثلاً انگلستان یک همچو چیزی شده است، فوراً اینجا همه اینها را باید کنار بگذارند، آن پیش بیاید؛ آن مُد پیش بیاید! چند مرتبه [برای] پیراهنی که می‌خواستند برای فرح درست کنند - برای تاجگذاری گمانم بود - چند مرتبه طراحها با طیاره‌ها رفت و آمد کردند و چه قدر - الآن من یادم نیست - خرج این شد، برای اینکه یک پیراهن را درست بکنند! آن وقت خوشمزه این بود که در یکی از گفته‌هایش این بود که ما بچه‌هایمان را لباس این را به آن کوچیکه می‌پوشانیم! این در روزنامه‌ها بود. این آدمی که سه مرتبه طیاره باید برود و برگردد تا این طرح را درست بکند و چقدر صد و پنجاه هزار تومان - نمی‌دانم چقدر بود - که برای طرح یک پیراهن درست می‌کنند، می‌خواهند چه بکنند! می‌خواهند شما را خواب کنند. (۴۰۳)

از بین بردن حیثیت خانمها

۵۸/۶/۱۲

تا این خانمها - شما را نمی‌گویم. شما توده هستید، آن خانمها را می‌گویم - تا اینها توجهشان به این است که فلان چیز باید، فلان مد [باید] از غرب به اینجا بیاید، فلان زینت باید از آنجا به اینجا سرایت بکند، تا یک چیزی آنجا پیدا می‌شود اینجا هم تقلید می‌کنند، تا از این تقلید بیرون نیاید، نه می‌توانید آدم باشید؛ و نه می‌توانید مستقل باشید. اگر بخواهید مستقل باشید، اگر بخواهید شما را به اینکه یک ملتی هستید بشناسند و بشوید یک ملت، از این تقلید غرب باید دست بردارید. تا در این تقلید هستید، آرزوی استقلال را نکنید. (۴۰۴)

۵۸/۶/۱۷

* * *

تمام چیزهایی هم که وسیله قرار داده بودند برای اینکه جوانهای ما را تباه کنند، همه آنها سوغاتهای غرب بود. یعنی بنابراین بود که وسایلی تهیه بکنند که هم زنها و هم مردها را تباه بکنند، نگذارند یک رشد انسانی پیدا بکنند. (۴۰۵)

۵۸/۶/۲۲

* * *

قلمهای مسموم خطا کار و گفتار گویندگان بی‌فرهنگ در این نیم قرن سیاه اسارت بار عصر ننگین پهلوی، زن را به منزله کالایی خواستند در آورند و آنان را که آسیب‌پذیر بودند به مراکزی کشیدند که قلم را یارای ذکر آن نیست. هر کس بخواهد شمه‌ای از آن جنایات مطلع شود، به روزنامه‌ها و مجله‌ها و شعرهای اوباش و اراذل زمان رضاخان از روزگار تباه کشف حجاب الزامی به بعد مراجعه کند و از مجالس و محافل و مراکز فساد آن زمان سراغ بگیرد. رویشان سیاه و

رواج مد غربی

تباه کردن جوانان
ایرانی

جنایت به اسم
آزاد مردان و
آزاد زنان

شکسته باد قلمهای روشنفکرانه آنان. و گمان نشود که آن جنایات با اسم «آزاد زنان و آزاد مردان» بدون نقشه جهانخواران و جنایتکاران بین‌المللی بود. (۴۰۶)

۵۹/۲/۱۵

* * *

یکی از امور دیگری هم که باز من گفته‌ام این است که ما را جوری بار آورده بودند که یا باید فرنگی مآب باشیم یا هیچی. یک نفر جوان، یک نفر خانم اگر سرتاپایش فرنگی مآب است، این معلوم می‌شود خیلی عالی مقام است و چنانچه مثل سایر مسلمانهاست، این خیلی عقب افتاده است. عقب افتادگی و جلو رفتن را به این می‌دانستند که فرنگی مآب باشد؛ یعنی، فرض کنید فرم لباسش چه جور باشد. فرم کفشش چه جور باشد، یا - مثلاً - هرچه که از خارج می‌آید صرف بکند. مصرفی بار آوردند ما را، برای همین جهت، ما را مصرفی بار آورده‌اند. (۴۰۷)

ترویج فرنگی مآبی

۶۰/۱۲/۱۷

* * *

کسانی که آن زمان را به یاد دارند می‌دانند این خائن تبهکار با دستپاری عمال بی‌وطنش با اینان چه کردند و برای پیروزی هر چه سریعتر نقشه‌هایشان چه راههایی را برای انحراف و مصرفی نمودن و به فساد کشاندن بانوان مظلوم در پیش گرفتند. کافی است نسل حاضر که آن روزگار سیاه را درک نکرده‌اند به کتابها، شعرها، نوشته‌ها، نمایشنامه‌ها، تصنیفها، روزنامه‌ها، مجله‌ها و مراکز فحشا و قمارخانه‌ها و شرابفروشیها و سینماها - که همه یادگار آن عصر

خیانت به زنان به
اسم زن مترقی

بودند - بنگرند و یا از آنان که دیده‌اند بپرسند و نیز سؤال کنند که نسبت به زن، این قشر انسان‌پرور و آموزگار، چه ظلمها و خیانت‌هایی در ظاهر فریبنده‌ای به اسم زن مترقی روا داشتند. (۴۰۸)

۶۱/۱/۲۵

* * *

وقتی در قشر توده‌های مردم نگاه می‌کردی، در بین زن و مرد [در] هر دو طایفه، ارزش به لباس بود و به طرز پوشیدن لباس و دوختن لباس و آرایش. هر که بهتر لباس می‌پوشید و شیکتر بود در لباس، ارزشش پیش مردم بیشتر بود. و هر زنی که آرایشش به طرز اروپایی بود و لباسش از آنجا الهام می‌گرفت، این پیش‌زن‌ها هم ارزشش زیادت‌تر بود، البته پیش اکثر. ارزشها همه به امور مادی بود. (۴۰۹)

۶۱/۱۰/۵

* * *

ما را در طول تاریخ نه چندان دور خصوصاً، و در سده‌های اخیر از هر پیشرفتی محروم کرده‌اند و دولتمردان خائن و دودمان پهلوی خصوصاً، و مراکز تبلیغاتی علیه دستاوردهای خودی و نیز خود کوچک‌دیدنها و یا ناچیز دیدنها، ما را از هر فعالیتی برای پیشرفت محروم کرد. وارد کردن کالاها از هر قماش و سرگرم کردن بانوان و مردان خصوصاً طبقه جوان، به اقسام اجناس وارداتی از قبیل ابزار آرایش و تزئینات و تجملات و بازیهای کودکانه و به مسابقه کشاندن خانواده‌ها و مصرفی بار آوردن هر چه بیشتر، که خود داستانهای غم‌انگیز دارد، و سرگرم کردن و به تباهی کشاندن جوانها که عضو فعال هستند با فراهم آوردن مراکز فحشا و عشرتکده‌ها، و دهها از این

امور مادی،
مبنای ارزشها

محروم کردن از
پیشرفت

مصایب حساب شده، برای عقب نگهداشتن کشورهاست. (۴۱۰)

۶۸/۳/۱۵

* * *

کشف حجاب

روحانی می‌گوید این کشف حجاب ننگین یا نهضت با سرنیزه برای کشور ضررهای مادی و معنوی دارد و به قانون خدا و پیغمبر حرام است روحانی می‌گوید این کلاه لگنی پس مانده اجانب، ننگ کشور اسلام است و استقلال ما را لکه‌دار می‌کند و به قانون خدا حرام است. (۴۱۱)

مخالفت روحانیت
با کشف حجاب

* * *

آنان که تمدن و تعالی مملکت را به لخت شدن زنها در خیابانها می‌دانند و به گفته بیخردانه خودشان با کشف حجاب نصف جمعیت مملکت کارگر می‌شود (لکن چه کاری همه می‌دانید و می‌دانیم) حاضر نیستند مملکت با طرز معقولانه و در زیر قانون خدا و عقل اداره شود. (۴۱۲)

مخالفت با قانون
خدا

* * *

ما می‌گوییم دولتی که برخلاف قانون کشور و قانون عدل، یک گروه دیوان آدمخوار را به نام پاسبان شهربانی در هر شهر و ده به جان زنهای عفیف بی‌جرم مسلمانان بریزد و حجاب عفت را با زور

سرنیزه از سر آنها برباید و به غارت و چپاول ببرد و محترمت بی‌سرپرست را در زیر لگد و چکمه خورد کند و بچه‌های مظلوم آنان را سقط کند، این دولت، دولت ظالمانه و اعانت بر آن عدیل کفر است. ما حکومت دیکتاتوری را ظالمانه و عمال آن را ظالم و ستمکار می‌دانیم شماها در این سخن حرفی دارید بزنید تا سوایی بیش از این شود.

برداشتن حجاب

با زور سرنیزه

تودهٔ مظلوم ایران الآن هم چشم ندارند عمال دیکتاتوری آن روز را که با زنها و اطفال مظلوم آنها آنطور سلوک کرده و آن بی‌آبرویی و ستمکاریها را کردند ببینند و هر کس آنها را محترم بداند از شرف و انصاف بویی ندارد؛ آن روزنامه‌هایی که از اعمال ظالمانه دیکتاتور گریز پا که خانمانسوزترین آن، کشف حجاب زن‌هاست طرفداری می‌کنند کمک کار به اصول و حشیانهٔ دیکتاتوری می‌کنند و باید اوراق آنها را در میدانها آتش زد. (۴۱۳)

* * *

وقتی مردم می‌بینند به جای آنکه پاسبان حفظ آسایش آنها را بکنند با چکمه و سرنیزه با زنهای مظلوم آنها برای کشف حجاب یا راه انداختن فحشای عمومی و با خود آنها برای گذاشتن کلاه لگنی شرم آور آنطور سلوک کردند باز توقع دارید مالیات را حقوق حقهٔ دولت بدانند. (۴۱۴)

راه‌انداختن

فحشای عمومی

* * *

این حیوانهای شهوتران که می‌خواهند با نام ترقی کشور با دخترهای

جوان مردم به رقص و عیش و نوش بپردازند باز دست از این کشف حجاب ننگین که عفت و درستی عضو جوان حساس ما را به باد داد و از خیانت‌های بزرگ رضاخان به این کشور بود بر نمی‌دارند غافل از آنکه با خواست خدا به همین زودی دینداران با مشت آهنین مغز بیخرد آنها را پریشان خواهند کرد و اساس شهوترانی آنها را به سرشان خراب خواهند نمود. (۴۱۵)

کشف حجاب
خیانت بزرگ
رضاخان

* * *

پس کو آن نیکبختیها که نصیب این کشور تاکنون شده است. آری از همه نیکبختیها یک کلاه لگنی نیم خورده دیگران و یک کشف حجاب عفت سوز خانمان به هم زن و چندین خیابان عریض و طویل با رفتن منابع ثروت و فضایل اخلاق، نصیب این کشور شده است. شما از همین خوشبختیها انگاره دیگر خوشبختیهای خود را بگیرید. (۴۱۶)

کشف حجاب
عفت سوز

* * *

شما ببینید بیست و چند سال است از این کشف حجاب مفتضح گذشته است؛ حساب کنید چه کرده‌اید؟ زنها را وارد کردید در ادارات؛ ببینید در هر اداره‌ای که وارد شدند، آن اداره فلج شد. (۴۱۷)
۴۱/۹/۱۱

کشف حجاب
مفتضح

* * *

چرا جشن «هفده دی»^۱ را آزاد می‌گذارند؟ اینها وسیله منفوریت

۱. اشاره به مراسمی است که به مناسبت سالروز ۱۷ دی سال ۱۳۱۴، یعنی روز اعلام کشف حجاب توسط

جنایات و نقشه‌های استعماری درباره زنان □ ۱۹۵

است؛ منفور نکنید سلطان مملکت را. ما نصیحت می‌کنیم این هفده دی را به وجود نیاورید. ما مفاسد را می‌دانیم؛ حفظ کنید این مملکت را. ترقیات مملکت به هفده دی نیست. (۴۱۸)

۴۱/۹/۱۱

* * *

خدا می‌داند که به این ملت ایران چه گذشت در این کشف حجاب. حجاب انسانیت را پاره کردند اینها. خدا می‌داند که چه مخدراتی را اینها هتک کردند و چه اشخاصی را هتک کردند. علما را و ادار کردند با سرنیزه که با زنهایشان در مجالس جشن، یک همچو جشنی که با خون دل مردم با گریه تمام می‌شد، [شرکت کنند]. مردم دیگر هم به همین ترتیب. دسته دسته اینها را دعوت می‌کردند و الزام می‌کردند که با زنهایتان باید جشن بگیرید. «آزادی زن» این بود که الزام می‌کردند، اجبار می‌کردند با سرنیزه و پلیس مردم محترم را، بازرگانهای محترم را، علما را، اصناف را، به اسم اینکه خودشان جشن گرفتند. در بعضی از جشنها، به اصطلاح خودشان، اینقدر گریه کردند مردم که اینها از آن جشن شاید اگر حیایی داشتند پشیمان می‌شدند. (۴۱۹)

دی ۱۳۵۶

* * *

مگر می‌شود یک نفر مسلمان باشد و با این ستور، [با] کشف حجاب مبتدل موافق باشد؟ زنهای ایران هم قیام کردند بر ضدش و تودهنی به او زدند که ما نمی‌خواهیم اینطور چیز را، ما باید آزاد باشیم. و این مردک می‌گوید آزادی لکن - باید حتماً - آزادی اما باید حتماً بدون

جشن ۱۷ دی وسیله

منفویت رژیم

جنایت و خیانت

بی حد و اندازه شاه

برداشتن چادر

وروسری به نام آزادی

چادر و بدون روسری توی مدارس بروید! این آزادی است؟! (۴۲۰)

۵۶/۱۱/۲۹

* * *

امروز روز ۱۷ دی است. من یادم است، شاید این آقا هم یادشان باشد؛ هرکس سنش به سن ماهاست یادشان است که ۱۷ دی چه شرارتی کرد این آدم؛ چقدر به این ملت فشار آورد، چه اختناقی ایجاد کرد، چه محترمانی را هتک کرد، چقدر سقط جنین شد در ۱۷ دی و این اطراف ۱۷ دی، چقدر مأموران این و دژخیمان این به مردم تعدی کردند و به زنها تعدی کردند و زنها را از توی خانه‌ها بیرون کشیدند. این مال پدر شما که من نمی‌توانم شرحش را بدهم. آن کارهایی که او کرده است نمی‌شود شرحش را داد. این در آن عالم معلوم می‌شود، [در] این عالم نمی‌توانیم ما بفهمیم؛ نمی‌توانیم بفهمیم چه جانوری بود. (۴۲۱)

۵۷/۱۰/۱۷

* * *

شما نمی‌دانید که با بانوان قم چه کردند اینها. یک رئیس نظمی بود - که نمی‌دانم حالا هست یا از بین رفته است - که آنطور با بانوان عمل می‌کرد که - از قراری که گفتند - یک روز دماغش خون آمده بود و نشسته بود، خون دماغش داشت می‌چکید؛ چشمش افتاد به یک زنی که چادر دارد یا روسری دارد؛ اعتنا به خون نکرد و پرید به او! اینطور با [مردم] عمل می‌کردند. و شما شاهدید که در این آخر اینها با این ملت چه کردند؛ چه کشتارهایی در تمام شهرستانها کردند؛ در خود قم چه مصیبت‌هایی به بار آوردند. (۴۲۲)

۵۸/۱/۸

جنايات رژيم
در ۱۷ دی

مصیبت در قم

در شهرها، در دهات، در قصبات. اطلاعاتی که گفتنی نیست... بانوان ما اطلاعاتی داشتند که روی تاریخ را سیاه کرده است. نمی‌دانید چه قضایایی در اینجا واقع شده است. در همین قم - مرکز روحانیت - نمی‌دانید چه بساطی اینها درست کردند و زنها را چطور بیرون آوردند که بروند جشن بگیرند! با زور بروند جشن برای کشف حجاب بگیرند. (۴۲۳)

سیاه کردن روی
تاریخ

۵۸/۲/۱

* * *

اساس بر این بود که انحراف درست کنند. اساس بر اصلاحات نبود. اساس این بود که نگذارند یک مملکتی رشد بکنند. و لهذا از آن می‌فهمیم که آن کشف حجابی که رضا خان به تبع ترکیه و به تبع غرب و به [واسطه] مأموریتی که داشت، [انجام داد] برخلاف مصلحت مملکت ما بود. (۴۲۴)

کشف حجاب به
تبعیت از ترکیه و
غرب

۵۸/۲/۲۶

* * *

شما باید بدانید که همهٔ اهالی مملکت ما تحت فشار بود. آن روز؛ آن وقت که به اسم «کشف حجاب» و برای کشاندن ملت به تباهی آن سابقی^۱ اقدام کرد، در همین قم شاید از جاهای دیگر بیشتر فشار آورد. در تهران همین طور. در همه جا. (۴۲۵)

تحت فشار قرار
دادن مردم

۵۸/۳/۲۳

* * *

چیزهایی که موجب نارضایتی مردم بود انجام می داد. مثل قضیه کشف حجاب. کشف حجاب شما نمی دانید آن وقت چه مصیبتی برای مردم بود. نمی دانید چه کرد و مأمورها چه کردند با مردم و با زنها، که اسباب نارضایتی عموم مردم بود، منتها قدرت زیاد شده بود، مردم هم هدایت نمی شدند با یک مثلاً قدرتهایی از این جهت نمی توانستند کاری بکنند، لکن عقده‌ها زیاد بود. (۴۲۶)

۵۸/۳/۶

* * *

بانوان را الزام کردند به اینکه در مجالس کذایی که داشتند حاضر بشوند. مردها با زنهایشان، با دخترهایشان، در آن مجلسهای فاسد، الزام داشتند که حاضر بشوند. حتی در قم، در قم که مرکز روحانیت بود، در قم هم این مسائل بود؛ و در همه شهرستانها. (۴۲۷)

۵۸/۴/۱۰

* * *

شاید بسیاری را یادتان نباشد که من یادم است که اینها در زمان رضا خان به اسم اتحاد شکل، به اسم کشف حجاب، چه کارها کردند، چه پرده‌ها دریدند از این مملکت. چه زورگوییها کردند و چه بچه‌ها سقط شد در اثر حمله‌هایی که اینها می کردند به زنها که چادر را از سرشان بکشند. (۴۲۸)

۵۸/۸/۱۴

* * *

کشف حجاب
موجب مصیبت
مردم

الزام کردن خانمها
به فساد

اعمال خشونت در
مسأله کشف حجاب

همان سال آخری بود که ۱۵ خرداد بعدش پیش آمد. من شنیدم که زنها می‌خواهند بروند سر قبر رضاشاه و راجع به همین قضیه کشف حجاب تظاهرات بکنند. رؤسای اداراتی که در قم بود، پیش من آمدند، گفتم که شما هر کدام به وزار تخانه خودتان اطلاع بدهید که اگر این کار را بکنید من به ملت می‌گویم که عزا بگیرند برای روزی که قتل عام کردید در مسجد گوهرشاد، اینها اطلاع دادند و از این منصرف شدند.

در هر صورت آن وضعی که آنها درست کرده بودند درست برخلاف موازینی بود که ملت ما باید انجام بدهد. (۴۲۹)

۵۹/۶/۱۹

* * *

قضیه کشف حجاب یک مطلبی نبود که اینها می‌خواستند زنها را، مثلاً ده میلیون زن را بیاورند در جامعه وارد کنند. اینها یک دستوراتی بود که اینها می‌گرفتند از خارج و برای اسارت ما اجرا می‌کردند. قضیه‌ها، شاید شما هیچ کدامتان یادتان نباشد که آن وقت چه کردند، کوچک بودید. اما من تلخی این کشف حجابی که اینها کردند و اسمشان را بعداً «آزاد زنان و آزاد مردان» پسر رضاخان گذاشت، من تلخی‌اش باز در ذائقه‌ام هست. شما نمی‌دانید چه کردند با این زنهای محترمه و چه کردند با همه قشرها. الزام می‌کردند هم تجار را، هم کسبه جزء را، هم روحانیت را، هر جا زورشان می‌رسید به اینکه مجلس بگیرید و زنهاتان را بیاورید در مجلس، بیاورید در مجلس عمومی، آن وقت اگر اینها تخلف می‌کردند، کتک دنبالش بود، حرف دنبالش بود، همه چیزها و حرفها بود. و اینها می‌خواستند زن را وسیله قرار بدهند از برای اینکه سرگرمی حاصل شود برای جوانها و در

قتل عام در مسجد
گوهرشاد

کشف حجاب
وسيله‌ای برای
اسارت ملت ما

کارهای اساسی اصلاً وارد نشود. طریقه‌های مختلفی اینها داشتند برای اینکه این جوانهای ما را، این دانشگاهیهای ما را، همه این قشرها را نگذارند به فکر خودشان بیفتند و به فکر مملکتشان بیفتند. از آن طرف همین مسأله کشف حجاب با آن فضاحتی که اینها کردند و با آن رفتاری که با زنهای محترمه کردند و با آن رفتاری که با روحانیون کردند در این مسائل که حتی به مرحوم آقای کاشانی آمدند تکلیف کردند که شما باید وارد بشوید در این مجلس، فرمودند که شما باید مجلس بگیرید، ایشان گفته بودند... را که فرمودند: گفته بودند آن مأمورها، که از بالاها گفته‌اند. گفته بودند من هم همان را می‌گویم، حتی به اینها هم آمده بودند پیشنهاد کرده بودند. دیگر در شهرستانها، در دهات و همه جا حتی در قم، یک فضاحتی در قم در آوردند که قابل ذکر نیست. و این هم برای این بود که این جوانها را، جوانهای غافل، زن و مرد را وارد کنند در میدان و سرگرمشان کنند به هم و از اساس مسائل اینها غافل باشند. همچو مراکز فحشایی که اینها درست کردند که از تهران تا آخر تجریش صدها مراکزی بود که مال عشرتکده و امثال ذلک بود، همه اینها دیدید که زنانه بود. لهذا، جوانهای ما، ملت ما اصلاً دیگر توجه به مسائل اساسی که باید بکنند نداشت. نه مردش، نه زنش. (۴۳۰)

۵۹/۶/۱۹

* * *

نقشه این بود که با توطئه کشف حجاب مفتضح در زمان قُلدرِ نافهم، رضاخان، این قشر عزیز را که جامعه را باید بسازند تبدیل کنند به یک قشری که فاسد کنند جامعه را. و این نقشه نه اختصاص به شما بانوان داشت؛ بلکه جوانان و مردان را همین‌طور بکشاند به مراکز فساد، و آن‌طور که می‌خواهند آنها را تربیت کنند که چنانچه کشورشان به

کشف حجاب،
توطئه به فساد
کشاندن جامعه

دست هر کس بیفتد، بی تفاوت باشند یا مؤید. (۴۳۱)

۵۹/۱۲/۲۵

* * *

شمایی^۱ که می‌گویید زمان رضاشاه بهتر از حالا بود، در زمان رضاشاه، شما چه وضعی داشتید؟ نه شما، مرحوم شیخ ما - رضوان الله علیه - چه حالی داشت؟ در یک قضیه‌ای، که شاید قضیه کشف حجاب بود، مرحوم شیخ - رحمه الله - مرحوم آقا شیخ عبدالکریم^۲ - رضوان الله علیه - یک کاغذی به رضاشاه نوشت و راجع به این معنا تذکری داد. جواب نداد. نخست‌وزیر گفت: به عرض اعلیحضرت رسید، ایشان گفتند: شما خوب است که مشغول کار خودتان باشید. (۴۳۲)

وضع ناگوار در زمان
رضا شاه

۶۱/۱/۱

* * *

شاید من بهتر از دیگران مشکلاتی که بر این مملکت در طول سلطنت این پدر و پسر گذشت شاهد بوده‌ام، و به اندازه من کمتر کسی از باب اینکه عمرش وفا نکرده است، شاهد این مسائل بود.

اکثر شما خانمها آن زمان را یاد ندارید و شاید در بین شما بسیار کم باشد که آن زمان اسفبار را یاد داشته باشد. در آن زمان به اسم اینکه می‌خواهیم نیمی از جمعیت ایران را فعال کنیم، آن شقی جنایتکار دست به یک جنایت زد و آن جنایت کشف حجاب بود؛ و به جای اینکه نیمی از جمعیت ایران را فعال کند آن نیم دیگری هم که نیمه مردان بود به طور بسیار زیادی از فعالیت انداختند و این عروسک‌هایی

از بین بردن تمدن
بزرگ اسلام

۱. اشاره به سخنان پاره‌ای افراد ساده‌لوح که به بهانه وجود بعضی نارساییها، اساس نظام جمهوری اسلامی را مورد تردید قرار داده بودند.

۲. مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، مؤسس حوزه علمیه قم.

که درست کردند و در همه ادارات جا دادند و در همه خیابانها راه انداختند، آنهایی که در ادارات بودند، سایر افرادی که در ادارات بودند را هم از کارهای خودشان بازداشتند و آنهایی که در خیابانها رها بودند، جوانهای ما را به فساد کشاندند و فعالیت جوانهای ما را از دست آنها گرفتند. به اصطلاح خودشان می خواستند که تمدن شرق را وارد ایران کنند، و با آن وضعی که درست کردند، تمدن بزرگ اسلامی را هم از بین بردند. (۴۳۳)

۶۱/۱۲/۲۲

* * *

در رژیم طاغوتی پهلوی آن ظلمی که به بانوان محترم ایران شد، به مردها آن ظلم نشد. بانوانی که مقید بودند به اینکه بر طبق اسلام عمل کنند و موافق آنچه که اسلام امر کرده است زی خودشان را قرار بدهند، در آن رژیم در زمان رضاشاه به وضعی و در زمان محمدرضا به وضع دیگر. زمان رضاشاه، که من یادم است و خوب است که شماها یادتان نیست، آنچه بر بانوان گذشت قابل توصیف نیست. آن ظلمی که بر این قشر از ملت در آن دوران گذشت نمی شود بیان کرد. آن فشاری که بر اینها وارد شد و آن مصیبتها که اینها تحمل کردند در زمان آن شاه فاسد نمی شود گفت که چه اندازه بود. در زمان محمدرضا آن عصر و آن وضع تبدیل شد به یک وضع دیگری که عمق جنایت زیادتر بوده از زمان او. او با قلدری و فشار و زدن و گرفتن و چادر پاره کردن و دست به گیسهای زنها گرفتن و کشاندن و اینها گذراند، و این اساساً بر خلاف عفت زنها قیام کرد. یعنی بر خلاف همه چیز ایران، یکیش هم زنها ایران بودند که اینها با یک وضع خاصی و با یک توطئه خاصی اینها را می خواستند که به فساد بکشند و عفت را از

برداشتن
عفت از جامعه

جنایات و نقشه‌های استعماری درباره زنان □ ۲۰۳

جامعه ما بر دارند. و بحمدالله بانوان ایران مقاومت کردند و جز یک دسته‌ای که جزء دار و دسته خود آنها بودند و غریزه بودند و با رژیم او مناسب بودند، سایر خواهرها مقاومت کردند. (۴۳۴)

۶۳/۱/۱۹

* * *

قیام برای نفس است که چادر عفت را از سر زنهای عفیف مسلمان برداشت و الآن^۱ هم این امر خلاف دین و قانون در مملکت جاری است و کسی بر علیه آن سخنی نمی‌گوید. (۴۳۵)

برداشتن چادر عفت
از سر زنهای
مسلمان

۲۳/۲/۱۵

* * *

آن وقت به طوری تبلیغ شده بود که زن جرئت نمی‌کرد که به این صورتی که باید درآید، درآید، مخفی درمی‌آمدند. آنهایی که می‌خواستند حفظ کنند خودشان را، یا از خانه در نمی‌آمدند، یا شبی، یک وقتی مخفیانه از این ور به جای دیگر می‌رفتند، و هکذا همه جهاتی که ما ملاحظه می‌کنیم. (۴۳۶)

مجبوس کردن
خانمها در خانه‌ها

۶۴/۶/۵

* * *

ورود زنان به مجامع و مجالس فرمایشی

دیدیم که از اولی که این دولت^۲ بیسواد و بی‌حیثیت روی کار آمد، از

۱. اشاره به زمان نگارش اعلامیه یعنی سال ۱۳۶۳ قمری مصادف با ۱۳۲۵ شمسی است.

۲. اشاره به دولت و کابینه امیراسدالله علم است.

اول اسلام را هدف قرار داد: در روزنامه‌ها با قلم درشت نوشتند که بانوان را حق دخالت در انتخابات داده‌اند، لکن شیطنت بود؛ برای انعطاف نظر عامه مردم به آن موضوع بود که نظرشان به الغای اسلام و الغای قرآن، درست نیفتد؛ و لهذا، در اولی که اینجا ما متوجه شدیم و اجتماع شد و آقایان مجتمع شدند با هم برای علاج کار، توجه ما در دفعه اول منعطف شد به همان قضیه؛ بعد که مطالعه کردیم دیدیم آقا، قضیه، قضیه بانوان نیست، این یک امر کوچکی است؛ قضیه معارضه با اسلام است. (۴۳۷)

معارضه با اسلام

۴۲/۲/۱۲

* * *

پس از اهدای تحیت و دعا، به طوری که در روزنامه‌ها منتشر است، دولت در انجمنهای ایالتی و ولایتی، «اسلام» را در رأی‌دهندگان و منتخبین شرط نکرده؛ و به زنها حق رأی داده است. و این امر موجب نگرانی علمای اعلام و سایر طبقات مسلمین است. بر خاطر همایونی مکشوف است که صلاح مملکت در حفظ احکام دین مبین اسلام و آرامش قلوب است. مستدعی است امر فرمایید مطالبی را که مخالف دیانت مقدسه و مذهب رسمی مملکت است از برنامه‌های دولتی و حزبی حذف نمایند تا موجب دعاگویی ملت مسلمان شود. (۴۳۸)

نگرانی علما
از لایحه انجمنهای
ایالتی و ولایتی

۴۱/۷/۱۷

* * *

تهران - جناب آقای اسدالله علم، نخست‌وزیر ایران
در تعطیل طولانی مجلسین دیده می‌شود که دولت اقداماتی را در
نظر دارد که مخالف شرع اقدس، و مباین صریح قانون اساسی است.

مطمئن باشید تخلف از قوانین اسلام و قانون اساسی و قوانین موضوعه مجلس شورا برای شخص جنابعالی و دولت ایجاد مسئولیت شدید در پیشگاه مقدس خداوند قادر قاهر و نزد ملت مسلمان و قانون خواهد کرد. ورود زنها به مجلسین و انجمنهای ایالتی و ولایتی و شهرداری مخالف [است با] قوانین محکم اسلام^۱ که تشخیص آن، به نص قانون اساسی، محول به علمای اعلام و مراجع فتواست، و برای دیگران حق دخالت نیست. و فقهای اسلام و مراجع مسلمین به حرمت آن فتوا داده و می‌دهند. در این صورت، حق رأی دادن به زنها و انتخاب آنها در همه مراحل، مخالف نص اصل دوم از متمم قانون اساسی است. و نیز قانون مجلس شورا، مصوب و موشح ربیع‌الثانی ۱۳۲۵ قمری، حق انتخاب شدن و انتخاب کردن را در انجمنهای ایالتی و ولایتی و شهرداری از زنها سلب کرده است. مراجعه کنید به مواد هفت و نه قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی، و پانزده و هفده قانون انجمن بلدیة (شهرداری). در این صورت، چنین حقی به آنها دادن، تخلف از قانون است. و نیز الغای شرط «اسلام» در انتخاب‌کننده و انتخاب‌شونده، که در قانون مذکور قید کرده، و تبدیل قسم به قرآن مجید را به «کتاب آسمانی» تخلف از قانون مذکور است؛ و خطرهای بزرگی برای اسلام و استقلال مملکت دارد که یا غفلتاً یا خدای نخواستہ عمداً اقدام به این امر شده است. اکنون که اعلیحضرت درخواست علمای اعلام را به دولت ارجاع فرموده‌اند و مسئولیت به دولت شما متوجه است، انتظار می‌رود به تبعیت از قوانین محکم اسلام و قوانین مملکتی، اصلاح این امر را به اسرع

هشدار امام به شاه
درباره انجمنهای
ایالتی و ولایتی

۱. روشن است که نظر حضرت امام در خصوص حرمت ورود زنان به مجلس در رژیم شاه با توجه به مفسده‌ها و شرایط سیاسی - اجتماعی آن دوران مطرح شده است؛ و الا همچنان که مواضع مکرر امام در این مجموعه نشان می‌دهد ایشان اصل حضور زنان در فعالیتهای سیاسی - اجتماعی را نه تنها حرام نمی‌دانستند بلکه توصیه می‌فرمودند.

وقت نمایید، و مراقبت کنید که نظایر آن تکرار نشود. و اگر ابهامی در نظر جنابعالی است مشرف به آستانه قم شوید تا هرگونه ابهامی حضوراً رفع شود، و مطالبی که به صلاح مملکت است و نوشتنی نیست تذکر داده شود.

در خاتمه یادآور می شود که علمای اعلام ایران و اعتبار مقدسه و سایر مسلمین، در امور مخالفه با شرع مطاع، ساکت نخواهند ماند و به حول و قوه خداوند تعالی امور مخالفه با اسلام رسمیت نخواهد پیدا کرد. (۴۳۹)

۴۱/۷/۲۸

* * *

بسم الله الرحمن الرحيم

ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم

چون دولت آقای علم با شتابزدگی عجیبی، بدون تفکر در اصول قانون اساسی و در لوازم مطالبی که اظهار کرده اند، زنها را در انتخاب شدن و انتخاب کردن به صورت تصویبنامه حق دخالت داده، لازم شد به ملت مسلمان تذکراتی داده شود که بدانند مسلمین ایران در چه شرایطی و با چه دولتهایی ادامه زندگی می دهند. لهذا توجه عمومی را به مطالب ذیل جلب می نماید:

مخالفت شدید امام
با انجمنهای ایالتی و

ولایتی

۱. آقای وزیر کشور در طرحی که تقدیم آقای نخست وزیر کرده اند می نویسند: «به طوری که استحضار دارند در مقدمه قانون اساسی صریحاً مقرر است که هر یک از افراد اهالی مملکت در تصویب و نظارت امور عمومی، محق و سهمیم می باشند. و به موجب اصل دوم قانون اساسی، مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایران است که در امور معاش و سیاسی و وطن خود مشارکت

دارند. بنابراین محروم ماندن طبقه نسوان از شرکت در انتخابات، نه تنها در قانون اساسی و متمم آن مجوزی ندارد بلکه با توجه به جمله «افراد اهالی مملکت» در مقدمه قانون اساسی و با توجه به جمله «قاطبه اهالی مملکت» مذکور در اصل دوم، مغایر آن نیز می‌باشد. و هیأت دولت تصویب نموده‌اند که بند اول ماده دهم و بند دوم ماده سیزدهم قانون انتخابات مجلس شورا، و همچنین قید کلمه «ذکور» از ماده ششم و ماده نهم قانون انتخابات مجلس سنا حذف شود. و وزارت کشور را مکلف کرده‌اند که پس از افتتاح مجلسین، مجوز قانونی این تصویب‌نامه را تحصیل نمایند». لازم است اشکالاتی که به این چند جمله است بیان شود:

الف) اگر سهام بودن زنها در انتخابات، به طوری که آقای وزیر کشور مدعی است و از هیأت دولت نیز ظاهر می‌شود، موافق قانون اساسی است، تصویب هیأت دولت بيمورد است؛ و درست مثل آن است که شرکت مردان را در انتخابات تصویب کند. و اگر تصویب صحیح است، معلوم می‌شود به نظر هیأت دولت شرکت نسوان مخالف قانون اساسی است.

ب) اگر سهام نبودن زنها به عقیده آنها مغایر قانون اساسی است، مکلف کردن هیأت دولت، آقای وزیر کشور را که پس از افتتاح مجلسین مجوز قانونی تصویب‌نامه را تحصیل نماید، بی‌اساس است. و اگر مجوز قانونی می‌خواهد، معلوم می‌شود به نظر دولت شرکت زنها مغایر قانون اساسی است. آیا بهتر نبود که هیأت دولت با قدری فکر و تأمل تصویب‌نامه صادر می‌کرد که این تناقض‌گوییهای واضح رخ ندهد؟

۲. مقدمه قانون اساسی غیر قانون اساسی است بلکه کلام شاه وقت است و رسمیت قانونی ندارد. و آقای وزیر کشور آن را بدون

تأمل، یا برای اغفال، مورد استدلال قرار داده‌اند. لکن بهتر بود تا آخر این مقدمه را مطالعه کنند که واضح شود نسوان حق مداخله در انتخابات ندارند. زیرا در همان مقدمه است: «اینک که مجلس شورای ملی بر طبق نیت مقدسه ما افتتاح شده است»؛ پس اگر شرکت نسوان منظور بوده چطور ممکن است مجلس را بدون شرکت زنها «بر طبق نیت مقدسه» افتتاح نمایند؟ این عبارت صریح است به اینکه دوره اول مجلس طبق نیت شاه بوده، و زنها در آن شرکت نداشته‌اند. پس معلوم می‌شود که برای زنان حق نبوده است.

۳. از بیان سابق معلوم می‌شود مراد از «قابطه اهالی مملکت»، که در اصل دوم است، آن نیست که هیأت وزیران فهمیده‌اند بلکه مراد آن است که وکیل تهران وکیل همه ملت است، و وکیل قم نیز وکیل همه ملت است، نه وکیل حوزه انتخابیه خود. چنانچه در اصل سی‌ام متمم قانون اساسی به آن تصریح شده است. و دلیل بر این مدعا آنکه بیشتر از ده طبقه حق رأی ندارند، با آنکه جزء قابطه اهالی مملکت هستند. پس باید تصدیق کنند که یا محروم کردن این طبقات مخالف قانون اساسی است، و یا شرکت نسوان مخالف است.

۴. فرضاً که در تفسیر این اصل خلافی باشد، به موجب اصل بیست و هفتم از متمم قانون اساسی، شرح و تفسیر قوانین از مختصات مجلس شورای ملی است و آقایان وزرا حق تفسیر ندارند. ۵. به نظر هیأت دولت که طایفه نسوان و سایر محرومین به موجب قانون اساسی حق شرکت در انتخابات دارند، از صدر مشروطیت تاکنون تمام دوره‌های مجلس شورا برخلاف قانون اساسی تشکیل شده و قانونیت نداشته است، زیرا که طایفه نسوان و بیش از ده طبقه دیگر در قانون انتخابات از دخالت محروم شده‌اند؛ و این مخالف با قانون اساسی بوده است! در این صورت مفاسد بسیاری لازم می‌آید

که ذیلاً تشریح می‌شود:

الف) کلیه قوانین جاریه در مملکت، از اول مشروطه تاکنون، لغو و بی‌اثر بوده و باید باطل و غیرقانونی اعلام شود.

ب) مجالس مؤسسان که تشکیل شده، به نظر دولت آقای علم، خلاف قانون اساسی و لغو و بی‌اثر بوده؛ و این دعوی بر حسب قانون جرم است، و گوینده آن باید تعقیب شود.

ج) دولت آقای علم و جمیع دولتهایی که از صدر مشروطیت تاکنون تشکیل شده است غیرقانونی است. و دولت غیرقانونی حق صدور تصویب‌نامه و غیره را ندارد بلکه دخالت کردن آن در امر مملکت و خزینه کشور، جرم و موجب تعقیب است.

د) کلیه قراردادها با دولت خارجه، از قبیل قرارداد نفت و غیر آن، به نظر دولت آقای علم، لغو و باطل و بی‌اثر است و باید به ملت اعلام شود. ۶. حذف بند اول ماده دهم و بند دوم ماده سیزدهم قانون انتخابات مجلس شورای ملی، مصوب شوال ۱۳۲۹ هجری قمری، و حذف قید کلمه «ذکور» از ماده ششم و نهم قانون انتخابات مجلس سنا، مصوب ۱۴ اردیبهشت ۱۳۳۹، که به استناد مقدمه قانون اساسی و اصل دوم است، غیرقانونی است و برای دولت چنین حقی نیست؛ زیرا مستند چنانچه گفته شد باطل است. به علاوه از برای دولت نیز حق ابطال قانون مصوب در مجلس شورای ملی نیست. و به نص اصل بیست و هشتم متمم قانون اساسی، قوه مجریه از قوه مقننه همیشه ممتاز و منفصل خواهد بود.

آنچه مذکور شد جنبه‌های قانونی تصویب‌نامه غیرقانونی است. این تصویب‌نامه با اصل دوم و اصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی نیز مخالف است.

روحانیت، با هر فشار و مضیقه و اهانتی که دولت بر آن وارد کرده

و در صدد وارد کردن است، تکلیف دینی و وجدانی خود را در این تشخیص داده که مصالح و مفاسد را به دولتها و به جامعه مسلمین گوشزد کند؛ و از نصیحت مشفقانه به زمامداران و اولیای امور خودداری نکند؛ و آنچه را برای این ملت بدبخت ضعیف گرسنه بناست پیشامد کند، و آثار و نشانه آن یکی بعد از دیگری نمایان می شود، به جامعه بشر برساند. با این اختناق جانفرسای مطبوعات و سختگیری دستگاه انتظامی، که حتی برای طبع یک ورقه مشتمل بر نصیحت و راهنمایی یا پخش آن اشخاصی به حبس کشیده و مورد اهانت و شکنجه واقع می شوند، روحانیت ملاحظه می کند که دولت مذهب رسمی کشور را ملعبه خود قرار داده، و در کنفرانسها اجازه می دهد که گفته شود قدمهایی برای تساوی حقوق زن و مرد برداشته شده. در صورتی که هر کس به تساوی حقوق زن در ارث و طلاق و لغو مثل اینها، که جزء احکام ضروری اسلام است، معتقد باشد و لغو نماید، اسلام تکلیفش را تعیین کرده است.

روحانیت می بیند که پایه های اقتصادی این مملکت در شرف فرو ریختن است؛ و بازار این کشور در حکم سقوط است. چنانکه از پرونده های مربوط به سفته های بی محل، که هر روز بر قطرش افزوده می شود، این مطلب واضح می شود. و همین طور امر زراعت این کشور در معرض سقوط است. به دلیل اینکه در این مملکت، که باید هر استانش زراعت مورد احتیاج تمام مملکت را بدهد، هر چند وقت به عنوان احتمال خشکسالی یا به عنوان دیگری تصویبنامه وارد کردن گندم صادر می کنند. بلکه چنانچه گفته می شود، اخیراً به صورت آرد می آورند که آسیاهای ایران نیز از کار بیفتند. با این وضع رقتبار به جای آنکه دولت در صدد چاره برآید، سر خود و مردم را گرم می کند به امثال دخالت زنان در انتخابات، یا اعطای حق زنها، یا وارد نمودن

نیمی از جمعیت ایران را در جامعه. و نظایر این تعبیرات فریبنده، که جز بدبختی و فساد و فحشا چیز دیگری همراه ندارد. آقایان نمی‌دانند که اسلام مراعات بانوان را در تمام جهت بیش از هر کس نموده؛ و احترام به حیثیت اجتماعی و اخلاقی آنها موجب شده است که از این نحو اختلاط مخالف با عفت و تقوای زن جلوگیری کند؛ نه آنکه خدای نخواستہ آنان را مانند محجورین و محکومین قرار داده. مگر فقط علامت عدم محجوریت آن است که در این مجالسها وارد شوند؟! اگر چنین است، باید اول نظام بزری و بحری، و صاحب منصبان و اجزای امنیه و نظمی، و شاهزادگان بلافصل، و اشخاصی که کمتر از بیست سال دارند، از محجورین و محکومین باشند!

روحانیون تمام این پیشامدها را که اکنون می‌بینید و بعد خواهید دید پیش‌بینی کرده بودند، و با صراحت در اعلامیه‌های دو - سه ماه قبل ذکر نموده‌اند؛ و حالا نیز خطرهای بالاتر و بیشتری را اعلام می‌کنند، و از عواقب امر این جهشهای خلاف شرع و قانون اساسی بر این مملکت و استقلال و اقتصاد و تمام حیثیات آن می‌ترسند؛ و وظیفهٔ خطیر خود را در این شرایط، که همهٔ ملت می‌دانند و می‌بینند، ادا می‌کنند و با صراحت می‌گویند تصویبنامهٔ اخیر دولت راجع به شرکت نسوان در انتخابات از نظر شرع بی‌اعتبار و از نظر قانون اساسی لغو است. و با اختناق مطبوعات و فشارهای قوای انتظامی و جلوگیری از طبع و نشر امثال این نصایح و حقایق، اقدام به نشر آن به مقدار مقدور می‌کنند تا دولتها نگویند ما تصویبنامه صادر کردیم و علما مخالفت نکردند. و به خواست خداوند متعال در موقع خود اقدام برای جلوگیری می‌کنند.

ملت ایران نیز با این نحو تصویبنامه‌ها مخالف است؛ به دلیل آنکه در دو - سه ماه قبل که فشار و ارباب قدری کمتر بود، تبعیت خودشان

را از علمای اسلام به وسیله تلگرافات و مکاتیب و طومارها از اطراف و اکناف ایران اعلام نموده، و لغو تصویب نامه غیرقانونی دولت را راجع به انتخابات انجمنهای ایالتی و ولایتی خواستار شدند. و دولت نیز قبول درخواست ملت را کرده و احاله به مجلس نمود. اینک که به وسیله حبس و زجر و اهانت به طبقات مختلفه ملت - از روحانین و متدینین - تسلط خود را بر ملت احراز نموده، بدون اعتنا به قوانین اسلام و قانون اساسی و قانون انتخابات، دست به کارهایی زده که عاقبت آن برای اسلام و مسلمین خطرناک و وحشت آور است. خداوند ان شاء الله دولتهای ما را از خواب غفلت بیدار کند، و بر ملت مسلمان و مملکت اسلام ترحم فرماید.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ نَبَّيْنَا - صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَغَيْبَةَ وَابْتِئَانًا وَ كَثْرَةَ عَدُوِّنَا وَ قَلَّةَ عَدَدِنَا وَ شِدَّةَ الْفِتَنِ بَيْنَنَا وَ تَطَاهُرَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا. فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ أَعِنَّا عَلَيَّ ذَلِكَ بِفَتْحٍ مِنْكَ تُعَجِّلُهُ وَ بَصُرًا تَكْشِفُهُ وَ نَصْرٍ تُعِزُّهُ وَ سُلْطَانٍ حَقٌّ تُظَهِّرُهُ. فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.

مرتضی الحسینی اللنگرودی، احمد حسینی الزنجانی، محمدحسین طباطبائی، محمد الموسوی الیزدی، محمدرضا الموسوی الگلپایگانی، سید کاظم شریعتمداری، روح الله الموسوی الخمینی، هاشم الآملی، مرتضی الحائری. (۴۴۰)

اسفند ۱۳۴۱

* * *

این «مملکت مترقی»! چه می گویی؟ چه می گویند شماها؟ مگر با الفاظ می شود؟ مگر با چهار تا زن فرستادن [به] مجلس، ترقی حاصل می شود؟ مگر مردها که تا حالا بودند ترقی برای شما درست کردند تا زنهایتان ترقی [درست کنند]؟ ما می گوئیم اینها را فرستادن

در این مراکز جز فساد چیزی نیست. شما بعد تجربه کنید ببینید بعد از ده سال، بیست سال، سی سال دیگر، اینها را بفرستید، به خیال خودتان، ببینید اگر شما جز فساد چیز دیگری دیدید؟ ما با ترقی زنان مخالف نیستیم، با این فحشا مخالفیم، با این کارهای غلط مخالفیم. (۴۴۱)

۴۳/۱/۲۶

* * *

آقایان در کاخهای خود نشسته‌اند می‌گویند «ملت مترقی!» «ملت مترقی» از گرسنگی می‌میرد؟! امیر اسلام، علی - علیه السلام - نان جو می‌خورد. برای مهمانی که به افتخار اربابان خود ترتیب می‌دهند، پانصد هزار تومان، یک میلیون تومان، یا بیشتر خرج کنند و مرتب دم از برنامه «مترقی» می‌زنند! می‌گویند کشور ما در ردیف کشورهای طراز اول است! مگر با رفتن چند زن به مجلس، مملکت مترقی می‌شود. مملکت با برنامه‌های اسرائیل درست نخواهد شد. (۴۴۲)

۴۳/۱/۲۱

* * *

ادعای تساوی حقوق زنان

دستگاه حاکمه^۱ ایران به احکام مقدسه اسلام تجاوز کرد، و به احکام مسلمة قرآن قصد تجاوز دارد. نوامیس مسلمین در شرف هتک است. و دستگاه جابره با تصویبنامه‌های خلاف شرع و قانون اساسی می‌خواهد زنها را عقیف را ننگین و ملت ایران را سرافکنده کند.

مخالفت با فحشا و
کارهای غلط

پوچ بودن شعار
ملت مترقی

دستگاه جابره در نظر دارد تساوی حقوق زن و مرد را تصویب و اجرا کند. یعنی احکام ضروریة اسلام و قرآن کریم را زیر پا بگذارد، یعنی دخترهای هجده ساله را به نظام اجباری ببرد و به سربازخانه‌ها بکشد، یعنی با زور سرنیزه دخترهای جوان عقیف مسلمانان را به مراکز فحشا ببرد. (۴۴۳)

تجاوز به احکام
اسلام

۴۳/۱۲/۲۲

* * *

تساوی حقوق من جمیع الجّهات. تساوی حقوق من جمیع الجّهات، پایمال کردن چند تا حکم ضروری اسلام است، نفی کردن چند تا حکم صریح قرآن است. بعدش باز دیدند که مصادف شد با یک ناراحتیها و یک حرفها و یک چیزهایی؛ حاشا کردند؛ وزیرشان یک جا حاشا کرد، امیرشان یک جا حاشا کرد.

پایمال کردن احکام
ضروری اسلام

در روزنامه‌ها به صراحت لهجه نوشتند که بردن بانوان به سربازی، تصویب در دست تنظیم است؛ لکن بعد از آنکه دیدند که خیلی فضاحت بار آمد [و] مردم ناراحت شدند، همان نوکرهای ارباب، به حسَب واقع هم ناراحت شدند؛ وقتی دیدند [مردم] ناراحت شدند، گفتند: اکاذیب است. پرونده‌سازی خواستند بکنند؛ پرونده‌سازیهای بچگانه مضحک بکنند. (۴۴۴)

۴۲/۲/۱۲

* * *

بد شد امسال^۱ برای اینکه این مطالب واقع شد؛ و خوب شد برای اینکه شما آقایان زنده کردید اسلام را، ایستادید در مقابل ظلم؛

ایستادید، اگر نایستاده بودید خدا می‌داند که حالا رفته بودند تا آن آخر. ایستادگی شما اسباب این شد که حاشا کردند مطالبشان را؛ گفتند: «خیر، طلاق به دست مرد است؛ کی ما گفتیم؟» تساوی حقوق این است؟ د مردک از «حزب مردم» است. ... که داد زد که «تساوی حقوق من جمیع الجهات» تساوی حقوق من جمیع الجهات، از این طرف می‌گویند؛ از آن طرف می‌گویند: کی ما گفتیم طلاق به دست زن باشد؛ نخیر طلاق به دست مرد است. از آن طرف می‌گویند: نخیر کی ما راجع به ارث گفتیم؛ نخیر ارث هم همان طوری است که خدا گفته. از آن طرف هم می‌گویند: کی ما گفتیم زنها بروند به نظام وظیفه. تو روزنامه‌هایتان هست آقا! این روزنامه‌هایی که دیکته می‌کند سازمان امنیت، و می‌نویسند. (۴۴۵)

ایستادگی علما،
عامل عقب‌نشینی
رژیم

۴۲/۲/۱۲

* * *

دولت مذهب رسمی کشور را ملعبه خود قرار داده، و در کنفرانسها اجازه می‌دهد که گفته شود قدمهایی برای تساوی حقوق زن و مرد برداشته شده. در صورتی که هر کس به تساوی حقوق زن در ارث و طلاق و مثل اینها، که جزء احکام ضروری اسلام است، معتقد باشد و لغو نماید، اسلام تکلیفش را تعیین کرده است. (۴۴۶)

ملعبه قرار دادن
مذهب رسمی کشور

اسفند ۱۳۴۱

* * *

لازم است توجه حضرات آقایان را جلب کنم به اعمال گذشته و حاضر دستگاه جبار؛ در گذشته به اسلام و قرآن اهانت کرد و خواست قرآن را در ردیف کتب ضاله قرار دهد. اکنون با اعلام تساوی حقوق،

اهانت به اسلام و
قرآن

چندین حکم ضروری اسلام محو می‌شود. اخیراً وزیر دادگستری در طرح خود شرط اسلام و ذکوریت را از شرایط قضاات لغو کرده. (۴۴۷)
اردیبهشت ۱۳۴۲

* * *

دستگاه جبار گمان کرده با زمزمه تساوی حقوق می‌تواند راهی برای پیشرفت مقاصد شوم خود، که آن ضربه نهایی به اسلام است، باز کند. نمی‌داند که در آن صورت مواجهه با چه عکس‌العملی خواهد شد. (۴۴۸)
۴۲/۲/۱۲

زدن ضربه نهایی به
اسلام

* * *

لازم است به آقایان محترم تذکر دهم: به طوری که از قراین ظاهر می‌شود دستگاه جبار در صدد تصرف در احکام ضروریة اسلام است؛ بلکه شاید - خدای نخواستہ - بخواهند قدمهای بلندتری بردارند. کراراً در نطقهای مبتذلشان تصریح به تساوی حقوق زن و مرد در تمام جهات سیاسی و اجتماعی کرده‌اند که لازمه‌اش تغییر احکامی از قرآن مجید است. و چون با عکس‌العملی از طرف مسلمین مواجه شدند، مژورانه انکار نمودند و عذر بدتر از گناه خواسته‌اند. غافل از آنکه ما آنها را خوب می‌شناسیم، و به گفتار آنها اعتماد نداریم. (۴۴۹)
۴۲/۲/۱۲

تغییر احکام قرآن

* * *

یک حقایقی در کار است. شما آقایان در تقویم دو سال پیش از این یا سه سال پیش از این بهاییها مراجعه کنید؛ در آنجا می‌نویسد: تساوی حقوق زن و مرد، رأی عبدالبهاء است؛ آقایان از او تبعیت می‌کنند.

تبعیت از بهاییها

آقای شاه هم نفهمیده می‌رود بالای آنجا، می‌گوید: تساوی حقوق زن و مرد. آقا! این را به تو تزریق کردند که بگویند بهایی هستی، که من بگویم کافر است؛ بیرون ت کنند. نکن اینطور. (۴۵۰)

۴۲/۳/۱۳

* * *

شواهدی در دست است که دستگاه جبار، به حکم الزام و خباثت ذاتی، در صدد هدم اسلام است. حمله مسلحانه به مرکز فقاقت و هتک مراجع و فقهای اسلام و حبس و زجر شاگردان مکتب اسلام و اهانت به قرآن کریم و سایر مقدسات مذهبی، نمونه بارز آن است. اعلام به تساوی حقوق زن و مرد از هر جهت، الغای اسلام و رجولیت از منتخب و منتخب و الغای اسلام و رجولیت از شرایط قضات، نمونه ظاهر دیگری است. (۴۵۱)

هدم اسلام

۴۲/۲/۱۶

* * *

از سخط خدای تعالی بهر اسید. اگر به واسطه سکوت شماها^۱ به اسلام لطمه‌ای وارد آید، نزد خدای تعالی و ملت مسلمان مسئول هستید: *إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فَلِلْعَالِمِ أَنْ يُظْهِرَ عِلْمَهُ، وَإِلَّا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ*.^۲ از تساوی حقوق اظهار تنفر کنید؛ و از دخالت زنها در اجتماعی که مستلزم مفاسد بیشمار است، ابراز انزجار، و دین خدا را یاری کنید. و بدانید *إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ*.^۳ از اخافه و ارعاب ساز مانها و دستگاه شهربانی هراسی به خود راه ندهید. آنها نیز مثل شما ملزم و مجبورند؛ و

نهراسیدن و
مقاومت کردن

۱. علمای اسلام.

۲. اصول کافی؛ ج ۱، ص ۵۴، «کتاب فضل العلم».

۳. محمد / ۷.

بسیاری از آنها با شما همراه و از دستگاه بیزارند. (۴۵۲)

۴۲/۲/۲۸

* * *

سربازی بردن دختران

دخترهای جوان گول خورده را به سربازخانه‌ها نبرید؛ به نوامیس مسلمین خیانت نکنید. آیا این حقیقت تلخ را که قبلاً انکار کردید و گوینده آن را مستحق تعقیب دانستید، حالا هم که عمل کردید انکار می‌کنید؟ آیا فجایع جشن بیست و پنجمین سال را و بی فرهنگی‌ها که در آن کردید منکر هستید؟ (۴۵۳)

خیانت به نوامیس
مسلمین

۴۶/۱/۲۶

* * *

دخترها را به «سپاه دانش» دعوت یا تشویق می‌کنند. و خودشان تصریح می‌کنند که باید قبلاً به سربازی بروند. و چون مواجه با نفرت عمومی می‌شوند، به انکار برمی‌خیزند. و در مطبوعات تصریح می‌شود که تصویبنامه سربازی دخترها در دست تنظیم است؛ با این وصف آن را انکار می‌کنند و به تشبیهات مضحک دست می‌زنند. (۴۵۴)

دست زدن به
تشبیهات مضحک

۴۲/۲/۱۲

اختلاط زن و مرد

خوب است وقت یاد گرفتن مسائل و آداب خداپرستی را بسنجید با

وقتهایی که در مجلسهای سینما و تئاتر و رقص و شنای دختر و پسر و امثال آن، که پرده عفت عضو جوان مملکت ما را پاره کرده و روح تقوا و شجاعت را در آنها خفه کرده تا معلوم شود شما چه کارهایی را تلف وقت تشخیص دادید و چه کارهایی را کار می‌دانید. (۴۵۵)

از بین بردن عفت
جوانان

* * *

مدرسه سپهسالار را که به نام دانشکده معقول و منقول تأسیس کردند، نتیجه معکوس از آن گرفتند؛ محصلین آنجا را که روحانی دوره بعد می‌خواستند بشوند و تهذیب اخلاق و روح نسل آتیه کنند در صف دخترهای برهنه به مشق و رقاصی وادار کردند. اکنون هم مدارس تابه دست دولت و عمال دولت است روزگارش همان وضعیت أسف‌آور است. (۴۵۶)

وضعیت أسف‌آور

* * *

روحانی می‌گوید این مدرسه‌های مختلط از دخترهای جوان و پسرهای جوان شهوت پرست، عفت و ریشه زندگی و قوه جوانمردی را می‌کشد و برای کشور ضررهای مادی و معنوی دارد و به فرمان خدا حرام است. (۴۵۷)

مخالفت روحانیت
با مدرسه‌های
مختلط

* * *

اسلام مراعات بانوان را در تمام جهت بیش از هر کس نموده؛ و احترام به حیثیت اجتماعی و اخلاقی آنها موجب شده است که از این نحو

مراعات حیثیت
بانوان در تمام جهات

اختلاطِ مخالف با عفت و تقوای زن جلوگیری کند؛ نه آنکه خدای
نخواستہ آنان را مانند محجورین و محکومین قرار دادہ. (۴۵۸)
اسفند ۱۳۴۱

* * *

اگر نفوذ روحانین باشد نمی‌گذارد که مجلس با سرنیزه درست بشود
تا این فضاحت از آن پیدا بشود. اگر نفوذ روحانین باشد نمی‌گذارد که
دختر و پسر با هم در آغوش هم کشتی بگیرند - چنانچه در شیراز شده
است! اگر نفوذ روحانیون باشد نمی‌گذارد که دخترهای معصوم مردم
زیر دست جوانها در مدارس باشند. اگر نفوذ روحانیون باشد
نمی‌گذارد که زنها را در مدرسه مردها ببرند، مردها را در مدرسه زنها
ببرند و فساد راه بیندازند. اگر نفوذ روحانیون باشد توی دهن این
دولت می‌زنند! توی دهن این مجلس می‌زنند، و وکلا را از مجلس
بیرون می‌کنند. (۴۵۹)

نفوذ روحانیت
موجب تودهنی
دولت

۴۳/۸/۴

* * *

هیأت حاکمه به جای اینکه برای اقتصاد ایران، برای جلوگیری
از ورشکستگیهای بازرگانان محترم، برای نان و آب فقرا
و مستمندان، برای زمستان سیاه بی‌خانمانها، برای پیدا کردن کار
برای جوانان فارغ‌التحصیل و سایر طبقات بیچاره، فکری بکند،
به کارهای مخرب، مثل آنچه گفته شد و نظایر آن، دست می‌زند؛ از
قبیل استخدام زن برای دبیرستانهای پسرانه و مرد برای دبیرستانهای
دخترانه، که فساد آن بر همه روشن [است] و اصرار به آنکه زنها در
دستگاههای دولتی وارد شوند، که فساد و بیهوده بودنش بر همه

ترویج فساد به جای
اقتصاد

واضح است. (۴۶۰)

۴۳/۸/۴

* * *

اسلام جلوی شهوات را می‌گیرد؛ اسلام نمی‌گذارد که لخت بروند توی این دریاها شنا کنند. پوستشان را می‌کند! با زنها لخت بروند آنجا، و بعد زنها لخت بیایند توی شهرها! مثل کارهایی که در زمان طاغوت می‌شد. همچو کاری اگر بشود، پوستشان را مردم می‌کنند. مسلمانند مردم. نمی‌گذارند زنها و مردها با هم داخل هم بشوند و توی دریا بریزند و به جان هم بیفتند. «تمدن» اینها این است! اینها از تمدن این را می‌خواهند. اینها از آزادی این را می‌خواهند! آزادی غربی می‌خواهند. و آن این است زن و مرد با هم لخت بشوند و بروند توی دریا [یا] بروند توی - نمی‌دانم - جاهای دیگر شنا کنند! این تمدنی است که آقایان می‌خواهند! این تمدنی است که در رژیم سابق تحمیل بر مملکت ما شد، که بعد از اینکه می‌رفتند زن و مرد در دریا، زنها همان طور لخت و همان طور لخت می‌آمدند توی شهر! مردم هم جرأت نمی‌کردند حرف بزنند. امروز اگر یک همچو چیزی بشود، اینها را ما خواهیم تکلیفشان را معین کرد. و دولت هم معین کرد. البته دولت [به] طوری که وزیر کشور گفتند، گفتند ما جلوی این را گرفتیم. اگر نگیرند، مردم می‌گیرند. مگر مازندرانها می‌گذارند یا رشتیها می‌گذارند که باز کنار دریاشان مثل آن وقت باشد؟ مگر بندر پهلوی ای‌ها مرده‌اند که زن و مرد با هم در یک دریا بروند و مشغول عیش و عشرت بشوند! مگر می‌گذارند اینها را؟ تمدنهای اینها این است. آزادی‌ای که آنها می‌خواهند همین. این جور آزادی! بروند قمار بکنند و با هم لخت بشوند و با هم [سرگرم عیش و نوش]

آزادی بی‌بند و باری
به نام تمدن

بشوند. (۴۶۱)

۵۸/۴/۷

* * *

الآن باز آن قلمهایی که قلم اجیر است و مزد می‌گیرد تا جوانهای ما را منحرف کند الآن هم در کار هستند، نطقها می‌کنند و قلمها را به کار می‌اندازند حتی این مسأله اطراف دریا را که با آن فضاحت انجام می‌گرفت، در بعضی از مطبوعات نوشتند جلوگیری از این «ارتجاع» است! که تمدن عبارت از این است که زن و دختر و پسر با هم در دریا به هم ور بروند، اگر این نباشد ارتجاع است! تمدن این است که هر جوانی که در سینما چند روز برود و دیگر زندگیش همان بشود؛ تمام آمال و آرزویش همان بشود. (۴۶۲)

تمدن شاهنشاهی

۵۸/۴/۳۰

* * *

تابستان است، دریاچه‌ها درست کردند و دریا و اجتماعات جوانها با هم، زن و مرد داخل هم و می‌کشیدند اینها را به اطراف دریا، و برایشان هم همه وسائل را درست می‌کردند. و مُفت و مجانی می‌رفتند آنجا و هر کاری دلشان می‌خواست می‌کردند. مسأله این نبود که طبعاً این شده باشد. مسأله این بود که یک برنامه خاص و یک توطئه‌ای در کار بود که نگذارند این جوانها رشد طبیعی خودشان را، و انسانی خودشان را بکنند؛ سرگرمشان کنند به همین مسائل. (۴۶۳)

توطئه جهت
جلوگیری از رشد
طبیعی جوانها

۵۸/۴/۳۰

* * *

جنایات و نقشه‌های استعماری دربارهٔ زنان □ ۲۲۳

موقعی که مردم به دریا رومی آورند، یکی از اموری که آنها دامن به آن می‌زدند همین اختلاطی بود که بین جوانها و زن و مرد بود. و این نه از باب این بود که اینها می‌خواستند به جوانهای ما مثلاً خوش بگذرد، بلکه از باب این بود که اینها را به تباهی بکشند. (۴۶۴)

۵۸/۴/۳۰

* * *

اختلاط زن و مرد در اطراف دریا از همان نقشه‌ها بوده است، باید مردم جدیت کنند خودشان جلو بگیرند. و دستگاههای انتظامی و حکومتها و اینها جلوگیری بکنند، خود مردم جلوگیری بکنند. رادیو این معنی را تبلیغ بکند که نباید این طور بشود، مفاسدش را به آنان بگوید. (۴۶۵)

۵۸/۴/۳۰

* * *

این اطراف دریا و آن فضا حاکم. اطراف دریا را یک مرد - نمی‌دانم، حالا من که نمی‌شناسم - در مجله گفته: جدا بودن زنها از مردها «ارتجاع» است! «تمدن» این است که پسرها و دخترها تو دریا به هم ور برونند! این تمدن است؟! (۴۶۶)

۵۸/۴/۳۱

* * *

نمی‌گذارند این آخوندها، زنها و مردها را با هم توی دریا بروند بغلظند! این آخوندها نمی‌گذارند که این جوانهای ما آزاد باشند بروند در مشروبخانه‌ها و در قمارخانه‌ها و در فحشا

به تباهی کشاندن
جوانان

جلوگیری از
اختلاط زن و مرد

اختلاط زن و مرد به
نام تمدن

مخالفت روحانیت
با مشروبخانه‌ها و
قمارخانه‌ها

فرو بروند. (۴۶۷)

۵۸/۶/۱۷

* * *

تظاهر به آزادی زنان در رژیم طاغوت

دستگاه جبار^۱ که برای احدی از افراد ملت آزادی قائل نیست و سالهاست سلب آزادی از ملت را وسیله مقاصد خود قرار داده، گمان کرده به اسم آزادی بانوان می تواند ملت مسلمان را اغفال کند تا مقاصد شوم اسرائیل را اجرا کند.

اغفال ملت مسلمان

من به شما - ای ملت مسلمان - کراراً اعلام خطر کردم و می کنم! (۴۶۸)

۴۲/۲/۱۲

* * *

مگر مردها آزادند که زنها می خواهند آزاد باشند؟ «آزاد مرد» و «آزاد زن» با لفظ درست می شود؟ مردها آزادند؟ در این مملکت الآن مردها آزادند؟ در چه چیز آزادند؟ (۴۶۹)

آزاد مرد و آزاد زن

با لفظ درست

نمی شود

۴۳/۱/۲۶

* * *

در کشوری که مردمش در این پنجاه سال حکومت جائرانه پهلوی روی آزادی ندیده اند، دم زدن از آزادی زنها مسخره و اغفال است. (۴۷۰)

آزادی مسخره

۵۶/۱۱/۲

رژیم شاه است که با غرق کردن آنها در امور خلاف اخلاق، می‌کوشد تا مانع آن شود که زنان آزاد باشند. اسلام شدیداً معترض به این امر است. رژیم آزادی زن را البته نظیر آزادی مرد از میان برده و پایمال ساخته است. زنان مانند مردان زندانهای ایران را پر کرده‌اند. در اینجا است که آزادی آنها در معرض تهدید و در خطر قرار گرفته است. ما می‌خواهیم که زنان را از فساد، که آنان را تهدید می‌کند، آزاد سازیم. (۴۷۱)

پایمال ساختن آزادی

۵۷/۲/۴

* * *

مع‌الأسف زن در دو مرحله مظلوم بوده است؛ یکی در جاهلیت. در جاهلیت، زن مظلوم بود، و اسلام منت گذاشت بر انسان، زن را از آن مظلومیتی که در جاهلیت داشت بیرون کشید. مرحله جاهلیت مرحله‌ای بود که زن را مثل حیوانات - بلکه پایتتر از او [می‌شمردند]. زن در جاهلیت مظلوم بود. اسلام زن را از آن لجنزار جاهلیت بیرون کشید. در یک موقع دیگر، در ایران ما، زن مظلوم شد؛ و آن دوره شاه سابق بود و شاه لاحق؛ به اسم اینکه زن را می‌خواهند آزاد کنند ظلم کردند به زن، ظلمها کردند به زن؛ زن را از آن مقام شرافت و عزت که داشت پایین کشیدند. زن را از آن مقام معنویت که داشت شیء کردند به اسم آزادی آزاد زنان و آزاد مردان. آزادی را از زن و مرد سلب کردند. زنها و جوانان ما را فاسد الاخلاق کردند. شاه برای زن این خاصیت را قائل بود که شاه می‌گفت زن باید «فریبا» باشد! البته با آن نظر حیوانی که او داشت؛ با آن نظر جسمانی، مادی، حیوانی پست که او داشت، زن را نظر می‌کرد. باید «فریبا» باشد! از مقام انسانیت، زن را فرو کشید به مرتبه یک حیوان؛ به اسم اینکه برای زن می‌خواهد مقام

مظلومیت زن

درست کند زن را از مقام خودش پایین آورد. زن را مثل یک عروسک درست کرد. (۴۷۲)

۵۸/۲/۲۶

* * *

شاه از آزادی زنان صحبت می‌کند. آزادی کدام زن؟! در ایران زنان باشخصیت که خواستار حقوق انسانی خود هستند و اکثریت زنان ایرانی را تشکیل می‌دهند، امروز^۱ همه علیه شاهند و سرنگونی او را خواستارند و همه آنان امروز می‌دانند که آزادی زن در منطق شاه یعنی به انحطاط کشاندن زن از مقام انسانی او و در حد یک وسیله با او رفتار کردن. آزادی زن در منطق شاه، یعنی پرکردن زندانها از زنان ایرانی که حاضر نیستند به پستیهای اخلاقی شاهانه تن بدهند. (۴۷۳)

۵۷/۹/۲۴

* * *

زن را در این دوره رضاخان و محمدرضا خان منحل کردند از مقام خودش. مرد را هم منحل کردند. جوانها را هم منحل کردند. مراکز فحشا الی ماشاءالله برای جوانهای ما درست کردند به اسم «آزادی»، به اسم «پیشرفت»، به اسم «تمدن»! جوانهای ما را به فحشا کشیدند. به اسم آزادی، همه آزادیها را از ماها سلب کردند. آنهایی که زمان رضاخان را درک کرده‌اند می‌دانند چه می‌گویم. آنها دیدند که چه کردند با ما، و چه کردند با زنهای محترم ما. آنها که زمان محمدرضا را درک کردند، آنها هم می‌بینند. با اسمهای فریبنده، با الفاظ بزرگ کرده مملکت ما را رو به خرابی بردند. بالاتر از همه جوانهای ما را فاسد

به انحطاط کشاندن
مقام انسانی زن

منحل کردن مقام
زن

کردند. نیروی انسانی ما را به عقب نشانند. زن در زمان محمدرضا و رضا پهلوی عنصر مظلومی بود، و خودش نمی‌داند. آنقدر که ظلم در این دو زمان شد در زمان جاهلیت معلوم نیست شده باشد. آنقدر که انحطاط برای زنها در این قرن شد معلوم نیست که در قرن جاهلیت شده باشد. در هر دو قرن مظلوم بوده‌اند زنها؛ آن وقت اسلام آنها را از اسارت بیرون آورد، و در این زمان هم امیدوارم که اسلام باز دست آنها را بگیرد و از غرقاب ذلتها و مظلومیتها نجات بدهد. (۴۷۴)

۵۸/۲/۲۶

* * *

اینها^۱ نمی‌خواستند که بانوان را آزاد کنند؛ برای اینکه مردها هم در زمان اینها آزاد نبودند؛ نه بانوان آزاد بودند، نه مردها. آنها آزادی را در چیزهای دیگر می‌دیدند، که در آن همه‌اش فساد بود. (۴۷۵)

۵۸/۴/۱۰

* * *

آنها مدعی بودند که ما نیمی از جمعیت را آزاد کردیم. با اسم آزادی نیمی از جمعیت، تمام جمعیت را از آزادی محروم کردند! (۴۷۶)

۵۸/۴/۱۲

* * *

جوانهای ما، نیروی جوانی ما را از بین بردند، با اسمهای مختلف. با یک اسمای خیلی فریبنده، با یک بساط. ما می‌خواهیم «آزادمردان»، «آزادزنان»! مملکت حالا دیگر همه آزاد شدند! این دهقانها دیگر،

آزادی در فساد

محروم کردن
جمعیت از آزادی

از بین بردن نیروی
جوانی

حالا دهقان است، دیگر رعیت نیست! (۴۷۷)

۵۸/۴/۱۶

* * *

آن آزادی‌ای است که شماها می‌خواهید آن آزادی است که می‌خواهید جوانهای ما را بی تفاوت بار بیاورید، هر چه هر جا بشود و هر که هر کاری بکند؛ دولتهای بزرگ، تمام منافع ما را ببرند و آنها مشغول عشرت باشند. عشرتخانه‌ها درست کرده‌اند، بارها درست کردند، سینماها درست کردند، دامن زدند به آن، مخلوط کردند جوانهای زن و مرد را با هم و به فساد کشیدند هر دو را با اسم «آزادی». مملکت ما را بردند، و اینها که آزاد بودند و به آزادی عمل کردند بی تفاوت بودند. (۴۷۸)

از بین بردن مملکت
به نام آزادی

۵۸/۶/۲

* * *

اینکه طرح می‌کردند که بله، ما «آزاد زنان و آزاد مردان»! ما آزاد کردیم؛ مثلاً پانزده میلیون زن را آزاد کردیم! آن آزادی که آنها می‌خواستند چه بود؟ مردها آزاد بودند تا زنها آزاد باشند؟ آزاد مردان و آزاد زنان در چی؟ شما آزاد بودید در چی؟ ما آزاد بودیم در چه؟ مردها آزاد بودند؟ بله، در یک چیزهایی آزاد بودند و آنها هم دامن به آن می‌زدند در اینکه یک مراکز فساد درست بکنند. آن زنها که سنخ خودشان هست و آن جوانها که سنخ آنها هستند در آن مراکز فساد، آزاد بودند بروند هر کاری دلشان بخواهد بکنند. در این کنار دریاها، که شماها می‌دانید که چه خبر بود، همان جا آزاد بودند! «آزاد زن» و «آزاد مرد» اینطوری بود! و الا یکی از مطبوعات ما در آن زمان آزاد بود که یک کلمه

آزادی در ایجاد
مراکز فساد

بگویند؟ یکی از شما آزاد بودید که یک صحبت بکنید؟ اینکه آزاد نبودید. آئی که آنها می‌خواستند آزاد باشند همانی بود که فساد بود و فساد آور بود؛ رنج بود و رنج آور بود؛ زحمت بود و زحمت آور بود. به باد داد این قشر جوان ما را در این چند سال و از بین برد این قشر را. (۴۷۹)

۵۸/۶/۲۶

* * *

وقتی که ملاحظه می‌کنیم، خانمها را از آن وضعی که سابق می‌خواستند برایشان پیش بیاورند به اسم اینکه «آزاد زنان و آزاد مردان» فهمیدند همه‌اش حُقه است و بازی. نه مردها آزاد بودند در زمان ایشان؛ نه زنها، و نه مطبوعات، و نه رادیو، و نه هیچی. آزادی در کار نبود. اسم، صحبتش و تبلیغاتش زیاد بود. آن آزادی هم که آنها می‌خواستند برای مملکت ما - حالا هم بعضی از نویسنده‌های ما پیشنهاد همان را دارند! - آن آزادی است که هم جوانهای پسر ما را و هم جوانهای دختر ما را به تباهی می‌کشد. آن آزادی را آنها می‌خواهند. که من از این تعبیر می‌کنم به آزادی وارداتی، «آزادی استعماری»؛ یعنی یک آزادی که در ممالکی که می‌خواهند وابسته به غیر باشد این آزادیها را سوغات می‌آورند. (۴۸۰)

آزادی وارداتی

۵۸/۶/۲۶

* * *

روحانیت با ترقی مخالف نیست؛ با ترقی محمدرضایی^۱ مخالف است. با این تمدن، «دروازهٔ تمدن» مخالف است. این «دروازهٔ تمدنی»

که همه چیز ما را به باد داد. با این آزادی «آزاد زنان و آزاد مردانی» که ایشان می‌گویند مخالفند؛ نه با آزادی. آزادی سر جای خودش، اما بی‌بند و باری؟ آزادی یعنی هر که دلش می‌خواهد هر کاری بکند! (۴۸۱)

مخالفت روحانیت
با بی‌بندوباری،
نه با ترقی

۵۸/۶/۲۶

* * *

آن مقدار از آزادی که برای مملکت ما در این زمانها بود این آزادیهای تباهی آور بود. آزادند که شُرَبِ خَمَر کنند! آزادند قمار کنند! آزادند لب دریا زن و مرد با هم بریزند به جان هم! آزادند در این مراکز فساد بروند. اینها آزادند. آنی که آزاد نبود؟ آزاد نیستند که یک قلم بر خلاف آنها و بنا بر مصلحت مملکت بنویسند؛ آزاد نیستند یک کلمه راجع به او^۱ بگویند. این «آزاد زنان و آزاد مردان» درست می‌گفت، اما آزادی چی بود؟ آن بود که آنها می‌خواستند، که من از آن تعبیر می‌کنم به «آزادی وارداتی»، «آزادی استعماری». اینها نقشه بوده است. (۴۸۲)

آزادی استعماری

۵۸/۶/۲۸

* * *

در زمان این رژیم که فریاد می‌کردند که «آزاد زنان و آزاد مردان» چه فعالیتی زنها داشتند؟ فعالیتی که ما از زنها می‌دیدیم این بود که چندتایشان جمع بشوند، با آن وضع فضحیح، بروند سر قبر رضاخان، آنجا تشکر کنند از اینکه ما را آزاد کردید! چه جور آزاد کرد؟ چه کرد؟ فکر این نیستند که چه آزادی اینها به آنها اعطا کردند، و تا چه اندازه اینها می‌خواستند زنها یا مردها آزاد باشند. بله، آنها یک آزادی را

آزادی فحشا

می‌خواستند - حالا هم این اشخاصی که قلم دستشان است و بر ضد اسلام و بر ضد روحانیت چیز می‌نویسند همین آزادی را می‌خواهند - و آن آزادی است که دیکته شده است از غرب برای به فساد کشیدن جوانهای ما. زن و مردشان را اینها می‌خواهند که آزاد باشند! زنها برای اینکه در مجالس آن طوری که تشکیل می‌دادند و داشتند بروند آنجا و با آن وضع در حضور چشمهای ناپاک مردها آن وضع را درست کنند. این نحو آزادی می‌خواهند که هم خواهرهای ما را به فساد و تباهی بکشند؛ و هم جوانهای ما، مردهای ما را به تباهی بکشند. اینها می‌خواهند که همه فحشا آزاد باشد. آزادی زمان ایشان، که آزاد زن و آزاد [مرد، کی] توانست راجع به مسائل روز یک کلمه بگوید؟ و کدام مرد توانست که راجع به گرفتاریهایی که ملت ما از دست اجانب و از دست داخلها داشتند یک کلمه بنویسد؟ کدام مطبوعات ما آزاد بودند؟ کجا رادیو - تلویزیون آزاد بود؟ و مردم، جوانها، دانشگاهها، و طلاب علوم دینی، کجا آزاد بودند؟ در این پنجاه سال، که من شاهد قضایا بودم، آزادی واقعی مفید برای جامعه مسلوب بود. هیچ نداشتیم؛ یعنی زنها آزاد نبودند که راجع به مسائل جامعه فعالیت بکنند، یا حرف بزنند راجع به گرفتاریهای ملت. راجع به گرفتاریهای ملت به دست شرق و غرب هیچ آزادی نبود. راجع به گرفتاری این ملت از دست دولتهای دست‌نشانده یک کلمه آزاد نبودند که صحبت کنند. (۴۸۳)

۵۸/۷/۸

* * *

ما دو قسم آزادی داریم که یک قسم مفیدش در غیر زمان این دو

جنایتکار^۱ بود، و در زمان اینها این قسم از آزادی بکلی ممنوع بود. و آن آزادی آنها می خواستند که زنها آزاد باشند که هر جوری بَرک بکنند و بیابند توی خیابانها و با جوانها خدای نخواستہ چه بکنند! آن را آزادی قرار داده بودند. و حالا هم الآن آنهايي که می خواهند اسلام نباشد، دلشان برای این آزادی می سوزد. (۴۸۴)

آزادی غیر مفید

۵۸/۷/۸

* * *

آنها آزادی را در یک جبهه نگه داشته بودند، و فریاد هم می زدند: «آزاد زنان و آزاد مردان!» همینها مقصودشان بود که اینها آزادند هر کاری می خواهند بکنند؛ به هر مرکز فحشایی می خواهند بروند. اختناق در یک جبهه دیگر بود؛ برای قلمهایی که اگر می خواست کسی یک کلمه راجع به مصالح مملکت بنویسد، راجع به مصالح اسلام بنویسد، اینها آزاد نبود و اختناق بود. (۴۸۵)

آزادی ایجاد مرکز
فحشا

۵۸/۸/۴

* * *

زنهایی که تظاهر کرده اند همان زنهایی بودند که از تتمه آن مسائل بودند. آنهايي بودند که شاه آنها را به عنوان «آزاد زنان» به میدان آورده بود و آنها را به تباہی کشیده بود. آنها هم چون از این وضعی که آن تباہیها آن آزادیهایی که آنها می خواستند، می خواستند که با جوانها آزاد باشند که هر کاری می خواهند بکنند و می خواستند با تباہیها هم آغوش باشند. می خواستند کارهای برخلاف عفت بکنند. و می دیدند که اسلام با کارهای خلاف عفت، با کارهایی که مملکت را به

عمل برخلاف عفت

۱. رضاشاه و محمدرضا پهلوی.

تباهی می‌کشد و ملت را به عقب می‌راند موافق نیست. آنها بودند که آمدند در خیابانها و با آن صورتهایی که مردم دیدند تظاهر کردند. (۴۸۶)
۵۸/۹/۵

* * *

چه هیاهویی اینها درست کردند برای اینکه «آزادزنان» و «آزادمردان»! چه بساطی خودشان و آن انگلهایی که در مجالس شورای سلطنتی نه ملی و سنا، مأمورهای سازمان امنیت و مأمورهای خود این شاه چه هیاهویی درست کردند، برای اینکه دیگر مملکت ما آزاد شد! آزادزنان و آزادمردان و شما در طول سلطنت این پدر و پسر^۱ و خصوصاً پسر که یک یادگار خلفی بود برای آن پدر و از او هم جلو افتاد. شما دیدید در طول تصدی این دو تا جنایتکار، آزادی برای هیچ کس نبود. هیچ کس آزاد نبود که یک کلمه حقی بگوید. آزادی در آن جهت بود که آزاد کنند تا هر فحشایی می‌خواهند ایجاد کنند برای عقب راندن نیروی جوانهای ما. اینها آن قدر که به نیروی انسانی این کشور ضرر زدند به آن ذخایر آن قدر ضرر نزدند. انسانها را فلج کردند. جوانهای ما را از بین بردند. جوانهای ما که باید خدمت بکنند به این کشور، کشاندند به یک جاهایی که در آنجاها جز اینکه افکارشان فلج بشود و نتوانند خدمت بکنند به این مملکت، چیز دیگری نبود. تمام مراکز فحشا را اینها درش را باز کردند و با بوق و کرنا ترویج کردند و کمک کردند که این جوانهای ما بروند در این مراکز فحشا و فلج بشوند. همانجا دفن بشود جوانیشان. جوانی این جوانهای ما را از آنها گرفتند. فلجشان کردند. این خواهرهای محترمی که در دام اینها افتادند و در دام ترویجهای آنها افتادند و در

آزادی در جهت
عقب راندن نیروی
جوانها

دام تبلیغات آنها افتادند، از آن وظیفه انسانی‌شان سلب شدند. و ملعبه دست جنایتکاران شدند. برای اشخاصی که غیر تمندند، اشخاصی که خوی انسانی‌شان را از دست ندادند یک تأسف همیشگی هست که این محترمان را اینها چه کردند به اسم آزادی. (۴۸۷)

۵۸/۹/۲۵

* * *

فهارس

- فهرست تفصیلی
- فهرست مأخذ
- فهرست منابع

فهرست تفصیلی

صفحه

عنوان

فصل اول: زنان بزرگ عالم

۳	حضرت صدیقه طاهره، فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small>
۳	ولادت حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small> و روز زن
۳	افتخار عالم
۳	افتخار خاندان وحی
۳	نمونه انسان کامل
۴	والاترین روز
۴	عنصر تابناک و فضیلت انسانی
۵	تولد حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> افتخاری برای زنها
۵	مقامات معنوی حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۶	مصدق قرآنی
۶	فضیلت تسبیحات صدیقه طاهره
۷	شخصیت ملکوتی حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۷	یک انسان به تمام معنا
۸	فضایل او همطراز فضایل نبی
۸	نزول جبرئیل بر حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>

- ۱۰..... خیرات و برکات معنوی کوثر
- ۱۱..... «صحیفه فاطمه» کتاب الهام شده از جانب خدا
- ۱۱..... خانه حضرت زهرا علیها السلام و برکات آن
- ۱۱..... سادگی خانه فاطمه علیها السلام
- ۱۱..... عصاره وحی الهی
- ۱۲..... خانه کوچک فاطمه علیها السلام، تجلی قدرت حق تعالی
- ۱۲..... حجره محقر فاطمه علیها السلام، پرورشگاه زیدگان
- ۱۳..... برکات کوخ فاطمه علیها السلام
- ۱۳..... عظمت خانه فاطمه علیها السلام
- ۱۴..... سیره حضرت فاطمه علیها السلام
- ۱۴..... سرمشق گرفتن از خوی فاطمه علیها السلام
- ۱۴..... الگو بودن حضرت زهرا علیها السلام
- ۱۵..... تبعیت از اولیا
- ۱۵..... یادگیری دستورات اسلام از او و فرزندان
- ۱۶..... اقتدا به حضرت زهرا علیها السلام
- ۱۷..... تأسف و تأثر نسبت به سهل انگاری
- ۱۷..... خطبه حضرت زهرا علیها السلام درباره امامت
- ۱۷..... حضرت خدیجه علیها السلام
- ۱۸..... ایمان آوردن خدیجه به پیغمبر
- ۱۸..... خدیجه، اولین بانوی مسلمان
- ۱۸..... رنجهای همسر پیامبر
- ۱۹..... حضرت زینب علیها السلام
- ۱۹..... ایستادگی در مقابل جباران
- ۲۰..... ایستادگی در مقابل یزید
- ۲۰..... مقاومت حضرت زینب علیها السلام در برابر مصایب

۲۱	بیان تعبیر: «ما جز زیبایی چیزی ندیدیم»
۲۱	زینب‌گونه بودن
۲۲	حضرت مریم <small>علیها السلام</small>
۲۲	مریم <small>علیها السلام</small> برگزیده خدا
۲۲	مریم عذرا و صدیقه خورا
۲۳	صایم بودن حضرت مریم <small>علیها السلام</small>

فصل دوم: جایگاه و حقوق زن در نظام اسلامی

۲۷	مقام و کرامت زن در اسلام
۲۷	خدمت اسلام به زن
۲۷	شخصیت دادن به زن
۲۸	جایگاه رفیع زن در مکتب تشیع
۲۸	قدرت دادن به زن در اسلام
۲۸	مقام والای زن در اسلام
۲۹	زن انسان‌ساز
۲۹	احترام اسلام به زنها
۲۹	بیرون آوردن زن از مظلومیت
۲۹	زن، مبدأ سعادت‌ها
۳۰	مادر، مبدأ خیر
۳۰	زن، مظهر تحقق آمال بشر
۳۰	انسان‌سازی، وظیفه زن
۳۰	مقام بلندپایه زن در اسلام
۳۱	اجتناب از فساد
۳۱	عنایت اسلام به زن
۳۱	زن عضو مؤثر جامعه

۳۲	حقوق زن در اسلام
۳۲	رجوع به فقیه جهت رفع گرفتاری
۳۳	هیچ فرقی بین زن و مرد در اسلام نیست
۳۳	تساوی حقوق زن و مرد در نظام اسلامی
۳۴	ملاحظه حقوق زن در اسلام
۳۴	ملاحظه حقوق همه اقشار در قانون
۳۵	حقوق ویژه اسلام برای زنها
۳۵	قوانین اسلام به صلاح زنان
۳۶	قوانین اسلام برای صلاح جامعه
۳۶	عدم تفاوت حقوق انسانی بین زن و مرد
۳۷	راه سهل طلاق در اسلام
۳۷	استقلال زن در تقلید
۳۸	جایز نبودن اجاره مهریه
۳۸	جایز بودن حق وکیل در طلاق
۳۸	نقش زنان در بنای جامعه اسلامی
۳۸	مشارکت فعال زنان در جامعه
۳۹	نقش حساس زن در بنای جامعه اسلامی
۳۹	مشارکت زنان در ساختن جامعه
۴۰	حق دخالت زن در مقدرات اساسی مملکت
۴۰	رفع آسفتگی، تکلیف همه
۴۰	حق دخالت خانمها در سیاست
۴۱	نصیحت خانمها
۴۱	عبرت کشورهای اسلامی از زنان ایران
۴۱	ویژگی خاص نقش زنان در عالم
۴۲	فعالتهای زنان در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی

۴۲	.....	رأی زنان به جمهوری اسلامی
۴۲	.....	شرکت در رفراندوم
۴۲	.....	حق رأی زنان
۴۲	.....	حق رأی در انتخابات مجلس
۴۳	.....	شغل صحیح برای زن
۴۳	.....	ورود بانوان به مسائل سیاسی
۴۴	.....	دخالت در سرنوشت خود
۴۴	.....	ارزش عمل بانوان
۴۴	.....	انجام وظیفه خانمها
۴۵	.....	ساختن مملکت
۴۵	.....	داخل شدن در مسائل روز
۴۵	.....	داشتن حق رأی در جمهوری اسلامی
۴۵	.....	تلاش در سازندگی کشور
۴۶	.....	رعایت احکام اسلام
۴۶	.....	لیبک برای خدا
۴۶	.....	عمل به وظایف دینی
۴۶	.....	تعلیم و تعلم صحیح
۴۷	.....	اظهار نظر در مسائل اجتماعی و سیاسی
۴۷	.....	ارشاد ملت
۴۷	.....	انجام عمل اسلامی - انسانی
۴۸	.....	پیش بردن پیروزی با اسلحه ایمان و تعهد
۴۸	.....	حضور در پای صندوقهای رأی
۴۸	.....	شرکت در انتخابات
۴۹	.....	فعالیت اسلامی بانوان
۴۹	.....	خدمت شایسته

۵۰	نقش بسیار فعال خانمها در انتخابات
۵۰	حضور در فعالیتهای اجتماعی
۵۱	حضور در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی
۵۱	تعلیم و تعلم زنان
۵۱	امکان رسیدن به رتبه اجتهاد
۵۱	نمونه بودن در علم و عمل
۵۱	تبلیغات صحیح
۵۲	وظیفه آموزشی
۵۲	برپایی نهضت سوادآموزی
۵۲	تشکیل جمعیت‌های فرهنگی و علمی
۵۳	دعوت به راه راست
۵۳	حق تحصیل
۵۳	تهذیب اسلامی
۵۴	آموزش فرهنگ غنی قرآن
۵۴	حضور در عرصه‌های جامعه
۵۴	فعالیت در عرصه تعلیم و تربیت
۵۵	آرزوی موفقیت بانوان
۵۵	فعالیت در حوزه‌ها
۵۶	پیشتازی در تربیت و تعلیم جامعه
۵۷	رنج و زحمت بانوان
۵۸	کوشش در جهت جبران ظلمهای گذشته
۵۸	آزادی زنان در نظام اسلامی
۵۸	زن مساوی مرد است
۵۹	آزادی زنان در جامعه اسلامی
۶۰	آزادی فعالیت زن

۶۰	آزادی زن، طبق قانون اسلام
۶۰	گمراه کردن زنان به نام آزادی
۶۱	حفظ شخصیت زن در اسلام
۶۲	سلب آزادی زن توسط شاه
۶۲	موافقت اسلام با آزادی زن
۶۲	اعطای آزادی به همه
۶۳	آزادی واقعی
۶۳	جلوگیری از آزادی مخالف عفت و مصلحت
۶۴	اعطای همه گونه آزادی به زن
۶۴	آزادی در کارهای صحیح
۶۵	آزادی برای همه طبقات
۶۵	رأی آزادانه
۶۵	دخالت در سرنوشت خود
۶۶	آزادی در جهت کمک به رشد انسان
۶۷	آزادی در تحصیل
۶۷	احترام ویژه برای زن در اسلام
۶۸	آزادی آری، توطئه نه
۶۸	زنان همدوش با مردان در تلاش سازندگی
۶۹	حفظ آزادی و استقلال و ارزشهای انسانی
۶۹	حجاب اسلامی
۶۹	لباس محفوظ
۶۹	حرام بودن موسیقی مطرب
۷۰	درآمد حلال
۷۰	آزادی زن در پوشش با رعایت موازین
۷۱	مخالفت اسلام با خلاف عفت

۷۲	آزادی در انتخاب پوشش حجاب
۷۲	رعایت حجاب شرعی در وزارتخانه‌ها
۷۲	انتخاب حجاب از روی اختیار
۷۳	منع تعرض به زنان
۷۳	ارزش انسانی بانوان
۷۴	حجاب جهت حفظ ارزشها
۷۵	عدم اشکال شرعی
۷۵	تفسیر آزادی، توسط مخالفان آزادی
۷۶	توصیه به حفظ و تداوم نهضت اسلامی
۷۶	قطع ید خائنین
۷۶	جلوگیری از هدر رفتن خون شهدا
۷۷	تکلیف در راستای حفظ اجتماعات
۷۷	زنده نگهداشتن نهضت
۷۷	حفظ امانت
۷۸	آباد کردن خرابه‌ها
۷۸	همه مسئولند

فصل سوم: نقش خانواده و زنان در تربیت انسانها

۸۱	توجه جدی اسلام به همه ابعاد زندگی خانوادگی
۸۱	تنوع قوانین و مقررات شرع
۸۲	تأثیرات مراعات آداب
۸۲	برنامه کامل شرع
۸۲	جامعیت احکام اسلام
۸۳	جامعیت قوانین بشری در اسلام
۸۳	جامعیت آداب اسلامی

۸۴	اسلام دین همه
۸۵	رشد کمال انسانی
۸۶	قوانین اسلام بر حسب ابعاد انسانیت
۸۷	دستورات مرفقی اسلام
۸۷	اسلام از هیچ چیز غافل نیست
۸۹	توجه ادیان به همه ابعاد بشر
۹۰	درست کردن همه ابعاد انسان
۹۱	اسلام انسان ساز است
۹۲	درست کردن انسان صحیح
۹۳	هدایت به راه راست
۹۴	اهمیت نقش مادران در تربیت صحیح فرزندان
۹۴	اعمال صالح
۹۴	زن انسان ساز است
۹۴	تربیت انسان کامل
۹۴	قدر دانستن بانوان
۹۵	خدمت بانوان به اسلام
۹۵	بانوان، عزیز ملتند
۹۵	مهذب کردن بچه‌ها
۹۶	مسئولیت افعال و اعمال بچه‌ها
۹۶	تأثیر افعال مادران بر بچه‌ها
۹۶	آشنا کردن بچه‌ها با معنویت
۹۷	ارزش کمک بانوان
۹۷	دامن مادر، بهترین مکتب برای اولاد
۹۷	شریف بودن شغل مادران
۹۸	تحول تربیت طاغوتی به تربیت انسانی

۹۸	دامن مادر، بزرگترین مدرسه
۹۹	توجه به تربیت انسانی
۹۹	تربیت مجاهدان
۹۹	تربیت جوانان شیردل
۹۹	اهمیت و شرافت مادری
۹۹	بهشت زیر قدمهای مادران
۱۰۰	تربیت اطفال برای اسلام
۱۰۱	نقش حساس زن در بنای جامعه اسلامی
۱۰۱	ارزش خانمها در پیشگاه خدا
۱۰۱	مادران مبدأ کار خوب
۱۰۲	شرف مادری
۱۰۲	به بار آوردن بچه‌های مهذب
۱۰۳	بزرگ کردن بچه، شریف‌ترین شغل
۱۰۳	مادر، روح آرامش
۱۰۴	تربیت علمی و دینی مادران
۱۰۴	متخلق شدن به اخلاق اسلامی
۱۰۴	تربیت اسلامی - انسانی
۱۰۵	تربیت دینی
۱۰۵	تربیت کردن اولاد خوب
۱۰۶	تربیت دینی - اخلاقی بچه‌ها
۱۰۶	دامن مادر، مدرسه علمی - ایمانی
۱۰۷	نجات یک امت، در گرو تربیت خوب
۱۰۷	دامن مادر، شروعی خوب برای تربیت
۱۰۷	تربیت انسان درست
۱۰۸	تربیت صحیح

۱۰۸	.....	خدمت مادر بالاترین خدمتها
۱۰۸	.....	مادران ناصحان خوب جامعه
۱۰۹	.....	سهم بیشتر بانوان در نهضت انقلاب
۱۰۹	.....	قرار گرفتن در دژ محکم عفت و عصمت
۱۰۹	.....	تربیت در دامنه‌های مطهر
۱۰۹	.....	وقف اسلام کردن جان و جوانانشان
۱۱۰	.....	اثرات منفی جدا کردن فرزندان از دامن مادر
۱۱۰	.....	توطئه در جهت مخدوش کردن خدمات ارزنده مادران
۱۱۱	.....	انحطاط مقام زن
۱۱۱	.....	مبتذل کردن شغل بزرگ مادری
۱۱۲	.....	منحط کردن شغل شریف مادری
۱۱۲	.....	جدا کردن بچه‌ها از مادرها
۱۱۳	.....	عقده‌ها منشأ مفاسد
۱۱۴	.....	تلاش در جهت تربیت شیطنانی
۱۱۴	.....	مسئولیت بزرگ تربیت
۱۱۴	.....	تربیت اولاد بالاترین مطلب
۱۱۵	.....	اهمیت خانواده و وظایف آن در جلوگیری از انحراف فرزندان
۱۱۵	.....	فخر پیامبر
۱۱۵	.....	تهذیب اخلاق نونهالان
۱۱۶	.....	دعوت به ازدواج جهت جلوگیری از انحراف
۱۱۶	.....	جامعه سالم، بچه‌های سالم
۱۱۶	.....	تربیت جوانان برومند در دامن خانواده
۱۱۷	.....	تفکر در جهت هدایت
۱۱۷	.....	نصیحت اولاد
۱۱۷	.....	توجه به بچه‌ها

۱۱۷	حساسیت نقش خانواده
۱۱۸	تلاش در جهت نجات جوانان از تباهی
۱۱۸	مراقبت از فرزندان
۱۱۹	توصیه به حسن رفتار با اعضای خانواده
۱۱۹	نمونه بودن مادران
۱۱۹	تربیت خوب فرزندان
۱۲۰	مراعات در رفتار
۱۲۰	حسن رفتار با مادران و خواهران
۱۲۱	رضای خدا در حُسن سلوک با مادر
۱۲۱	مهربانی و عطف با مادر

فصل چهارم: نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی

۱۲۵	تحول زنان در انقلاب اسلامی
۱۲۵	قیام بانوان، تحولی بزرگ
۱۲۵	تحول در بانوان
۱۲۶	تحول الهی
۱۲۶	تحول روحی
۱۲۷	تأثیر حرکت خانمها
۱۲۷	همدوش بودن خواهران با برادران
۱۲۸	مقدم بودن بانوان در نهضت
۱۲۹	تحول در جهت احساس وظیفه
۱۲۹	تحول در جهت کار برای مردم
۱۲۹	تحول اسلامی و انسانی در بانوان
۱۳۰	انجام وظیفه بانوان
۱۳۰	خدمت بیشتر بانوان

۱۳۰	شکست سد عظیم شاهنشاهی
۱۳۱	یدالله بودن
۱۳۱	برکت انقلاب برای بانوان
۱۳۲	مباهات به زنان پرافتخار ایران
۱۳۲	تحول بزرگ در بانوان ایران
۱۳۲	نجات ایران
۱۳۳	بانوان و تعلیم و تعلم
۱۳۳	خدمت اسلام به بانوان
۱۳۳	زنان مکتبی
۱۳۴	شرکت در کارهای سازندگی
۱۳۴	پیشقدم بودن زنان در نهضت
۱۳۴	عبرت گرفتن مردان از بانوان
۱۳۴	در صف اول بودن
۱۳۵	پیشاپیشی در نهضت
۱۳۵	پیروزی مدیون بانوان
۱۳۵	مرهون زحمات خانمها
۱۳۵	در صف مقدم بودن
۱۳۶	بانوان، رهبران نهضت
۱۳۶	شکستن قدرت شیطانی
۱۳۶	پیش بردن نهضت
۱۳۷	پیشقدم بودن بانوان
۱۳۷	سهیم بودن بانوان در نهضت
۱۳۷	رهین منت بانوان
۱۳۸	قدم گذاشتن در راه اسلام
۱۳۸	سهیم بزرگ بانوان در نهضت

- ۱۳۸ ..... قدر تمند کردن مردان
- ۱۳۹ ..... اشتغال در جهاد سازندگی
- ۱۳۹ ..... کمک به نهضت
- ۱۴۰ ..... زحمت در جهت تحقق اسلام
- ۱۴۰ ..... خدمت مردان مرهون خدمت زنان
- ۱۴۰ ..... بلند شدن نهضت از نفس توده مردم
- ۱۴۱ ..... حضور در صحنه برای اسلام و قرآن
- ۱۴۱ ..... حضور در میدان نبرد
- ۱۴۱ ..... بانوان در صف مقدم
- ۱۴۱ ..... مصمم بودن بانوان
- ۱۴۲ ..... افتخار بودن نقش بانوان
- ۱۴۲ ..... پیشقدم شدن بانوان موجب حرکت مردان
- ۱۴۳ ..... موفقیتها مرهون خدمات بانوان
- ۱۴۳ ..... حضور شجاعانه زنان در تظاهرات
- ۱۴۴ ..... حق بیشتر بانوان
- ۱۴۴ ..... قیام زنها
- ۱۴۴ ..... تظاهرات بانوان
- ۱۴۴ ..... پایداری در راه کوبیدن ستمکاران
- ۱۴۴ ..... فداکاری زنان
- ۱۴۵ ..... نقش ارزنده بانوان در مبارزات
- ۱۴۵ ..... حضور در صفوف مردم
- ۱۴۵ ..... فریاد بانوان
- ۱۴۶ ..... مردان مرهون شجاعت زنان
- ۱۴۶ ..... جانفشانی بانوان
- ۱۴۶ ..... نهراسیدن از دشمن

۱۴۷	سهم بانوان در به ثمر رساندن نهضت
۱۴۷	کمک به مستمندان
۱۴۷	مبارزه علیه استبداد و استعمار
۱۴۷	کمک به نهضت
۱۴۸	تربیت اسلامی منشأ پیروزی نهضت
۱۴۸	ایستادگی در مقابل جباران
۱۴۸	نقی رژیم شاهنشاهی
۱۴۹	بی‌اعتنایی به قدرتهای شیطانی
۱۴۹	خون دادن برای اسلام
۱۴۹	ارزش عمل بانوان
۱۵۰	مقاومت در استمرار مبارزه
۱۵۰	«استقلال، آزادی...» شعار بانوان
۱۵۰	بیرون آمدن اسلام از قید اسارت بیگانگان
۱۵۱	به عشق اسلام مبارزه کردن
۱۵۱	حضور و انسجام در صحنه
۱۵۲	قیام برای خدا
۱۵۲	غیرقابل مقایسه بودن خانمها با زمان شاه
۱۵۳	ایستادگی و مقاومت
۱۵۳	کوتاه کردن دست ستمکاران
۱۵۳	کمکهای مالی زنان به مستضعفین
۱۵۴	مجاهدات عظیم
۱۵۴	اهدای جواهرات
۱۵۴	ارزش کمکهای بانوان
۱۵۵	عمل به حقوق بشر

فصل پنجم: زنان و دفاع مقدس

۱۵۹	وجوب دفاع از اسلام و مملکت اسلامی بر زنان
۱۵۹	وجوب دفاع در حد توان
۱۵۹	دفاع از ملت و کشورهای اسلامی
۱۵۹	همه باید دفاع کنند
۱۶۰	دفاع از کشور
۱۶۰	وجوب دفاع بر همه
۱۶۱	ایستادگی با کمال قاطعیت
۱۶۱	دفاع از اسلام، مسأله عقیده است
۱۶۲	دفاع از اسلام و قرآن، بر همه واجب است
۱۶۲	دفاع یک امر عمومی
۱۶۲	آمادگی برای دفاع
۱۶۳	دفاع از اسلام، زن و مرد نمی شناسد
۱۶۳	حضور بانوان در صحنه‌ها
۱۶۴	مسأله اسلام بر زن و مرد واجب است
۱۶۴	آموزش نظامی زنان
۱۶۴	پاسدار شدن خانمها منع شرعی ندارد
۱۶۵	حضور بانوان در ارتش
۱۶۵	آموزش همه جانبه در بسیج
۱۶۵	سلب قدرت تفکر از دشمنان
۱۶۶	حفظ جهات اسلام در محیط نظامی
۱۶۶	فعالیت بانوان در صحنه‌های متعدد
۱۶۶	شرکت زنان در میدان جنگ
۱۶۷	تحصیل رضایت پدر و مادر برای رفتن به جبهه
۱۶۷	شرکت زنان در جنگهای صدر اسلام

۱۶۷	حضور زنان صدر اسلام در میدان
۱۶۸	نسبت دادن حرف غلط به اسلام
۱۶۸	بانوان در اسلام بلندپایه هستند
۱۶۸	بانوان در عرض سربازان اسلام
۱۶۸	حضور بانوان موجب پیروزی ملت
۱۶۹	فداکاری زنان در دفاع مقدس
۱۶۹	فداکاری بانوان
۱۶۹	خضوع در مقابل صبر و استقامت بانوان
۱۶۹	حضور ارزشمند بانوان در صحنه دفاع
۱۷۰	فداکاری مادران
۱۷۰	اعجاب‌آمیز بودن فداکاری زنان
۱۷۱	شهادت و روحیه شهادت‌طلبی زنان
۱۷۱	جلوه نور قرآن در قلوب بانوان
۱۷۱	زنان آماده شهادتند
۱۷۱	روحیه شهادت‌طلبی بانوان
۱۷۲	آرزوی شهادت
۱۷۲	تحول روحی و فکری طبقات
۱۷۲	اراده قاطع در راه هدف
۱۷۳	عاشق شهادت
۱۷۳	ثواب شهید
۱۷۳	روحیه پیشرفت
۱۷۴	مجاهدت برای پیشبرد آمال اسلامی
۱۷۴	داوطلب شهادت
۱۷۴	فداکاری در راه آزادی و استقلال
۱۷۵	نایل شدن به درجه والای شهادت

۱۷۵	عشق شهادت
۱۷۵	سرود شهادت
۱۷۶	دل دادن به خدا
۱۷۶	داشتن طمأنینه
۱۷۶	نقش زنان در پشت جبهه و پشتیبانی رزمندگان
۱۷۷	همراه با قوای مسلح
۱۷۷	آمادگی برای جنگ
۱۷۷	بی نظیر بودن بانوان در مسیر خدمت
۱۷۸	فعالیت در پشت جبهه
۱۷۸	حفظ ارزشها
۱۷۹	حضور در صحنه گرفتاریها
۱۷۹	سربازان گمنام
۱۸۰	حضور همه در صحنه جنگ
۱۸۰	انجام کارهای مفید
۱۸۰	تعهد بانوان
۱۸۱	اتفاق در راه خدا
۱۸۱	کمک و همکاری با رزمندگان
۱۸۱	رهین منت توده‌های مردم هستیم
۱۸۲	تشکر از بانوان معظم قم
۱۸۲	کمک به جنگ و جبهه
۱۸۳	مجاهدات پشت جبهه
۱۸۳	پشتیبانی از مجاهدان عزیز دفاع مقدس
۱۸۳	کمک در پشت جبهه
۱۸۴	کمک خانمهای عراقی

فصل ششم: جنایات و نقشه‌های استعماری درباره زنان

۱۸۷	خودباختگی و غرب‌گرایی
۱۸۷	ملعبه قرار دادن زن
۱۸۷	رواج تربیت فاسد غربی
۱۸۸	ظلم به بانوان
۱۸۸	از بین بردن حیثیت خانمها
۱۸۹	رواج مد غربی
۱۸۹	تباه کردن جوانان ایرانی
۱۸۹	جنایت به اسم آزادمردان و آزادزنان
۱۹۰	ترویج فرنگی مآبی
۱۹۰	خیانت به زنان به اسم زن مترقی
۱۹۱	امور مادی، مبنای ارزشها
۱۹۱	محروم کردن از پیشرفت
۱۹۲	کشف حجاب
۱۹۲	مخالفت روحانیت با کشف حجاب
۱۹۲	مخالفت با قانون خدا
۱۹۳	برداشتن حجاب با زور سرنیزه
۱۹۳	راه‌انداختن فحشای عمومی
۱۹۴	کشف حجاب خیانت بزرگ رضاخان
۱۹۴	کشف حجاب عفت سوز
۱۹۴	کشف حجاب مفتضح
۱۹۵	جشن ۱۷ دی وسیله منفوریت رژیم
۱۹۵	جنایت و خیانت بی حد و اندازه شاه
۱۹۵	برداشتن چادر و روسری به نام آزادی
۱۹۶	جنایات رژیم در ۱۷ دی

۱۹۶	مصیبت در قم
۱۹۷	سیاه کردن روی تاریخ
۱۹۷	کشف حجاب به تبعیت از ترکیه و غرب
۱۹۷	تحت فشار قرار دادن مردم
۱۹۸	کشف حجاب موجب مصیبت مردم
۱۹۸	الزام کردن خانمها به فساد
۱۹۸	اعمال خشونت در مسأله کشف حجاب
۱۹۹	قتل عام در مسجد گوهرشاد
۱۹۹	کشف حجاب وسیله‌ای برای اسارت ملت ما
۲۰۰	کشف حجاب، توطئه به فساد کشاندن جامعه
۲۰۱	وضع ناگوار در زمان رضا شاه
۲۰۱	از بین بردن تمدن بزرگ اسلام
۲۰۲	برداشتن عفت از جامعه
۲۰۳	برداشتن چادر عفت از سرزنهای مسلمان
۲۰۳	محسوس کردن خانمها در خانه‌ها
۲۰۳	ورود زنان به مجامع و مجالس فرمایشی
۲۰۴	معارضه با اسلام
۲۰۴	نگرانی علما از لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی
۲۰۵	هشدار امام به شاه درباره انجمنهای ایالتی و ولایتی
۲۰۶	مخالفت شدید امام با انجمنهای ایالتی و ولایتی
۲۱۳	مخالفت با فحشا و کارهای غلط
۲۱۳	پوچ بودن شعار ملت مترقی
۲۱۳	ادعای تساوی حقوق زنان
۲۱۴	تجاوز به احکام اسلام
۲۱۴	پایمال کردن احکام ضروری اسلام

۲۱۵	ایستادگی علما عامل عقب‌نشینی رژیم
۲۱۵	ملعبه قرار دادن مذهب رسمی کشور
۲۱۵	اهانت به اسلام و قرآن
۲۱۶	زدن ضربه نهایی به اسلام
۲۱۶	تغییر احکام قرآن
۲۱۶	تبعیت از بهاییها
۲۱۷	هَدم اسلام
۲۱۷	نهراسیدن و مقاومت کردن
۲۱۸	سربازی بردن دختران
۲۱۸	خیانت به نوامیس مسلمین
۲۱۸	دست زدن به تشیثات مضحک
۲۱۸	اختلاط زن و مرد
۲۱۹	از بین بردن عفت جوانان
۲۱۹	وضعیت اُسف آور
۲۱۹	مخالفت روحانیت با مدرسه‌های مختلط
۲۱۹	مراعات حیثیت بانوان در تمام جهات
۲۲۰	نفوذ روحانیت موجب تودهنی دولت
۲۲۰	ترویج فساد به جای اقتصاد
۲۲۱	آزادی بی‌بند و باری به نام تمدن
۲۲۲	تمدن شاهنشاهی
۲۲۲	توطئه جهت جلوگیری از رشد طبیعی جوانها
۲۲۳	به تباهی کشاندن جوانان
۲۲۳	جلوگیری از اختلاط زن و مرد
۲۲۳	اختلاط زن و مرد به نام تمدن
۲۲۳	مخالفت روحانیت با مشروب‌خانه‌ها و قمارخانه‌ها

۲۲۴	تظاهر به آزادی زنان در رژیم طاغوت
۲۲۴	اغفال ملت مسلمان
۲۲۴	آزادمرد و آزادزن با لفظ درست نمی شود
۲۲۴	آزادی مسخره
۲۲۵	پایمال ساختن آزادی
۲۲۵	مظلومیت زن
۲۲۶	به انحطاط کشاندن مقام انسانی زن
۲۲۶	منحط کردن مقام زن
۲۲۷	آزادی در فساد
۲۲۷	محروم کردن جمعیت از آزادی
۲۲۷	از بین بردن نیروی جوانی
۲۲۸	از بین بردن مملکت به نام آزادی
۲۲۸	آزادی در ایجاد مراکز فساد
۲۲۹	آزادی وارداتی
۲۳۰	مخالفت روحانیت با بی بندوباری، نه با ترقی
۲۳۰	آزادی استعماری
۲۳۰	آزادی فحشا
۲۳۲	آزادی غیر مفید
۲۳۲	آزادی ایجاد مرکز فحشا
۲۳۲	عمل برخلاف عفت
۲۳۳	آزادی در جهت عقب راندن نیروی جوانها

فهرست ماخذ

ردیف	تاریخ	عنوان	عنوان کتاب	جلد	صفحه
۱	۵۸/۲/۲۶	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	صحیفه امام	۷	۳۴۰
۲	۵۹/۲/۱۵	پیام به ملت ایران	صحیفه امام	۱۲	۲۷۴
۳	۵۸/۲/۲۷	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	صحیفه امام	۷	۳۴۱
۴	۶۰/۲/۴	پیام به ملت ایران	صحیفه امام	۱۴	۳۱۶
۵	۶۱/۱/۲۵	پیام به ملت ایران	صحیفه امام	۱۶	۱۹۲
۶	۶۴/۱۲/۱۱	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	صحیفه امام	۲۰	۴
۷			ولایت فقیه		۵۳-۵۴
۸			آداب الصلوة		۳۲۹-۳۳۰
۹			آداب الصلوة		۳۷۷-۳۷۸
۱۰	۵۸/۲/۲۶	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	صحیفه امام	۷	۳۳۷-۳۳۸
۱۱	۵۹/۲/۱۵	پیام به ملت ایران	صحیفه امام	۱۲	۲۷۴
۱۲	۶۴/۱۲/۱۱	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	صحیفه امام	۲۰	۴-۶
۱۳	۶۵/۱۱/۱۶	پیام به ملت ایران	صحیفه امام	۲۰	۱۹۸
۱۴	۶۸/۳/۱۵	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	صحیفه امام	۲۱	۳۹۶-۳۹۷

۲۶۰ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

			سخنرانی در جمع کارکنان بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۱۳	۱۵
۴۲۹-۴۲۸	۸	صحیفه امام	آذربایجان شرقی		
۴۴۱	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران و پاسداران	۵۹/۳/۲۶	۱۶
۸۷	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع رزمندگان اسلام	۶۰/۱۲/۱۸	۱۷
۱۹۲	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۱۸
۳۷۳	۱۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مسئولان نظام جمهوری اسلامی	۶۲/۱/۱	۱۹
۳۳۰		آداب الصلوة			۲۰
۵۳۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پرسنل نیروی هوایی	۵۸/۱/۲۲	۲۱
۵۳۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان تهران و پاسداران دشت مغان	۵۸/۳/۸	۲۲
۸۸-۸۷	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع رزمندگان اسلام	۶۰/۱۲/۱۸	۲۳
۱۸۴	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۲۴
۷-۶	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۲۵
۲۵۱	۲۱	صحیفه امام	نامه به مدیرعامل صدا و سیما	۶۷/۱۱/۹	۲۶
۳۷-۳۶		ولایت فقیه			۲۷
۱۳۶		ولایت فقیه			۲۸
۲۴۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع عشایر مَمَسَنی و دانشجویان یزد	۵۸/۲/۲۱	۲۹
			سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس و مسئولین بنیاد	۶۲/۳/۱۴	۳۰
۴۷۴-۴۷۳	۱۷	صحیفه امام	۱۵ خرداد		
۳۴۰	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۳۱
۵۴-۵۳	۱۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم، تهران و آذربایجان	۶۱/۷/۲۵	۳۲
۵۶	۱۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم، تهران و آذربایجان	۶۱/۷/۲۵	۳۳
۲۰۴	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مهمانان خارجی	۶۵/۱۱/۲۱	۳۴
۳۹۸	۲۱	صحیفه امام	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	۶۸/۳/۱۵	۳۵
۱۲۷-۱۲۶		کشف اسرار			۳۶
۲۷۲	۵	صحیفه امام	پیام تبریک به مسیحیان جهان	۵۷/۱۰/۲	۳۷

فهرست مآخذ □ ۲۶۱

۴۱۱	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مسئولین نظام	۶۶/۸/۱۹	۳۸
۴۲۸-۴۲۷	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۱۸	۳۹
۴۲۸	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۱۸	۴۰
۵۰۸-۵۰۷	۴	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه آلمانی «دنیای سوم»	۵۷/۸/۲۴	۴۱
۲۱۶	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۹/۲۰	۴۲
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۴۳
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۴۴
۳۵۸	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۷	۴۵
۳۳۸	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۴۶
۳۳۹	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۴۷
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۲۶	۴۸
۱۳۶	۹	صحیفه امام			
۳۴۱	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۲/۲۷	۴۹
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۵۰
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۵۱
۳۰۱-۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۵۲
۳۰۰-۲۹۹	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۵۳
۲۷۵	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۵۴
۴۰۷	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده‌های شهدای ۱۵ خرداد ۴۲	۵۸/۸/۹	۵۵
۲۱۷-۲۱۶	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۹/۲۰	۵۶
۱۸۹-۱۸۸	۵	صحیفه امام	مصاحبه با نشریه لبنانی «امل»	۵۷/۹/۱۶	۵۷
۴۳۷-۴۳۶	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مردم	۵۸/۱/۹	۵۸
۴۶۲	۶	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۱/۱۲	۵۹
۵۴	۱۱	صحیفه امام	پیام به آقای خوینی‌ها و دانشجویان	۵۸/۸/۲۶	۶۰
۳۰۲-۳۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۶۱

۲۶۲ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۳۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۶۲
۳۶۴	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۲۱	۶۳
۳۸۷	۱۰	صحیفه امام	پاسخ استفتاء بانوان	۵۸/۸/۷	۶۴
۱۳	۱	استفتاآت			۶۵
۲۱۰	۲	استفتاآت			۶۶
۳۱۹	۲	استفتاآت			۶۷
۴۱۴	۴	صحیفه امام	مصاحبه با مجله هفتگی «آمستردام نیوروهلند»	۵۷/۸/۱۸	۶۸
۴۳۶	۴	صحیفه امام	مصاحبه با نماینده سازمان عضو بین الملل	۵۷/۸/۱۹	۶۹
۵۲۰	۵	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه های «اطلاعات» و «کیهان»	۵۷/۱۱/۳	۷۰
۳۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۷۱
۵۰۰	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی	۵۸/۶/۲۲	۷۲
۱۵	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان لنگرود	۵۸/۶/۲۶	۷۳
۱۹۶	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۷۴
۳۱۷	۱۴	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۲/۴	۷۵
۱۹۲	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۷۶
۳۵۸	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۷	۷۷
۴۰۸	۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۸/۱/۴	۷۸
۴۳۶	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مردم	۵۸/۱/۹	۷۹
۵۲۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کاشان	۵۸/۱/۲۱	۸۰
۳۳۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مشهد	۵۸/۲/۲۶	۸۱
۳۸۳	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان سواحل جنوب	۵۸/۴/۱۲	۸۲
۳۸۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان سواحل جنوب	۵۸/۴/۱۲	۸۳
۱۹۱	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اروپا و امریکا	۵۸/۴/۳۰	۸۴
۴۹۹	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی	۵۸/۶/۲۲	۸۵
۷۶	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان انجمن اسلامی	۵۸/۶/۲۹	۸۶

فهرست مأخذ □ ۲۶۳

۷۶	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان عضو انجمن اسلامی	۵۸/۶/۲۹	۸۷
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۸۸
۲۷۵	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۸۹
۲۸۹-۲۸۸	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پزشکان و پرستاران	۵۹/۲/۲۳	۹۰
۲۷	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۹۱
			سخنرانی در جمع اعضای ایرانی کنفرانس نیمه دهه	۵۹/۶/۱۹	۹۲
۱۹۳-۱۹۲	۱۳	صحیفه امام	زن در کپنهاک		
			سخنرانی در جمع اعضای ایرانی کنفرانس نیمه دهه	۵۹/۶/۱۹	۹۳
۱۹۳	۱۳	صحیفه امام	زن در کپنهاک		
			سخنرانی در جمع اعضای ایرانی کنفرانس نیمه دهه	۵۹/۶/۱۹	۹۴
۱۹۳	۱۳	صحیفه امام	زن در کپنهاک		
۶۰	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان مجله «پویندگان راه زینب»	۵۹/۱۱/۱۸	۹۵
۶۱	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان مجله «پویندگان راه زینب»	۵۹/۱۱/۱۸	۹۶
۳۵۶-۳۵۵	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۹۷
۲۸	۱۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده‌های شهدای هفتم تیر	۶۰/۴/۱۱	۹۸
			سخنرانی در جمع دانشجویان عضو دفتر تحکیم	۶۱/۹/۶	۹۹
۱۱۳	۱۷	صحیفه امام	وحدت		
			سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم و	۶۱/۱۲/۲۲	۱۰۰
۳۶۰	۱۷	صحیفه امام	تهران		
			سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم و	۶۱/۱۲/۲۲	۱۰۱
۳۶۱	۱۷	صحیفه امام	تهران		
			سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و	۶۳/۱/۱۹	۱۰۲
۴۰۳	۱۸	صحیفه امام	مسجد جامع نارمک		
			سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و	۶۳/۱/۱۹	۱۰۳
۴۰۴-۴۰۳	۱۸	صحیفه امام	مسجد جامع نارمک		

۲۶۴ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۳۹۷	۲۱	صحیفه امام	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	۶۸/۳/۱۵	۱۰۴
۲۱	۱	استفتاآت			۱۰۵
۳۴۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۲/۲۷	۱۰۶
۵۰۰	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی	۵۸/۶/۲۲	۱۰۷
۱۸	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان لنگرود	۵۸/۶/۲۶	۱۰۸
۴۴۷-۴۴۶	۱۱	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۸/۱۰/۷	۱۰۹
۲۷۵	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۱۱۰
			سخنرانی در جمع دانشجویان پاکستانی و معلمان ایرانی	۵۹/۶/۹	۱۱۱
۱۷۴	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای سمینار نهضت سوادآموزی	۵۹/۱۰/۶	۱۱۲
۴۵۲	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مردم و کارکنان مدرسه شهید مطهری	۵۹/۱۲/۱۰	۱۱۳
۱۶۸	۱۴	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۲/۴	۱۱۴
۳۱۷	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع انتمه جمعه استان گیلان	۶۰/۱۰/۲۲	۱۱۵
۴۸۳	۱۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای ستاد انقلاب فرهنگی	۶۲/۶/۱۵	۱۱۶
۱۰۴	۱۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و مسجد جامع نارمک	۶۳/۱/۱۹	۱۱۷
۴۰۵	۱۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و مسجد جامع نارمک	۶۳/۱/۱۹	۱۱۸
۴۰۲	۱۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۵/۳۱	۱۱۹
۱۷	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۱۲۰
۱۸۴	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۱۲۱
۱۸۵-۱۸۴	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۱۲۱
۳۷۰-۳۶۹	۳	صحیفه امام	مصاحبه با لوسین ژرژ	۵۷/۲/۴	۱۲۲
۱۸۳	۵	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه «لوس آنجلس تایمز»	۵۷/۹/۱۶	۱۲۳

۲۱۷	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۹/۲۰	۱۲۴
۲۲۴	۵	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه «صدای لوگزامبورگ»	۵۷/۹/۲۱	۱۲۵
۲۹۳	۵	صحیفه امام	مصاحبه با کروکروف	۵۷/۱۰/۷	۱۲۶
۲۹۴	۵	صحیفه امام	مصاحبه با کروکروف	۵۷/۱۰/۷	۱۲۷
۳۴۸	۵	صحیفه امام	مصاحبه با رادیو - تلویزیون «بی. بی. سی»	۵۷/۱۰/۱۵	۱۲۸
۴۱۷	۵	صحیفه امام	مصاحبه با رادیو - تلویزیون «لوگزامبورگ»	۵۷/۱۰/۲۰	۱۲۹
۴۲۴-۴۲۳	۵	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگاران	۵۷/۱۰/۲۱	۱۳۰
۴۷۰	۵	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگاران	۵۷/۱۰/۲۵	۱۳۱
۴۸۵	۵	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگاران خارجی	۵۷/۱۰/۲۶	۱۳۲
۵۲۰	۵	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه‌های «اطلاعات» و «کیهان»	۵۷/۱۱/۳	۱۳۳
۵۲۱-۵۲۰	۵	صحیفه امام	مصاحبه با روزنامه‌های «اطلاعات» و «کیهان»	۵۷/۱۱/۳	۱۳۴
۴۶۳	۶	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت	۵۸/۱/۱۲	۱۳۵
۵۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کرمانشاه و دزفول	۵۸/۱/۱۷	۱۳۶
۳۸۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان سواحل جنوب	۵۸/۴/۱۲	۱۳۷
۱۸۸	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان معلم و دانش‌آموز	۵۸/۷/۸	۱۳۸
۴۸۰	۴	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگار آلمانی	۵۷/۸/۲۲	۱۳۹
۸۰-۷۹	۱۱	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگار تلویزیون «سی. بی. اس» آمریکا	۵۸/۸/۲۷	۱۴۰
۱۳۱-۱۳۰	۱۱	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگار ژاپنی	۵۸/۹/۵	۱۴۱
۲۷۵	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۱۴۲
۴۱۷	۲۱	صحیفه امام	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	۶۸/۳/۱۵	۱۴۳
۱۳۷	۱	استفتاآت			۱۴۴
۱۸-۱۷	۲	استفتاآت			۱۴۵
۳۲	۲	استفتاآت			۱۴۶
۲۴۷-۲۴۶	۴	صحیفه امام	مصاحبه با خانم الیزابت تارگود	۵۷/۸/۱۰	۱۴۷
۵۴۱	۵	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگار فرانسوی	۵۷/۱۱/۷	۱۴۸

۲۶۶ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۲۹۴	۵	صحیفه امام	مصاحبه با کروکروف	۵۷/۱۰/۷	۱۴۹
۳۲۹	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون	۵۷/۱۲/۱۵	۱۵۰
۱۰۴-۱۰۳	۱۰	صحیفه امام	حکم به آقای احمد محسنی گرکانی	۵۸/۷/۲	۱۵۱
۵۰۲	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت مسلمان ایران	۵۹/۴/۱۳	۱۵۲
۱۹۸-۱۹۷	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۱۵۳
۱۸۵	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۱۵۴
۴۴۶-۴۴۵	۲۰	صحیفه امام	پاسخ استفتاء مسئولان صدا و سیما	۶۶/۹/۳۰	۱۵۵
۳۲۸	۲۱	صحیفه امام	پیام به مهاجرین جنگ تحمیلی	۶۸/۱/۲	۱۵۶
۱۳۳-۱۳۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۵	۱۵۷
۱۳۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۵	۱۵۸
۳۶۱	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دختران دانشجوی دانشگاه دماوند	۵۸/۴/۱۱	۱۵۹
۹	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان شیراز و پزشکان	۵۸/۴/۱۷	۱۶۰
۳۸۳	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده خلبانان شهید پایگاه بوشهر	۵۸/۶/۱۱	۱۶۱
			سخنرانی در جمع اهالی ارومیه و قشرهای مختلف مردم	۵۸/۱۰/۱۹	۱۶۲
۹۲	۱۲	صحیفه امام			
۵۴۰	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۹/۱۰/۲۹	۱۶۳
۲۹		ولایت فقیه			۱۶۴
۱۴۸		طلب و اراده			۱۶۵
۳۱	۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع علمای نجف	۴۴/۸/۲۳	۱۶۶
۲۲۰	۳	صحیفه امام	هشدار به روحانیون حوزه نجف	۵۶/۷/۶	۱۶۷
۴۱۹	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع جوانان فرانسوی	۵۷/۸/۱۸	۱۶۸
۴۵۰	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۲۰	۱۶۹
۴۵۱-۴۵۰	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۲۰	۱۷۰
۳۲۸-۳۲۷	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۱۰/۱۰	۱۷۱
۴۲-۴۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون	۵۷/۱۱/۱۴	۱۷۲

فهرست مأخذ □ ۲۶۷

۱۹۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع نویسندگان	۵۷/۱۱/۲۹	۱۷۳
۲۰۱-۲۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان	۵۷/۱۱/۳۰	۱۷۴
۲۸۸	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای جامعه کلیمیان ایران	۵۸/۲/۲۴	۱۷۵
۴۱۵-۴۱۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان	۵۸/۲/۳۱	۱۷۶
۸۱-۸۰	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای شورای آمار ایران	۵۸/۳/۲۰	۱۷۷
۴۱۴-۴۱۳	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پاسداران آباده	۵۸/۴/۱۳	۱۷۸
۵۰۹	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع درجه‌داران نیروی دریایی	۵۹/۴/۱۲	۱۷۹
۱۰۶	۶	صحیفه امام	سخنرانی برای جمعی از معلمان	۵۷/۱۱/۱۹	۱۸۰
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۱۸۱
۳۵۸	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۷	۱۸۲
۳۵۸	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۷	۱۸۳
۵۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کرمانشاه و دزفول	۵۸/۱/۱۷	۱۸۴
۵۲۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کاشان	۵۸/۱/۲۱	۱۸۵
۲۳۹	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۲۰	۱۸۶
۲۸۴-۲۸۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروهی از بانوان تهران	۵۸/۲/۲۴	۱۸۷
۲۸۶-۲۸۵	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروهی از بانوان تهران	۵۸/۲/۲۴	۱۸۸
۴۶۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اهواز	۵۸/۳/۲	۱۸۹
			سخنرانی در جمع بانوان و خانواده‌های فضلالی	۵۸/۳/۵	۱۹۰
۵۰۵	۷	صحیفه امام	حوزه علمیه قم		
			سخنرانی در جمع بانوان و خانواده‌های فضلالی	۵۸/۳/۵	۱۹۱
۵۰۴	۷	صحیفه امام	حوزه علمیه قم		
۹۰	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی دزفول	۵۸/۳/۲۱	۱۹۲
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و	۵۸/۴/۲۶	۱۹۳
۱۳۷	۹	صحیفه امام	بهبودی		
۲۹۴-۲۹۳	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۱۹۴

۲۶۸ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

			سخنرانی در جمع اعضای انجمن خیریه بانوان اصفهان	۵۸/۷/۲۰	۱۹۵
۲۶۷-۲۶۸	۱۰	صحیفه امام			
۱۴۲	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران و رزمندگان	۶۱/۱/۲	۱۹۶
۳۲۷-۳۲۶	۱۸	صحیفه امام	پیام به خانواده‌های شهدا و ایثارگران	۶۲/۱۱/۱۹	۱۹۷
۲۲۵	۱۶	صحیفه امام	نامه اخلاقی و عرفانی به آقای سید احمد خمینی	۶۱/۲/۸	۱۹۸
۵۳۱-۵۳۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پرسنل نیروی هوایی	۵۸/۱/۲۲	۱۹۹
۴۳۶	۴	صحیفه امام	مصاحبه با نماینده سازمان عفو بین‌الملل	۵۷/۸/۱۹	۲۰۰
۲۳۹	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۲۰	۲۰۱
۲۸۶	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروهی از بانوان تهران	۵۸/۲/۲۴	۲۰۲
۲۸۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروهی از بانوان تهران	۵۸/۲/۲۴	۲۰۳
۴۶۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اهواز	۵۸/۳/۲	۲۰۴
۴۶۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اهواز	۵۸/۳/۲	۲۰۵
۵۰۲-۵۰۱	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع تکنسینهای پزشکی اورژانس تهران	۵۸/۳/۵	۲۰۶
			سخنرانی در جمع بانوان و خانواده‌های فضلالی	۵۸/۳/۵	۲۰۷
۵۰۴	۷	صحیفه امام	حوزه علمیه قم		
۵۲۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان تهران و پاسداران دشت مغان	۵۸/۳/۸	۲۰۸
۹۰	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی دزفول	۵۸/۳/۲۱	۲۰۹
۹۲	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی دزفول	۵۸/۳/۲۱	۲۱۰
۳۵۵	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز	۵۸/۴/۱۰	۲۱۱
			سخنرانی در جمع تعدادی از بانوان تهران، قم و شهبور	۵۸/۲/۲۴	۲۱۲
۲۸۶	۷	صحیفه امام			
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۲۶	۲۱۳
۱۳۶	۹	صحیفه امام			
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۲۶	۲۱۴
۱۳۶	۹	صحیفه امام			

فهرست مآخذ □ ۲۶۹

			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۲۶	۲۱۵
۱۳۷	۹	صحیفه امام			
۲۹۳-۲۹۲	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۲۱۶
۲۱۵	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان سیمای جمهوری اسلامی	۵۸/۷/۱۲	۲۱۷
۱۹۷	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۲۱۸
۱۹۸	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۲۱۹
۳۵۵	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۲۲۰
۳۵۶	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۲۲۱
۴۰	۱۹	صحیفه امام	پیام به رزمندگان	۶۳/۶/۵	۲۲۲
۱۸۵	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۲۲۳
۳۳۲-۳۳۱	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مشهد	۵۸/۲/۲۶	۲۲۴
۳۳۳-۳۳۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مشهد	۵۸/۲/۲۶	۲۲۵
۴۶۵-۴۶۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اهواز	۵۸/۳/۲	۲۲۶
۹۱-۹۰	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی دزفول	۵۸/۳/۲۱	۲۲۷
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی بهداری و بهزیستی	۵۸/۴/۲۶	۲۲۸
۱۳۷-۱۳۶	۹	صحیفه امام			
۲۹۳	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۲۲۹
۲۹۴	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۲۳۰
۲۹۳-۲۹۲	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۲۳۱
۲۹۳	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع معلمان کشور	۵۸/۵/۲۷	۲۳۲
۱۷۲-۱۷۱		چهل حدیث			۲۳۳
۱۶۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۲/۷	۲۳۴
۵۱۷	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مکتب ولی عصر	۵۸/۴/۱۶	۲۳۵
			سخنرانی در جمع رؤسای آموزش و پرورش و اعضای انجمن اسلامی وزارت کشور	۵۹/۴/۱۰	۲۳۶
۵۰۰	۱۲	صحیفه امام			

۲۷۰ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۴۱۱	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده شهدای اصفهان	۵۹/۹/۲۷	۲۳۷
۴۸۴	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۶۰/۴/۱	۲۳۸
۵۲۵	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای ستاد جهاد سازندگی	۶۰/۴/۸	۲۳۹
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی	۶۰/۵/۱۹	۲۴۰
۱۰۰-۹۹	۱۵	صحیفه امام	دانشجویان ایرانی در اروپا		
۲۴۵	۱۵	صحیفه امام	پیام به دانشجویان و دانش آموزان	۶۰/۶/۳۱	۲۴۱
۲۴۷	۱۵	صحیفه امام	پیام به دانشجویان و دانش آموزان	۶۰/۶/۳۱	۲۴۲
۵-۴	۱۷	صحیفه امام	پیام به دانشجویان و فرهنگیان	۶۱/۷/۱	۲۴۳
۲۲۶-۲۲۵	۱۶	صحیفه امام	نامه اخلاقی و عرفانی به آقای سید احمد خمینی	۶۱/۲/۸	۲۴۴
۲۲۶	۱۶	صحیفه امام	نامه اخلاقی و عرفانی به آقای سید احمد خمینی	۶۱/۲/۸	۲۴۵
۲۲۶	۱۶	صحیفه امام	نامه اخلاقی و عرفانی به آقای سید احمد خمینی	۶۱/۲/۸	۲۴۶
۴۲۸	۱	صحیفه امام	نامه به آقای سید مصطفی خمینی	۴۳/۸/۱۳	۲۴۷
۴۲۹	۱	صحیفه امام	نامه به آقای سید مصطفی خمینی	۴۳/۸/۱۹	۲۴۸
۴۳۲	۱	صحیفه امام	پیام به آقای سید مصطفی خمینی	۴۳/۸/۲۳	۲۴۹
۲۴۵	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع عشایر مَمَسَنی و دانشجویان یزد	۵۸/۲/۲۱	۲۵۰
۱۵	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع هیأت قائمیه تهران	۵۸/۳/۸	۲۵۱
۱۸۸	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع جامعه و عَظّاه تهران	۵۸/۳/۲۷	۲۵۲
۳۸۴-۳۸۳	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان سواحل جنوب	۵۸/۴/۱۲	۲۵۳
۱۸۰	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان بابل	۵۸/۴/۳۰	۲۵۴
۱۹۶	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروه تحقیقات و تبلیغات	۵۸/۴/۳۰	۲۵۵
۱۹۷	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع گروه تحقیقات و تبلیغات	۵۸/۴/۳۰	۲۵۶
۱۸	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان لنگرود	۵۸/۶/۲۶	۲۵۷
۵۵۰	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع جمعیت شیر و خورشید	۵۸/۶/۲۵	۲۵۸
۵۵۱	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع جمعیت شیر و خورشید	۵۸/۶/۲۵	۲۵۹
۳۹	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان آموزش و پرورش	۵۸/۶/۲۸	۲۶۰

فهرست مآخذ □ ۲۷۱

۵۱۰-۵۰۹	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان	۵۸/۱۰/۱۰	۲۶۱
۲۷۵	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۲۶۲
۳۵۶	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فرماندهان سپاه پاسداران	۵۹/۳/۶	۲۶۳
۱۹۷	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۲۶۴
۳۱۷-۳۱۶	۱۴	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۲/۴	۲۶۵
۳۵۵	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۲۶۶
۳۶۹	۱۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۶۲/۱/۱	۲۶۷
			سخنرانی در جمع روحانیون کاروانهای حج و	۶۲/۵/۲۵	۲۶۸
۵۸	۱۸	صحیفه امام	مسئولان وزارت ارشاد		
			سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و	۶۳/۱/۱۹	۲۶۹
۴۰۲	۱۸	صحیفه امام	مسجد جامع نارمک		
			سخنرانی در جمع اعضای جامعه مدرسین و اساتید	۶۴/۶/۵	۲۷۰
۳۵۲	۱۹	صحیفه امام	دانشگاه		
۴۸۴-۴۸۳	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مسئولان کشور و میهمانان خارجی	۶۴/۱۱/۲۲	۲۷۱
۳۵۸	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۷	۲۷۲
۵۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کرمانشاه و دزفول	۵۸/۱/۱۷	۲۷۳
۵۲۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان کاشان	۵۸/۱/۲۱	۲۷۴
۶	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان دختر	۵۸/۱/۲۴	۲۷۵
۶	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان دختر	۵۸/۱/۲۴	۲۷۶
۱۱۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شهر تهران	۵۸/۲/۴	۲۷۷
۱۳۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۵	۲۷۸
۳۳۹	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۲۷۹
۴۵-۴۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز، قم و بروجرد	۵۸/۳/۱۱	۲۸۰
۲۰۷	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مکتب الزهراء و پرسنل سپاه	۵۸/۳/۲۸	۲۸۱
۳۶۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دختران دانشجوی دانشگاه دماوند	۵۸/۴/۱۱	۲۸۲

۲۷۲ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۳۳۲	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیهای مقیم کویت	۵۸/۶/۲	۲۸۳
۴۹۸	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان اصفهان	۵۸/۶/۲۲	۲۸۴
۴۹۹	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی	۵۸/۶/۲۲	۲۸۵
۲۴۴	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مکتب توحید	۵۸/۷/۱۷	۲۸۶
۲۴۵_۲۴۴	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مکتب توحید	۵۸/۷/۱۷	۲۸۷
۲۶۷	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای انجمن خیریه بانوان اصفهان	۵۸/۷/۲۰	۲۸۸
۲۵۱	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پاسداران	۵۸/۹/۲۵	۲۸۹
۵۱۰	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان	۵۸/۱۰/۱۰	۲۹۰
۲۵	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۲۹۱
۲۶	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۲۹۲
۲۵	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۲۹۳
۱۲۸	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اردبیل	۵۹/۵/۲۶	۲۹۴
			سخنرانی در جمع بانوان باختران و اعضای بنیاد	۵۹/۵/۲۸	۲۹۵
۱۴۴	۱۳	صحیفه امام	مستضعفان شیراز		
			سخنرانی در جمع مکتبهای اسلامی قم و مسجد	۶۳/۱/۱۹	۲۹۶
۴۰۳_۴۰۲	۱۸	صحیفه امام	جامع نارمک		
۸_۷	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۲۹۷
۱۸۴_۱۸۳	۱۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۳/۱۲/۲۲	۲۹۸
۹۶	۷	صحیفه امام	پیام به بانوان جنوب شهر تهران	۵۸/۲/۲	۲۹۹
۲۹۷	۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون	دی ۱۳۵۶	۳۰۰
۳۱۶	۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۶/۱۱/۲	۳۰۱
۴۸۱	۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۷/۷/۱۴	۳۰۲
۵۱۲	۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۷/۷/۲۰	۳۰۳
۴۴۰	۴	صحیفه امام	مصاحبه با مجله «القومى العربى»	۵۷/۸/۲۰	۳۰۴
۲۰۰	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۹/۱۸	۳۰۵

فهرست مأخذ □ ۲۷۳

۳۴-۳۳	۶	صحیفه امام	سخنرانی در مدرسه علوی	۵۷/۱۱/۱۳	۳۰۶
۲۹۹	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۳۰۷
۱۳۴	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۵	۳۰۸
۱۹۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جنوب تهران	۵۸/۲/۱۶	۳۰۹
۱۹۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جنوب تهران	۵۸/۲/۱۶	۳۱۰
۲۳۹	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۲۰	۳۱۱
۲۳۹	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۲۰	۳۱۲
۳۳۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مشهد	۵۸/۲/۲۶	۳۱۳
۳۳۹	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۳۱۴
۳۴۰	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۳۱۵
۴۰۳-۴۰۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان	۵۸/۲/۳۱	۳۱۶
۴۷۵	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پرسنل سپاه و دادگستری	۵۸/۳/۳	۳۱۷
			سخنرانی در جمع بانوان سازمان حمایت از خانواده‌ها	۵۸/۳/۴	۳۱۸
۴۸۵	۷	صحیفه امام			
۲۰۸-۲۰۷	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مکتب الزهرا و پرسنل سپاه	۵۸/۳/۲۸	۳۱۹
۴۰۲	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای کمیته امداد	۵۸/۸/۸	۳۲۰
۵۱۶-۵۱۵	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان دانشکده اقتصاد اصفهان	۵۸/۸/۱۶	۳۲۱
۲۹۹	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۳۲۲
۳۰۸	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فرماندهان کمیته‌ها	۵۹/۲/۲۹	۳۲۳
۲۶-۲۵	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۳۲۴
۱۲۸	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اردبیل	۵۹/۵/۲۶	۳۲۵
۱۳۰	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۹/۱۱/۲۷	۳۲۶
۱۹۴	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۳۲۷
۱۹۴-۱۹۳	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۳۲۸
۳۴۲-۳۴۱	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۲/۲۷	۳۲۹

۲۷۴ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۴۰۶	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان	۵۸/۲/۳۱	۳۳۰
			سخنرانی در جمع بانوان و خانواده‌های فضلالی	۵۸/۳/۵	۳۳۱
۵۰۵	۷	صحیفه امام	حوزه علمی قم		
۵۹	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون و اقشار مختلف مردم	۵۸/۳/۱۵	۳۳۲
۵۰۳	۱	استفتاآت			۳۳۳
۱۵۹	۱۰	صحیفه امام	پیام به مسلمانان ایران و جهان	۵۸/۷/۷	۳۳۴
۴۲۵	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای مؤسسه مبارزه با اعتیاد	۵۸/۱۰/۵	۳۳۵
۲۲۱	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۱/۱۲	۳۳۶
۲۴۰-۲۳۹	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای ستاد بسیج شهرستانها	۵۹/۱/۲۸	۳۳۷
۳۰۵	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اهالی جماران	۵۹/۲/۲۸	۳۳۸
۲۷-۲۶	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان شمیران	۵۹/۴/۲۱	۳۳۹
۲۵۵	۱۳	صحیفه امام	پیام به ملت و ارتش عراق	۵۹/۷/۱۲	۳۴۰
۱۱۲	۱۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فرماندهان سپاه و معلمان	۶۰/۵/۲۷	۳۴۱
۱۱۷	۱۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فرماندهان سپاه و معلمان	۶۰/۵/۲۷	۳۴۲
۷	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۳۴۳
۹	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۳۴۴
۸۰	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فرماندهان ارتش و سپاه	۶۵/۴/۲۸	۳۴۵
۵۰۳	۱	استفتاآت			۳۴۶
۲۹۳	۵	صحیفه امام	مصاحبه با کرکرو فیت	۵۷/۱۰/۷	۳۴۷
۱۵۹	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۸/۱۲/۱	۳۴۸
۱۸۸	۱۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۶/۱۶	۳۴۹
۷	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۳۵۰
۳۹۸-۳۹۷	۲۱	صحیفه امام	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	۶۸/۳/۱۵	۳۵۱
۴۹۹	۱	استفتاآت			۳۵۲
۳۹۷	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۱۷	۳۵۳

فهرست مأخذ □ ۲۷۵

۴۲۷-۴۲۶	۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۸/۱۸	۳۵۴
۲۱۶	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۹/۲۰	۳۵۵
۳۰۰	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۳۵۶
۲۳۹	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۸/۲/۲۰	۳۵۷
۱۲۸	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اردبیل	۵۹/۵/۲۶	۳۵۸
۴۸۳	۱۱	صحیفه امام	پیام به جامعهٔ مصدومین و معلولین	۵۸/۱۰/۹	۳۵۹
۵۴۴	۱۳	صحیفه امام	پیام یازده ماده‌ای به نیروهای مسلح و ملت ایران	۵۹/۱۱/۱	۳۶۰
۳۱۷	۱۴	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۲/۴	۳۶۱
۱۸۶-۱۸۵	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ائمهٔ جمعهٔ آذربایجان	۶۱/۱/۲۴	۳۶۲
۱۹۴	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۳۶۳
۱۹۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جنوب تهران	۵۸/۲/۱۶	۳۶۴
۲۳۲	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان	۵۸/۲/۱۹	۳۶۵
۴۰۷	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مسئولان جهاد سازندگی	۵۸/۶/۱۳	۳۶۶
۱۹۹	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع هیأت دولت	۵۸/۷/۱۰	۳۶۷
			سخنرانی در جمع اعضای انجمن اسلامی کارکنان	۵۸/۷/۱۰	۳۶۸
۲۰۴	۱۰	صحیفه امام	مخابرات		
۵۰۶	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان	۵۸/۱۰/۱۰	۳۶۹
۵۳۴	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان جهاد سازندگی	۵۸/۱۰/۱۲	۳۷۰
۲۴۲	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای ستاد بسیج شهرستانها	۵۹/۱/۲۸	۳۷۱
۲۹۶	۱۲	صحیفه امام	سخنرانی در حضور فرمانده لشکر ۲۸ کردستان	۵۹/۲/۲۶	۳۷۲
۱۲۸	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اردبیل	۵۹/۵/۲۶	۳۷۳
۱۸۷	۱۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۶/۱۶	۳۷۴
			سخنرانی در جمع سفیران و وابستگان نظامی	۵۹/۱۱/۲۲	۳۷۵
۸۲	۱۴	صحیفه امام	کشورهای خارجی		
۳۱۷	۱۴	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۲/۴	۳۷۶

۲۷۶ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۴۸	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۰/۱۱/۲۲	۳۷۷
۷۴	۱۸	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۲/۶/۶	۳۷۸
۱۹۷	۱۹	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران و مسلمانان جهان	۶۴/۱/۱	۳۷۹
۱۹۹	۱۹	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران و مسلمانان جهان	۶۴/۱/۱	۳۸۰
			سخنرانی در جمع اعضای هیأت دولت و نمایندگان مجلس	۵۹/۸/۶	۳۸۱
۲۹۴	۱۳	صحیفه امام			
۳۰۹	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان مسلمان پیرو خط امام	۵۹/۸/۱۲	۳۸۲
۳۱۵	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان مسلمان پیرو خط امام	۵۹/۸/۱۲	۳۸۳
۳۵۱-۳۵۰	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع فارغ‌التحصیلان دانشکده افسری	۵۹/۸/۲۵	۳۸۴
۳۸۷-۳۸۶	۱۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع استانداران سراسر کشور	۵۹/۹/۱۵	۳۸۵
۲۰۳	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۵۹/۱۲/۲۸	۳۸۶
۲۰۴-۲۰۳	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۵۹/۱۲/۲۸	۳۸۷
۲۶۴	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم جنوب تهران	۶۰/۱/۱۶	۳۸۸
۳۵۵	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۳۸۹
۳۵۶	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جهاد دانشگاهی اصفهان	۶۰/۳/۲	۳۹۰
۲۶۱-۲۶۰	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ائمه جمعه استان کرمان	۶۱/۳/۴	۳۹۱
۲۹۶	۱۶	صحیفه امام	پیام به شرکت‌کنندگان در اردوی عشایری	۶۱/۳/۱۵	۳۹۲
۶۱	۱۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم، تهران و آذربایجان	۶۱/۷/۲۵	۳۹۳
			سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم و تهران	۶۱/۱۲/۲۲	۳۹۴
۳۶۰	۱۷	صحیفه امام			
			سخنرانی در جمع روحانیون کاروانهای حج و	۶۲/۵/۲۵	۳۹۵
۵۶	۱۸	صحیفه امام	مسئولان وزارت ارشاد		
۱۴۴	۱۹	صحیفه امام	پیام به خانواده‌های شهدا و ملت ایران	۶۳/۱۱/۱۸	۳۹۶
۳۵۹	۱۹	صحیفه امام	پیام به رزمندگان و خانواده‌های شهدا	۶۴/۶/۱۰	۳۹۷
۹	۲۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهراء	۶۴/۱۲/۱۱	۳۹۸

فهرست مأخذ □ ۲۷۷

۴۴۴	۲۰	صحیفه امام	نامه به بانوان عراقی	۶۶/۹/۲۸	۳۹۹
۳۰۱	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان قم	۵۷/۱۲/۱۳	۴۰۰
۳۵۵-۳۵۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز	۵۸/۴/۱۰	۴۰۱
۳۵۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز	۵۸/۴/۱۰	۴۰۲
۴۴۲	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۶/۱۷	۴۰۳
۵۰۲-۵۰۱	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان فرهنگی	۵۸/۶/۲۲	۴۰۴
			سخنرانی در جمع خانواده شهدا و بانوان مکتب	۵۸/۶/۱۲	۴۰۵
۴۰۲	۹	صحیفه امام	ولی عصر		
۲۷۴	۱۲	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۹/۲/۱۵	۴۰۶
۸۴	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان صدا و سیما	۶۰/۱۲/۱۷	۴۰۷
۱۹۳	۱۶	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۶۱/۱/۲۵	۴۰۸
			سخنرانی در جمع مسئولان نهضت سوادآموزی و	۶۱/۱۰/۵	۴۰۹
۱۸۴	۱۷	صحیفه امام	هلال احمر		
۴۱۶	۲۱	صحیفه امام	وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی	۶۸/۳/۱۵	۴۱۰
۲۱۳		کشف اسرار			۴۱۱
۲۲۳		کشف اسرار			۴۱۲
۲۴۰-۲۳۹		کشف اسرار			۴۱۳
۲۵۰		کشف اسرار			۴۱۴
۲۸۳		کشف اسرار			۴۱۵
۲۹۲		کشف اسرار			۴۱۶
۱۱۸	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع طلاب و اهالی قم	۴۱/۹/۱۱	۴۱۷
۱۱۷	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع طلاب و اهالی قم	۴۱/۹/۱۱	۴۱۸
۳۰۰-۲۹۹	۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون	دی ۱۳۵۶	۴۱۹
۳۴۳	۳	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون	۵۶/۱۱/۲۹	۴۲۰
۳۷۰-۳۶۹	۵	صحیفه امام	سخنرانی در جمع ایرانیان مقیم خارج	۵۷/۱۰/۱۷	۴۲۱

۲۷۸ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۴۲۲	۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پزشکان قم	۵۸/۱/۸	۴۲۲
۷۶	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع نمایندگان روحانی کرد	۵۸/۲/۱	۴۲۳
۳۳۳	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان مشهد	۵۸/۲/۲۶	۴۲۴
			سخنرانی در جمع نمایندگان عشایر خوزستان و	۵۸/۳/۲۳	۴۲۵
۱۳۱-۱۳۰	۸	صحیفه امام	ترکمن صحرا		
۵۰۹-۵۰۸	۷	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پرسنل شهربانی کاشان	۵۸/۳/۶	۴۲۶
۳۵۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز	۵۸/۴/۱۰	۴۲۷
۴۹۰-۴۸۹	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان بیمه مرکزی ایران	۵۸/۸/۱۴	۴۲۸
			سخنرانی در جمع اعضای ایرانی کنفرانس نیمه دهه	۵۹/۶/۱۹	۴۲۹
۱۹۳	۱۳	صحیفه امام	زن در کپنهاک		
			سخنرانی در جمع اعضای ایرانی کنفرانس نیمه دهه	۵۹/۶/۱۹	۴۳۰
۱۹۲-۱۹۱	۱۳	صحیفه امام	زن در کپنهاک		
۱۹۶	۱۴	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم	۵۹/۱۲/۲۵	۴۳۱
۱۳۷-۱۳۶	۱۶	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مسئولان نظام	۶۱/۱/۱	۴۳۲
			سخنرانی در جمع بانوان «مؤسسه ۱۲ فروردین» قم و	۶۱/۱۲/۲۲	۴۳۳
۳۵۹	۱۷	صحیفه امام	تهران		
			سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و	۶۳/۱/۱۹	۴۳۴
۴۰۲-۴۰۱	۱۸	صحیفه امام	مسجد جامع نارمک		
۲۲	۱	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۲۳/۲/۱۵	۴۳۵
			سخنرانی در جمع اعضای جامعه مدرسین و اساتید	۶۴/۶/۵	۴۳۶
۳۵۳	۱۹	صحیفه امام	دانشگاه		
۲۰۹	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم	۴۲/۲/۱۲	۴۳۷
۷۸	۱	صحیفه امام	تلگراف به محمدرضا پهلوی	۴۱/۷/۱۷	۴۳۸
۸۱-۸۰	۱	صحیفه امام	تلگراف به اسدالله علم	۴۱/۷/۲۸	۴۳۹
۱۵۰-۱۴۵	۱	صحیفه امام	اعلامیه مشترک امام خمینی و مراجع	اسفند ۱۳۴۱	۴۴۰

فهرست مأخذ □ ۲۷۹

۳۰۵	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۴۳/۱/۲۶	۴۴۱
۲۷۱	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان و طلاب	۴۳/۱/۲۱	۴۴۲
۱۵۳	۱	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۴۳/۱۲/۲۲	۴۴۳
۲۱۰-۲۰۹	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم	۴۲/۲/۱۲	۴۴۴
۲۱۶-۲۱۵	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون قم	۴۲/۲/۱۲	۴۴۵
۱۴۸	۱	صحیفه امام	اعلامیه مشترک امام خمینی و مراجع	اسفند ۱۳۴۱	۴۴۶
			نامه به علمای یزد	اردیبهشت	۴۴۷
۱۸۶	۱	صحیفه امام		۱۳۴۲	
۲۰۰-۱۹۹	۱	صحیفه امام	پیام به بازرگانان و اصناف همدان	۴۲/۲/۱۲	۴۴۸
۱۹۹	۱	صحیفه امام	پیام به بازرگانان و اصناف همدان	۴۲/۲/۱۲	۴۴۹
۲۴۷	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع روحانیون و اهالی قم	۴۲/۳/۱۳	۴۵۰
۲۲۰	۱	صحیفه امام	پیام به علمای اعلام و فقهای همدان	۴۲/۲/۱۶	۴۵۱
۲۳۰	۱	صحیفه امام	پیام به روحانیون و ملت مسلمان ایران	۴۲/۲/۲۸	۴۵۲
۱۲۷	۲	صحیفه امام	نامه سرگشاده به امیرعباس هویدا	۴۶/۱/۲۶	۴۵۳
۱۹۹	۱	صحیفه امام	پیام به بازرگانان و اصناف همدان	۴۲/۲/۱۲	۴۵۴
۱۹۴		کشف اسرار			۴۵۵
۲۰۱		کشف اسرار			۴۵۶
۲۱۳		کشف اسرار			۴۵۷
۱۴۹	۱	صحیفه امام	اعلامیه مشترک امام خمینی و مراجع	اسفند ۱۳۴۱	۴۵۸
۴۱۸	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع مردم	۴۳/۸/۴	۴۵۹
۴۱۳	۱	صحیفه امام	پیام به روحانیون و ملت ایران	۴۳/۸/۴	۴۶۰
۳۳۹-۳۳۸	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع طلاب مدرسه فیضیه و مبلغان	۵۸/۴/۷	۴۶۱
۱۷۶	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان بابل	۵۸/۴/۳۰	۴۶۲
۱۷۵	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع دانشجویان بابل	۵۸/۴/۳۰	۴۶۳
۲۰۰-۱۹۹	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان رادیو دریا	۵۸/۴/۳۰	۴۶۴

۲۸۰ □ جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (س)

۲۰۵	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان رادیو دریا	۵۸/۴/۳۰	۴۶۵
۲۱۰	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اعضای نهضت رادیکال ایران	۵۸/۴/۳۱	۴۶۶
۴۶۳	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۶/۱۷	۴۶۷
۲۰۰	۱	صحیفه امام	پیام به بازرگانان و اصناف همدان	۴۲/۲/۱۲	۴۶۸
۳۰۵	۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۴۳/۱/۲۶	۴۶۹
۳۱۷	۳	صحیفه امام	پیام به ملت ایران	۵۶/۱۱/۲	۴۷۰
۳۷۰	۳	صحیفه امام	مصاحبه با لوسین ژرژ	۵۷/۲/۴	۴۷۱
۳۳۹-۳۳۸	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۴۷۲
۲۳۹	۵	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگاری «وفا»	۵۷/۹/۲۴	۴۷۳
۳۴۰-۳۳۹	۷	صحیفه امام	پیام رادیو - تلویزیونی به ملت ایران	۵۸/۲/۲۶	۴۷۴
۳۵۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان اهواز	۵۸/۴/۱۰	۴۷۵
۳۸۴	۸	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان سواحل جنوب	۵۸/۴/۱۲	۴۷۶
			سخنرانی در جمع مسئولان و کارکنان مجله	۵۸/۴/۱۶	۴۷۷
۴۹۸	۸	صحیفه امام	«خواندنیها»		
۳۴۵-۳۴۴	۹	صحیفه امام	سخنرانی در جمع اقشار مختلف مردم	۵۸/۶/۲	۴۷۸
۱۹	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان لنگرود	۵۸/۶/۲۶	۴۷۹
۵	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده‌های شهدا	۵۸/۶/۲۶	۴۸۰
۷	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع خانواده‌های شهدا	۵۸/۶/۲۶	۴۸۱
۳۸	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع کارکنان آموزش و پرورش	۵۸/۶/۲۸	۴۸۲
۱۸۵-۱۸۴	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان معلم و دانش‌آموزان	۵۸/۷/۸	۴۸۳
۱۸۸	۱۰	صحیفه امام	سخنرانی در جمع بانوان معلم و دانش‌آموزان	۵۸/۷/۸	۴۸۴
			سخنرانی در جمع دبیران انجمن اسلامی آذربایجان	۵۸/۸/۴	۴۸۵
۳۵۸	۱۰	صحیفه امام	شرقی		
۱۳۱	۱۱	صحیفه امام	مصاحبه با خبرنگار ژاپنی	۵۸/۹/۵	۴۸۶
۲۴۹-۲۴۸	۱۱	صحیفه امام	سخنرانی در جمع پاسداران	۵۸/۹/۲۵	۴۸۷

فهرست منابع

- خمینی، روح‌الله؛ آداب الصلوة؛ چ ۸، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ۱۳۷۸.
- استفتائات (حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی «قدس سره»): تهیه و تنظیم دفتر انتشارات اسلامی؛ ج ۱، چ ۳، تهران: ۱۳۷۵، ج ۲، چ ۱، تهران: ۱۳۷۲.
- خمینی، روح‌الله؛ شرح چهل حدیث (اربعین حدیث)؛ چ ۲۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ۱۳۸۰.
- خمینی، روح‌الله؛ تحریر الوسیله؛ ترجمه علی اسلامی؛ چ ۴، ج ۱، دفتر انتشارات اسلامی (وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم)، ۱۳۶۹.
- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ صحیفه امام؛ ج ۲۲، چ ۲، تهران: ۱۳۷۹.
- خمینی، روح‌الله؛ طلب و اراده؛ ترجمه و شرح سید احمد فهری؛ مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۲.
- خمینی، روح‌الله؛ کشف اسرار.
- خمینی، روح‌الله؛ ولایت فقیه؛ چ ۱۲، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ۱۳۸۱.